

מענה לשון

כולל

תחינות ובקשות על בית עלמין
על כל צרה שלא תבא לעלמין.

„קטן וגדול שם הוא ועבד חפשי מאדוניו“
(איוב ג', י"ט.)

Friedhofs - Gebete.

übersetzt

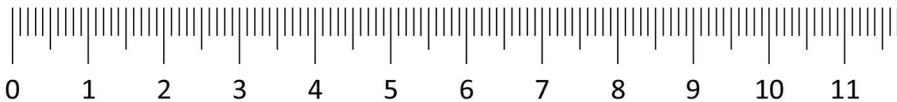
von

H. J. Fürstenthal.

„Klein und groß ist dort sich gleich,
frei der Knecht in jenem Reich.“
(Hiob 3, 19.)

Krotoschin, Druck und Verlag von D. F. Monasch & Sohn.

1844.

Historische Gesellschaft
für die Provinz Posen

מענה לשון.

Friedhofsgebete.

Preis 10 Sgr.

מ ע נ ה ל ש ו ן

כולל

תחינות ובקשות על בית עלמין
על כל צרה שלא תבא לעלמין.

„קטן וגדול שם הוא ועבד חפשי מאדונו“
(איוב ג', י"ט.)

Friedhofs - Gebete.

ü b e r s e t

v o n

R. J. Fürstenthal.

„Klein und groß ist dort sich gleich,
frei der Knecht in jenem Reich.“
(Hiob 3, 19.)

Krotoschin, Druck und Verlag von D. J. Monasch & Sohn.

1844.

V B 13.

Verzeichnis

der

...

Industrie

1950 Da. 4433

...

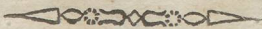
Inhaltsverzeichnis.

- (1) Gebete für denjenigen, der innerhalb dreißig Tage den Friedhof nicht besucht hat Seite 6.
- (2) Gebete beim Umgang um die Gräber, an verschiedenen Stellen herzusagen Seite 11 — 25.
- (3) Gebet an dem Grabe eines Gelehrten Seite 25 — 32.
- (4) Gebet für diejenigen, die täglich, oder an Montag und Donnerstag nach den hohen Festen Umgänge um die Gräber halten Seite 32 — 40.
- (5) Am Grabe eines Freundes Seite 40 — 44.
- (6) Am Grabe eines Vaters Seite 44 — 54.
- (7) Am Grabe einer Mutter Seite 54 — 56.
- (8) Am Grabe der Eltern zur Fahrzeit Seite 56 — 63.
- (9) Gebet am Fahrzeitstage eines Großvaters von Vatersseite Seite 63 — 65.
- (10) Gebet am Fahrzeitstage eines Großvaters von Mutterseite Seite 65 — 69.
- (11) Gebet am Fahrzeitstage einer Großmutter Seite 69 — 72.
- (12) Am Grabe eines Bruders Seite 72 — 76.
- (13) Am Grabe einer Schwester Seite 76 — 79.
- (14) Am Grabe eines erwachsenen Kindes Seite 79 — 82.
- (15) Am Grabe eines jungen Sohnes Seite 82 — 84.
- (16) Am Grabe seiner Frau Seite 84 — 88.
- (17) Am Grabe eines Ehemannes Seite 88 — 91.
- (18) Am Grabe eines Onkels Seite 91 — 92.
- (19) Am Grabe einer Tante Seite 92 — 94.
- (20) Gebet vor einer Reise über Feld Seite 94 — 101.
- (21) Gebet, wenn man unterwegs vor einem Friedhof vorbei kommt Seite 101.
- (22) Gebet am Grabe der Eltern, wenn man von einer weiten Reise heimgekehrt Seite 101 — 105.

- (23) Gebet für sich selbst für den, der mit einer Krankheit behaftet ist Seite 105 — 111.
- (24) Gebet für einen Kranken Seite 111 — 116.
- (25) Gebet, um Kinder zu bekommen Seite 116 — 119.
- (26) Gebet einer schwangern Frau Seite 119 — 121.
- (27) Gebet für eine schwangere Frau Seite 121 — 123.
- (28) Gebet für eine Gebärerin Seite 123 — 128.
- (29) Gebet für eine Wöchnerin Seite 128 — 129.
- (30) Gebet wegen Krankheit eines Kindes Seite 129 — 132.
- (31) Gebet wegen Erziehung der Kinder Seite 132 — 133.
- (32) Gebet zur Zeit grassirender Krankheiten Seite 133 — 145.
- (33) Gebet wegen Nahrung Seite 145 — 147.
- (34) Gebet wegen Märtyrer Seite 147 — 154.
- (35) Gebet am Grabe eines Vaters im ersten Jahre seines Hinsterbens Seite 154 — 162.
- (36) Gebet, wenn man den Friedhof verläßt Seite 162 — 163.
- (37) Gebete um Verzeihung, an Verstorbene gerichtet Seite 163 — 165.
- (38) Gebet am Rüsttage des Neujahrs oder des Versöhnungstages Seite 165 — 174.
- (39) Gebet am Rüsttag des Versöhnungstages Seite 174 — 179.
- (40) Gebet am Rüsttag des Neumonds um Erlösung und Beschirmung Seite 179 — 183.

A n h a n g.

- (1) Am Grabe des Vaters Seite 185 — 186.
- (2) Am Grabe der Mutter Seite 186 — 188.
- (3) Eine Wittve am Grabe ihres Gatten Seite 188 — 189.
- (4) Am Grabe eines Großvaters Seite 189 — 190.
- (5) Am Grabe einer Großmutter Seite 190 — 191.
- (6) Gebet wegen Nahrung Seite 191 — 192.

ה ק ד מ ה

איתא בספר הסירים: שיש נחת רוח למתים, כשחיים באים על קבריהם, ומתפללין שם; והתפלה מועלת שם יותר, כי זכותם מועלת לקבל תפלתם; ואדם נוחן על לבו אחריתו, ומתפלל כלב נשבר ונדכה, והקב"ה שומע תפלתו, כי לב נשבר ונדכה, אלהים לא תבוה: ולא יהא כוונתו, שיתפלל למתים ח"ו, שהם יעורוהו, רק להקב"ה, שיקבל תפלתו, כערו וכער המתים, ושיקבל תפלת המתים, שמתפללים בעד החיים, וזכותם יעמוד לזרעם, כרכתיב ועושה חסד לאלפים וכו':

ואיתא שם ברזולי הגלעדי אמר: אמות בעירי, כי הנאה יש למתים, שאוהביהם הולכים על קבריהם ומתפללים עליהם, ומבקשין לנשמתם טובה, ומטיבין להם באותו ענין: על כן כשמבקשים מהם, התפללו על החיים. וכן כלב בר יפונה נשתטח על קברי אבות. וכווהר פרשת ויחי מביא: בחד מן תלת מילין, רבעא רבי יצחק מרבי יהודה, די יויל על קבריה, כל שבעה יומין, ותבעא כעושת עלי: וכן הוא באורח חיים: שילכו בערב ראש השנה ויום כפור על בית החיים, כדי שיבקשו המתים רחמים עלינו, ועל כן בעת צרה ותענית, היה הולכים על קברי אבות להתפלל שם, על כן סדרתי כל התפלות יחד, שיהפלטו שם על בית החיים:

V o r w o r t.

Es war von jeher üblich, und ist diese schöne Sitte noch jetzt üblich in Israel, zu gewissen Zeiten und bei verschiedenen eintretenden Umständen, an den Gräbern der Verstorbenen zu beten. Und ist es wohl eine erfreuliche und schöne religiöse Sitte, die sich bei unserer Volke am reinsten ohne alle Nebenabsichten erhalten hat, die Hingeshiedenen, die als Muster ihres Geschlechts in einem tugendhaften und gottesfürchtigen Leben wandelten, und welche jetzt, da ihre Seelen sich zum himmlischen Vater hinaufgeschwungen haben, von dem sie in ihrer Reinheit stammten, mit ihm noch näher verbunden zu wissen als ehemals, wo sie noch als Menschen unter den Menschen lebten. Auch bleibt es für jeden Sterblichen immer ein beruhigender Gedanke, zu wissen, daß nach seinem Tode seine Hinterbliebenen, sein Grab von Zeit zu Zeit besuchen und von dieser seiner Ruhestätte aus, Gebete zum Vater im Himmel senden werden. An dem Grabhügel, der seine modernde Ueberreste bedeckt und bewahrt, ehren sie sein Andenken, das sonst mit der Länge der Zeit sich allmählig aus dem Gedächtnisse verwischen würde. Ueberhaupt ist der Friedhof sehr dazu geeignet, fromme Gefühle in uns anzuregen, zu erwecken und uns zur Andacht zu stimmen. Dort, wo die Gebeine derer ruhen, die wir während ihres Lebens auf Erden, ihres frommen Wandels wegen hochschätzten, wegen ihrer bewährten Tugenden verehrten, oder auch der freundschaftlichen Bande und der der Verwandtschaft wegen, mit denen sie mit uns verbunden waren, innig liebten, dort wird leicht jene herzerhebende Stimmung in uns rege, welche zu Betrachtungen über uns selbst, über die Hinfälligkeit und Sterblichkeit unserer

irdischen Hülle, und über die Bestimmung unseres Geistes und unserer Seele zu einem ewigen, nie vergänglichem Leben, führet, die so wohlthuedend auf unser Gemüth einwirken und uns zu guten Entschlüssen, zur Verbesserung und Vereblung unserer selbst anregen; und die wehmüthigsten Gefühle unseres Herzens, welches durch die innere Beschauung, von seiner Nichtigkeit und Hinfälligkeit durchdrungen wurde, stimmen sich mehr als je zum wahrhaft frommen Gebete und schwingen sich empor zu Gott, welcher Allen nahe ist, die ihn aus der Tiefe ihres gebeugten Herzens anrufen. — Und in solcher Stimmung kann und wird es nie die Absicht des Betenden sein, sich etwas von dem entseelten Todten zu erbitten, da dieses die heilige Schrift als verwerflich, als eine Abtrünnigkeit vom Gesetze, als einen niedern Götzendienst verbietet und als Abfall von Gott bezeichnet. „Es soll unter dir nicht gefunden werden ... einer, der bei den Todten um etwas ansucht; denn ein Gräuel des Herrn sind Alle, die solches thun. Ungetheilten Herzens, ganz mußt du sein mit dem Ewigen, deinem Gotte (דברים ז"י—ז"ב, י"ז, י"ח) „Jeder vom Volke bete und forsche zu Gott, aber nicht wegen der Lebendigen zu den Todten“ (ישעיהו ז', ט"ו). Des Israeliten Gebet muß daher stets an Gott, dem Spender alles Guten, gerichtet sein, daß er sein Flehen erhöere und seine Fürbitte für die Verstorbenen vernehmen solle; auch daß er das Flehen der Hingeshiedenen Seelen im Vereine der frommen Verklärten erhöere, wenn sie für die Erhaltung und das Wohlergehen der auf der Erde Lebenden in ihrer Reinheit und Lauterkeit bitten. Und der Herr der Gnade wird gewiß solche fromme Bitten erfüllen, wie es in seiner heiligen Schrift verheißten ist: „Und ich erzeige Gnade bis ins tausendste Geschlecht denen, die mich lieben und die meine Gebote beobachten.“

(א) ווער דרייסיג טאגע און נייכט דען בעגראַבניספּלאַץ בעוואַכט האָט, זאָגט עַלְגַענדעט געבעט, אַבְשָׁלֵד ער דען גראַבערן נאָהע קאַמוּט.)

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר יָצַר אֶתְכֶם בְּדִין. וְזוּן אֶתְכֶם בְּדִין. וְכִלְכַּל אֶתְכֶם בְּדִין. וְהַמִּית אֶתְכֶם בְּדִין. וְיִוְדַע מִסֵּפֶר כְּלַכְּכֶם בְּדִין. וְעַתִּיד לְהַחְיֹר וְלְהַחְיֹתְכֶם בְּדִין. בְּרוּךְ אַתָּה יי מַחֲיֵה הַמֵּתִים:

און בעוואַכט אין דער רעגען דען בעגראַבניספּלאַץ פֿן עַלְמַטטאַגען, און דאַזעלכעט זי בעטען; פֿן אַבְשָׁלֵד טאַגען הייגען, ווי נייכט געעַלְמַטטע ווירר, און דער בעטענדע נייכטט געוועען, ביז ער עַלְמַטט בעגראַבניספּלאַץ זוריקקעהרט.

(ווען און זיך דען גראַבערן נאָהערט, זאָגט און:)

אַתָּה גְבוּר לְעוֹלָם אֲדָנִי מַחֲיֵה מֵתִים אַתָּה רַב דְּהוֹשִׁיעַ (במורף משיב הרוח ומוריד הגשם) מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מַחֲיֵה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אַמוּנָתוֹ לְיִשְׂרָאֵל עֹפֵר מִי כְמוֹךָ בְּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֵה לָךְ מֶלֶךְ מַמְיֵת וּמַחֲיֵה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה. וְנִאֶמֶן אַתָּה לְהַחְיֹת מֵתִים:

(1) (Wer dreißig Tage lang nicht den Begräbnisplatz besucht hat, sage folgendes Gebet, sobald er den Gräbern nahe kommt:)

ברוך Gelobt seist Du, Ewiger! unser Gott! Herr der Welt! der du diese hier einst, wie du es recht fandst, erschaffen, wie du es recht fandst, gespeiset, wie du es recht fandst, erhalten, und sterben liebest, der du sie Alle, so viel ihre Anzahl auch ist, vor Gericht forderst, sie auch einst wieder ins Leben ruffst nach Gerechtigkeit, ja! gelobt seist du, Ewiger! der du die Todten erweckst!

(Wenn man sich den Gräbern nähert, sagt man:)

אֱתָּה Allgewaltig bist du, Herr! immerdar, erweckst die Todten, zeigst dich groß in deiner Hülfe, speisest die Lebendigen in deiner Gnade, erweckst die Todten mit großem Erbarmen, unterstützest die Fallenden, heilest die Erkrankten, befreiest die Gefesselten, und hältst treulich dein Wort denen, die im Staube entschlafen. Wer ist, wie du? Herr der Stärke! Wer dir ähnlich? o Herr! der du sterben läßt und wieder belebst und das Heil erblühen läßt! Zuverlässig bist du in deiner Zusage, die Todten zu erwecken!

תחנוּת על בית עלמין סימן א

וְעַל כָּל זֶה אֲנַחְנוּ חַיִּים לְהוֹדוֹת לָךְ וּלְיַחַד אֶת שְׁמֶךָ
הַגָּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא. אֵין בְּעֶרְכְּךָ יי אֱלֹהֵינוּ בְּעוֹלָם
חַיָּה. וְאֵין וּלְתֶךָ מַלְכֵנוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. אַפְס
בְּלִתֶּךָ גּוֹאֲלֵנוּ לְיָמוֹת הַמְּשִׁיחַ. וְאֵין דּוֹמָה לָךְ מוֹשִׁיעֵנוּ
לְתַחֲיַת הַמֵּתִים:

(וּלְהַרְעִיד דַּעַר בַּעֲטָטָטְטוֹנוּ דַּעַם טְהָרְטֵעַן זַגְט אַפּוֹ):

הַצּוֹר תָּמִים פָּעֵלוּ כִּי כָל דְּרָבִיו מְשַׁפֵּט. אֵל אֱמוּנָה
וְאֵין עוֹל צַדִּיק וְיִשָּׁר הוּא: הַצּוֹר תָּמִים בְּכָל פּוֹעַל. מִי
יֹאמֵר לוֹ מַה תַּפְעָל. הַשְּׁלִיט בְּמַטָּה וּבַמַּעַל. מִמִּית
וּמַחֲיָה מוֹרִיד שְׂאוֹל וְיַעַד: הַצּוֹר תָּמִים בְּכָל מַעֲשֵׂה.
מִי יֹאמֵר לוֹ מַה תַּעֲשֶׂה. הָאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה חֶסֶד חָנַם לָנוּ
תַּעֲשֶׂה. וּבִזְכוֹת הַנַּעֲקָד כְּשֶׁה הַקְּשִׁיבָה וְעֵשֶׂה: צַדִּיק

Für dieß Alles sind wir dir Dank schuldig, verpflichtet, deinen großen, mächtigen und ehrfurchtbaren Namen als einzig anzuerkennen. Nichts kommt dir gleich, o Herr! unser Gott! auf dieser Welt; nichts außer dir, o König! erreicht dich in der künftigen Welt, Niemand ist außer dir unser Erlöser zur Zeit des Messias, Niemand ist dir ähnlich, unser Erretter, zur Zeit der Todtenerweckung.

(Während der Bestattung des Todten sagt man:)

Der Schufsfels! Vollkommen ist sein Werk, all sein Verfahren ist gerecht! Er ist ein Gott der Treue, bei ihm ist kein Unrecht, gerecht und redlich ist er! Er zeigt sich als vollkommenes Wesen durch jedes seiner Werke. Wer darf zu ihm sprechen: Was thust du da? Du beherrscht die Unter- und Oberwelt, läßt sterben und wieder aufleben; senkst in die Gruft und bringst wieder herauf. Er, der Schufsfels, ist ohne Fehl in all seinem Thun, wer darf zu ihm sprechen: Warum thust du das? Der du versprichst und hältst, erzeige uns unverdiente Gnade! In Rücksicht auf das Verdienst dessen, der wie ein Lamm sich zu opfern bereit war, vernimm unser Gebet, der du gerecht bist in

בְּכָל הַרְבֵּיוֹ. הַצּוֹר תָּמִים. אַרְךְ אַפִּים וּמְלֵא רַחֲמִים.
 חֲמַל נָא וְחוּס נָא עַל אֲבוֹת וּבָנִים. כִּי לָךְ אֲדוֹן הַסְּלִיחוֹת
 וְהַרְחֲמִים. צַדִּיק אַתָּה יי לַהֲמִירָה וְלַחַיִּוֹת. אֲשֶׁר
 בְּיַדְךָ פְּקֻדוֹן כָּל רוּחוֹת. חֲלִילָה לָּךְ זְכוּרֵנוּ לְמַחֲוֹת:
 וַיְהִיו נָא עֵינֶיךָ בְּרַחֲמִים עָלֵינוּ פְּקוּחוֹת. כִּי לָךְ אֲדוֹן
 הַרְחֲמִים וְהַסְּלִיחוֹת: אָדָם אִם בֶּן שָׁנָה יִהְיֶה. אוֹ אֶלֶף
 שָׁנִים יִהְיֶה. מִה יִתְרוֹן לוֹ כִּלְאֵי הַיָּד יִהְיֶה. בְּרוּךְ דִּין
 הָאֵמֶת מִמִּירָה וּמַחֲוִיָּה: בְּרוּךְ הוּא כִּי אֵמֶת דִּינוֹ:
 וּמְשׁוּטֵט הַכֹּל בְּעֵינָיו. וּמְשַׁלֵּם לְאָדָם הַשְּׁבוּנוֹ וְדִינוֹ:
 וְהַכֹּל לְשִׁמוֹ הוֹדִיָּה יִתְנוּ: יִדְעֵנוּ יי כִּי צַדִּיק מְשַׁפֵּט:
 הַצַּדִּיק בְּדַבָּרְךָ וְתוֹכַח בְּשַׁפְּטֶךָ. וְאִין לְהַרְהֵר אַחַר
 מִדַּת שַׁפְּטֶךָ: צַדִּיק אַתָּה יי וַיִּשֶׁר מְשַׁפֵּטֶךָ. דִּין אֵמֶת.
 שׁוֹפֵט צַדִּיק וְאֵמֶת: בְּרוּךְ דִּין הָאֵמֶת. שְׁכַל מְשַׁפֵּטִיו

all deinem Verfahren. Schutzfels! allervollkommenstes, erbarmungs-
 volles Wesen! habe Mitleid und Schonung mit Vätern und Kin-
 dern! Dir, Herr! ziemt Vergebung und Erbarmen! Gerecht bist
 du, so oft du sterben und wenn du einst wieder ausleben läßt.
 Dir sind alle Geister anvertraut, o lasse unser Andenken nicht ver-
 löschen, halte mit Barmherzigkeit deine Augen stets über uns offen;
 denn dir, o Herr! ziemt Erbarmen und Vergeben! Der Mensch
 lebe ein, oder tausend Jahre, welchen Gewinn hat er davon? Es
 ist, als wäre er nicht da gewesen. Gelobt seist du, der du nach
 Urtheil sterben und wieder ausleben läßt, gelobt seist du, dessen
 Urtheilspruch stets gerecht ist, dessen Auge Alles durchdringt, der
 dem Menschen sein Recht und seine Forderung gewährt! Alles ist
 gegen dich von Dank erfüllt, Alles weiß, daß dein Urtheil ein
 gerechtes ist. Deine Aussprüche sind gerecht, dein Gericht ein rei-
 nes! Wer darf Zweifel hegen gegen dein gerechtes Verfahren?
 Gerecht bist du, Herr! und rechtlich deine Urtheilsprüche! Du bist
 ein Richter nach Wahrheit und Gerechtigkeit! Gelobt seist du,
 Richter der Wahrheit! dessen Urtheilsprüche gerecht und wahrhaft

בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּעַגְלָא וּבְיוֹמֵן
קָרִיב וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמָא וּלְעַלְמֵי עַלְמֵיָא:
יְתְבָרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר
וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלַּל שְׁמֵהּ דְקוּדְשָׁא. בְּרִיךְ הוּא לְעֵלְמָא מִן
כָּל-בְּרַכְתָּא וְשִׁירְתָּא תְּשַׁבַּחְתָּא וְנִחְמַתָּא דְאִמְרִין
בְּעַלְמָא וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן-שְׁמֵיָא וְחַיִּים עָלֵינוּ וְעַל כָּל-
יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ אָמֵן:
עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמֵי. הוּא יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ. וְעַל
כָּל-יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ אָמֵן:

(דפן ווהטט ופון זיך דיא האנדע אונד טפריכט סף)גערדעט:

בְּלַע הַמּוֹת לְנֵצַח וּמַחַה אֲדָנִי אֱלֹהִים דְּמַעַת מַעַל כָּל
פְּנִים. וְהִרְפַּת עִמּוֹ יִסֹּר מַעַל כָּל הָאָרֶץ בִּי יְיָ דְבַר:

höchsten Glanze, möge es geschehen während eures Lebens, in euern Tagen, und beim Leben des ganzen Hauses Israels, bald und in nächster Zeit. So sprecht: Amen! (Gemeinde: Sein großer Name sei gebenedeiet in aller Ewigkeit!) Es werde gebenedeiet, gelobt, gepriesen, erhoben, verherrlicht, hochgeschätzt und gerühmt der Name des Allerheiligsten, der erhaben ist über alle Segensprüche, Lieder, Lobgesänge und Preisprüche, welche hinieden gesprochen werden. So sprecht: Amen! Es komme vom Himmel herab große Glückseligkeit und frohes Leben über uns und über ganz Israel. So sprecht: Amen! Du, der du Glückseligkeit verbreitest in jenen Höhen, verbreite auch Glückseligkeit über uns! So sprecht: Amen!

(Dann wäscht man sich die Hände und spricht Folgendes:)

כלע עינט vernichtet er den Tod für immer; einst trockenet Gott, der Herr, die Thränen von jedem Gesichte, tilgt, die Schmach seines Volkes auf der ganzen Erde; der Ewige hats verheissen!

תהנות על בית עלמין סימן א ב

(דפן זעטנט אפן זיך דריימאל ניעדער אונד זאגט דאס קאפיטעל יושב בסחר עליון בן ואראהו בישועתי אונד זאגט דען זעטנטן סערו דאפפעלט. אויך איזט דער געברויך ביים וועגגעהען סאָס בעגראַבניספּלאַטע אייניגעט גראַס אויסצורייסען אונד דאָבייט לז טפּרעכען:)

וּזְצִיחוּ מֵעִיר בְּעֵשֶׁב הָאָרֶץ:

(אמנכע זאגטן דאָבייט:)

זְכוּר כִּי עָפָר אָנַחְנוּ:

(ב) (וואָהרענד דעם אַוואַגאַנגס אום דאָס גראַבער זאָגט אַפן, אינדעס אַפן אַפּן פּערטייערענטן טעטעלען טטיילט האָלט סאָגערע געבעטע,)

צְדִיקֵי יְסוּדֵי עוֹלָם. נְשָׁמוֹת מְהוֹרוֹת כָּלָם. יְהִי רְצוֹן
לִפְנֵי אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמִים. אֲשֶׁר בָּרָא גֵן עֵדֶן עַד לֹא עָשָׂה
הַדּוֹמִים. שֶׁתְּהֵא מְנוּחַתְכֶם בְּכבוֹד וּבְשָׁלוֹם. מֵעַתָּה
וְעַד עוֹלָם. וּבְשָׁלוֹם תְּנוּחוּ עַל מִשְׁכַּבְכֶם. יִרְבֶּה כְבוֹדְכֶם
וְיִסְגִי שְׁלוֹתְכֶם. וּבְצִוּוֹר הַחַיִּים תִּהְיֶה נַפְשְׁכֶם צְרוּרָה.
אֵת יְיָ אֱלֹהֵיכֶם הַגְדוֹל וְהַנּוֹרָא. וּבִרְשׁוֹת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא וּבִרְשׁוֹת כָּל קְדוֹשֵׁי הַמְּלָךְ הַגְּדוֹל תְּנוּחַ נַפְשְׁכֶם.

(Dann setzt man sich drei Mal nieder und sagt das Kapitel
bis אראהו בישועתי, und zwar den letzten Vers
doppelt. Auch ist der Gebrauch beim Weggehen vom Begräb-
nisplatze einiges Gras auszureißen und dabei zu sprechen:)

וּזְצִיחוּ Sie blühen einst wieder auf, wie Gras auf dem Felde.

(Manche sagen dabei:)

זְכוּר Bedenke doch, daß wir nur Staub sind.

(2) (Während des Umgangs um die Gräber sagt man, indem
man an verschiedenen Stellen stille hält, folgende Gebete:)

צְדִיקֵי אֱרֶצְיָה! Ihr Grundpfeiler der Welt! Ihr reinen
Seelen alle! Möge es unserm Vater im Himmel gefallen, ihm,
der das Paradies noch vor der Erde erschaffen, eure Ruhe in
Ruhm und Frieden von nun an und in Ewigkeit zu erhalten, daß
ihr ungestört auf euern Lagerstätten verbleibet. Möge euer Ruhm
sich vergrößern, eure Seligkeit sich vermehren, eure Seelen des
ewigen Lebens genießen bei dem Herrn, euerm Gott, dem Gro-
ßen und Ehrfurchtbaren. Möge der Herr, mögen die Heiligen des
großen Königs eurer Seele die Ruhe gestatten! Er, der Schöpfer

הוא בורא ישראל מלביכם. ויעמוד לי ויכל בני ביתי
 ולכל בית ישראל וכות תלמוד תורתכם ומעשיכם
 הטובים שהיו בכם בשהייתם בעולם הזה. ובשיגיע
 קצי להפטר בחלד מן העולם הזה יהיה חלקי עמכם
 בגן עדן ואופה להנות מזיו השכינה לעולם הבא עמכם
 ועם שאר צדיקים והסידים אני וכל ישראל ושם נזכה
 כלנו לחסות תחת בנפי אל בסתר עליון בצל שדי:
 יהי רצון לפניך יי אלהי ואהי אבותי אדוני האדונים
 מלך הרחמן שהזכור את הצדיקים והחסידים
 והקדושים האלו השוכנים במקום הזה ולמען זכותם
 וצדקתם רחם עלי וער כל ישראל ויליצו זכותם
 וצדקתם עלינו לפני בפא כבודך ויבקשו רחמים עלינו
 ולמען מעשיהם הטובים שעשו בעולם הזה ותמלא

und der König! D! daß mir, meinen Angehörigen und dem ganzen Hause Israels das Verdienst, das ihr euch durch euer Studium des Gesetzes und eure guten Handlungen hinieden erworben, zu Gute kommen! daß ich, wenn die Zeit meines Scheidens von dieser Welt kommt, euer Loos im Paradiese theile, daß ich das Glück habe, mit euch vereint den Abglanz der göttlichen Gegenwart zu schauen, wie auch in Gemeinschaft mit andern Gerechten und Frommen, so wohl ich, als auch ganz Israel. Mögen wir alle sammt so glücklich sein, dort unter den Flügeln Gottes, im Schoße des Allerhöchsten, im Schatten des Allmächtigen Schutz zu finden!
 יהי Es sei dir wohlgefällig, Herr! mein Gott! Gott meiner Voreltern! Herr aller Herren! allerbarmender König! eingedenk zu sein der Gerechten, Frommen und Heiligen, welche an diesem Orte ruhen, dich meiner in Rücksicht auf ihr Verdienst und ihre Tugend, so wie des ganzen Israels zu erbarmen. Mögen ihre Verdienste und ihre Tugend unsere Fürsprecher sein vor deinem herrlichen Throne und sie für uns Bitten einlegen, welche du gewähren wollest mit Berücksichtigung der guten Handlungen, die sie hinieden ausgeübt. Mögest du die Wünsche meines Herzens zu meinem

מִשְׁאֲלוֹת לְבָבִי לְטוֹבָה וְתַרְחִיב אֶת לְבָבִי וְאַתָּה לְבַב
 כָּל יִשְׂרָאֵל מִכָּל דָּאָגָה וְתוֹגָה וְהֶסֶר מִמֶּנִּי צָרָה וּפְחָד
 וְאִימָה וִירָאָה וְתַסִּיר כָּל מַחֲלָה מִקִּרְבֵּנוּ וְתִרְפָּא
 הַתְּחַלּוּאֵינוּ וְתַמְלִיא כָּד מִשְׁאֲלוֹת לְבָנֵינוּ לְטוֹבָה כִּי
 צָרְכֵינוּ הֵמָּה מְרִבִּים לְבָאֵר וְדַפְרֵשׁ לְפָנֶיךָ וְרוּחֵנוּ
 קִצְרָה מִרְעִיזוֹן לְבָבֵנוּ וּמִשְׁבְּרוֹן נַפְשֵׁנוּ:

אָנָּה אֲדוֹן הָעוֹלָמוֹת. אָב הַרְחָמִים פְּנֵה אֶל תְּפִלָּתִי.
 וְאַל תִּתְּרֵשׁ לְדַמְעָתִי. וְהִבֵּן אֶת הַגִּיגִי. וְתֵן לִי רִגּוּנִי.
 וּכְפֹר עַל דּוֹנִי וּשְׁגִינִי. בְּעֵבֹר שְׂבָאתִי הִנֵּה לְסִבְבֵּךְ אֶת
 קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים וְהַצַּדִּיקִיּוֹת הָאֵלֹהִים הַשּׁוֹכְנִים בַּמְּקוֹם
 הַזֶּה לְבַקֵּשׁ עָלֵי רַחֲמִים שִׁיגֵן וְכוֹתֵם וְצַדִּיקְתֶּם עָלַי וְעַל
 זֵרְעִי וְעַל זֵרַע וְרַעֲוֵי וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל:

” אֱלֹהֵי יְאֵלֹהֵי אֲבוֹתַי עֲתָה בָּאתִי לְפָנֶיךָ בְּהַבְּטָחָה

Besten erfüllen, mein Herz und die Herzen von ganz Israel frei machen von jeder Sorge, jedem Kummer; jedes Leid, jedem Schrecken, jede Angst und Furcht von uns entfernen, jede Krankheit schwinden lassen, jeden Schmerz heilen, und alle unsere Herzenswünsche aufs Beste erfüllen! Denn, ach! zu zahlreich sind unsere Bedürfnisse, um sie herzusagen und auszusprechen, und unsere Gemüther sind zu beengt durch kummervolle Gedanken und großes Herzeleid!

אָנָּה Vater des Erbarmens! Wende dich meinem Gebete zu! Sei nicht taub gegen mein Weinen, merke auf meine Inbrunst, gewähre mir meine Bitte und vergieb meine vorsächlichen und irthümlichen Thaten. Ich bin hier her gekommen, die Gräber der gerechten Männer und Frauen, welche an diesem Orte ruhen, zu besuchen und sie zu bitten, für mich die Bitte einzulegen, daß ihre Verdienste und ihre Tugenden mir, meinen Kindern und ihren Nachkommen, wie auch ganz Israel zum Schutze gereichen mögen!

” Ewiger! Mein Gott und meiner Voreltern Gott! Ich er-

מִזְבֵּחַ וּבְמִשְׁעָנֶיךָ נֶאֱמַנְהָ אֲשֶׁר הִבְטַחְתָּנוּ בְּרִצְוֹתֶיךָ
 עָלֵינוּ אֲשֶׁעַן וְאֶכְטַח לְבִלְתִּי אֲשׁוּב רִיקִם כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב
 וְעוֹשֶׂה חֶסֶד לְאֵלִפִּים לְאַחֲבֵי וּלְשׁוֹמְרֵי מִצְוֹתַי הִבְטַחְהָ
 זֶה שְׁמֵר לִי וְלִכְלֵל יִשְׂרָאֵל לְמַעַן זְכוּת כָּל הַשׁוֹכְנִים בְּמִקְוֹם
 הַזֶּה וְכָל הַנִּפְטָרִים עַל קְדוּשַׁת שְׁמֶךָ וְהִנְנִי בְּאִתִּי בְּדַרְךָ
 הַזֶּה לְסַבֵּב אֶת קַבְרֵי הַצַּדִּיקִים וְהַצְדָּקָנוּת הָאֵלּוּ
 לְהַתְּפִיל עָלַי שְׂתוֹכְנֵי בּוֹכוֹתֶם וְצַדִּיקְתֶּם שְׁעִשׂוּ בְּחַיֵּיהֶם
 וַיַּעֲמֹד עָלַי וְעַל זְרַעִי וְעַל זְרַעִי וְעַל זְרַעִי לְחַן לְחֶסֶד לְהַגִּן
 עָלֵינוּ בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים מִכָּד גְּיוֹרוֹת קְשׁוֹת וְרַעוֹת
 וְתִשְׁמְרֵנִי לְמַעַן זְכוּתֶם וּלְמַעַן בְּרִית אֲבוֹתֵינוּ אֲבָרְכֶם
 יִצְחָק וַיַּעֲקֹב מִכָּל דְּבַר רַע וּמִמַּקְרָה רַעַה וּמִכָּל בְּחַלָּה
 וְתַקְלָה וּמִכָּל חוֹלֵי רַע וּמִכָּל מִינֵי יִסּוּרִים קָשִׁים וְרַעִים
 וּמִמִּיתָה מְשׁוֹנָה וּמִמִּיתָה מְגוֹנָה שְׂבַבֵּל תַּתְּקֵנִי מִינֵי

scheine vor dir jetzt zufolge jener guten Verheißung und jener festen Stütze, die du uns in deiner Lehre zugesichert hast; auf diese stütze ich mich und habe das Vertrauen, daß du mich nicht leer wirst zurückkehren lassen, wie geschrieben ist: Er erzeigt Gnade ins tausendste Geschlecht denen, die er liebt und die seine Gebote halten. O, erfülle doch diese Verheißung mir und ganz Israel, in Berücksichtigung der Verdienste aller derer, die hier an diesem Orte ruhen, wie Aller, die für die Heiligung deines Namens dahin gegangen sind! Auf diese Veranlassung komme ich, um den Umgang zu machen um die Gräber dieser gerechten Männer und Frauen und dich anzusehen, daß du mir wollest entgelten lassen ihre Tugenden und ihre Frömmigkeit, die sie bei ihrem Leben ausgeübt haben; mögen sie mir, meinen Kindern und Kindeskindern beistehen zur Erlangung deiner Huld und Gnade, zum Schutze durch dein großes Erbarmen gegen jedes harte und böse Geschick; behüte mich ihrer Frömmigkeit, so wie des Bündnisses wegen mit Abraham, Isaak und Jakob vor jedem Ungemach, jedem schlimmen Ereigniß, jedem Schrecken und Unglück, jeder Krankheit, jedem herben Leid, vor einer plötzlichen, oder scheußlichen Todesart unter jenen

מִיתוֹת שֶׁנִּבְרְאוּ בְּעוֹלָם וּמִכָּד סִפְּנָה בְּכָל מָקוֹם שֶׁנִּהְיָה
 שֵׁם בֵּין בְּיוֹם וּבֵין בְּלַיְלָה הֵן בְּבֵית הֵן בַּשָּׂדֶה הֵן בַּיַּעַר
 הֵן בְּבִקְעָה הֵן בְּהַר הֵן בְּגִבְעָה וְהִצִּילֵנִי בְּרַחֲמֵיךָ הַרְבִּים
 מִכָּל אוֹיֵב וְאוֹרֵב וְלִסְטִים וְחַיּוֹת רָעוֹת בְּדַרְךָ וּמִכָּל מִינֵי
 פֶּחַד וְרֵעַד וְרֵעַשׁ וּמִכָּל דְּבַר רַע בְּעוֹלָם הֵן גְּדוֹל אוֹ קָטָן
 וּמִכָּל מִינֵי מִשְׁחִית וּמַחְבֵּל וּמִכָּל מִינֵי בִישׁוּף וּמָה שֶׁלֹּא
 אוֹבֵד לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים וּלְהַתְּפִלֵּל עָלָיו. יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ
 וּלְפָנֵי כֹסֵא כְבוֹדֶךָ כְּאֵלוֹ הַתְּפִלָּתִי עַל כָּל מִינֵי רָעוֹת
 שֶׁלֹּא יִבּוֹאוּ עָלַי וְעַל כָּרְבִי בֵּיתִי וּבְרִיתִי וְעַד כָּל מִינֵי
 טוֹבוֹת שֶׁיִּמְהָרוּ לְבֹא עָלֵינוּ בְּרַחֲמֵיךָ הַרְבִּים וּבִישׁוּעָתֶךָ
 הַגְּדוֹל. יְהִי לְרָצוֹן אֱמֹרֵי פִי וְהִגִּיוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ יי
 צוּרִי וְגוֹאֲלִי:

neun hundert und drei Todesarten*), deren es in der Welt giebt, vor jeder Gefahr an irgend einem Orte, wo wir uns befinden möchten, es sei am Tage oder des Nachts, im Hause, oder auf dem Felde, im Walde oder auf einer Ebne, auf einem Berge, oder einem Hügel; rette mich mit großem Erbarmen von jedem Feind und Ausflurer, von Räubern und wilden Thieren, von Angst, Zittern und Beben, wie von jedem kleinen und großen Uebel hinieden; von allen verderblichen Dingen und nachtheiligen Wirkungen. Möge es dir gefallen, das, was ich vor deinem verherrlichten Throne nicht zu beten verstehe, zu beachten, als hätte ich es von dir erfleht. Möge keine Art von Uebeln mich, oder meine Hausgenossen und Freunde treffen; möge alles Erspriessliche schleunig über uns kommen in Folge deines großen Erbarmens und deiner wirksamen Hilfe. Mögen dir wohlgefallen die Aussprüche meines Mundes, wie die Gedanken meines Herzens, Herr! Schutzfels und Erlöser!

*) Eine Anspielung auf die Buchstabenzahl des Wortes מוצאות (Ps. 68. 21.) nach Traktat Berachot Fol. 8.

רבוֹן כָּל הָעוֹלָמִים וְכִיּוֹתָם וְצַדִּיקָתָם שֶׁל כָּל שׁוֹכְנֵי
עַפְרַיִם הַשׁוֹכְנִים פֶּה וְכָל הַמַּלְאָכִים הַמְמוּנִים עַל נַשְׁמָתָם
יִזְכְּרוּ וְתַעֲזֹר לִי תַפְלָתָם שֶׁתֵּתָן לִי חַיִּים אַרוּכִים עוֹשֵׁר
וְכַבֹּד וְשָׁלוֹם וְרוּחַ וְהַצְלָחָה וְהַצְלָחָה בְּרַכְתָּהּ יְשׁוּעָה נַחֲמָה
פְּרִנְסָה וְכַלְכָּלָה חֵן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל
רְאִינֹי וְשִׁמְחָה אֶת כָּל עַדְתְּךָ וְקַהְלֶךָ וּבְנֵי עִירְךָ וּמַחֲרֵ
וּסְלַח וְכַפֵּר עַל כָּל עֲוֹנוֹתַי וְהַצִּילֵנִי מִכָּל חַרְפָּה וּבוֹז וְכָל
קָלוֹת וּבוֹשָׁת וּפְסוּל בְּמִשְׁפַּחְתִּי וּמִכָּל צָרָה וְצוּקָה וְעֵנִיּוֹת
וּמִכָּל חֲבוּשׁ הַקֶּבֶר וּמִדֵּינָה שֶׁל גֵּיהֵנֹם וּמִחֲלָאִים רָעִים
וְאֵל תְּמִיתֵנִי בְּמִיתָה מְשׁוּנָה רַק אֶפְטָר מִחֶלֶד בְּרַחֲמִים
וְלֹא בְרוּנוֹ וְתֵן לִי בָּנִים וּבָנוֹת חַיִּים וְקִיָּמִים לְשִׁמּוֹר
מְצוּתֶיךָ וְעוֹשֵׂי רְצוֹנְךָ כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם עַד עוֹלָם אָמֵן סְלַח:
יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתִּרְצָנוּ

רבוֹן Herr aller Welten! Mögen die Tugenden und die Frömmigkeit aller derer, die hier im Staube ruhen, und alle Engel, die über ihre Seelen wachen, mir zu Gunsten sein; möge ihr Gebet mir beistehen, daß du mir verleihen wollest: langes Leben, Reichthum, Ehre, Frieden, Freiheit, Rettung, Glück, Segen, Hilfe, Trost, Nahrung, Unterhalt, Gnade, Wohlwollen und Erbarmen von deiner Seite und von Seiten aller derer, die mich sehen! Erfreue doch deine Gemeinde, deine Versammlung durch den Aufbau deiner Stadt; vergib, verzeihe und söhne aus alle meine Sünden, rette mich vor jeder Beschämung und Verachtung, Geringschätzung und Schande, von jedem Schandfleck in meiner Verwandtschaft, von allem Leid und Ungemach, von Armuth und Unruhe im Grabe, von Höllenstrafen und bösen Krankheiten; laß mich nicht eines ungewöhnlichen Todes sterben; vielmehr lasse mich von dieser Welt scheiden unter Begleitung deines Erbarmens, nicht deines Unwillens; schenke mir gesunde und kräftige Söhne und Töchter, die deine Gebote halten und deinen Willen vollziehen während ihrer ganzen Lebenszeit immerdar, Amen!

יְי מֹדֵה עֲלֵינוּ וְעַל אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתִּרְצָנוּ וְעוֹשֵׂי רְצוֹנְךָ כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם עַד עוֹלָם אָמֵן

וּתְקַבְּלֵנוּ בְּתַשׁוּבָה שְׁלִימָה לְפָנֶיךָ וּתְשַׁמַּע אֶת תְּפִלָּתִי
 וּתְעַשֶׂה אֶת בְּקִשְׁתִּי וַיְהִי זְכוּיֹתִי מְכַרְיעוֹת עַל הַזְּכוּיֹתִי
 וְתֵן בְּלִבִּי אֲהַבְתֶּךָ וַיִּרְאַתֶּךָ וְכוּף אֶת יָצְרִי לַעֲשׂוֹת
 רְצוֹנֶךָ בְּלִבְּךָ שְׁלֵם וְהִנֵּה עֵינָי בְּדַרְךָ כְּחֵי בְּדֵי לְכַבֵּד
 אֶת שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל וְלִסְבֵּב וּלְהַשְׁתַּטֵּחַ עַל קַבְרֵי הַצַּדִּיקִים
 הַלְלוּ. יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁיַּעֲמֵד
 לִי זְכוּת תּוֹרַתָם וּמַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים לְהַגִּן עָלַי וְעַל זְרַעִי
 וְעַל זְרַע זְרַעִי מִן כָּל צָרָה וְחִלָּאִים רָעִים וְתַעֲמִידֵנִי וּבֵין
 הַזְּנוּיֹת תּוֹרַתֶךָ וְשׁוּמְרֵי מִצְוֹתֶיךָ וְחַקֶּיךָ וְעוֹסְקֵי תּוֹרַתֶךָ וּבֵין
 נְמוּקֵי סוּדָךָ עַד בֵּיאַת הַגּוֹאֵל:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתְּקַבֵּל
 בְּרַחֲמִים וּבְרְצוֹן אֶת תְּפִלָּתִי שֶׁתְּפַלְלֵתִי לְפָנֶיךָ
 וְשֶׁאַרְצֶה לְהַתְּפַלֵּל לְפָנֶיךָ בְּכָל יַעַת לְמַעַן שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל

Gott! uns, die wir in aufrichtiger Bußfertigkeit vor dir erscheinen, wohl aufzunehmen. Du wollest mein Gebet erhören und mein Anliegen erfüllen, meinen Gutthaten den Ausschlag geben über meine Sünden; lege Liebe zu dir und Ehrfurcht gegen dich in mein Herz, zwinge meinen Trieb, deinen Willen mit aufrichtigem Herzen zu thun; abgemattet komme ich hier her, um deinen großen Namen zu ehren, um diese Gräber hier den Umgang zu machen und mich darauf hinzuwerfen. Möge es dir gefallen, Herr! mein Gott und meiner Vorfahren Gott! daß mir das Verdienstliche ihres Geseßstudiums und ihrer guten Handlungen beistehe und mir, meinen Kindern und Kindeskindern zum Schutze diene gegen alles Leid und gegen alle bösen Krankheiten. O! gönne mir einen Platz unter denen, welche deine Lehre studiren und deine Gebote und Geseze befolgen, die sich mit deinem Gesez beschäftigen und deinen Geheimnissen nachforschen bis zum Erscheinen des Erlösers.

יְיִ Es sei dir wohlgefällig, Herr, mein und meiner Vorfahren Gott! ein Gebet mit Erbarmen und Wohlwollen aufzunehmen, das ich bereits gebetet habe und zu jeder Zeit zu dir beten möchte,

והמבורך הנבכר והנזר והלמען זכות כל הצדיקים
 השוכנים פה וכך הנפטרים על קדושת שמך הגדול.
 וכלם ינוחו על משכבם בשלום ותצילם מדינה של
 גיהנם ומחפוט הקבר וברשות השם יתברך ויתעלה
 אלקי מכם כשאני בעולם הזה לאורך ימים אני וכל בני
 ביתי וכל בית ישראל ובפטרתי מן העולם הזה אהיה
 עמכם ועם כל צדיקי עולם בגן עדן. ואתה יי אלהי
 ישראל אל תשיבני ריקם מלפניך אמן: ברוך המשיב
 נפשות לגופות ומעמידן ומבניסן לגן עדן ומזכין לחיי
 עולם הבא ברוך הנאמן בכריתו וקים במאמרו:

רבון כל העולמים האוינה לקול תחנוני וקבל תפילתי
 ברוך רחמיך וחסדיך שיהיו נשמות הצדיקים הנקברים
 פה צרורות בצרור החיים עם שאר הצדיקים ועם

um deines großen, gebenedeieten, geachteten und gefürchteten Na-
 mens willen und der Tugenden aller Gerechten willen, die hier
 ruhen, so wie aller derer willen, die für die Heiligung deines gro-
 ßen Namens dahin gegangen sind. Mögen sie alle sanft ruhen
 auf ihren Lagerstätten! Rette sie von dem Höllengerichte und der Gra-
 besunruhe! Möge es der Wille Gottes sein, (gepriesen und gelobt
 sei er!) daß ich, wie ich mich von euch hinteden wegbegebe, einem
 langen Leben entgegen gehe, ich sowohl, als auch meine sämtli-
 chen Angehörigen, wie auch das ganze Haus Israel; daß ich, wenn
 ich aus dieser Welt scheide, bei euch bleibe, wie auch bei allen
 Gerechten dieser Welt in dem Garten Eden (dem Paradiese). O,
 du, Gott Israels! weise mich nicht leer ab! Amen! Gepriesen
 seist du, der du den Leibern eigst die Seelen wiedergiebst, sie neu
 belebst und in den Garten Eden führst, ihnen das ewige Leben
 schenkest! Gelobt seist du, der du treulich dein Bündniß hältst und
 deine Verheißungen erfüllst.

רבן Herr aller Welten! Vernimm meine flehende Stimme,
 nimm aus großem Erbarmen und Gnade mein Gebet an, daß die
 Seelen der Gerechten, die hier im Grabe liegen, durch das Band

נשמותיהם של אברהם יצחק ויעקב ועם נשמות כל
צדיקי וחסידיו עולם ואם יש ביניהם איזה מהם שיש
עליו שום דין ועדין לא קבל דינו הקל מעליו דינה
רחמיהו והעלהו והכניסהו לבין הצדיקים ובצל כנפיה
תסתירהו להתענג מזיו כבודך ושאר הצדיקים העלה
ממעלה למעלה לחסות בצדך. וזכנו בזכותם וצדקתם
ומעשיהם הטובים שעשו בחייהם כי למען כבודך באתי
הנה להשתטח על קברם ולהתפלל על נשמתם שתזכם
לעמוד לתחיית המתים עם שאר כל צדיקי וחסידיו
עולם והצילם מחבוט הקבר ומדין של גיהנם ומכר
שאר דינים וגזרות וגלגולים ושלה לנו הגאולה במהרה
בימינו ומחל וסלח לי על כל עונותי וחטאי ופשעי ושמח
את עדתך וקהלך ובנה עירך ותן לי בנים ובנות

des Lebens verbunden werden mit den übrigen Gerechten, so wie
mit den Seelen Abrahams, Isaaks und Jakobs! wie mit den
Seelen aller Gerechten und Frommen dieser Welt. Sollte sich
etwa einer unter ihnen befinden, über den ein Strafurtheil gefällt
ist, an dem es nicht vollzogen ist, so mildere dieses Urtheil, erbar-
me dich seiner und bringe ihn unter die vollkommen Gerechten,
birg ihn unter dem Schatten deiner Flügel, daß er sich ergöße an
dem Glanz deiner Herrlichkeit; bringe die übrigen Gerechten alle
von Stufe zu Stufe empor, laß sie Schutz in deinem Schatten
finden! laß uns ihre Tugend und Gerechtigkeit zu Gute kommen
und ihre verdienstlichen Handlungen, die sie im Leben ausgeübt.
Dir zu Ehren bin ich hier her gekommen, um mich auf ihr Grab
hinzuwerfen und für ihre Seelen zu beten, daß du sie würdig ma-
chest, zur Zeit der Todtenerweckung mit zu erwachen mit den übrigen
Gerechten und Frommen dieser Welt! Befreie sie von des
Grabes Leiden, von Höllestrafen und andern Strafen und Ver-
hängnissen! Führe unsre baldige Erlösung herbei, verzeihe mir alle
meine Sünden, Vergehungen und Unthaten! Erfreue deine Ge-
meinde, deine Versammlung, die Bewohner deiner Stadt! Schenke

הַחֹלְלִים בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתִקְבְּדֵם כָּל הַתְּפִלָּה שֶׁהַתְּפִלָּלְתִּי
 לְפָנֶיךָ בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן וְתַמְלֵא כָּד מְשָׁלוֹת לְבָבִי
 לְטוֹבָה אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתַּעֲנֵנִי עַל כָּל
 מַה שֶּׁבִקְשָׁתִי הַיּוֹם מִלְּפָנֶיךָ כְּמוֹ שֶׁעָנִיתָ לְאַבְרָהָם אֲבִינוּ
 בְּהַר הַמִּזְרִיחַ וּלְיִצְחָק בְּנוֹ כְּשֶׁנֶּעְקַר עַד גִּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ
 וּלְיַעֲקֹב בְּבֵית אֵל וּלְיוֹסֵף בְּבֵית הָאֲסוּרִים וּלְאַבוֹתֵינוּ
 עַל יַם סוּף וּלְיוֹנָה בְּמַעַי הַדָּגָה וּלְאַלְיָהוּ בְּהַר הַכְּרִמָּל
 וּלְכָל הַחֲסִידִים וְחֲסִידוֹת וְיִשְׂרָאֵל בֵּן תַּעֲנֵנִי וְתִבְרַכְנִי
 וְתַעֲשֶׂה עִמִּי לְפָנִים מְשׁוֹרֵת הַדִּין וְתִהְיֶה תְּפִלָּתִי מְקַבֶּלֶת
 לְפָנֶיךָ בְּקִטּוֹרֵת שֶׁר אֶהְרֵן הַכֹּהֵן שֶׁהֵשִׁיב חֲרוֹן אַפֶּיךָ
 מֵעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּהַקְטִירָתוֹ וּכְתְּפִלַּת מִשָּׁה עֲבָדְךָ שֶׁחָלָה
 פְּנֵיךָ וּבִשְׂרָתוֹ סָלַחְתִּי בְּדַבְּרֶךָ בֵּן הַבְּשָׂרֵנִי וְתַעֲבִיר

mit Söhne und Töchter, welche in deinen Geboten wandeln! Nimm mit Erbarmen und Wohlwollen alle Gebete auf, die ich an dich richtete, erfülle alles Anliegen meines Herzens aufs beste! Amen!

Es möge dir wohlgefallen, Herr! mein und meiner Vorfahren Gott! Alles zu erhören, was ich heute vor dir gebetet habe, wie du einst erhörtest unsern Vater Abraham auf dem Berge Moriah, seinen Sohn Jschak, als er auf dem Altar gebunden (zum Opfer) dalag, den Jakob zu Beth-El, den Joseph im Kerker, unsre Vorfahren am Schilfmeere, den Jonas im Leibe des Fisches den Elias auf dem Berge Karmel, und überhaupt alle frommen und redlichen Männer und Frauen. Wie sie, erhöre und segne mich, verfare mich streng mit mir und nimm mein Gebet auf gleich wie einst das Räucherwerk des Priesters Aharon, der deinen glühenden Zorn von deinem Volke Israel abgewendet, gleich wie du das Gebet Moses erhörtest, das er an dich gerichtet, indem du zu ihm das freudige Wort aussprachst: Ich vergebe dir! wie du geredet! Lasse auch noch eine so frohe Kunde vernehmen,

וְתִסְלַח וְתִמְחֹל לִי עַל כָּל פְּשָׁעֵי וְחַטָּאתַי. וְהִשְׁפַּד כָּל
 הַקָּמִים עָלַי לְרַעְיָה וְיִסְגּוּ אַחֲזֹר כָּל מִבְקְשֵׁי רַעְתִּי.
 הַאֲשִׁימִם אֱלֹהִים יִפְלוּ מִמוּעֲצוֹתֵיהֶם בְּרוֹב פְּשָׁעֵיהֶם
 הִדְיָחוּ בִּי מֵרוּב כָּדָּ: הַתְּשִׁיב לָהֶם גְּמוּלָה יְיָ כַּמַּעֲשֵׂהָ
 יְדֵיהֶם: תִּתֵּן לָהֶם מְגִנָּה לֵב תִּאֲלָתֶךָ לָהֶם: תִּרְדֶּף
 בְּאָף וְתִשְׁמִידֵם מִתַּחַת שָׁמַיִ יְיָ: שְׁפוּךְ זַעֲמֶךָ וְלֹא תִנָּחֵם
 וְחֲרוֹן אַפֶּךָ יִשְׁיָגִם לְהַלְחֵם בָּם פֶּתְאוּם יַעֲדֶה עֲלֵיהֶם
 הַבּוֹרָא בְּמַעֲרָצָה יִסְעַף מֵהֶם פְּאֵרוֹת. עֲבַרְתָּךְ תַּחֲיֶה
 שְׁמוֹרָה נֹצֵחַ לְדוּרֵי דוּרוֹת. וְתִמְצָאנָה אוֹתָן רַעוֹת רַבּוֹת
 וְצָרוֹת. לְבִירָא עֲמֻקָּתָא יִבּוֹאוּ מֵאִיגְרָא רַמָּא. וְעַד וּבּוֹלָא
 בְּתַרְיָתָא לֹא לְהוּי קְהוֹן שְׁלַמָּא. וְתַהֵי עֲוֹנוֹתֶם עַל
 עֲצֻמוֹתֶם. וְזִכְרֶם יִסּוּף מִזְרַעִם וּמֵאֲדָמָתֶם. דְּלֹא יִסְקוּ
 בְּשִׁמְיָהוּ. וְיִחְיוּ כְּאֶפְסִם וְאִין וְתוֹהוּ וּבּוֹהוּ. וְיִשְׂאוּ כְּלֻמַּתֶם
 אֶת יוֹרְדֵי בּוֹר תַּחְתִּיּוֹת. מִן גְּלוּת עֲלִיּוֹת לְגְלוּת תַּחְתִּיּוֹת:
 מֵאִיבְרֵיהֶם יְהוּן שִׁידִין רוּחִין וְלִילִין. יֵצְאוּ תְּמִיד דְּחוּפִין
 וּמְבוּהָלִין. סְבִיב סְבִיב יִתְלַכּוּן לְמִקּוּם קְדוּשָׁה. וְלֹא יִתְיַה
 לָהֶם חֵלֶק בְּתוֹרַת מֹשֶׁה הַקְּדוּשָׁה. כַּח וְאוֹן נִתּוֹן תִּתֵּן
 לָהֶם. לְקַבֵּל תְּשֻׁלוּמֵיהֶם וּפּוֹרְעֵנֵייהֶם. בְּגִדּוֹל זְרוּעָךָ
 יִדְמוּ כְּאֶבֶן. וְתוֹלִיבֶם אֶת פּוּעֵלֵי הָאוֹן. כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר לֹא
 יִנוּחַ שִׁבְטֵ הַרְשָׁע עַל גּוֹרֵל הַצְּדִיקִים. וְנֵאֲמַר בֶּן וְהִיָּה

verzeihe und vergib mir jede Sünde und jedes Vergehen, demüthige
 diejenigen, die wider mich auftreten und mein Unglück herbeifüh-
 renwollen u. s. w.*).

*) Hier mußte aus leicht zu errathenden Gründen das Stück un-
 übersezt bleiben.

דְּבַרֵי אֲשֶׁר יֵצֵא מִפִּי לֹא יָשׁוּב אֵלַי יִרְקַם כִּי אִם עֲשׂוּהָ
אֶת אֲשֶׁר חִפְצָתִי וְהִצַּלְתִּי אֲשֶׁר שְׁלַחְתָּוּ. וְהִצַּל אוֹתִי
וְאֶת כָּל בְּנֵי בֵיתִי מִהֶעֱנִיּוֹת וּמִכָּל מִינֵי יִסּוּרֵינִי וְחִדְאִים
רָעִים וּמְמִיתָהּ מְשׁוּנָה וְתַעֲנִיקֵנִי מִן הַחַן וְהַחֶסֶד שֶׁלִּפְנֵי
כִּסֵּא כְבוֹדְךָ וְאֵל תִּסְתֵּר פְּנֶיךָ מִמֶּנִּי וְתֵן בְּלִבִּי לִקְיָם
מִצְוֹתֶיךָ וְעֲדוּתֶיךָ וְאֲשֶׁמּוֹר פְּקוּדֶיךָ וְתֵן בְּלִבִּי לְהַכִּין עִמָּקִי
וְשַׁעֲמֵי סוּד תּוֹרַתְךָ בְּדִי שְׂאוּכַל לְהוֹדֵר בָּהֶם שְׁלֵא
לְעִבּוֹר עֲלֵיהֶם בֵּין מִצְוֹה קְלָה וּבֵין מִצְוֹה חֲמוּרָה.
וְהוֹדִיעֵנִי נָא אֶת דְּרָכְךָ לְמַעַן אֲמַצָּא חַן בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי
כָּל רֹאֵי וְלֹא יִכּוֹשׁ וְלֹא אִכְלֵם וְלֹא אֲחַפֵּר לֹא בְּעוֹלָם
הַזֶּה וְלֹא בְּעוֹלָם הַבָּא וְאַהֲיֶה בְּיוֹם מִיתַתִּי בְּיוֹם לִידְתִּי
שְׁלֵא יִמָּצֵא כִּי שׁוֹם חֲטָא וְעוֹן וּפְשָׁע וּמִמָּדָּ אוֹחִיל יִשַׁע
שְׁתּוֹכְנֵנִי וְתִפְקְדֵנִי לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם:
רְבוֹן כָּל הָעוֹלָמִים אֲדוֹן כָּל הַנְּשָׁמוֹת זְכוֹתָם וְצַדִּיקָתָם

Behahre mich und alle meine Angehörigen vor Armuth, jeder Art von Leiden, gefährlichen Krankheiten, und einem ungewöhnlichen Tode! Gewähre mir jenes Wohlwollen und jene Huld, die an deinem herrlichen Throne sich befinden, entziehe mir deinen Anblick nicht und gieb mir in den Sinn, deine Gebote, Zeugnisse und Verordnungen zu vollziehen! Mache mich fähig, die tiefen Geheimnisse deiner Lehre aufzufassen, damit ich sie genau zu beobachten wisse und nicht übertrete, weder ein unwichtiges, noch ein wichtiges Gebot. Lehre mich deine Wege kennen, damit ich Gewogenheit finde in deinen Augen und in den Augen Aller, die mich sehen, daß ich nicht beschämt, zu Schanden oder schaaamroth werde, weder hinieden, noch in der zukünftigen Welt; damit ich an meinem Sterbetage so rein dastehe, wie an dem Tage meiner Geburt, frei von jeder Sünde, jedem Verbrechen und jeder Missethat; nur von dir kann ich Hilfe hoffen, indem du mich beglücken und mir ein glückliches, ruhiges Leben verleihen wollest.

רִבּוֹן הַיְיָ אֱלֹהֵי כָּל הָעוֹלָמוֹת! מְבַרְכֵם אֱלֹהֵי כָּל הַנְּשָׁמוֹת! מִיְיָ הַיְיָ

שָׁעֲשׂוּ וְכָל הַמְּלָאכִים הַמְּמוּנִים עַל נִשְׁמַתְּם יִבְקָשׁוּ
 וַיִּתְפַּלְּלוּ לְפָנֶיךָ וְתַעֲזֹר תִּפְלֹתֶם וּזְכוּתֶם שְׁתַּתֵּן לָנוּ חַיִּים
 אַרוּכִים שְׁלוֹם עוֹשֵׁר וְכָבוֹד וְרוּחַ הַצִּלָּה וְהַצִּלָּחָה וְתַתֵּן
 לָנוּ יָרַע אַנְשִׁים קְדוֹשִׁים יָרַע כָּשֵׁר שְׁלֵא יְהֵא בָהֶם שׁוֹם
 פְּסוּל וְשִׁמְץ וְדוֹפֵי וַיְהִיו חַיִּים וְקִיָּמִים לְאוֹרֵךְ יָמִים וַיְהִיו
 עוֹסְקֵי תוֹרָתְךָ וּמְבִינֵי סוּדוֹתֶיךָ וְעוֹשֵׂי מִצְוֹתֶיךָ וְקִיָּם לָנוּ
 מִה שְׁהִכְסַּחְתָּנוּ עַל יְדֵי יִשְׁעֵיהֶן הַזֶּה כְּאִמּוֹר וְאֲנִי זֹאת
 בְּרִיתִי אִתְּךָ אָמַר יי רֹחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וְדַבְרֵי אֲשֶׁר
 שָׁמַתִּי בְּפִיךָ לֹא יִמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי וְרַעְדָּה וּמִפִּי יָרַע וְרַעְדָּה
 אָמַר יי מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם וְתַתֵּן לָנוּ הַלְקֵנוּ עִם הַצְּדִיקִים
 וְהַחֲסִידִים הַמְּתַעַדְנִים מְטוֹבָה וְרַחֵם עָלֵינוּ בִּישׁוּעָתְךָ
 לְמַעַן שִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְתִקְבַּל בְּרַחֲמִים וּבְרַצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ
 כְּעוֹלוֹת וּשְׁלָמִים וְאֵל יַעֲבֹב חַטָּא וְעוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ

Tugenden und die Frömmigkeit dieser Geister mit beistehen! Mögen alle Engel, die über sie gebieten, für mich beten und diese Gebete bewirken, daß du uns langes Leben, Frieden, Reichthum, Ehre, Freiheit, Rettung und Glück verleihest, uns eine heilige, unbescholtene Nachkommenschaft schenkest, die ohne Schandfleck, Tadel und Ungeziemlichkeit sei und ein gesundes, dauerhaftes Leben hinbringe, sich mit deiner Lehre fleißig beschäftige, deine Geheimnisse erfasse und deine Gebote ausübe. Bringe doch in Erfüllung die Verheißung, die uns durch deinen Propheten Jesaias geworden, welche lautet: Dieß ist das Bündniß, das ich mit ihnen schliesse, spricht der Herr: Mein Geist, der auf dir ruht, meine Worte, die ich dir in den Mund gelegt, sollen nicht weichen von deinem Munde, von dem Munde deiner Kinder und dem Munde deiner Kindeskinde, spricht der Herr, von nun an und in Ewigkeit! Gewähre uns einen Antheil an dem Schicksal jener Gerechten und Frommen, die sich an deinem Gute ergößen; erbarme dich unser und hilf uns deines großen Namens willen; nimm erbarmungs- und gnadenvoll unser Gebet auf, wie die einstigen Brand- und Freudenopfer; möge kein Vergehen, keine Sünde unserm Gebete

וְתִבְנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ לְמַעַן זְכוֹת כָּל
הַצְּדִיקִים וְהַחֲסִידִים הָאֵלֹוּ הַשׁוֹכְנִים פֶּה וְלַמַּעַן זְכוֹת
כָּל צְדִיקֵי וְחֲסִידֵי עוֹלָם וְלַמַּעַן בְּרִית אֲבוֹתֵינוּ אֲבָרָהֶם
יִצְחָק וְיַעֲקֹב:

אֱלֹהֵי יִרְעָרָעֵי כִי הַמַּתְחַנְנִים לְפָנֶיךָ יִלְיָצוּ עֲלֵיהֶם
מַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים אֲשֶׁר הִקְדִּימוּ. אוּ צְדָקוֹתֵיהֶם אֲשֶׁר
הִרְיִמוּ. וְאֲנִי אֵין בִּי לֹא צְדָק וְלֹא יוֹשֶׁר. לֹא חֶסֶד וְלֹא
כּוֹשֶׁר. לֹא תְחִנָּה וְלֹא מִדָּה טוֹבָה. לֹא עֲבוּדָה וְלֹא
תְשׁוּבָה. לָכֵן בִּבְקִשָּׁה מְמוּקָה אֶל תִּסְתַּר פְּנֶיךָ מִמֶּנִּי וְלֹא
כַחֲטָאֵי תַעֲשֶׂה לִּי וּמִלִּפְנֵיךָ אֶל תִּשְׁלִיכֵנִי וּבַעֲתָ מִן
הָעוֹלָם תּוֹצִיאֵנִי לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא בְּשָׁלוֹם תְּבִיאֵנִי וְעִם
הַצְּדִיקִים וְהַחֲסִידִים בְּכָבוֹד תּוֹשִׁיבֵנִי וְעִם הַמְּנוּיִים
בְּחֵלֶד חֲלָקֶם בְּחַיִּים תִּמְנְנֵנִי וּמִתְהוֹמֹת הָאָרֶץ תִּשׁוּב
תַּעֲלֵנִי. וְאָמַר אֹדְךָ יי כִּי אֲנִפְתָּ בִּי יָשׁוּב אִפְּךָ וְתִנְחַמֵּנִי.

hindernd in den Weg treten! Mögest du den Tempel wieder her-
stellen, der Tugenden eingedenk aller dieser Gerechten und Frommen,
die hier ruhen, um aller Gerechten und Frommen willen, die von
je her waren, und um des Bündnisses willen, das du mit unsern
Vorfahren, Abraham, Isaak und Jakob einst geschlossen.

Mein Gott! Wohl weiß ich es, daß Viele, die zu dir be-
ten, gute Handlungen mitbringen, die für sie das Wort reden und
in ihren Tugenden einen Fürsprecher finden, ich aber besitze weder
Gerechtigkeit, noch Redlichkeit, noch Güte, noch Rechtlichkeit, noch
Vortrag, noch sonst eine gute Eigenschaft, noch Frömmigkeit, noch
Bussfertigkeit; darum bitte ich dich, entziehe mir dein Antlitz nicht,
verfahre mit mir nicht nach meiner Sündhaftigkeit, verwirf mich
nicht! Rufft du mich einst ab von dieser Welt, so führe mich in
Frieden in das ewige Leben ein, gönne mir einen Ehrenplatz unter
den Gerechten und Frommen, zähle mich unter diejenigen, die Theil
haben an der Seeligkeit, und aus der Tiefe der Erde lasse hoch
empor mich steigen, daß ich sagen könne: Ich danke dir, Herr!

וְלֹךְ יְיָ הַחֶסֶד עַל כָּל הַמְּזֻכָּר אֲשֶׁר גִּמְלַתְנִי. וְאֲשֶׁר עַד
 יוֹם מוֹתִי תִגְמַלְנִי וּבִירְאַתְךָ הִטְהַרְתָּה תַּחֲנוּנִי וּבְתוֹרַתְךָ
 הַתְּמִימָה תִּאֲמַצְנִי. יְהִי לְרַצוֹן אֱמָרֵי פִי וְהַגִּיזוֹן לְבִי
 לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרֵי וְגוֹאֲלֵי: אָמֵן:

(ג) (געבעטע אויף דעם גראָבערן סטֵן געטהרטען.)

שָׁלוֹם עָלֶיךָ אֲדוֹנֵינוּ מוֹרֵינוּ וּרְבִינוּ. עָלֶיךָ הַשְּׁלוֹם.
 מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. בְּשָׁלוֹם תָּנוּחַ עַל מְשַׁכְּבֶךָ. וְאַף לֹא
 תִצְטַעַר בְּצַרְתָּ קְרוֹבֶיךָ. שְׂבוּנָתְךָ תְהִיחָה בְּעֵב הַעֲנָן.
 וּבִסְתֵר עֲלוּזָן בְּצֵל שְׁדֵי תְתַלּוֹן. אֲשֶׁרִיךְ וְטוֹב לְךָ שְׂוִיחָת
 לְלֶבֶת אַחֲרֵי בּוֹרְאֶךָ וּלְהָאֵר נִרְךָ וְהוֹרֵת לְיִשְׂרָאֵל חֲקִים
 יִשְׂרָיִם וּמִשְׁפָּטִים טוֹבִים לְהַצְדִּיק אֶת בְּנֵי דוֹרְךָ.
 וְטוֹב לְךָ בִּי גְדוֹל שְׁכָרְךָ מְאֹד וְהַמְלֶךְ הַגְּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא יְחַיֵּשׁ וַיִּמָּהַר תְּחִיתְךָ וְעִמִּידְךָ עִם כָּר

daß du wider mich zürntest, dein Zorn legte sich und ich bin ge-
 tröstet; denn dir verdanke ich so viele Huld und Güte, die du mir
 erzeigtest. Sei mir bis an meinen Sterbetag wohlgewogen, stärke
 mich in reiner Gottesfurcht und laß mich fest in deiner vollkomme-
 nen Lehre sein. Mögen dir wohlgefällig sein meines Mundes
 Worte und meines Herzens Gedanken, o Gott! mein Schutzfeld
 und mein Erlöser!

(9) (Gebete auf den Gräbern von Gelehrten.)

שָׁלוֹם Selig seist du, mein Herr, mein Unterweiser und Lehrer!
 Selig seist du nun und in Ewigkeit! Genieße der seligen Ruhe
 auf deinem Lager. Möge kein Gram ob der Leiden deiner Ber-
 wandten dich beunruhigen! Mögest du in höherer Sphäre Ruhe,
 im Schoße des Allerhöchsten, im Schatten des Allmächtigen Schutz
 finden! Heil dir, daß es dir vergönnt war, deinem Schöpfer nach-
 zuwandeln, deine Lampe leuchten zu lassen und in Israel seine
 vortrefflichen Gesetze und Rechte zu lehren, Tugend unter deinen
 Zeitgenossen zu verbreiten! Heil dir! dein Lohn ist unermesslich!
 Gott mag deine Auferstehung beschleunigen, dich mit allen andern

שְׂאֵר צְדִיקֵי וְחַסִּידֵי עוֹלָם. וְלִזְכוּתְךָ לְעוֹלָם שְׂבָלוֹ טוֹב
 וְאֶרְוֶה אֲשֶׁר בְּכָל דְּבָרָיו הוּא בָרוּךְ. וְלֹהֲתַעֲנַג בְּתַעֲנוּגִים
 מִזֵּיו שְׂרֵי וּבְחֵמוֹת בְּתַרְרֵי אֶלֶף וְלוֹיִרְתָּן וַיִּין חֶמֶר
 שְׂמֵבְרָא שִׁית הַמוֹבָחָר בְּכָל טוֹב לְקַבֵּל אֶלֶף: וּבְאֲשֶׁר
 בְּמִלְאֲבֶתְךָ עֲמֵלֶת בְּעוֹלָם הוּדָה לְעֶסוֹק בְּדַבְרֵי תוֹרָה.
 בְּנִגְדָה זֶה מַחִיל אֶדְר חֵיל תִּלְךָ וּמִיִּשְׁבָּה לִישִׁיבָה מְקוֹם
 מֵה נוֹרָא. וְחַדוּשֵׁי טַעְמֵי הַתּוֹרָה תּוֹבָה לְשִׁמּוֹעַ מִפִּי
 הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וְיִתְעַלֶּה. אֲשֶׁר הוּא לְעֵתִיד יִדְרוֹשׁ וַיִּגְלֶה.
 וַיְהִי רָצוֹן לִפְנֵי אֲבִינוֹ שֶׁבְשָׁמַיִם שְׂאוֹכָה בּוֹכוֹתְךָ וּבּוֹכוֹת
 כָּל שְׂאֵר הַצְּדִיקִים וְהַחַסִּידִים הַשּׁוֹכְנִים פֹּה שִׁיבְפָר לִי
 הָאֵל תִּפְלַחַן עַל כָּל חַטָּאתֵי וְעוֹנוֹתֵי וּפְשָׁעֵי כִי לְמַעַן
 כְּבוֹדְךָ בְּאֵתֵי הִנֵּה לְהַלֵּל לְשֵׁם הַגְּדוֹל וְהַנּוֹרָא וְלִהְשַׁתַּפֵּחַ
 עַל קִבְרְךָ לְבַקֵּשׁ מִמֶּךָ שְׁתַּפְּלִל עָלַי שִׁיִּצְלַנִּי מִן הַשּׁוֹד
 וּמִן הַשֶּׁבֶר וּמִן הַבּוּזָה וּמִן הַטְּלָטוּל הַקָּשָׁה וּמִפְחָד וּבְחָלָה

Gerechten und Frommen aufkommen lassen und dich würdig fin-
 den jener dauernden Seligkeit, die den erpriestlichen Segen mit sich
 führt! Möge er dich jener unvergleichlichen Wonne und unaus-
 sprechlichen Freude theilhaftig machen! Mögest du zur Belohnung
 deiner Thätigkeit und deines Fleißes hinieden im Studium des
 Gesetzes, dort von Stufe zu Stufe emporsteigen und zur höchsten ge-
 langen! Mögest du das Glück haben, den tiefen Sinn der Lehre
 Gottes aus dessen eigenem Mund zu vernehmen, den er einst ent-
 decken wird! Es gefalle dem himmlischen Vater, mir in Rücksicht
 deiner und mit Berücksichtigung aller andern Gerechten und From-
 men, die hier ruhen, als vergebender Gott, meine Sünden und
 Vergehungen zu verzeihen. Um dich zu ehren, komme ich hier
 her und, den großen und ehrfurchtbaren Namen preisend, werfe
 ich mich auf dieses Grab nieder und bitte dich, für mich zu beten,
 daß der Herr mich schütze gegen jedes Ungemach und jeden Unfall,
 gegen Gewaltthat und unstetes Wanderleben, gegen Angst, Schrek-

וממיתיה משונה ומגונה ומן השעות הרעות וישלח
 ברכה והצלחה בכל מעשי ידי וירפא את תחלואי
 ויברך את לחמי ומימי ויסיר כל מחלה מקרבי ויצלני
 מן כל אויב ואזרב ולסטים. ויתן לי ודכל ישראל
 מתנה טובה ופרנסה טובה למען וכותכם וצדקתכם
 ויתן לי חלק טוב ושכר טוב כדי שאזכה לחיי העולם.
 ויבשרני בשורות טובות וישמיעני שמועות טובות ויתן
 לי אורך ימים ושנות חיים ושלום והשקט וכטח ואל
 יאסוף עם חטאים נפשי ועם אנשי דמים חיי ואל
 יאספני בחצי ימי וימלא מספר ימי בשיבה טובה
 ויסיף לי חכמה ודעת ובינה וחסד ורחמים לפני
 ולפני כסא כבודו ולפני כל הבריות שראין את פני
 ויחד לבכי לאהבה אתו וליראה את שמו ויט רבכי

fen, unnatürlichen Tod und jede Unglücksstunde! daß er Segen
 und Glück allen meinen Unternehmungen verleihe, meine Krank-
 heiten heile, meinen Erwerb gedeihen lasse, jede Krankheit von mir
 fern halte, gegen jeden Feind, Aufstauer und Räuber mich in Schutz
 nehme, mir und ganz Israel wohlwolle und gute Nahrung gebe,
 eurer Frömmigkeit und eurer Tugend willen, daß er mir ein gutes
 Loos und vollständigen Lohn ertheile und mich der ewiger Selig-
 keit würdig halte, mir großes Glück verheißt, mich gute Nachrich-
 ten vernehmen lasse, mir langes Leben, Gesundheit, Ruhe, Frieden
 und Sicherheit schenke, meine Seele nicht mit Sündern hinschwin-
 den, mein Leben nicht mit blutgierigen Menschen dahin fließen
 lasse und mich nicht in der Mitte meiner Tage hinraffe, vielmehr
 die Anzahl meiner Tage voll mache und mich ein glückliches Grei-
 senalter erreichen lasse, mich an Weisheit, Kenntniß und Einsicht
 zunehmen, mich Gunst, Gnade und Erbarmen vor ihm und vor
 seinem herrlichen Throne, wie auch die Gunst aller Menschen,
 die mit mir umgehen, erlangen lasse; daß er mein Herz geneigt
 mache, ihn zu lieben und seinen Namen zu ehrfürchten, daß er es

לַעֲשׂוֹת רְצוֹנִי בְּלִבְךָ שְׁלֵם וַיִּשְׁמַע קוֹל תְּחִנּוֹתַי וְאַל
יִשְׁיבֵנִי רִיקִים מִלִּפְנֵי:

וַיִּשָׁא עֵינָיו אֶל כְּמִים. אֶל אֶל בְּשָׁמַיִם. וַיֹּאמֶר:

אֲנִי אֲדוֹן הָעוֹלָמוֹת. רַחֲמָן מְלֵא רַחֲמִים: אֵף אִם
אָמַנְסָ שְׁגִיתִי. חָטָאתִי עֵוִיתִי וּפְשַׁעְתִּי וְכֹוֹאת וְכֹוֹאת
עָשִׂיתִי: הֵן בְּעַצְמִי אוֹ בְּגִלְגּוּלִי. הִרְעוֹתִי אֶת מַעַלְלֵי:
הֵן אִם בְּגִלְגּוּל זֶה אוֹ בְּגִלְגּוּל אֲחֵר. בְּמַעֲשֵׂה אֲשֶׁר אֵין
לוֹ שָׁחַר. אֲדָנִי שְׁמַעְהָ אֲדָנִי סְלַחְהָ אֲדָנִי הַקְּשִׁיבָה
וַעֲשֵׂה אֶל תְּאַחֵר: וְלֹא תִרְאֶה אוֹתִי נִדְחָ וְהִתְעַלְמָתָ.
עֹזֵב תַּעֲזוֹב וְהַקֵּם תִּקְוִים לִי צִיר אֲשֶׁר גָּלַמְתָּ: כִּי מָה אֲנֹכִי
כִּי הִבִּיאֹתָנִי עַד הַלּוֹם. וְאֵין אֲנִי לְצוֹרֶכְךָ בְּלוֹם: כִּי
אִם בְּחִסְדְּךָ הַגָּדוֹל לְזִכּוֹתִי בְּרֵאתָנִי. וּמֵאֵין לִישׁ
הַמִּצְאָתָנִי: וְאִם הִרְעוֹתִי אֶת מַעֲשֵׂי וְקִפְפָתִי. אֶ בְּאַפְךָ

geneigt mache, seinen Willen mit aufrichtigem Sinne zu befolgen.
Möge er endlich erhören meine flehende Stimme und mich nicht
unerhört von sich weisen!

(Dann richte er seine Augen empor und bete:)

אֲנִי D, Herr aller Welten! Erbarmungsvoller! Habe ich je mich
vergangen, habe ich Sünden und Unrecht begangen, Dieß oder
Jenes gethan, es sei durch mich selbst, oder auf meine Veranlas-
sung, und habe ich je etwas Ungebührlisches begangen, so höre mich,
o Herr! und verzeihe mir, vernimm meine Bitte und verfahre
ungesäumt danach! Lasse mich nicht unbeachtet dahin wanken, hilf
vielmehr auf dem Geschöpf, das du geformt. Was bin ich, daß
du mich in die Welt gesetzt hast, der du doch meiner durchaus
nicht bedarfst! Nur aus großer Gnade und um mich zu beglücken,
hast du mich erschaffen, und aus dem Nichts ins Dasein gerufen;
habe ich nun schlecht gehandelt und mein Glück verwirkt, so strafe
mich nicht in deinem Zorne, züchtige mich in deinem Gerichte nicht;
thätest du dieß, so wäre es ja besser, ich wäre nicht erschaffen
worden, nicht zur Welt gekommen. Doch du, der du die Zukunft

תּוֹכִיחַנִי לְיִסֵּר בְּמִשְׁפָּט אֹתִי: וְאִם כָּכָה אֶתָּה עֲשֵׂה לִי
 הֲלֹא טוֹב לִי שְׁלֵא נִבְרָאתִי. וְלַעֲוֹלָם לֹא יֵצֵאתִי: אֵךְ
 בְּהַבִּיטֶךָ לְסוֹף דְּבַר בְּקִדְמוֹתָי. עַל בֶּן הַקְּדֻמָּת רַחֲמֶיךָ
 לְדִינֶךָ וּמִדַּתְךָ לְהֶאֱרִיךְ אַפֶּיךָ לְרָעִים וּלְטוֹבִים. וְלוֹתֵר
 צָבַחַר לְהַתְקִים הָעוֹלָם בְּיָשׁוּבִים: כִּי טוֹב יִי לְכָל
 וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו. יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעוֹשָׂיו: וְאִם
 מַעֲשֵׂי גִרְמוֹ לְהַבְדִּיל בֵּין קוֹדֵשׁ לְקוֹדֵשׁ. אֶתָּה תִבְחַר
 וְתִקְרַב וְתִחַדֵּשׁ: הֲשִׁיבֵנו יְיָ אֱלֹהֶיךָ וּנְשׁוּבָה. וְנַחֲטִיבֶךָ
 בְּעוֹלָם חֲטִיבָתָה: וְאִם סְכוּרָה בְּעַנְן קָדַּח מֵעֵבוֹר תִּפְלָה
 גִּרְשׁ לְךָ וַיֵּצֵא מִדּוֹן כּוֹתֵב שְׁטָנָה וַיִּלְלָה. וְתִשְׂמַחֵנוּ בְּנִילָה
 אַחֲרֵי גִילָה: וְאִם אֵין אֶתָּה עוֹשֶׂה בְּגִינִי. לְמַעַן זְכוּרָה
 אֲבוֹתֵינוּ פְּדִי וְחַנּוּנִי. הוֹשִׁיעָה יְמִינֶךָ וְעַנּוּנִי: וַיְהִי לְרִצּוֹן
 אֲמַרִי פִי. וְלֹא יִחַשֵׁב לִי שִׁמְץ וְדוֹפִי: וְדַבְרֵי חֲמוּמָגִם.
 וְלִשְׁוֹנֵי הַמָּלֵא פָּגָם: וַיְהִי לְרִצּוֹן לְפָנֶיךָ כְּאֵלוֹ הֵייתִי מְלִיץ

eines jeden Dinges im Voraus siehst, hast Erbarmen vor Recht er-
 gehen lassen; denn dir ist es eigen, Bösen sowohl als Guten deine
 Langmuth zu schenken und Milde vorherrschen zu lassen, damit die
 Welt bestehen könne; denn gütig bist du, Gott, gegen Alles, dein
 Erbarmen erstreckt sich gegen jedes deiner Werke, auch Israel freut
 seines Schöpfers sich; haben nun meine Thaten eine Trennung bewirkt,
 so lasse doch aufs Neue eine Annäherung eintreten, bringe uns zu
 dir zurück, die wir so gern zurückkehren, und unsre Liebe zu dir gern
 der Welt kund geben. Hast du eine Wolke um dich gezogen und
 unserm Gebete zu dir zu dringen gewehrt, so vertreibe doch den
 Unhold, vertreibe doch den Streitsüchtigen, der nur Haß und Jam-
 mer stiftet, und beschenke uns mit mannigfacher Freude. Thust
 du es nicht um meinerwillen, so thue es aus Rücksicht der Tugen-
 den unsrer Vorfahren! Erlöse mich und sei mir gnädig! Laß deine
 Rechte Heil mir spenden und erhöre mich! Nimm die Worte mei-
 nes Mundes wohlthollend auf, rechne mir keinen Fehler an, began-
 gen durch mein stammelndes Wort, durch meine stotternde Zunge,

וְיִשְׂרָאֵל מְרַבָּה בְּשִׁבְחֹת וּכְתָרִים קוֹשֶׁר: וּבְמִשְׁחָה בְּשִׁירַת
 אֶזְרָא וְיִשְׂרָאֵל. וּבְדָוִד יִחְשָׁב לִי לְכָלִי שִׁיר: וּבְאַלֹהֵי הַיְיָ מִכּוֹן
 בְּסוּדוֹת עֲלוֹנִים. וְאֹמֵר שִׁירָה עִם עִרְיִן וְקַדְיִשׁוֹן
 שָׂרִים וְנוֹגְנִים: וְדַלּוּגֵי וּלְגַלּוּגֵי יִהְיֶה עָלֶיךָ אֲהַבָּה. כְּשִׁבְחָה
 וְשִׁירָה עֲרָבָה: וְאֲנִי חֲכָמָה שְׁכַנְתִּי עֲרָמָה. לְסַבֵּב אֶת
 קַבְרֵי הַצַּדִּיקִים בְּעַלְי נְשָׁמָה: כְּדֵי שֶׁגַם הַמֵּתִים יִבְקְשׁוּ
 עָלַי רַחֲמִים כִּי גַם לָהֶם הוּא לְתוֹעֵלָת. וְהַרְבֵּה פְּעָמִים
 נְשָׁמָה מִנְשָׁמָה נֶאֱצֵלָת: וּבְעֵנָף בְּאֵילֵן דְּבוּקָה. וּבְגַדִּיל
 בְּשִׁלְשֵׁלַת הַבּוּקָה: וּבְאֵן הַמֵּתִים יוֹרְשִׁים אֶת הַחַיִּים.
 לְהוֹסִיף לָהֶם מְאֹזְרִים: וְאַתָּה אֱלֹהֵי סְלִיחוֹת. יִהְיוּ נֹא
 אֲזִינָה קְשׁוּבוֹת וְעֵינַיִךְ פְּקוּחוֹת: לְשִׁמּוֹעַ אֶל תְּפִלוֹת
 עַבְדֶּיךָ הַנְּשָׁמָה וְהַרוּחוֹת. וְאֶל הָאָדָם הַמְּבֹנֶה מְחוּשִׁים
 וּכְחוֹת. וּמְגִיד שִׁיחוֹת מְעַבְדָּה קָשָׁה וּמְקוֹצֵר רוּחוֹת:
 וְאֶל תְּשִׁיבֵנו רִיקִם מִלְּפָנֶיךָ. וְהָאֵר אֱלֵינוּ אֶת פְּנֶיךָ:

möge es von dir so gut aufgenommen werden, als wäre ich der
 trefflichste Redner, der dich zu loben verstünde, wie Moses einst in
 seinem trefflichen Liede, wie David in seinen herrlichen Gefängen,
 als wäre ich bewandert in den höchsten Geheimnissen, als stimmte
 ich an Lieder jener heiligen, himmlischen Chöre; nimm meine feh-
 lervolle Rede mit Liebe auf, als tönte dir ein süßer Lobgesang.
 Kluge Vorsicht hat mich bestimmt, um die Gräber dieser Gerechten
 zu gehen, damit die Todten auch für mich beten mögen, was auch
 ihnen zum Vortheil gereichen kann, da eine Seele sich oft der an-
 dern mittheilt, dem Zweige gleich, der an den Baum gebunden,
 dem Ring, der an der Kette befestiget ist; hier erben die Todten oft
 die Lebenden und diese theilen ihnen ein starkes Licht mit. D! Gott
 der Vergebung! möge dein Ohr aufmerksam, dein Auge geöffnet
 sein, um zu vernehmen die Gebete deiner Knechte, der Seelen und
 Geister, um den Menschen zu hören, der aus sinnlichen Kräften
 zusammengesetzt nur mit Anstrengung und mit beengtem Gemüth
 sein Gebet verrichtet. D! weise uns nicht unbeachtet von dir,

וַיְהִי־לָרְצוֹן הַגִּיוֹן פִּי וּמַלּוּלֵי. לְפָנֶיךָ יי צוּרֵי וְגוֹאֲלֵי:
 יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתְּבָרֵךְ אֶת
 כָּל מַעֲשֵׂי יָדֶי עַד בְּלֵי דֵי וּמִיָּדְךָ הַמְּלֵאָה הַשְּׂבִיעֵנִי
 וּמֵאוֹצְרֶךָ הַטּוֹב תִּמְלֵא אֶת בֵּיתִי וְתַצְלִיחַ דְּרָכֵי וְאוֹרְחוֹתַי.
 וּשְׁמוֹר רַגְלֵי וּנְתִיבוֹתַי. כִּי בִיָּדְךָ מְסוּרִים כָּל חַיִּים וַיְהִי
 מְזוֹנוֹתַי מְסוּרִים בִּיָּדְךָ וּמְתוּקִים וְלֹא יִהְיוּ בִיד בְּנֵי אָדָם
 כִּי הֵם מָרִים וְקָשִׁים כְּלַעֲנָה כְּבוֹשֶׁת פָּנִים מְכַלִּימִים. לָכֵן
 בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים תִּכְיֶן לִי מְזוֹנוֹתַי מִיָּדְךָ הַטּוֹבָה וְהַמְּלֵאָה
 וַיְהִי שְׁלָמִים וְתֵהָא מְלֵאכְתִּי לְבִרְכָה וְלֹא לַעֲנִיּוֹת לַחַיִּים
 וְלֹא לַמּוֹת וְתוֹכְנִי שְׁלֵא יִתְחַלֵּל שֵׁם שְׁמַיִם עַל יָדֵי וְאַהֲיָה
 מִן הַמוֹעִילִים וְהַמְשַׁפְּיעִים טוֹב לְכָל אָדָם הַאֲמִיד
 וְהַדְּרִיבְנֵי בִיָּדְךָ יִשְׂרָה לְפָנֶיךָ וְתַגְנִי לַחַן וְדָחַסְד
 וְלִרְחַמִּים וְלָרְצוֹן בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל רוֹאֵי כִי אֵד חֲנוּן

lasse uns dein Antlitz leuchten, nimm wohlwollend auf die Sprüche meines Mundes, o Herr! mein Schutzfels und mein Erlöser!

Es gefalle dir, Herr! mein und meiner Vorfahren Gott! allen meinen Werken deinen reichen Segen zu schenken, aus deiner vollen Hand mich zu sättigen, aus deinem trefflichen Vorrath mein Haus zu füllen, meine Wege und Stege zu beglücken, meine Schritte zu bewachen; denn in deiner Hand liegt das Geschick aller Lebendigen. Möge meine Nahrung von dir kommen, nur so ist sie süß, nicht von Menschenhänden, wo sie so bitter ist wie Wermuth und nur Schande in ihrem Gefolge hat; so bereite denn du selbst meine Nahrung erbarmungsvoll, lasse sie aus deiner Hand fließen und vollkommen sein; es bringe meine Anstrengung Segen, nicht Armuth; Leben, nicht Tod! Möge durch mich keine Entweihung deines Namens entstehen, lasse mich ein nützlicher, allen Menschen Gutes spendender Mensch werden, leite mich auf den rechten Weg, laß mich Gunst, Gnade, Erbarmen und Wohlwollen bei dir finden, so wie bei Allen, mit denen ich umgehe; du bist

וְרַחוּם אֲתָהּ וְרַב הַסֵּד לְכָל קוֹרְאֶךָ בְּאַמֶּת וְאֵל תְּשִׁיבֵנִי
 רִיקִם מִלְּפָנֶיךָ בּוֹכוֹת הַצְּדִיקִים מָרְנוּ וּרְבָנוּ הַנִּקְפָּרִים
 פֹּה וּבְכָל הָעוֹלָם. וּבּוֹכוֹת תּוֹרָתְךָ הַקְּדוּשָׁה וְהַדְּוִשִׁיָּה
 שֶׁנִּתְחַדְּשׁוּ עַל יְדֵיהֶם וּמַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים שֶׁעָשׂוּ בְּעוֹלָם
 הַזֶּה כָּלֵם יְהִי עָלַי מְלִיצֵי יוֹשֵׁר לְפָנֶיךָ וּלְפָנַי כִּסֵּא כְבוֹדְךָ
 לַעֲשׂוֹת אֶת שְׂאֵלְתִי וְלַמְלֵאוֹת אֶת בְּקִשְׁתִּי אֲשֶׁר עֲבַדְךָ
 מִתְּפִלָּל לְפָנֶיךָ לְבַלְתִּי אֲשׁוּב רִיקִם וְאֵל יִמְנַעֲנִי שׁוֹם
 מִקְטָרְגַּי מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: אָמֵן סְלָה:

(ד) (געבעט פֿיר זאָלע, דיא טאָג'יך דען פֿריערדאָן
 בעזאָלען זונד זונדגאָנג זוס דעזעלבען זאָלען:)

שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם נְשָׁמוֹת הַטְּהוֹרִים. צְדִיקִים חֲסִידִים
 יִשְׂרָאֵל: נְשָׁמַת רוּחַ חַיִּים. אֲשֶׁר יָצַר וּבְרָא וּנְפַח
 אֱלֹהִים חַיִּים: וְשֵׁם אוֹתָם בְּנוֹף הָאָדָם מִצּוֹת אֱלֹהִים
 לְשִׁמְרָה וְלַעֲבָדָה. מֵעַת לַעַת וּמִפְּקִידָה לְפְקִידָה: הֵן
 אַתֶּם שְׂמֵלָאוּ יְמֵיהֶם וּשְׁנוֹתָם. וְנֶאֱסַפוּ בְּשָׁלוֹם אֶל

ja allmächtig, allerbarmend und allgnädig allen denen, die dich an-
 rufen in Wahrheit; weise mich nicht leer ab mit Berücksichtigung
 der Gelehrten und Gerechten, welche die Gräber füllen, hier und
 überall, mit Berücksichtigung ihres fleißigen Studiums und der
 guten Handlungen, die sie hier verrichteten; mögen sie Alle meine
 günstigen Fürsprecher sein vor deinem herrlichen Throne; mögest
 du meine Bitte erfüllen, mein Anliegen vollziehen, das dein Knecht
 dir anheim stellt, möge es kein Hinderniß finden, nun und in
 Ewigkeit! Amen!

(4) (Gebet für solche, die täglich den Friedhof
 besuchen und Umgang um denselben machen:)

Friede mit Euch, ihr reinen Seelen! Ihr Gerechten, Frommen
 und Redlichen! Lebendiger Hauch, von Gott gebildet, erschaffen
 und eingehaucht, den Gott einst in den Körper gesetzt, um seine
 Gebote auszuüben und zu beobachten! Ihr Seelen alle, derer so
 wohl, die ihre Zeit ausgelebt und zu ihren Eltern dahingegangen,

אבותם: והן אותם שמתו קודם זמנם. ושנמסרו
 לדומה ממונם: והן אותם שבאו מן החרר. חדשים
 לבקרים פרי עץ הדר: והן אותם נשמות המגולגלים.
 פרי קדש הלולים: והן אותם אשר מתלבשים ומאירים.
 וה בזה על ידי מעשה הגברים: והן אותם שמלאו
 ימיהם וקבלו דינם. והן אותם שעדין לא נפרעו
 מעונם: גם לכלכם יתן יי רחמים ומנוחה. איש על
 מחנהו ואיש על הגלו להרויחה: במנוחת שלום ושלוה
 השקט ובטח מנוחה שלמה. בתוך מלאכי מעלה
 שרפי קודש אדירי איומה: בסתר עליון בצל שדי
 יתלוננו תחת כנפי הכרובים. עם האבות החביבים:
 וממעלה למעלה יעלו. הוד והישר פעלו: ואשר אין
 לו כסף הזביות. כדי לעלות במשביות: ובמעלות
 הסלם אשר ראשו מגיע לשמי השמים העליונים.
 ולהנות מזיו יקר אדוני האדונים: יעש יי עמו חסד

als auch derer, die vor der Zeit dahingeshieden, als auch diejeni-
 gen, die täglich neu herabkommen, als auch diejenigen, die in
 andere Körper übergegangen, als auch diejenigen, die durch gute
 Handlungen der Menschen im Lichtglanz neu entstehen! Ihr Seelen
 derer, die ihre Zeit verlebt und ihre Strafe empfangen, als auch
 derer, die ihre Sünden noch nicht gebüßt, euch allen schenke Gott
 Erbarmen und Ruhe; jede nach ihrem Range erlange Heiterkeit,
 seligen Frieden, sichere, vollkommene Ruhe unter heiligen Engeln
 und Seraphim. Möget ihr Schutz finden im Schoße des Aller-
 höchsten, in des Allmächtigen Schatten, unter der Cherubim Sitti-
 gen mit den geliebten Vorfahren zusammen! Möget ihr von Stufe
 zu Stufe emporsteigen, die ihr euch durch treffliche Werke aus-
 zeichnet; diejenigen aber, welche dergleichen nicht aufzuweisen haben,
 um auf der bis in die höchsten Himmel reichenden Leiter aufwärts
 zu steigen und des Abglanzes des Allerhöchsten sich zu erfreuen,
 möge der Herr mit seiner Gnade beschenken, wie er einst den Red-

לְחַנּוּנוּ מִמֵּתֵי יְרוּ. כְּאֲשֶׁר גָּלָה לְיִשְׂרָאֵל סוּדוֹ: בְּאוֹמְרוֹ
 וְחַנּוּתִי אֶת אֲשֶׁר יֶחֱחֹן וְרַחֲמֵתִי. מִשְׁלֵי אֲעִשֶׂה וְקָרָן
 רוֹמְמֵתִי: וְאֲנִי תִפְלֵתִי לִי עַתָּה רָצוֹן. יַעֲנֵנִי בְּקִרְאֵי
 מִקִּירוֹת לְבִי פְּנִימִי וְחִיצוֹן: עַל כָּל הַנְּשֻׁמוֹת הַטְּהוֹרִים.
 וְעַל כָּל הַנְּפֻשׁוֹת הַרוּחוֹת וְהָאוֹרִים: מִי שֵׁשׁ לוֹ מִשְׁלוֹ.
 וּמוֹכֵן פֶּת בְּסֻלוֹ: יְשֻׁלֵּם יִי פִּעְלוֹ כְּפִלֵי כְּפָלִים. לְהִיּוֹת
 כְּמִלְאֲכֵי אֱלֹהִים עוֹלָיִם: וְלַעֲנֵנוּ בְּתַעֲנוּגִים בִּידֵיעַת
 סוּדוֹת עֲלוֹנִים. מִשְׁמוֹתַי הַקְּדוּשִׁים אֲשֶׁר כָּל הָעוֹלָמוֹת
 בּוֹנִים: וְאַחֲרֵי שִׁמְעֵלִין בְּקוֹדֶשׁ וְלֵא מוֹרִידִין. יִזְכְּחוּ
 בְּיוֹם עֲמֻדוֹ לָרִין: בְּיוֹם יִי הַגְּדוֹל וְהַנּוֹרָא. וְלַעֲמוֹד
 בְּתַחֲתֵי לַעוֹלָם הַבָּא וְעַל רֵאשׁוֹ תַחֲתֵי הַשְּׂכִינָה שׁוֹרְרָה:
 וְאוֹתָן שְׁעָרֵין לֹא קָבְלוּ דִינָם. הַמְּקוֹם בְּרַחֲמֵי יְכֻפָּה
 עַל עוֹנָם וְיִסֵּר מֵהֶם יְגוֹנָם: וְאֶת מִלְאֲכֵי פֶחַר וְסִיּוּטָא.
 וְיַעֲלֶה לְאוֹתָן שְׁבַת־תַּחֲתֵי דִיּוּטָא: וְיִקַּל מֵעֲדִיהֶם. דִּינָם

lichen verhiess, indem er sprach: Ich werde gnädig sein, dem ich werde gnädig sein wollen, ihm mein Erbarmen schenken und sein Glück erhöhen. Möge jetzt eine Gnadenzeit sein für mein Gebet, daß er es erhöere, was aus dem Innersten meines Herzens zu ihm empor dringt, mein Gebet für alle reinen Seelen und niedern Geister; die, die Vorrath mitbringen, möge der Herr vielfach belohnen und sie göttlichen Engeln gleich emporsteigen lassen, sie an Ent-räthselung jener erhabenen Geheimnisse sich weiden lassen, die seine heiligen, so viele Welten erzeugenden Namen enthalten; mögen sie, einmal emporgestiegen, nie wieder herabsteigen, und einst, wenn das große Weltgericht erscheint, auferstehen und fortleben! Möge der Herr sich derjenigen, die ihr Urtheil noch nicht empfangen, erbarmen, ihre Sünden zudecken und ihren Kummer stillen, die Schreckensengel wegweisen! Möge er diejenigen emporheben, die auf den niedrigsten Stufen stehen, und ihr Urtheil mildern*),

*) Hier werden die verschiedenartigsten Strafen aufgezählt, und haben wir die Uebersetzung dieser Stellen aus guter Absicht weggelassen.

וּמְשַׁפְּטֵיהֶם: וְאוֹתָן הַמְּגוֹלְגָלִים. בְּרַחֲמִים בְּאַלְנוֹת
 וּבְעֵלִים: בְּחַיּוֹת וּבְעוֹפוֹת וּבְעֵצִים וּבְאַבְנִים. וּבְכָל
 הַעֲנֻנִים וְהַמִּינִים: הַמְּקוֹם יֶרַחַם עֲלֵיהֶם. לְמַעַן זְכוּת
 אֲבוֹתֵיהֶם: וְאוֹתָן הַנְּדוּנִים בְּאֵשׁ וּבַמַּיִם. יֶרַחַם עֲלֵיהֶם
 אֱלֹהִים חַיִּים: וַיִּפְסִיק עֶשֶׂן מִקְבָּרָם. וְלֹא יֵאָבֵד סִבְרָם:
 וְאֲשֶׁר נְדוּנִים בְּבוֹר תַּחְתִּיּוֹת וּבְכַפּוֹר וּבְשִׁלְג. וּבְשִׁטְף
 תַּעֲקָרָה וּמֵי פֶלֶג: יִמְחוּל לֹא אֲדוּנוּ. עַד פִּשְׁעוֹ וּזְדוּנוֹ:
 וַיִּסֵּר מִמֶּנּוּ דִינוֹ וַיְגַנוּ. וַיַּעֲלֵהוּ לְשָׁמַי מַעוֹנוֹ: שְׂכָתוֹ יִתֵּן
 וַרְפוּא יִרְפְּאֵנּוּ. וַיְכִין נְגִידִים יוֹשִׁיבָיו: בְּתוֹךְ אֱהֲלֵי אַפְדָּנוּ.
 וַיַּמְעֵץ הַחַיִּים וַיַּמְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע יֵאֲכִילֵנוּ. וְדַבְרִים
 וְסוּדוֹת סְתוּמִים וְחַתוּמִים יוֹדִיעֵנוּ: וּבְכָל חֹדֶשׁ וּשְׁבַת
 יִשְׁלַח שְׁלֹשׁ בְּתוֹרַת מְלֹאכִים. לְהַיּוֹת מְזוּמָנִים לְלוֹת
 נְשַׁמְתָּם לְמָקוֹם מַעֲלָתָם שְׁשִׁים וּשְׁמֹחִים: וְאִף אוֹתָם
 שְׂדֵינָם לְהַיּוֹת מְגוֹלְגָלִים בְּאָדָם. בְּבֵית אֱלֹהִים וּשְׁעַר
 הַשָּׁמַיִם תַּחֲדָם: וְהַצִּילֵם וּבְפֶר עַל הַשְּׂאֵתָם. וּלְפָנִים
 מִשׁוֹרַת הַדִּין לָהֶם הַכָּנֵם לְהַיּוֹת בִּישׁוּעָתָם: שְׂאוֹתָן
 הַנְּשַׁמּוֹת שֶׁהָיוּ בְּגוֹפּוֹת מְחוּלְקִים. הַמְּקוֹם יִרִיק עֲלֵיהֶם
 טַל שֶׁל תַּחֲיָה מֵאַרְקִים: עַל כָּד גּוֹף בְּפָנָי עֲצָמוֹ.
 וַיְכַנִּסֵּנוּ לְגוֹפוֹ וַיִּקְרָא לוֹ בְּשֵׁמוֹ: וּשְׂמֵתוֹ מִקְרוֹב תַּעֲלֶה

ihnen ihre Sünden und Vergehungen verzeihen, sie vollkommen wieder herstellen, unter die Vortrefflichen setzen, sie vom Raume des Lebens und der Erkenntniß genießen lassen, die tiefsten Geheimnisse ihnen enträthseln, jeden Sabbath drei Schaaren von Engeln absenden, um sie freudenvoll bis zu ihrer erhabenen Stelle hin zu geleiten. Mögen die Seelen der so eben Verstorbenen hinauf geleitet werden zu jener erhabenen Stelle, dem göttlichen Siege, befreit von dem Schmerze, den die Sünden der Lebenden erzeugen;

נשמתם באזרחים ושכילים ידועים בלי ספנה אל הר
 האלהים אל המקום אשר היא חונה: ורוחו ונפשו
 ונשמתו זה בזה תקשר. להודיענו סודות עליונים בעיניו
 יכשר: ותנצלם מחטוטי ומהצטער בעון חיים. אשר
 הם חוטאים ורעים: כפר לעמך ישראל אלו החיים
 עודנה. ואשר פדית יי ויצאה נפשם מנרנה: והנפש
 אשר בין החיים בעולם משוטטת. ולהתפלל על החיים
 שפתותיה רובכות. תקבל ברחמים וברצון את
 תפלתה. ותשע אל רחשה ואל שועתה: והרוח אשר
 הוא בגן עדן התחזון להתענג. תעלנה מדי שבת
 בשבתו ומדי חדש בחדשו לגן עדן העליון להתענג.
 באפרסמונא דכיא ופנג: ונפש כי תחטא עד שהנשמה
 מתאחרת לעלות למקומה. והנפש צריכה להיות
 משוט בארץ ומתחלק שמה: והרוח עומד על פתח גן
 עדן ואין מניחין אותה לכנס. תרחם עליה והיוצא אל
 יוצא והנכנס יכנס: וחבוט הקבר ורין התולעים. הקל
 והסר מאשר בהם מנוגעים: וכמוצאי שבתות וראשי
 חדשים וימים טובים. כשהנשמות עומדות על הקברים
 לשבח להשם בדברים ערבים: תהיינה עיניך פקוחות
 ואוניך קשובות. לרחם עלינו בישועות קרובות: ואתם

vergib, o Gott! die Sünden deines Volkes Israel, vergib denen,
 die noch leben, nachdem du sie vom Tode befreitest. Mögest du
 die Gebete und Lobpreisungen der Seelen gnädig annehmen, die sie
 an dich richten, und uns baldige Hilfe senden! Wohl wissen wir,
 Ihr theuern Seelen! welchen Antheil Ihr an Allem nehmet, was
 uns begegnet, wie Ihr bei Angelegenheiten, die uns betreffen, Euch

נִשְׁמֹת הַקְּדוּשׁוֹת. יְדִינֵנוּ פְּשׁוּטוֹת וּכְפִנּוּ פְּרוּשׁוֹת: כִּי
 יִדְעֵנוּ גַם יִדְעֵנוּ שֶׁכֹּאֲשֶׁר הָעוֹלָם צָרִיכִין לְרַחֲמִים. אֲשֶׁר
 הַחַיִּים הֵם בְּצַעַר שְׂרוּיִים. וּמִתְפַּלְּלִים אֶת הַפְּלוֹתֵיהֶם
 עַל קִבְרֵי הַמֵּתִים. אוֹ עֲפוּדֵי עוֹלָם וּרְחִיטֵי בְרוֹתִים:
 וְשֶׂאֵר יִשְׁנֵי אֲדַמַּת עֶפֶר. מְדַלְּגִים עַל הַהָרִים וּמְקַפְּצִים
 עַל הַנִּבְכְּעוֹת כְּעוֹפֵר: וּמִזְדַּיְעִים לִישְׁנֵי הַכְּרוֹן. צָרוּת
 חֲבֻצַּלַת הַשָּׁרוֹן: וְהֵם הוֹלְכִים לְגַן עֵדֶן שֶׁבְּאַרְץ וּמִתְיַעֲצִים
 עִם נִשְׁמֹת הַצְּדִיקִים. וְהֵם גּוֹזְרִים גּוֹיְרָה וּמְקִיִּים אֶת
 דְּבָרֵיהֶם הָאֵל אֲשֶׁר בְּמֵאמְרוֹ בָּרָא שְׂהָקִים: וּמְרַחֵם
 עַל הָעוֹלָם לְהַגֵּן עֲלֵיהֶם. לְהַרְבּוֹת יְמֵיהֶם וַיְמִי בְּגֵיהֶם:
 וְאַתֶּם נַפְשׁוֹת הַצְּדִיקִים נִמְצְאוֹת בֵּין הַחַיִּים. לְהַגֵּן
 עֲלֵיהֶם לְחַיּוֹת הָעוֹלָם מִתְּקִיִּים: וְאַף גַּם כְּשֶׁתַּחֲחִיִּים
 הוֹלְכִים עַד קִבְרֵי הַצְּדִיקִים וּבוֹכִים עֲלֵיהֶם. אוֹתָן
 הָרְאוּיִים לְחַזְרֵיץ לָהֶם: קְדַבֵּק נֶפֶשׁ בְּנֶפֶשׁ. בְּכֵן
 מִתְעוֹרְרִין נַפְשׁוֹת הַצְּדִיקִים זְכוּרָה לְחַפְּשׁ: וּמִתְבַּנְּשִׁין
 וְהוֹלְכִין וְשׁוֹטִין לִישְׁנֵי הַכְּרוֹן. וּמִתְפַּלְּלִין וּמְבַטְּלִין כָּל אֶף
 וְחָרוֹן: אֲתָה יְיָ עֲלֵת כָּל הָעֲלוֹת. תְּקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן
 אֶת כָּל הַתְּפִלוֹת: וַעֲשֵׂה חֶסֶד לְצָרִיכֵי חֶסֶד וּרְחִמִים.
 וְהַגְּדוּנִים בְּגַחְלֵי רַחֲמִים: וּבְכֵמִים הַיְּהוּדוּנִים. וּבְשֶׂאֵר
 דִּינִים: הִקַּל אֶת עֲלֵם. וַעֲשֵׂה צְדָקָה עִם כָּלֶם: וְאַף מִי

für uns bei dem Allerbarmenden verwendet, wie Ihr seinen Schutz
 anfleht und sein Erbarmen. O, Herr! Urgrund aller Gründe!
 nimm jegliches Gebet wohl auf mit Erbarmen und Gnade! Ver-
 leihe deine Huld denen, die deines Erbarmens bedürfen! Mildere
 die Strafe derer, die solche sich zugezogen, zeige ihnen allen deine
 Großmuth; und wenn sie auch nichts aufzuweisen haben, was dei-

שלא נשאָר לו עֲנַף או שורש להִבְרִיכוֹ. וְלֹא מִטַּע
 זֶרַע אֲשֶׁר יִצְמִיחֶהוּ: וְלֹא נֵץ וְלֹא נֶכֶד לְהַעֲלֶהוּ. יְהִי
 חֶסֶדְךָ יי עֲלֵיהוּ: וְאַךְ בְּאַפְּךָ תוֹכִיחֶהוּ. כִּי אִם בְּכֹל מִיְנֵי
 רַחֲמִים לְצַדִּיקָהוּ: הֲלֹא יִדְעַת יִצְרָהוּ. כִּי בֶן אָדָם הִיָּה
 הוּא: וְאַף שָׁמַיִם לֹא זָכוּ בְּעֵינֶיךָ וּבְמַלְאָכֶיךָ תִּשְׁמִים
 תִּהְלֶה. אֵף כִּי אִישׁ שׁוֹתֶה בְּמַיִם עוֹלָה: אֲתָה יי הוֹדַעְתָּנוּ
 מִדֶּרֶת טוֹבָה וְרַחֲמֶיךָ. עַל יְדֵי נְאֻמָּן בֵּיתְךָ: כְּאִמּוֹר יי
 בְּמִדַּת רַחֲמִים קוֹדֵם שִׁיחַטָא הָאָדָם. וְיִי הוּא שְׂמֵךְ
 לְרַחֵם עַל הָאָדָם. אַחֵר שִׁיחַטָא לְבִלְתִּי שְׁלֵם כְּגִמּוּל
 יָדָם: אֵךְ תִּקְוָה וְחֻק. רוֹכֵב בְּמַרְכָּבֶת אִשׁ כְּמַרְאֵה
 הַבּוֹק: רַחוּם וּמְקַדִּים רַחֲמִים לְרוּגּוֹ. וְכֹל מִיְנֵי רַחֲמִים
 עָלָיו יָגוּ: חֲנוּן לְחוּן בְּמִתְנַת חָנּוּם. אֵף לְמוֹ שִׁישׁ לְהֵם
 לְתִלּוֹת בְּמַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים אֶת עֲנִינָם: אֲרָךְ אַפִּים הֵן
 לְצַדִּיקִים וְהֵן לְרָשָׁעִים. וְלַחֹטְאִים וּלְפּוֹשְׁעִים: וְרַב
 חֶסֶד מִטָּה בְּלִפְי חֶסֶד. קְמַעַן לֹא יְהִיוּ בְּרִיּוֹתָיו נִפְסָד:

nen Segen verdiente, keinen Zweig, dem er entsprösse, keine Saat, in der er aufblühete, keinen Abkömmling, der ihn empor brächte, so werde ihnen deine Huld dennoch zu Theil, strafe sie nicht in deinem Zorne, sondern mögen sie vor dir gerecht erscheinen! Du kennst ja den innern Trieb, daß es nur der Trieb eines Menschen ist! Dir sind ja die Himmel nicht rein genug, du findest ja auch an Engeln Tadel, um so viel mehr am Menschen, der Unrecht wie Wasser trinkt! Doch hast du deine Eigenschaft des Erbarmens durch Moses, den Getreuen deines Hauses, uns bekannt gemacht, um anzudeuten, daß du gegen den Menschen erbarmungsvoll bist, bevor und nachdem er gesündigtet, und ihm nicht vergiltst in dem Maaße, wie er es verdient. Allmächtiger und Allgewaltiger! der du Gnade vor Zorn ergehen läßt, freigebig bist gegen die, die sich auf ihre guten Thaten berufen können, langmüthig gegen Gerechte und Ungerechte, gegen Sünder und Missethäter, allgnädig und

וְאַמֶּת הוּא בְּתַכְלִית הָאֲמֶתוֹת. בְּדִינֵי בְּכָל הַשְּׁלוֹשׁ
 בְּתוֹת: רְשָׁעִים וּבִינֹנִים וְצַדִּיקִים. כָּלֶם מִצְדִּיקִים
 מִשְׁפָּטָיו וְדִינֵי הַחֲקִים: נוֹצֵר חֶסֶד לְאֲלֹפִים. אֵין שְׂכָחָה
 לְפָנָי כִּסָּא כְבוֹדוֹ וְכָל הַמַּעֲשִׂים לְפָנָיו גְּלוּפִים: נוֹשֵׂא
 עוֹן וּפֹשַׁע וְחַטָּאָה. לָדוֹן לְכַף זְכוּת וְלֹא לָרָעָה: וְנִקְרָה
 לְאִשֶּׁר שָׁכַב בְּתַשׁוּבָה. לֹא יִנְקָה לְאִשֶּׁר אוֹחֵז בְּמִשׁוּבָה:
 פּוֹקֵד עוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים. אִם לְמַעֲשֵׂיהֶם שְׂאִינָם הַגּוֹנִים
 פּוֹנִים: עַל שְׁלִשִׁים וְעַל רַבְעִים. לֹא כְּמִדַּת הַטּוֹכִים:
 שֶׁהִיא לְאֲלֹפִים דוֹר. דָּרָה עִמָּהֶם בְּמִדּוֹר: רַחֵם נָא
 קַהֲלֵ עֲדַת יִשְׂרָאֵל. הַחַיִּים וְאִשֶּׁר מֵהֶם נִעְדְּרוּן: כְּאִמּוֹר
 וַיִּדְרַעְתָּ כִּי יִי אֱלֹהֶיךָ הוּא הָאֱלֹהִים הָאֵל הַנְּאֻמָּן שׁוֹמֵר
 הַבְּרִית וְהַחֶסֶד לְאֶהְבֵי וּלְשׁוֹמְרֵי מִצְוֹתָיו. וְאַתָּה יִי
 תִּמְחֹל וְתִסְלַח אֶת עֲוֹנָם וְהוֹשִׁיעֵנו לְמַעַן שְׂמִיךָ: וְהוּא
 רַחוּם יִכְפֹּר עוֹן וְלֹא יִשְׁחִית. וְהִרְבָּה לְהַשִּׁיב אָפוֹ וְכָל

zur Huld die Schale senkend, auf daß die Geschöpfe nicht völlig zu Grunde gehen, der du im Gerichte wahrhaft bist gegen die drei Gattungen, nemlich die Gerechten, Ungerechten und die in der Mitte Stehenden! Du bewahrst deine Huld bis ins tausendste Geschlecht, vor deinem Throne findet keine Vergesslichkeit statt; alle Handlungen stehen aufgezeichnet vor dir! Du vergibst Verbrechen, Missethaten und Sünden, beurtheilst Alles von der besten Seite, schonest dessen, der bußfertig sich zeigt, läßt aber nicht ungestraft den verstockten Sünder. O! Erbarme dich der Gemeinde Jeschurun, derer, die noch leben, wie derer, die bereits hingegangen, wie es heißt: Du sollst erkennen, daß der Ewige, dein Gott, allmächtig ist, ein redlicher Gott, der Bündniß und Gnade bewahrt denen, die er liebt und die seine Gebote halten. So vergib denn ihre Sünden, Ewiger! und hilf uns um deines Namens willen. Er, der Allerbarmende, vergibt die Sünde und vertilgt nicht, nimmt oft seinen Zorn zurück und läßt nicht

מִשְׁחִיתָ: וְלֹא יַעִיר כָּד חֲמָתוֹ. בְּהוֹצִיאֵנוּ דִין אֲמַת
לְאֵמָתוֹ: יְיָ הוֹשִׁיעָה חַמְלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קְרֵאֵנוּ:

(ה) (געבעט פון דעם גרעכע מיינעט סריינדעט:)

שָׁלוֹם עָלֶיךָ וּבְשָׁלוֹם תָּנוּחַ. הַנֶּפֶשׁ וְהַנְּשָׁמָה וְהָרוּחַ:
וְשִׁעְשׁוּעָה וְתַעֲנוּגָה בְּגֵן עֵדֶן וַיְדַעְתָּ כִּי שָׁלוֹם אוֹהֶלְךָ.
וְנִשְׁמַתְךָ תִּהְיֶה צְרוּרָה בְּצִרּוֹר הַחַיִּים אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ:
וְאַעֲלֶה אֲבוֹתֶיךָ תִּהְיֶה בְּשָׁלוֹם וּבְכַבּוֹד וּבְשִׂמְחָה. וְהִיָּה
לְךָ וּלְבְנֶיךָ לְמִשְׁחָה: וְלִשְׁם וְלִתְפָאֶרֶת וְלִתְהַלָּה. וְלֹא
תִצְטָעַר בְּצָרֶת בְּנֵיךָ עַד עוֹלָם סְלָה: וְהִנֵּה אֲנִכִּי הַמֵּר
וְהָעֹלֹב וְהַנְּמָהֵר. אֲשֶׁר גָּדְלוּ וּגְבָחוּ מִחֲשֻׁבוֹתַי וְדֹאגוֹתַי
מֵהָר הָהָר: מַעֲנָה וּמְדָכָה בְּכָל מִינֵי יִסּוּרִים וְדֹאגוֹת.
עַד שֶׁחָרָא שׁוֹנָה פְּקוּדָה הַשְּׁנִיָּה אֲצֵה וּמִמְהָרֶת לְבוֹא
מֵאֵין הַפּוֹגוֹת: וְאַף שְׁבוּדָאֵי לֹא עָבַד קוּדְשָׁא בְּרִיקָה הוּא
דִּינָא בְּלֹא דִינָא. עַל דָּא וְדֵאֵי קָא בְּכִינָא: עַל כִּי
גְּלַבְדִּיתִי בְּמַצוֹדֶת הַיַּצֵּר וְחֲרָמוּי. וְדִרְכִּיתִי בְּפַעְמָיו: וְעַל

aus seinen ganzen Grimm, wenn er dem Rechte freien Lauf läßt!
Hilf, o Herr! erhöre uns, wenn wir dich anrufen!

(5)

(Gebet an dem Grabe eines Freundes:)

שָׁלוֹם Friede mit dir, in Frieden ruhe die Seele, der Odem und
der Geist! Mögest du vergnügt und wohlbehaglich sein im Para-
dise, dich froh in deinem Zelte wissen, möge deine Seele mit Gott
im seligem Bunde leben, Glück und Ehre und Freude bei deinen
Vorfahren genießen, mögen deine Kinder Ansehen, Achtung und
Ruhm genießen und du dich nie wegen ihres Ungemachs zu betrü-
ben haben. Beschämt und voller Betrübniß stehe ich jetzt hier, tief
bekümmert und von Gram und Leiden zerknirscht, von schnell auf-
einander folgenden Sorgen geplagt, und so sehr ich auf die strenge
göttliche Gerechtigkeit vertraue, so habe ich es doch zu beweinen,
daß mich der verführerische Trieb in sein Netz gefangen und ich zu

מִתְרַבֵּא דְבִישׁ גִּדָּא. עַד שְׁחַרְיֵנִי בַפֶּרֶת כְּוֹאָ וּבְדָא:
וּנְפִשִׁי בְעַפְרָא לְכָל. וּבֵיתִי רִיקָם מְכַל: וּבְעֵינַי גִּירָא
וְשִׁמְנָה. וְאַנְחָה וְאַנִּינָה: וּבְאֵלֹו כָּל מִינֵי גִיחָנָם בִּי
שׁוֹלְטִין. וּדְרַגְתִּי רוּחַ וְהַצְלָה אֵין אֹתִי קוֹדְטִין: רַבּוֹת
מְאֹד אֲנַחֲוֹתִי וְלִבִּי דָוִי. מְכַל אֲשֶׁר הַסְּבוּנִי נוֹשְׂאֵי כְּלֵי
חֻבִּי: נְדַפְדָּף לִבִּי בְּקַרְבֵּי בֵּי מָרוּ מְרִיתִי. שָׁשׁוּ כָּל אוֹיְבֵי
שׁוֹמְעֵי רַעְתִּי: צָפוּ מַיִם עַל רֵאשֵׁי אִמְרֹתִי גְנוּרֹתִי.
תּוֹשִׁיָה נְדַחָה מִמֶּנִּי וְאֵין בִּי עֲזָרָתִי: בְּסַכְנַת נַפְשִׁי אָבִיא
לְחַמִּי. וּמְכֹוֹתֵלִי בֵּיתִי נִבְרַשׁ אֲנִי כַפְחָמִי: צָפַד עֲזָרִי עַל
עֲצֻמוֹתַי יָבֵשׁ הָיָה בְּעֵצוֹת. חֲשַׁךְ מִשְׁחֹר תְּאָרִי לֹא נִבְרַח
בַּחֲצוֹת: שִׁבַּת מְשׁוֹשׁ חֲגִי שִׁבְתִּי וְחֲדָשִׁי. וְכוֹר תּוֹבּוֹר
וְתִשׁוּת עָלַי נִפְשִׁי: יִסּוֹר יִסְרֵנִי יְהִי בִּיסוּרִין שִׁישׁ בְּחֵן
בְּטוֹל תּוֹרָה וְתַפְלָה. כָּל אֵיבְרֵי בְּקַרְבֵּי סִלְחָה: עַל אֵלֹהִי
אֲנִי בּוֹכֶיָה וְעֵינַי יּוֹרְדָה מַיִם. וְנִמְסׁ כָּל לֵב וְתַלְכָּנָה מַיִם
כָּל בְּרַבִּים: וְאֲשֵׁא עֵינַי אֶל הַחֲרִים מֵאֵין יָבֵא עֲזָרִי.

meinem Unheil in seine Fußtapfen gegangen! Tief niedergeschlagen siehe ich da mit leeren Händen, habe nichts als Seufzer und Klagen, nichts als Höllepein; denn verschlossen scheinen mir die Pforten der Freiheit und der Rettung, und mein Herz jammert ob der schweren Sündenlast, und mein Inneres schaudert ob meiner Widersegllichkeiten; ach! wie würden sich meine Feinde ob meines Unglücks freuen! denn hoch über meinen Kopf reicht die Sündenfluth, ich fühle mich ganz vernichtet, fern ist die Aussicht zur Hilfe und so nahe die Gefahr! Mein eigener Körper starrt mich grausenvoll an und unkenntlich macht die Sünde mich, mich flieht jede festliche Freude, und mahnend drückt mich mein Gewissen nieder, doppelt fühle ich meine Leiden, da sie mich in meiner Andacht und im Studium des Gesetzes stören; alle meine Glieder zittern an mir, mein Auge zerfließt fortwährend in Thränen, mir ist, als wäreten meine Füße in Sluthen, ich schaue hoch empor und sehe überall nach

אֲחֵרֵי כִי שְׁקוּלָא טִיבוּתִי וְשָׂרִיָא אַחֲזִירִי: וְתָמִיד אֲנִי
מִתְאַנְּחָה בְּשִׁבְרוֹן כָּל גּוֹפִי. אֲדָּי יִחְשַׁב לִי לְשִׁמְץ וְדוֹפִי:
כִּי אוֹלְתִי תִסְלַף דְּרָכֵי. וְאֵיךְ עַל יִי וְזַעַף לְבִי וְעוֹרְקִי:
וְשִׁמְעֵתִי אוֹמְרִים וְרַעֲיוֹנֵי נִתְמַלְאוּ נְכָלִים. וְשִׁלָּא
בְּנַעֲיָמִים נָפְלוּ לִי חֲבָלִים: בְּאִמְרָם אֲשֶׁר חָטָא מִן
הַקֹּדֶשׁ לְעִבּוֹר חֲקוֹ. יִשְׁלַם הַשֵּׁם לְעוֹשֵׂה רָעָה כְּרַעְתּוֹ
וּכְדַרְכּוֹ: וּבְגַלְלֵל הַדְּבָר הַזֶּה. אֲנִי מַעֲנֶה מְדַכָּא וְנִבְוָה:
וְזאת אָשִׁיב אֶל לְבִי. וְרוּחַ תְּנַחֲמוּמִין לֹא נִשְׁאַר בְּקַרְבִּי:
כִּי אֵין דָּן דִּינִי לְמוֹזֵר. וְאַפְסַם עָצוֹר וְעוֹזֵב וְעוֹזֵר: אֲדָּי כִּי
טוֹב יִי לְכַל בְּמַדְתּוֹ הָאֵהוּבָה. לְאִמֵּר הַנֶּפֶשׁ הַחֹמְטָא
תַּעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה: עַל כֵּן שִׁמְתִי נַפְשִׁי בְּכַפִּי. כְּגַפִּי אָבֵא
וְאַצָּא בְּגַפִּי: עוֹר לִי לְהַמְצִיא כְּנַגְדִּי. אֶת פְּנֵי גַאֲלִי
וּפּוֹדִי: וְאוֹמְרָה לְנַפְשִׁי אֲלֵכֶּה לִי שְׂדֵה בּוֹכִים. אוֹלִי
יֵאֲהַבֵנִי אִישׁ כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוֹחִים: וְאַלְדָּ אַחַר אֲשֶׁר
אֶמְצָא חֵן בְּעֵינָיו. לְהַמְלִיץ בְּעַדִּי אֶל אֲדָנָיו: לְהַסֵּר
מֵעָלַי מִשְׁפָּטָיו וְדִינָיו. אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב וּכְשֶׁר הַדְּבָר

Hilfe mich um, doch vergebens suche ich das Heil, wie zertrümmert
stehe ich da; denn wohl weiß ich, auf welche krumme Wege mich
meine Thorheit geleitet; wie sollte gegen Gott ich murren, wenn ich
meine gehegten Gesinnungen bedenke, wenn ich mich erinnere, wie ich
mich gegen den Heiligen versündigt, wie ich sein Gesetz übertreten
und wohl verdiene, daß mir mit gleichem Maaße vergolten werde.
Dies drückt mich nieder, dieß nehme ich mir zu Herzen, dieß macht
mich trostlos, auf keinen Fürsprecher darf ich rechnen, verlassen und
unbeachtet stehe ich da. Doch Gott ist allgütig; der Sünder, spricht
er, thue Buße! Darum wage ich es, selbst mein Retter zu sein!
Ich will hingehen, sagte ich zu mir selbst, auf den Thränenacker,
vielleicht finde ich da einen Freund, der für mich das Wort nimmt,
mich beim Herrn vertritt und seine Strenge von mir abwendet,

לַפָּנָיו: וּבֵאתִי הִנֵּה אֵל בֵּית מְנוּחָתְךָ. וְלִמְקוֹם קְבוּרָתְךָ:
 לְהִשְׁתַּטֵּחַ עַל קִבְרְךָ. לְבַקֵּשׁ מִמֶּךָ לְהִתְפַּלֵּל בְּעַדִּי אֵל
 אֱלֹהֶיךָ וְצוּרְךָ: אֵךְ עֲצָמֵי וּבָשָׂרִי אַתָּה וּמִבְשָׂרְךָ אֶרֶץ
 תִּתְעַלֵּם. וְזֶה חֲסִדְךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה עִמָּדִי לְחַנּוּן בְּעַדִּי אֵל
 יי אֵל עוֹלָם: וְקוּמִי רַגְלֵי בְלִילָה לְרֹאשׁ אֲשֶׁמוּרוֹת. נוֹכַח
 פָּנָי יי קוּרָא מִרֹאשׁ הַדּוּרוֹת: שְׂאֵי אֱלֹוֵי כְּפִיךָ. עַל נַפְשׁ
 קְרוֹכָךָ וְאַחֻבְךָ: יִסְלַח יי לַעֲוֹנֵי וְהִרְפָּה לְהַשִּׁיב אִפּוֹ.
 וְלֹא יַעִיר כָּל חַמָּתוֹ: יִסַּר מֵעַלֵּי שְׂבָטוֹ. וְאַל תִּבְעַתְנִי
 אֵימָתוֹ: רֵאֵה עֲמִידַתִּי דֵל וְרַק מִכֵּל. בְּעִירוֹם וּכְחוּסָר
 כֵּל: בְּרָעַב וּבְצָמָא כְּזָאֵב יִטְרוֹף וּכְרוֹב שְׂבוּל. אֲשֶׁר
 לֹא מִצָּא לְרַעְבוֹ לֶאֱכֹל: רַבּוֹ מְאֹד צָרוֹתַי וְדֹאגוֹתַי. עַד
 אֲשֶׁר מַעֲיִנִי תִדְדַּד שְׁנָתִי: נִטְמָטְמָם לְבִי לֹא אוֹכֵל לְכַבּוֹת.
 כִּי מָלְאתִי בְּחֵלוֹת רַבּוֹת יָגוֹן וְאַנְחוּרָה: מִסַּרְעָף וּקְרָב
 וְטוּחוֹת. עַד אֲשֶׁר נִתְמַסְמָסוּ וְנִתְמַזְמָזוּ בִּי כָּל הַכְּחוֹת:
 עַד כֵּן קוּמִי נָא עִמָּדִי נָא. הִתְעוּרְרִי נָא וּלְיִשׁוּעָתָה לִּי

wenn er es etwa so für gut und billig findet; deshalb komme ich
 hier her, an deinen Ruheort, werfe ich mich auf dein Grab nieder
 und ersuche dich, für mich zu Gott zu beten; du bist ja mein Blut
 und Fleisch und wirfst dich mir nicht entziehen! Erzeige mir darum
 die Güte und nimm mich in Schutz bei dem Herrn der Welt, stehe
 des Nachts auf, lasse deine Worte ertönen vor dem Schöpfer aller
 Geschlechter, hebe deine Hände zu ihm bittend empor für das Leben
 deines Nächsten, deines Freundes, daß er meine Sünden vergebe,
 seinen Zorn zurücknehme, seinen Grimm nicht erwachen lasse, seine
 Strafruthe von mir fern halte, durch seine Furchtbarkeit mich nicht
 erschrecke. Siehe! arm und bloß bin ich, nackt und Alles entbehrend,
 von Hunger und Durst geplagt, gleich einem Wild, das vergebens
 nach Nahrung sich sehnt, meine Noth und mein Kummer vertreiben
 den Schlaf aus meinen Augen, stumpfen mein Gemüth ab gegen die
 Thränen und vernichten alle meine Kräfte; so stehe denn auf, lasse

לְבַח נָא: עִם סִיעַת מְרַחֲמֶיךָ. מִי וּמִי הַחֹלְכִים עִמָּךְ:
וְחָלוּ נָא פָנַי אֶל רַחוּם וְהַנּוֹן. בְּעַד נַפְשֵׁי הָאֲנוּן: יַעַשׂ נָא
עִמָּדִי חֶסֶד וְיִשְׁיַעֲנֵי מִצְרוּרָתִי. לְמַעַן אוֹכַל לְשִׁמּוֹר
מִשְׁמַרְתִּי מִצְוֹתֵי חֻקֹּתַי וְתוֹרוֹתַי: וְיִסִּיר מֵעָלַי דְּאֲגוֹתַי.
וְיִמְלֵא בְּמִדְּהָ טוֹבָה מִשְׁאֲלוֹרָתִי: אֲשֶׁר אָנִי מִבְּקֶשׁ
וּמִתְחַנֵּן לְפָנֶיךָ. וְיֵאָר יְיָ אֱלֹהֵי אֶרֶץ פָּנִיךָ: וְאֵת חַטָּאתִי
וְשִׁגְגַת הָאֵוֶלֶת. תִּהְיֶה אֲרִיכוֹת יָמִים מִבְּטָלֶת: אוֹלֵי
אוֹכַל לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה. וְלִתְקַן הַחֲסָרוֹן וְהַפְּגִימָה:
עַד אֲשֶׁר אֵצֶא יְרֵי חוֹבְתִי. וְאָבֵא בְּכָבוֹד וּבְשָׁלוֹם אֶל
מְנוּחָתִי: וְיִהְיֶה נַחַת לְרוּחִי לְנַפְשִׁי וּלְנִשְׁמָתִי. מִן הָעוֹלָם
הַזֶּה בְּצֵאתִי: וְיָקִים לְנֶאֱמָר מִן שָׁמַיָא רַחֲמֵי וְחַיֵּי אֲרִיכֵי
וּמְנוּחָה. עַד זְכוּלָא בְּתַרִּיתָא. וְשְׁלַמָּא בְּקַדְמֵיתָא
וּבְבִתְרֵיתָא: אָמֵן:

(1) (געבעט פֿון גראבע דעם פֿאטערס:)

שְׁלוֹם עָלֶיךָ אֲדוֹנֵי אָבִי וּמוֹרֵי. הוֹדֵי וְיוֹי וְהַדְרֵי: עָלֵי

dich erwecken und mir zu Hilfe eilen; im Verein mit deinen Gön-
nern gehe hin und bete gemeinschaftlich mit ihnen zu dem Aller-
barmenden und Allgnädigen für meine trauernde Seele, daß er
Gnade mir schenke, mich von meinen Leiden befreie, damit ich seine
Gesetze, Gebote und Verordnungen beobachten könne, daß er mir
meine Sorgenlast abnehme, meine Bitten erfülle, die ich an ihn
richte, mir sein Antlitz leuchten lasse, mir langes Leben schenke,
damit ich Zeit gewinne, vollständige Buße zu thun, meine Fehler
zu verbessern, bis ich vollkommen Genüge geleistet, und dann mich
mit Ehren an meinen Ruheort gelangen lasse, auf daß meine Seele
vergnügt mich aus dieser Welt gehen sehe, und daß sein Erbarmen
mich bis ins späteste Alter durch das Leben begleite! Amen!

(6) (Gebet am Grabe des Vaters:)

שלום Friede mit dir, mein Herr, mein Vater und mein Lehrer!

מִטָּר לְכַבֵּד אוֹתְךָ. בְּחַיֶּךָ וּבְמוֹתְךָ: כִּי אֲנִי בֶּשֶׁר
מִבְּשָׂרְךָ וְעַצְמִי מֵעֲצָמֶיךָ. וּמֵאֵי בִרְךָ וְדָמֶיךָ: אַחֲרֵי הַיּוֹתֶךָ
מִשְׁתַּף בְּבְרִיאָתִי. לְעוֹלָם הַזֶּה בְּצֵאתִי: אֲשֶׁר לְטוֹבָה
הַיְתִיחַ הַפְּנֹתָ. כְּאֲשֶׁר עַל נִשְׁמָתִי עוֹר וּבֶשֶׂר וְגִידִים
בְּנֶחָ: יִי חַפֵּץ לְמַעַן צְדָקוֹ. לְהַבְיֵאֵנִי עַל פְּנֵי תַבַּל אֲרָקוֹ:
אוּלֵי אֲכַנְהָ אֲנֹכִי מִמֶּנָּה. לְהַמְשִׁיד הַגּוֹף אַחַר הַנִּשְׁמָה.
לְחַיּוֹת כָּל כְּמִנְהָ: וּלְזַכּוֹתֵי לְרַב טוֹב הַצִּפּוֹן. אֲשֶׁר שָׁם
חֻלְקֵת מַחֲזִיקֵק סָפוּן: אֵיךְ מְסַבּוֹת מִטָּרֵד בֵּת מִי וְהֵב.
וּשְׂאֵר דְּבָרִים אֲשֶׁר מְסַבּוֹת מִתְּהַפֵּךְ וְנִלְגַלֵּא: דִּיּוֹמָא
הוּא דְהִדְרָ וְאֵת וְהֵב: אֵינִי אֲנִי יְכוּל לְעַמּוּד בְּתֵאֲזִיב
חַיּוֹשֵׁב בְּתַחֲדָר. וּבְנָה עָלַי וַיִּקַּף מְצוּדִים גְּדוּלִים גְּדָר
מוֹהָ וּמוֹהָ גְּדָר: וְלֹא יְכוּלְתִי לְעַמּוּד בּוֹ. וְנִרְדֵי נָתַן רִיחוֹ
עַד שֶׁחֲמֻלְךָ בְּמַסְבוֹ: וְהִרְעוֹתִי אֶת מַעֲשֵׂי וְקִפְחָתִי אֶת
פְּרִנְסָתִי. וְכוּזָאת וְכוּזָאת עֲשִׂיתִי: וְעַתָּה אַחֲרַי כָּל הַבָּא

Meine Pracht, mein Glanz und meine Herrlichkeit! Meine Pflicht
ist es, dich im Leben und im Tod zu ehren; denn du bist ja mein
Fleisch und mein Blut, du hast Theil an meinem Eintritt ins Da-
sein. Gewiß war es zu meinem Besten, daß Gott mich in die
Welt gesetzt, daß er meine Seele mit einer körperlichen Hülle um-
geben; es war seine Absicht, daß der Körper der Seele folge und
ich dadurch das seligste Glück genieße; allein durch verführerische
Anlockungen allerlei Art und mancherlei äußere Einwirkungen, die
täglich vorkommen, ist es so weit gekommen, daß ich dem im Hin-
terhalte Lauernden (dem bösen Trieb), der mir jeden Ausweg ver-
rammelt, nicht mehr widerstehen kann, daß ich bei meinem besten
Willen alle Thatkraft verlor, meine Handlungen sich verschlimmer-
ten, meine Tugend zu Grunde ging und ich so manches Unrecht
ausgeübt. Hiernach ist wohl Grund (zu meiner Bestrafung) da;
doch nicht aus Trog und vorsätzlicher Untreue habe ich gehandelt,
vielmehr sind die Veranlassungen dazu wohlbekannt, ich bereue es
aber jetzt, nachdem ich wieder zu mir gekommen, ernstlich, und neh-

וְדַאי לָנוּ הַסֶּבֶחַ. אֵךְ לֹא בְמַרְדּוֹ וּבְמַעַל. פִּעַלְתִּי פּוֹעַל:
 וְהַסְבוֹת יְדוּעוֹת. מִמַּעֲשֵׂי הַגְּרוּעוֹת: וְהִנֵּה אַחֲרַי שׁוֹבֵי
 נַחֲמֵתִי. וּמַעֲשֵׂי לִלְבִי שִׁמְתִי: וְאַחֲרֵי הַדְּרָעִי סִמְקֵתִי עַל
 יָרֵךְ. בְּאִמּוֹר לְנַפְשִׁי לְקוֹב אֲזִיבִי קָרְאֵתִיךָ וְהִנֵּה בִּרְכַתְךָ
 בְּרֵךְ: וְעַתָּה אֲדוֹנֵי אָבִי וּמִזֹּרֵי. מִלִּפְנֵי וּמַעֲבָדֵנִי וְהוֹרֵי:
 לֹא לְנַפְשִׁי לְבַר הַרְעוֹתֵי. אֵךְ גַּם נִגְדֶךָ פִּשְׁעֵתִי: עֵקֶב
 אֲשֶׁר הָיָה לִי לְזוֹבוֹתֶיךָ. לְמַעַלְהָ רָמָה לְהַעֲלוֹתֶיךָ: זֹאת
 לֹא זֹאת הַשְּׁפֵלָה הַגְּבַהֲתִי. וְהַנְּבוּתָה הַשְּׁפֵלָתִי: וְעַלִּי
 נֶאֱמַר פִּשְׁעוּ בִי. בָּנִים גִּדְּלֵתִי וְרוֹמְמֵתִי: אֵךְ אָמַנְם בְּן־
 עֲדֵן רַחֲמֵי הָאֵב עַל הַבֶּן: וְאֲנִי וְאַתָּה נִבְקַשׁ רַחֲמִים.
 מֵרַם עַל רָמִים: וְוַךְ וַיִּשָּׁר פִּעְלוֹ. וּבְחִיכְלוֹ כְּבוֹד אֲזִמֵּר
 בְּלוֹ. שׁוֹכֵן אֶת דְּבָא וְשִׁפְלָ רֹחַ. לְהַחֲיוֹת לֵב נִדְכָּאִים
 וְהוֹלֵךְ שְׁחוּחַ: יַחֲנֵנִי וַיֹּאמֶר פְּדֵעֵהוּ מִרְדַּת שַׁחַת. וְלֹא
 יַחֲסַר לַחֲמוֹ וְלֹא יָמוּת לְשַׁחַת: כִּי רַבּוֹת מְאוֹד אֲנִחוֹתֵי

me mir meine Handlungen sehr zu Herzen; mich derselben bewußt, schlage ich mir auf die Brust, indem ich zu mir selber spreche: Dem Unrecht entgegen zu treten bin ich berufen, und ich habe es begünstiget! O, mein Herr und Vater! mein Lehrer, Unterrichter und Erzeuger, nicht gegen mich allein, sondern auch gegen dich habe ich mich vergangen, da anstatt durch mein Thun deine Seligkeit zu befördern und dich auf eine höhere Stufe zu bringen, habe ich dich herunter gebracht, so daß auf mich anwendbar ist: „Kinder habe ich groß gezogen und erhoben und sie haben sich vergangen an mir; doch, auch so fühlst du noch väterliches Erbarmen gegen mich; so wollen wir denn vereint den Allerhöchsten ansehen, daß er, dessen Thun rein und rechtlich ist, dessen Ruhm Alles auspricht, und der dennoch gern bei den Zerfnirschten und Gebeugten weilt, den Muth des Gedrückten und Niedergeschlagenen neu belebt. seine Huld mir schenke, mich vor dem Sinken in die Gruft bewahre, mich nicht sinken lasse und dem Verderben nicht preisgebe; denn groß ist meine

מִסִּבּוֹת הַמוֹנְעוֹת. וְעַל זֶה דָּוָה לְבִי וְכָל אַבְרֵי מִסְּפָחוֹת
 וּמַעֲנוֹת: אֵךְ לִישׁוּעַת יְיָ קִוִּיתִי. כִּי נִפְלְתִי קִמְתִּי: יִשְׁמַע
 אֵל וַיַּעֲנֶה וַיֹּאמֶר סְלַחְתִּי: וְנִפְשִׁי אֲשֶׁר גָּנוּחִי גָנַח וַיְלוּלִי
 יָלִיל. יִקַּח לְכַפֶּרֶת חַטָּאתִי כְּחֶקֶרֶבֶת פְּרִים וְאֱלִים
 בְּחַצּוֹצְרוֹת וְקוֹל חֲלִיל: וְחִנֵּה חַרְיֵמוֹתַי אֵל יְיָ יְדֵי וְגַם
 אֶתָּה חֲלִילָה לָךְ מִחֲדוּל מְלֶחֶת־פֶּלֶל בְּעַדִּי: בְּאֲשֶׁר עַד
 בָּאוּ רַחֲמֵי הָאֵב על הַבֵּן. וְרַחֲמֵי דֹאֲבָא אֲבָרָא דְאִירַת
 לִיה לְחֶכֶן אוֹתוֹ לְסַעְדוֹ בְּמִשְׁעָנָתוֹ כְּמוֹ בְּמַלְבָּן: וּמִשְׁכַּבְךָ
 עֲמוּד נָא. וְאַהֲבָה הַיְשָׁנָה עוֹרְרָה נָא: וְגַם עוֹרַר אֶת
 מְלֶאךְ מוֹלִי. לְהַתְּפִיל בְּגַלְלִי: וַיִּמְתֵּר לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ.
 קָמָא קָמָא דְמָטוּ יִבְקֶשׂ עָלַי רַחֲמִים מִהָאֵר הַנְּאֻמָּן
 בְּבִרְיָתוֹ: וְאָמְרִי נָא אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרְךְ אֲפִים. נוֹצֵר
 חֶסֶד לְאֱלָפִים: רַבּוֹן כָּל הַבְּרִיּוֹת. חַמְבִּיט מִרְאשֵׁי
 אַחֲרִית: וְהוּא אָמַר וַיְהִי תוֹצֵא הָאָרֶץ נַפֶּשׁ חַיָּה לְמִינָהּ.

Reue, mein Herz empfindet es tief und meine Glieder erbeben, daß
 ich mich zum Bösen verleiten ließ. Doch, ich vertraue auf Got-
 tes Hilfe, daß er mich aufrichten werde von meinem Falle und
 mich wird hören lassen: Ich verzeihe dir! daß er meine Seufzer
 und meinen Jammer als Sühnopfer hinnehmen wird ob meiner
 Sünden, wie einst die Tempelopfer unter Trompetenschall; darum
 erhebe ich meine Hand zu Gott empor, und bitte auch dich, daß
 auch du für mich betest, und wie du dich bis jetzt meiner väterlich
 erbarmtest, auch jetzt mit väterlichem Erbarmen mein Gebet unter-
 stütze, aus alter Liebe zu mir dich von deinem Grabe erhebest
 und den Engel meines Gestirns anregst, meinewegen zu beten und
 auf das Schleunigste Gottes Erbarmen für mich zu erflehen. Es
 lautet also dein Gebet: Allmächtiger! Erbarmungsvoller! Langmü-
 thiger, der du deine Schuld dem tausendsten Geschlechte aufbewahrest!
 Herr aller Geschöpfe, der du klar in die fernste Zukunft schauest!
 auf dein Geheiß ist alles Lebende entstanden wie auch der Mensch,

וְאָדָם אֲשֶׁר בְּחוּץ חֲכָמָתוֹ תְּרוּנָה: לְהוֹלִיד בְּדַמוֹתָיו
 בְּצַלְמוֹ זֶה מוֹה מְבוֹנָה. פְּרִי עֵץ חַיִּים בְּשִׁתְפוֹת אִישׁ
 וְאִשָּׁה עִם הַשְּׂכִינָה: וְכָר הַמְּנִיחַ בֵּן נִקְרָאת גְּוִיעָתוֹ
 שְׂכִיבָה וְלֹא מִיתָה. אַחַת מִמְּצוֹת יי אֱלֹהֵינוּ בְּעֲשׂוֹתָהּ:
 וְהִנֵּה נָא מִצְוָה עֲבָדָה חֵן בְּעֵינֶיךָ וְתִגְדֹּל חֶסֶדְךָ אֲשֶׁר
 עָשִׂיתָ עִמָּדִי לְהַחְיֹת אֶת נַפְשִׁי. וְלִשׁוֹם לִי שְׂאֲרֵי
 בְּאָרֶץ לְהִיּוֹת לִי לְפִלְטָה גְּדוֹלָה מִיַּד מְקַטְרְגֵי וּבַעַל
 מִשְׁפָּטֵי לְצֵאת לַחַפְּשִׁי: וְאַנְכִי לֹא אוֹכֵל לְהַמְלִיט פֶּן
 תִּדְבַקְנִי הָרָעָה וּמָתִי מוֹתָא תִּנְיָנָא. בְּרֵאוֹתֵי רְעוּת
 מוֹלַדְתִּי אֲשֶׁר הוּא מְדַבָּא וּמַעְנָה: וְאִינִי יָכוֹל לָבֵא
 וּלְהַשִּׁיג תְּכֵלִית הַבּוֹנֵה. אֲשֶׁר יִסְוְדוּ עֵדָיו נִבְנָה: לְשִׁמּוֹר
 אֶת דְּרָךְ עֵץ הַחַיִּים. עַל כִּי הַמְּלֹאכָה הִיתָה דַּיִם:
 מִסְּבוֹת הַמוֹנְעוֹת וּמִשְׂרִידוֹת. וְהַיּוֹם רָד מְאֹד עֲשֶׂר
 יְרִידוֹת: וְהִנֵּה אַתֶּם מַהֲתֵם וְאַנְן מַתְבָּא. נִקְרָא לְשׁוֹכֵן
 אֶת דְּבָא: יִסֹּר מִמֶּנִּי הַמוֹנֵעַ. יִדְיַחְנוּ אֶל אֶרֶץ צִיָּה
 וְשִׁמְמָה וְנוֹעַ יְנוֹעַ: לְמַעַן אוֹכֵל לְעַבְדוֹ בְּלִבְךָ שְׁלָם.

den du mit Vernunft begabtest, ihn hast du bestimmt, seines gleichen fortzupflanzen, und sich dadurch unsterblich zu machen; denn wahrlich! wer einen Sohn hinterläßt, der Gottes Gebote ausübt, dessen Hinscheiden wird nicht als Tod, sondern als Schlaf betrachtet. Nun hast du deinem Knecht die Gnade erzeigt, meiner Seele Fortdauer zu verschaffen und mir die Mittel gegeben, mich von meinem Ankläger und Widersacher zu befreien; allein ich bin immer noch der Gefahr ausgesetzt, meinen Nachkommen sich dem Laster hingeben zu sehen und den Zweck zu verfehlen, den du mit mir zu erreichen gedachtest; denn groß ist die Arbeit, alle Hindernisse aus dem Wege zu räumen, und mein Tag senkt sich sehr zum Untergehen; darum vereinigt Euch mit mir, Ihr von jenseits! laßt uns zum Herrn beten, daß er den Hinderer entferne, ihn in das Land der Finsterniß verweise, damit ich meinem Gott ungestört dienen

מֵעֵתָהּ וְעַד עוֹלָם: וְלִמְעַן אֲשֶׁר אֲצַוֶּה אֶת בְּנֵי וְאֶת בְּיָתִי
אַחֲרַי לְדוֹרוֹתָם. וְשָׁמְרוּ דְרֹךְ יְיָ צְדָקָה וּמִשְׁפָּט לַעֲשׂוֹתָם:
וַיֹּאֲרֵי יְיָ וַיְהִי לְבֹכְבֵי שָׁמַיִם. וְאֵל יַעֲלֵנִי בְּחֵצֵי יָמַי: וְאֶהְיֶה
מִמֹּתֵימ יְדֵךְ מִחֶלֶד. וְעַד זְבוּלָא בְּתַרְיָתָא לַחַוֵּי לִי שְׁלֵמָא
עַל פְּנֵי חֶדְד: וַיִּבְקַע בְּשַׁחַר אֲזוּרֵי וְאֲרוּכְתֵי מִחֶרֶת
תְּצַמִּיחַ. וְעַל אוֹזְבֵי יַרְיַע אֶף יִצְרִיחַ: שְׁבַעֲתִים יָשׁוּב
אֶל חֵיקָם. כְּרוּעַ מַעֲלִיָּהֶם וּכְדַרְכָּם: וַיִּצְיֵלֵנִי וַיִּמְלֹטֵנִי
וַיִּפְלֹטֵנִי. מִכָּל צָרָה וְצוּקָה וְעוֹן וְאֲשָׁמָה וּמִכָּל הָעוֹמְדִים
עָלַי לְהַזְיִקֵנִי: וּמִבְּנֵי אָדָם הָרָעִים וּמִעֲלִילוֹת. וּמִכָּל
שָׁעוֹת רָעוֹת הַמִּתְרַגְּשׁוֹת לָבֵא בְּעוֹלָם וּבְגִלְלוֹת: וַיִּפְתַּח
לְבַי בְּתוֹרָתוֹ. וַיִּשֶׁם בְּלִבִּי אֶהְבֵּתוֹ וַיִּרְאֵתוֹ: וַיִּתְּנֵנִי לְחַן
וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים בְּעֵינָיו וּבְעֵינַי כָּל רוּאֵי. וַיִּפֶן לִפְנֵי
מַבְלָהִי וּמַרְעֵי: וַיַּחֲזֹק וַיֵּאֱמֹץ יָדַי לְעִבּוֹד עֲבוֹדָתוֹ וּלְעִסּוֹק
בְּתוֹרָתוֹ. וַיּוֹמִין פְּרַנְסָתִי וּפְרַנְסָת אַנְשֵׁי בֵּיתִי בְּרוּחַ
וּבְמַלּוּי וּבְשִׁפְעַ וּלְכָל הַנְּאֻמָּנִים בְּבֵרִיתוֹ: וְתִהְיֶה תוֹרַתִּי

Föhne und meinen Kindern gebiete, den Weg der Tugend und der
Rechtchaffenheit zu wandeln; möge er mein Gestirn noch leuchten
lassen und mich nicht vor der Zeit hinnehmen; er lasse mich durch
seine Hand sterben, erhalte mich gesund bis in das späteste Alter,
lasse mein Licht klar wie der Morgen hervorbrechen und mein Heil
schnell emporblühen, lasse mich über meine Feinde obsteigen, rette mich
von allem Leid und Ungemach, vor jeder Sünde und jedem Verge-
hen, stehe mir bei wider Alle, die mir zu schaden suchen, wider
alle böse Menschen und wider jedes Mißgeschick, das die Menschen
heimzusuchen pflegt, er öffne meinen Sinn für seine Lehre, gebe
mir ein, ihn zu lieben und zu ehrefürchten, lasse mich die Liebe
und das Wohlwollen aller derer gewinnen, die mit mir Umgang
haben, und wende mir die Gunst derer zu, die mir übel wollen,
verleihe mir Kraft und Stärke, ihm zu dienen und mich mit seiner
Lehre zu beschäftigen, verschaffe mir und den Meinigen bequeme

אֲמֵנוּתִי וַיִּתֵּן לִי לֵב טוֹב וְחַלֵּק טוֹב וְחֵבֶר טוֹב וְנֶפֶשׁ
 שְׁפֵלָה וְרוּחַ נְמוּכָה וְאֵל יִתְחַלֵּל בִּי שְׁמוֹ וְאֵל יַעֲשֵׂנִי
 שִׂיחָה בְּפִי הַבְּרִיּוֹת וְאֵל תְּהִי אַחֲרֵיתִי לְהַכְרִית וְתִקּוּתִי
 לְמַפְחֵ נֶפֶשׁ וְאֵל יִצְרִיבֵנִי לְיָדֵי מַתָּנֶת בְּשָׂר וָדָם שְׂמַתָּנְתָם
 מְעוּטָה וְחֲרַפְתָּם מְרַבָּה כִּי אִם לִירוֹ הַמְּלָאָה הַפְּתוּחָה
 הַקְּדוּשָׁה וְהַרְחֲכָה וַיִּתֵּן חֶלְקִי בְּתוֹרָתוֹ עִם עוֹשֵׂי רְצוֹנוֹ
 בְּלִבְבֵי שָׁלֹם וַיּוֹפְנֵי לְרְאוּתָהּ וּלְגִדּוּל בָּנִים וּבְנֵי בָנִים
 הַעוֹסְקִים בְּתוֹרָהּ וּבְמִצְוֹת וַיְהִיו מְמַלְאִים וּמְזוֹרְזִים
 בְּתוֹרָהּ בְּעוֹשֶׁר וּבְכַבּוֹד וּבְלִי שׁוֹם מַחֲסוֹר וַיּוֹפְנֵי לְרְאוּתָהּ
 בְּגִנּוּ בֵּיתוֹ וְהִיכְלוּ וּמִקְדָּשׁוֹ וְעִירוֹ בְּחֹדוֹ וְרַתְּפֵאֲרָתוֹ
 בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ וַיִּפְדֵּנוּ וַיִּשְׁמְרֵנוּ מִכָּל גְּזוּרֹת קִשּׁוֹת
 וְרַעוּת וַיּוֹשִׁיעֵנוּ בְּרַחֲמוֹ וְחֲסָדָיו הַמְרַבִּים מִכָּל צָרָה
 וְצוּקָה: וְגַם אֶתָּה אֲדוֹנֵי מוֹרֵי וְאָבִי. אֲשֶׁר אֶתָּה מוֹרְשֵׁי

und reichliche Nahrung, wie auch Allen, die es treulich mit ihm meinen; er lasse das Gesez meine Hauptbeschäftigung seyn, verleihe mir ein gutes Herz, ein gutes Loos und gute Freunde, ein demuthsvolles Gemüth und einen bescheidnen Sinn, auf daß sein Name nicht durch mich entweihet und ich nicht bei den Menschen zum Gerede werde; möge er meine Erwartung nicht Vernichtung, meine Hoffnung nicht Betrübnis sein lassen und mich nicht von menschlicher Freigebigkeit abhängig machen; denn gering sind ihre Wohlthaten und groß die Beschämung; nur von seiner vollen und freigebigen Hand mag ich abhängen! Möge er mich Theil nehmen lassen an seiner Lehre mit denen, die seinen Willen mit treuem Herzen vollziehen; er beglücke mich, zu sehen und groß zu ziehen Kinder und Enkel, die das Gesez studiren und ausüben, lasse sie voller Gelehrsamkeit, Reichthum und Ehre sein und sie an nichts Mangel leiden; er beglücke mich, zu sehen die Wiederherstellung seines Tempels und seiner Stadt in ihrem vollen Glanze und ihrer Pracht, behüte mich vor Mißgeschick und Ungemach, helfe mir aus Gnade und Barmherzigkeit aus jeder Noth und jedem Drangsal! Auch dir, mein Herr, mein Vater und Lehrer! an dem ich mit ganzem Herzen

לְבָבִי יִמְלֵא יי פֶּר מִשְׁאֲלוֹתַי וְתַאֲוֹתַי לְהַעֲלוֹת
נִשְׁמַתְךָ בְּחַפְצֶךָ: וְתִנּוּחַ וְתַעֲמוֹד לְגוֹרְלִי לְקֶץ הַיָּמִין
וְחִיתָה נַפְשִׁי בְּגִלְגָּלָה יִבְנֶה עַל מִשְׁפְּטוֹ אֲרָמוֹן:

השם עיניו אל כפיים. אל אל בשמי. ויאמר:

רְבוֹן כָּל הָעוֹלָמִים יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵי הַצְּבָאוֹת
וְיֹשֵׁב הַכְּרוּבִים הָאֵל הַמְּפֹאָר הַמְּפֹרֵשׁ בְּשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם
שְׁמוֹת הַקְּדוּשִׁים וְהַמְּפֹרָשִׁים בְּנִקְיֹת וּבְטַהֲרָה שִׁיְהִיו
פְּתוּחִים לְפָנַי תָּמִיד שְׁעָרֵי תוֹרָה וְהַחַן וְהַחֶסֶד וְהַרְחָמִים
וְהַשְּׁלוֹם וְהַחֲכָמָה וְהַמְּדַע וְהַתְּכוּנָה וְטַהֲרָה וּנְקִיּוֹת
וּפְרִישׁוֹת וְרוּחַ וְהַצְּלָה בְּכָל מַעֲשֵׂי יָדַי וְתִנְנֵי לְבָרְכָה
בְּקֶרֶב הָאָרֶץ וְהַצְּלִיחַ אוֹתִי בְּכָל עֲנִינֵי וּמַעֲשֵׂי וְעַסְקֵי
וְתִהְיֶה הַשְּׁגָחָתְךָ עָלַי תָּמִיד לְטוֹבָה וּלְעוֹר וּלְסִמָּךְ
וּלְהוֹעִיר וּלְאוֹרָה בְּשִׁמְשׁ בְּתַקוּפַת הַחַמוּז וּכְלַבָּנָה
בְּטַהֲרָתָהּ בְּחַצֵי הַחוּדֶשׁ בְּכָל מְקוֹם שְׂאֵלָה וְאִכּוּא וְאַצֵּא
וְאַבְנֶם וּדְבָרֵי יְהִיו רָצוּיִם לְפָנֶיךָ וּמְקַבְּלִים בְּעֵינֵי

hing, erfülle der Herr alle deine Anliegen und Wünsche, bringe deine Seele nach deinem Verlangen hoch empor, lasse dich am rechten Ziele wieder erwachen und schenke mir Seligkeit um deinetwillen!

רבוֹן Herr aller Welten! Möge es dir gefallen, Herr! Gott Zebaoth! Allmächtiger, dessen heiliger Name nur mit Herzensreinheit ausgesprochen werden darf, daß du die Pforten des Gesezes mir stets offen lassest und mir verleihest Wohlwollen, Gnade, Erbarmen, Weisheit, Erkenntniß, Vernunft, Reinheit, Unschuld, Freiheit und Glück in allen meinen Unternehmungen, Geschäften und Handthierungen, daß dein Segen mich überall hin begleite, deine Vorsehung über mir sorgfältig wache, mir zum Vortheil und zur Unterstützung diene, daß er mir überall vorleuchte, wie die Sonne bei ihrer Sommerwende, wie der klare Mond in des Monats Hälfte, wohin ich auch gehe und mich aufhalte! Mögen dir meine Worte

הַבְּרִיּוֹת וַיְהִיוּ מִתּוֹקִים כְּדֹבֶשׁ וְנוֹפֶת צוֹפִים בְּעֵינַי כָּד
אָדָם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם אָמֵן סְלַח וְעַד:
רְבוֹן כָּל הָעוֹלָמִים סְלַח לִי לְכָל חַטָּאתִי וּמַחַל לִי עַל
כָּד פִּשְׁעַי וּכְפַר לִי עַל כָּל עֲוֹנוֹתַי. רַפְּאֵנִי יי וְאַרְפֵּא
הוֹשִׁיעֵנִי וְאַוְשַׁעַה כִּי תִהְלֹתִי אִתָּה. וְהָאֵר עֵינַי בְּמִצּוֹתֶיךָ
וְתִכְנִיעַ אֶת כָּל אוֹיְבֵי וְשׂוֹטְנֵי וּמִצּוֹקֵי רַעֲיוֹנֵי וְרוֹדְפֵי תַחַת
כַּפּוֹת רַגְלֵי. וְקִים כִּי וְאַתָּה עַל בְּמוֹתֵימוֹ תִּדְרוֹךְ וְשִׁבּוֹר
וְגִעּוֹר וּמִגֵּר אֵת כָּל הַקָּמִים עָלַי וְהַחוֹשְׁבִים וְהַיּוֹעֲצִים
עָלַי רָעָה. וּסְתוֹם פֶּה הַדּוֹכְרֵי רַעְתִּי וְהַצִּילֵנִי מִדִּין קֶשֶׁה
וּמִבְּעַל דִּין קֶשֶׁה בֵּין שְׂהוּיָא כֵּן בְּרִית וּבֵין שְׂאִינוֹ כֵּן
בְּרִית. וְהַצִּילֵנִי מִשְׁבִּי וְחָרֵב וּמַגְלּוֹת וּמַחְלָאִים רָעִים
וּמֵעֲצוֹת רָעוֹת וּמֵעֲוִי פָּנִים וּמֵעֲזוֹת פָּנִים מֵאָדָם רָע
וּמִחֶבֶר רָע וּמִשְׁטָן הַמְּשַׁחֵר וּמִשְׁכָּן רָע וּמִפְּגַע רָע
וּמִמְקָרָה רָעָה וּמִכָּל שְׂעוֹת רָעוֹת הַמְּתַרְגְּשׁוֹת לְבָא
בְּעוֹלָם וּמִתְּרַהוֹרִים רָעִים וְעֵשָׂה עִמִּי חַן וְחֶסֶד וְאַבְרָכָה

angenehm sein und bei den Menschen Eingang finden und von ihnen wohl aufgenommen werden nun und in Ewigkeit! Amen!

Herr aller Welten! Vergieb doch meine Sünden, verzeihe alle meine Missethaten, versöhne alle meine Vergehungen! Heile mich, Herr! nur so kann ich geheilt werden; hilf mir! nur so kann mir geholfen werden! Mein Ruhm bist du allein! Erleuchte meine Augen in deinen Geboten, demüthige meine Feinde und Widersacher, die meine guten Entschlüsse bedrängen, mache alle diejenigen unschädlich, die wider mich sich aufmachen und Böses wider mich beschließen; schließe denen den Mund, die Böses von mir sprechen; bewahre mich vor strengem Gericht und vor starrsinniger Parthei, es sei Glaubensgenosse oder Nichtglaubensgenosse; schütze mich gegen Gefangenschaft, Schwerd, Verbannung, böse Krankheiten, böse Rathschläge, freche und böse Menschen, schlechte Genossen, verderbliche Verführer, böse Nachbarn, böse Ereignisse, schlechte Zufälle,

אֶת שְׁמִי לְעוֹלָם וָעֶד. וְאוֹדֶה כָּל יְמֵי חַיֵּי וּבְשָׁלוֹם תְּמַלֵּא
 מִסֵּפֶר יָמַי. וּבְחַיִּים טוֹבִים וּבְשָׁעָה טוֹבָה וּבְמִיתָתָה
 טוֹבָה וַיְהִי יוֹם מִיתָתִי בְיוֹם לִידָתִי שְׁלֵא יִמָּצֵא בִי
 שׁוֹם הַטָּא וְעוֹן וְאַשְׁמָה וְרָשָׁע. וְאִם הִמָּצֵא יִמָּצֵא בְיָדֵי
 שׁוֹם דְּבַר פֶּשַׁע תְּהִיָּה מִיתָתִי כַּפָּרַת עַל כָּל עֲוֹנֹתַי.
 וְתַצִּירֵנִי מִחֲבוֹט הַקֶּבֶר וְתַנּוּחַ נַפְשִׁי בְצִרּוֹר הַחַיִּים.
 וְנַקְּנֵי בְיוֹם הַדִּין וְצַדִּיקֵי בְיוֹם הַמִּשְׁפָּט וְהַפָּר עֲצַת רַעִים
 מֵעָלַי וְתַטַּע בְּלִבִּי עֲצוֹת טוֹבוֹת. וְתַטִּיב לִי כָּל הַחַיּוֹנוֹת
 וְכָל הַחִלּוּמוֹת שְׁחַלְמֹתַי אֲנִי לְעַצְמִי וּשְׁחַלְמוּ עָלַי הַבִּירֵי
 וְהַבָּא עָלַי בְּרַבְתָּ כְּהַנִּים. וְתַצְלִיחַ דַּרְכֵי וּמַחְשְׁבוֹתַי
 לְטוֹבָה וְתִשְׁמַע קוֹל תַּפְּלוֹתַי. וְתַעֲשֶׂה אֶת שְׂאֵלְתִי
 וּבְקִשְׁתִּי בְרַחֲמִים בְּזִכְרוֹת כָּל הַצַּדִּיקִים וְהַחֲסִידִים
 וְקַדוּשִׁים וְקַדוּשׁוֹת הַנִּקְבְּרִים פֹּה הַנִּפְטָרִים עַל קִדְשֶׁת

gegen sonstige schlechte Fügnisse, welche die Welt heimzusuchen pfe-
 gen, wie auch gegen unkeusche Gedanken! Erzeige mir Gunst und
 Gnade, auf daß ich deinen Namen fortwährend preise und dir wäh-
 rend meines ganzen Lebens danke! Lasse Frieden und Glück mein
 ganzes Leben ausfüllen! Ruhig und sanft sei mein Hinscheiden und
 mein Tod gleiche meiner Geburt, so daß keine Sünde bei mir zu
 finden sei! Möge mein Tod alle meine Sünden sühnen! Rette
 mich von Unruhe im Grabe, schlinge ein Lebensband um meine
 Seele, lasse mich rein erscheinen am Tage des Gerichts, gerecht zur
 Zeit des Urtheils! Bereite jeden wider mich gefaßten bösen An-
 schlag, gib meinem Herzen guten Rath ein, deute zum Guten alle
 nächtlichen Erscheinungen wie auch alle Träume, die ich selbst, oder
 Andere, mich betreffend, geträumt haben! Lasse an mir in Erfüllung
 gehen den priesterlichen Segen, beglücke meine Wege und Gedan-
 ken! Erhöre mein Gebet, erfülle mein Anliegen und meine Bitte
 aus Erbarmen, in Berücksichtigung aller Gerechten und Frommen,
 aller heiligen Männer und Frauen, die hier begraben liegen und
 zur Heiligung deines Namens dahin gegangen sind, wie überhaupt
 aller Gerechten und Frommen dieser Welt. Mögen dir wohlge-

שְׁמָךְ וּבִזְכוּת כָּל צְדִיקֵי וַחֲסִידֵי עוֹלָם. יְהוּ לְרִצּוֹן אִמְרֵי
פִי וְהַגִּיוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ יי צוּרֵי וְגוֹאֲלֵי:

(1) (מס גרשבע מיינער אוטטער.)

שָׁלוֹם לְךָ אִמִּי מוֹרְתִי. אֲשֶׁר טַפַּחַת וְרַבִּית אֹתִי:
מִבֶּטֶן מְלִידָה וּמֵהַרְיוֹן. וְנִצַּטְעַרְתְּ עָלַי בְּלִי שִׁיעוֹר
כַּפָּאָה וּבְכַבּוּרִים וְהַרְאִיוֹן: וְנִטְפַלְתְּ בִּי כָּל יְמִיךָ. וְכָל
מַחֲסוּרֵי עָלֶיךָ וְעַל יְדֶיךָ: וְלִמִּיתִי לְבִי רַבָּנָן לְאַקְרוּיִי
וְלֵאֲתַנּוּיִי הַדְּרַכְתִּינִי. וְלִירְאֵת שָׁמַיִם הִבְאֵתִינִי: וְעַתָּה
אֲשֶׁר הִלְכְתְּ בְּרֶדֶךְ כָּל הָאָרֶץ לֹא נִשְׁאַר לִי כְּמוֹךָ
פְּדוּג רַחֲמָן. אֲשֶׁר בְּכָל יַעַת לְטוֹבָתִי הָיָה מוֹמֵן: וְעַתָּה
כְּאֲשֶׁר צָר לִי. בְּרֹאוֹתֵי אֲזוּרְחֵי וְרַבְעֵי וּשְׁבִילֵי: וְזֶה
חֲלָקִי מִכָּל עַמְּלֵי. לֹא נִתְּכַנּוּ עֲלֵילוֹת מַעֲגָלֵי: אִמְרַתִּי
לְנַפְשִׁי אֵל תְּדַמֶּי. לֹא־בֶדֶד הִיגִיעָה שִׁינְעָה בִּי אִמִּי:
וְהִלְכְתִּי שְׂדֵה בּוֹכִים. וְלִבֵּית מְרוֹחַ סְרוּחִים: עַד

fallen die Aussprüche meines Mundes und die Gedanken meines
Herzens, Herr, Schutzfels und Erlöser!

(2) (Am Grabe einer Mutter:)

שָׁלוֹם Sei mir gegrüßt, meine Mutter! meine Unterweiserin! die
du mich so sorgfältig von Mutterleibe an erzogen und meinettwegen
so viele Schmerzen empfunden hast, die du dich fortwährend mit
mir befaßtest, was mir fehlte, mit eigner Hand gewährtest, mich
zum Unterrichte anhieltest, und zur Gottesfurcht mir Anleitung
gabst! Ach! du bist nun dahin gegangen den Weg aller Sterblichen
und hast mich ohne Führer allein gelassen, der jeder Zeit auf mein
Wohl bedacht wäre; ach! und mir ist so wehe, wenn ich über mei-
nen Lebenswandel nachdenke und das Loos erwäge, das mir bei
dem bevorsteht, dem alle meine Schritte gezählt sind; darum
habe ich zu mir selber gesprochen: lasse dir nicht einkommen, alle
die Mühe vergebens sein zu lassen, die du, o Mutter! dir um mich
gegeben; darum ging ich hin auf diesen Thränenacker, an diesen
Ort der Trauer, bis ich hier angelangt, o Mutter! an deinem

שְׁבֹאתִי אֶל בֵּית אָמִי וּלְחֶדֶר הַזֵּרְתִּי. רַבְתִּי וְשָׂרְתִּי:
 וְהִנֵּה הִיא לוֹטָה בְּשִׁמְלָה. וְרוּחָהּ הִיא הַעֹלָה לַמַּעְלָה:
 וְאִמְרֹתַי שָׁלוֹם לָךְ וְשָׁלוֹם לַמְּנוּחָתֶיךָ. וְדַרוּחֶיךָ וּלְנַפְשֶׁךָ
 וּלְנִשְׁמָתֶיךָ: מִנְּשִׁים בְּאַחַל הַבְּרָךְ. וְתָמִיד יֹאמֶר עָלֶיךָ
 קוֹמֵי אֲזִרִי כִּי בָא אֲזִרְךָ: וּכְבוֹד יִי עָלֶיךָ יִזְרַח. בְּאִיתָן
 הָאֲזִרָה: וְלֹא תִצְטַעְרִי לַעֲוֹלֹם בְּצָרַת בְּנִיךָ בְּקַבְרֶךָ.
 מִחַמַּת שׁוֹם צַעַר וְהַסְרוֹן שׁוֹם דְּבָר: וְלִי אֲנִי עֲבָדֶךָ.
 יִהְיוּ נָא עָלַי רַחֲמֶיךָ: לְהַתְּפִיל בְּעַדִּי אֶל יִי. יִשְׁמַע
 קוֹל תְּחִנּוּנַי: בְּאִמְרֵי אֲנָא נוֹרָא קְדוֹשׁ תְּרַבָּה מְחִילָתֶךָ.
 פִּשְׁעֵי לְסִלּוּחַ תִּגְלַל מְדוּתֶיךָ: וַיְחַנְּנֵי מִיּוֹמִים בְּרַחֲמָיו.
 עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בְּמַרוֹמוֹ: וַיִּסְפִּיק לִי מִשְׁמָיו. כֶּר וּלְחֵם
 וּמִזֶּן בְּרַחֲמָיו. וְאֶל דְּמַעְתִּי אֶד יַחֲרֵשׁ. בְּקַרְבֵּי מִן
 הַמַּצַּר כְּעַנֵּי וְרֵשׁ. יְחַנְּנֵי וַיֹּאמֶר פְּדֵעְהוּ מִרְדַּת שַׁחַת.
 וְלֹא יַחְסֵר לַחֲמוֹ וְלֹא יִמּוֹת לְשַׁחַת: וַיִּזְכְּנֵי לְרֵאוֹת
 בָּנִים וּבְנֵי בָנִים בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת עוֹסְקִים. בִּירְאֵת יִי

Grabe, dem Orte deiner irdischen Hülle, von wo dein Geist hinauf
 gegangen, begrüße dich, begrüße deinen Geist, deine Seele! Möge
 der himmlische Segen dir werden, sein Licht dir leuchten, seine
 Herrlichkeit dich umstrahlen! Mögest du nie einen Schmerz zu emp-
 finden haben wegen eines Leids oder Verlustes deiner Kinder! Es
 werde dein Mitleid gegen mich rege und du wollest für mich bei
 Gott eine Bitte einlegen, daß er mein Gebet erhöere, wenn ich
 spreche: O Allerheiligster! lasse deine Großmuth auf mich wirken,
 meine Sünden mir zu vergeben, schenke mir Gnade und Erbar-
 men, schenke mir Nahrung und Unterhalt vollaus, sei nicht gleich-
 gültig gegen meine Thränen, wenn ich aus dem Bedrängniß dich
 anrufe, sei mir gnädig, laß mich nicht früh hinsterben, mich kei-
 nen Mangel empfinden, mich nicht zur Hölle sinken! Lasse mich
 Kinder und Enkel sehen, welche in deinem Gesetze sich befeßsen
 und deine Gebote ausüben und an Gottes Furcht es nie fehlen

כָּל הַיּוֹם לֹא יִהְיוּ פּוֹסְקִים: וַיְהִיו בְּעֵלֵי מִצּוֹת וְשֵׁם
טוֹב וְצַדִּיקִים. וּמִכָּל עוֹן וְאַשְׁמָה מִנְקִים: וּבִטּוֹב יָבְלוּ
יְמֵיהֶם. וְעַל בְּרַבֵּי יְלָדוֹ שְׁלֹשִׁים וּרְבַעִים: וּבְכָל הָאָרֶץ
יֵצֵא קוֹם וְטַבְעָם. וְאֵת תַּחְוֵי מִכָּל הָעַם: יוֹצֵאֵי הַלְצֵי
אַנְשֵׁי הַיָּל יִרְאֵי אֱלֹהִים. זוֹכִים לְמַעֲלוֹת גְּבוּהַ מַעַל
גְּבוּהִים: וְנִשְׁמַתָּךְ תִּשְׁכּוֹן בְּצֵל עֵצֵי עֶרְן אֶצֶל יִשְׁרָוֹת.
עִם הָאֲמֵחוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת וְהַטְּהוֹרוֹת: וְתוֹכֵי לַעֲמוֹד
לְתַחִּיהַ. עִם שְׂאֵר נָשִׁים שְׂאֲנָנוֹת וְחַסִּידִים וְחַסִּידוֹת
בְּנֵי עֲלִיָּה: וְתַעֲמֹדֵי לְגִנְרֵלֶךְ לְקֶץ הַיָּמִין. בֵּן יֵאמֵר
הָאֵל יִי אָמֵן:

(ח) (זר יפהרעטנײט מײנעט סײטערט, אַדער מײנער וויטטער.)

שְׁלוֹם עָלֶיךָ נְשָׁמָה הַטְּהוֹרָה. בְּנֵר מְאֹבֶקָה הוֹדֵלְקָה
לְהָאִירָהּ: אֵינֶנָּה מִן הַיְסוּדוֹת וְלֹא בַּהֲשֵׁת־לְשִׁלוֹת
הַשְּׁבָלִים הַנִּפְרָדִים. רַק בְּרִיָּה בְּפָנַי עֲצָמָה בְּרוּחַנִיּוֹת
אֵיכָרִים וְגִידִים: שֵׁם"ה וּרְמ"ח וְעֵצִים נִבְדָּל טְהוֹר
וְקָדוֹשׁ מִקְדָּמֵי אָרֶץ וְלֵאלֹהִים מְשַׁבַּחַת וְסוֹגְרָת.

lassen; mögen sie eines guten Rufes genießen, von jeder Sünde frei bleiben, ihr Leben in Glück hinbringen, überall in hoher Achtung stehen; mögen alle die Meinigen in der Tugend sich auszeichnen und darin zur höchsten Stufe gelangen. Es ruhe in Eden deine Seele unter andern rechtschaffenen Frauen, unter den heiligen Erzmüttern. Mögest du einst mit andern trefflichen Frauen zum höhern Leben erwachen, erwachen zum rechten Ziele auf den Ausspruch des Herrn! Amen!

(8) (Zur Jahreszeit eines Vaters oder einer Mutter:)

שְׁלוֹם Friede sei dir, reine Seele! du gleichst dem Lichte, das von der Flamme angezündet; du bist weder von den Elementen geschaffen, noch gehörst du zu den Himmelsgeistern, sondern bist ein für sich geschaffenes Wesen, ein rein geistiges, heiliges Geschöpf,

עומדת קודם הוית האדם כאחד מצבא מרום ומהם
 נכבדת: כי היא נצוץ משם הגדול של ארבע. וגדול
 אורה מאור הכסא הרבה: רמו לדבר נשמה במספר
 קטן כשם של הוי"ה. הושבנא דדין כחושבנא דדין
 יהיה: ושם אותה הבורא בנות וחומר מתנהג על
 פי הטבע. כאשר כל מעשה בראשית הנבראים בשם
 אלהים בימים שבע: וכן לדבר שכן הטבע בשם
 אלהים עולה במספרו. להורות שבו בראו ויצרו:
 ונבראת הנשמה מעולם האצילות בריאה דקה.
 והרוח מעולם הבריאה והנפש מעולם היצירה ישרה
 וזכה: וגופו מעולם העשיה. לכן נקרא האדם עולם
 קטן בנוצרו תושיה: ונקראת נשמה לשון נקבה. כי
 משתלשלין ממנה נשמות הרבה: וכמו שהנר שזור
 מהרבה חוטין. כן היו בנשמת אדם הראשון נצוצות
 נשמות חרוטין: כמו הצנורות של הספירות. וכן
 הדעות והפרצופין וכוכבין מאירות: ובהטא אדם
 נמנע מרשעים אורה. ולא נתנה נשמה כוז הקדושה

von jeher existierend, Gott lobend und ihm dienend, von jeher für
 sich bestehend, wie eines der übrigen himmlischen Wesen, doch sie
 übertreffend und von dem göttlichen Wesen abstammend*), dich hat
 Gott in einen Körper gesetzt, welcher, wie jedes andere körperliche
 Wesen, den Naturgesetzen unterworfen ist**), und gleichwie das Licht
 aus vielen Strahlen zusammengesetzt ist, so waren alle Seelen in
 dem ersten Menschen eingeschlossen, und verbreiteten ein hellstrah-
 lendes Licht, das nach dem Sündenfall des ersten Menschen

*) Eine Andeutung hiervon liegt in dem Wort נשמה, dessen kleinerer
 Zahlenwerth dem Zahlenwerth von יהיה gleichkommt.

**) Eine Andeutung hiervon liegt in dem Worte: הטבע, dessen Zah-
 lenwerth dem Zahlenwerth von אלהים gleichkommt.

כִּי אִם לְהַשְׁרִידִים אֲשֶׁר יִי קוֹרָא: כְּמֵאמֵר הַכָּתוּב
 נוֹתַן נְשָׁמָה לָעַם עָלֶיהָ. הֵם הַצְּדִיקִים הַמּוֹשְׁלִים עַל
 הָאָרֶץ וּכְחוֹתֶיהָ: וְלַהוֹלְכִים בָּהּ נוֹתֵן רוּחַ בְּחַמּוֹת.
 וְלָכֵן נִקְרָא הָאָדָם בְּשֵׁלֶשֶׁה שְׁמוֹת: אֶחָד מִיִּצְרָתוֹ
 שֶׁקָּרָאוּ לוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ. וְאֶחָד שֶׁמוֹשֵׁךְ עָלָיו עַד יְדֵי
 מַעֲשָׂיו מַעֲצוּמוֹ: וְאֶחָד הוּא הַנִּכְתָּב בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה.
 הִיא נְשַׁמַּת רוּחַ חַיִּים שֶׁנִּתְּנָה בְּאָדָם בְּתַחֲלַת הַיִּצְרָה:
 וּכְרוֹב הַסְּרִי הָיָה בְּרֵאוּתָהּ נִתְּנִית מִזִּוּי הַשְּׂכִינָה בְּמַתְּנֵת
 חַנּוּם וְשֹׁכֵר אֵין לָהּ חֶלֶף עֲבוֹדָתָהּ. אַחֲרֵי שֶׁמוּכַרְחַת
 בְּפַעֲלָתָהּ: כִּשְׂאָר כָּל בְּרוּאֵי מַעֲלָה. שֶׁבְּטַבָּעֵם הִיא
 הַפְּעֵלָה: בְּלִי רִצּוֹן וּבְחִירָה. מוֹזְחָרִים שְׁמִירָה: עַל כֵּן
 נִתְּנָה לְאָרֶץ בְּתוֹךְ הַזֶּמֶן הַגּוֹף הַעֲכוּר. לְצַרְף דַּעַת
 מִלֶּאֱדָךְ וּמַעֲשֵׂה בְּחֵמָה לְהִיּוֹת בְּעַד בְּחִירָה מְאוּס בְּרַע
 וּבְמִזְכּוֹ בְּחֹר: כִּרְי לְזוֹכְתָהּ יוֹתֵר מִן הַמְּלֵאכִים לְהָרִים

den Ungerechten entzogen und nur den Ausgezeichneten und Frommen verliehen wird, wie es in der Schrift heißt: Er verleiht die Seele dem Volke (nehmlich den Gerechten, welche das Irdische zu besiegen und es zu beherrschen wissen) und den Geist denen, die dahin wandeln); daher sind dem Menschen auch drei Namen beigelegt, den einen nemlich erhält er von seinen Eltern, den andern giebt er sich selbst, je nach seinen Handlungen, den dritten aber erhält er in der heiligen Schrift, als Besitzer jenes lebendigen Geistes, den er bei seiner Erschaffung mitbringt. Da nemlich Gott gesehen hatte, daß der Geist, als solcher, in Folge göttlicher Huld des göttlichen Abglanzes als eines bloßen Geschenkes genießt, ohne für seine Thätigkeit auf eine Belohnung Anspruch machen zu dürfen, weil er gleich andern himmlischen Geschöpfen zu seiner Wirksamkeit gezwungen ist, und also ohne freie Wahl handelt, so setzte er ihn in einen dunkeln Körper und machte ihn zu einem körperlichen und geistigen Wesen zugleich, verlieh ihm einen freien Willen, auf daß es ihm frei stehe, das Böse zu verwerfen und das Gute

קִרְנָהּ. כִּי בֵן נֶאֱדָר לְשֵׁלֶם הָעוֹמֵק בְּאַמוֹנָה: וְהַגּוֹף
 וְנִשְׁמָה יִרְוִיחוּ כָלֶם. וְגַם לֹא יִחַסֵּר בְּרִיאָה יִשְׂרָה בְּוֹ
 מִן הָעוֹלָם: אֲשֶׁר הִיא עוֹלָה. עַל כָּל בְּרוּאֵי מִטָּה
 וּמַעֲלָה: שָׁהֵם פּוֹעֲלִים בְּטַבָּעִם וּדְרָכָם. וְהָאָדָם הוּא
 בְּעַל בְּחִירָה בְּלִי הַכֶּרֶחַ בְּעַרְכָּם: וּמִפְּנֵי כְבוֹד הַבּוֹרֵא.
 מַעֲנָה וּמִסִּגָּף עֲצוּמוֹ בְּמוֹרָא: וּבּוֹחֵר בְּצַעַר וְהַפְסֵד
 גּוֹפּוֹ. בְּוֵדָה גִּבֹּר אֶפְסֵם קִצְחוֹ וְלֹא סוֹפּוֹ: גְּדֻלַּת הָאָדוֹן
 וְרוֹמְמוֹתוֹ. וּכְבוֹדוֹ וְהִדְרוֹ וְאֲדֻנּוֹתוֹ: וְלַהּוֹרוֹת זֶה שֶׁם
 מְדוּר הַנִּשְׁמוֹת שֶׁהֵם הַפֶּד הַנִּיעַת גּוֹפְנֵי הַשְּׂבָעִי.
 בְּרִקִיעַ עַרְבוֹת שֶׁהוּא גִלְגַּל הַמְּקוֹף הַפֶּד כָּל מָה
 שֶׁבְּרִקִיעַ הַשְּׂבָעִי: וְשֵׁם צְדִיקִים יוֹשְׁבִים וּבְרֵאשֵׁם
 עֲטְרוֹתֵיהֶם. אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ מִיַּגֵּעַ בְּפִיהֶם וּפְרֵי מַעֲשֵׂיהֶם:
 וּבְעוֹנוֹתֵינוּ שָׂרְבוּ יֵצְאוּ מֵה שִׁיֵּצְאוּ מִנִּשְׁמוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת.
 בְּהַרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה נִשְׁמָתוֹ וְרוּחוֹ בְּתוֹכוֹ מְקַשְׁקֶשׁוֹת: וְאִם
 תֵּצֵא רוּחוֹ וְלֹא תֵּהֵא מִזְּחִירָתוֹ. יִשְׂאֵר גּוֹפְנֵי וַיִּשׁוּב

zu thun und sich dergestalt über die Engel erheben könne durch sei-
 ne vortrefflichen Handlungen, wodurch beide, Körper sowohl, als
 Seele, Vortheil ziehen. Auch wollte Gott es der Welt nicht an
 einem Geschöpfe fehlen lassen, welches die Geschöpfe der Oberwelt
 und der niedern zugleich übertreffe; denn diese werden zu ihren
 Handlungen von ihrer Natur gezwungen, der Mensch aber ist kei-
 nerlei Zwang unterworfen; er ist es, der sich zum Ruhme Gottes
 kasteiet, den körperlichen Schmerz gern erträgt, woran die Größe
 Gottes und seine Herrlichkeit erkannt wird; daher wies Gott der
 Seele ihren Aufenthalt in dem Himmel an*). Dort sitzen die
 Gerechten, mit aus ihren Thaten gewundenen Kränzen auf ihren
 Häuptern, (deren viele sind schon aus unserer Mitte geschieden).
 Ergiebt sich der Mensch der Buße, dann strebt seine Seele empor,

*) Genannt ערביה, welcher eine dem siebenten Himmel entgegen ge-
 setzte Bewegung hat.

לְאֲדַמְתּוּ: בַּיּוֹם הַהוּא אָבְדוּ עֲשֶׂתְנוֹתַי וְהִרְהוּרַי.
 וַיַּעֲזוּב יִרְאַת שְׁדֵי וְצוּרָיו: וְאַחֲרֵי אֲשֶׁר הִבֹּרֵא יִתְבָּרַךְ
 יָדַע אֶת הָאָדָם וּמְכַאֲבֵיו. כִּי דִרְכּוֹ סוּרְרִים לִילֵךְ
 שׁוֹבֵב: מִהֲשֹׂאת פֶּתֶן חֲרַשׁ אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמַע לְקוֹל
 מַלְחָשִׁים. אֲשֶׁר בְּיַדְהוּ קִדְרָא רוֹתְחָא בּוֹחֲשִׁים. לְצַנֵּן
 הָאֵשׁ הַמֵּת־לִקְחָתָ וְעֶבֶד הַחֹךְ הַחֹךְ בְּתוֹךְ הָאֵלֶּפֶס
 שְׂמַעְשִׂיהָ רוֹחֲשִׁים: בְּחַלֵּל הַלֵּב הַיּוֹדֵעַ לְעֵקֶל וּלְקַלְקֵל.
 עַל יְדֵי הַמִּצֵּת שְׂאוֹר שְׂבַעֲסָה וּפְתוּי סַעֲדָתָ דְּלִבָּא
 בְּלַחְמוֹ לָחֶם הַקְּלוּקֵל: וְכֹל יִמּוֹ בּוֹ דְּמִיּוֹ. לְעֶסוֹק
 בְּמַלְחָמוֹ: וּלְצוּרֵד נַפְשׁוֹת לְשַׁחַת. וְנִגְעוּ פִּרְחָתָ.
 בְּקִרְחָת וּבִגְבַחָת: לִכֵּן הַמְצִיא לוֹ רַפּוּאָה. לְשֹׂאֵב מִים
 בְּשִׁשּׁוֹן מִמַּעֲיֵי הַיְשׁוּעָה: וְהַטִּיב לָהֶם הַטִּיבָה. לְעֶסוֹק
 בְּדַבְּרֵי תוֹרָה וְתִשׁוּבָה: מִצּוֹת יי אֱלֹהֵי בַּעֲשׂוֹתָו.
 וּלְתִשׁוּבָה תַּפְלָה וְצַדִּיקָה תֵּהֵא פְרִישְׁתּוֹ: וּבְתַרִּיתָא
 עֲדִיפָא מִקְּמִיתָא הַיְטִיב. שְׂאֵם הָאָדָם הִנִּיחַ אַחֲרָיו
 זֶרַע אֲשֶׁר דִּרְכּוֹ יִיטִיב: הִנִּיחַ אַחֲרָיו דְּבַר טוֹב לְעֲשׂוֹתָו.
 נִחְשֵׁב לוֹ כְּאֵלוֹ הוּא עֲדִין בְּחַיִּים חִיתּוֹ: וַיְכוּל הָאָדָם
 לִזְכוֹת לְמַסְפַּר הַדּוֹרוֹת לְפָנָיו. כְּמוֹ שֶׁהָאֵב זֹכֵה לְבָנָיו:

geht er aber ungebeffert von dannen, dann bleibt er bloß ein kör-
 perliches Wesen, kehrt in die Erde zurück und dahin sind alle seine
 Gedanken. Da nun Gott den Menschen kennt und es weiß, wel-
 che Abwege er, von der Leidenschaft verführt, zu nehmen pflegt;
 weiß, welchen Anlockungen und Verführungen er fortwährend aus-
 gesetzt ist, und welchen Kampf er stets zu bestehen hat, so hat er
 ein Heilmittel für ihn erfunden, das ihm höchst erspriesslich werden
 kann; es ist nehmlich: die Buße, das Gebet und die Wohlthätig-
 keit, wie auch die Hinterlassung eines Sohnes, welcher die Tugend
 übt, was so viel ist, als wäre er noch am Leben und ihn immer

וְזֶה זֶה גֹּרֶם מוֹתָר מַעֲלָה. לְהִיּוֹת נְבִיט וְעוֹלָה: וְנִזְדַּעַה
 יָד יִי וְכֹונָתוֹ בְּכִרְיֵאת הָאָדָם. וְצָרְתוֹ בְּצָדוֹ לְהַבְלִיג
 שׁוֹד עַל עֵז לְהוֹצִיא מַעֲשֵׂה חַדוּדִים: לְמַעַן אֲשֶׁר פְּדוּיִי
 יִי אֱלוֹ הַנְּשָׁמוֹת. שְׁהֵם בְּמַסְגֵּר בְּתוֹךְ גּוֹף אֲדָמוֹת:
 יִשׁוּבוּן וּבָאוּ לְצִיּוֹן שְׁלַמְעֵלָה בְּרָנָה. לְקַבֵּל שְׁכָר טוֹב
 בְּפָלִים וּלְחַנּוּת מִזִּוּי הַשְּׂכִינָה: וְאֵת נִשְׁמָה הַטְּהוֹרָה.
 בְּלִכְנֵת הַסְּפִיר מְאִירָה: בְּעֵדֶן גַּן אֱלֹהִים חַיִּית. וְחַיִּית
 וְרַבִּית: לִישֵׁב בְּמַעְלוֹת קְדוּשִׁים וְטְהוֹרִים. צְדִיקִים
 וְחַסִּידִים וְיִשְׂרָאֵל: צְרוּרָה תִּהְיֶה בְּצִרוֹר הַחַיִּים. אֵת
 יִי חַי וְקַיִם: וּמִיּוֹם אֲשֶׁר מָלְאוּ יַמִּיךָ. וְשִׁכְבַּת עִם
 אֲבוֹתֶיךָ: לֹא נַחְתִּי וְלֹא שְׁלוֹתִי וְלֹא שְׁקַטְתִּי לְהַתְנַחֵם
 עַל מוֹתֶךָ: כִּי חַיִּית יְכוּר לִזְבִּנִי. וּמִטּוֹבֶךָ לְהַטִּיבֵנִי:
 וְעָלִי חָיו בְּלִנְהָ נְחֻשָׁבִים. כְּאֵלֹו שִׁפְיָא דְפִלַּג גּוֹפִי
 כּוֹאֲכִים: כִּי אֲנִי נִצּוּץ מְאֹרֶךְ. וּבִשָּׂר מְבֻשָּׂרֶךְ: אֵךְ
 רְצוֹן הָאֵל הוּא לְקַבֵּל תְּנַחֲוּמִין שְׁלֵא יֹאמְרוּ הָרַב כַּמָּה
 קִשָּׁה. וַיְכַל אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה: עַל בֶּן חַיִּב אָדָם לְהַתְנַחֵם.

höher und höher erhebt, welche Veranstaltung Gott getroffen hat,
 um diejenigen Seelen aus ihrer Bedrängniß zu befreien, die sich
 hinieden dem Irdischen hingegeben, auf daß sie nun sich empor
 schwingen und einem guten Lohne entgegen gehen. Und du, reine
 Seele! deren Licht wie Saphir glänzt! die du in Eden sitzt und
 in Seligkeit unter Gerechten, Frommen und Rechtschaffenen lebst,
 im Schooße des Ewigen, immer Lebenden! Seitdem du dein Leben
 beschloßest und zu deinen Vätern dahin gingst, habe ich weder Ru-
 he, noch Rast, und bin trostlos über dein Hinscheiden, da du mich
 zur Tugend anleiten und mich beglücken konntest; denn ich bin ja
 ein Funken von deinem Lichte, und dir so nah verwandt! Doch es
 ist der Wille Gottes, daß wir Trost annehmen, damit es nicht
 scheine, als klagten wir ihn an ob seiner Härte; daher ist es je-
 des Menschen Pflicht, Trost anzunehmen und zu sprechen: Gottes

וְלוֹמַר מִדַּת הַדִּין תִּיְתֶה יָד יְיָ בְּכֶם וּבְאַבְתְּיֹכֶם: אָמֵן
 בְּחַגֵּי־עֵזְרָא סִבּוּב הַמַּחְבֶּרֶת מִדֵּי שְׁנָה בְּשָׁנָה. אֲזַכֶּרְךָ
 אֱלֹהִים וְאַהֲמִיחָה לֹמַר צְאִינָה וּרְאִינָה: שְׂמֵא מִזֵּל
 יוֹם אִז מִזֵּל שָׁעָה גָרַם פְּנִקָם לְבַקֵּר. לִפְנֵי חוֹקֵר הַכֹּל
 וְסוֹקֵר: וַיּוֹם זֶה הַגִּלְגָּל סִבְבַּת הַחוּבָה. אֲשֶׁר אִשׁ יֵצֵאת
 מִחֲשָׁבוֹן וְלִהְבֵּה: וְאֹכְלָה בְּעָלֵי בְמוֹת. וְגִרְמָה לְמַפְעֵלוֹת
 יְיָ אֲשֶׁר שָׁם שְׂמוֹת: וְאִמְרָתִי בְּנַפְשֵׁי קוֹם כִּי זֶה הַיּוֹם
 לְבִטֹּל בַּקּוֹר פְּנִקָם בְּפִשְׁפוּשׁ מַעֲשִׂים. וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה
 בְּזִכְרֵים וְנִעֲשִׂים: בְּתַשׁוּבָה תִּפְלֶה וְצַדִּיקָה. לְמַעַן יֵצִיץ
 מִחֲרָבָא. שׁוֹכֵן אֶת דְּבָא: וַיִּבְטֹל מִמֶּנִּי כָּל עֲקָא. וְגַם
 כָּל חָלִי וְכֹל מַכָּה. וּמַחֲשַׁבְתִּי הַטּוֹבָה יֵצֶרְפָּה לְמַעֲשֵׂה
 וַיִּחְשַׁבְתָּ לִּי צַדִּיקָה: וְלוֹזְבוֹתָךְ לְמַעֲלָה רָמָה. לְמַעֲלָה
 מִמַּלְאֲכֵי אֵימָה: וְאַתָּה תִּשָּׂא בְּעַדֵּי רַנָּה וְתִפְלֶה. לְעֵלֹת
 כָּל עֵלָה. וְנִזְרָא עֲלִילָה: יָרִים וַיִּגְבֶּה מִזֵּלֵי לְמַעֲלָה. עַד
 עוֹלָם סָלָה. וְהַפּוֹד אֶבְלֵי לְשִׁשׁוֹן וְצַהֲלָה: וַיִּבְרַכְנִי בְּכָל
 מִיְּנֵי בְרָכָה וְהַצִּלָּתָה. וְשׁוֹכָה וְחַיִּים וְשִׂמְחָה: וַיִּנְחַמְנִי

Verfahren hat nach strenger Gerechtigkeit statt gefunden. So oft
 aber jährlich dein Sterbetag herankommt, macht mich der Gedanke
 unruhig. daß vielleicht die Stunde naht, wo der Alles Durchschau-
 ende das Schuldbuch öffnet und eine Untersuchung gegen mich er-
 öffnet und in Folge dessen über mich ein böses Verhängniß ergehen
 läßt ob der Sünden, die ich begangen, und dann spreche ich: dieß
 ist der Tag, der sich zu der eignen Untersuchung meines Wandels
 eignet; darum will ich durch Buße, Gebet und Wohlthätigkeit ihn
 auszeichnen, damit der Herr es berücksichtige und jedes Leid und je-
 des Ungemach von mir abwende, auch meine guten Gesinnungen
 als Thaten betrachte und auch dich zur höchsten Stufe erhebe.
 Mögest auch du Gebete an den Herrn der Schöpfung richten, daß
 er mein Glück fortwährend erhöhe, meine Trauer in Freuden wandle,
 mir alles Glück und Segen schenke, Leben und Freuden angebeihen

בְּנַחֲמַת צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם. וְאַתָּה תְּנוּחַ וְתַעֲמוּד לְגוֹרְלֶךָ
לְקֶץ הַיָּמִין. לְהַתְעַנֵּג בְּכַמָּה תַעֲנוּגִים רַמִּין. אָמֵן:

(ט) [פ] רען גרבע חיינעט גרעסעפערט:

שָׁלוֹם עָלֶיךָ אַתָּה אָבִי אָבָא. בְּשָׁלוֹם יְנוּחוּ עַצְמוֹתֶיךָ
בְּקִבְרָ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּנְשַׁמְתְּךָ לְעוֹלָם הַבָּא: וְתַעֲלֶה לְמַעְלָה
וְאִיגְרָא רַמָּה. תַּחַת בְּנִפּוֹת אֵל וַיִּמִּין יִי הַרּוֹמְמָה: מַחִיל
אֵל חֵיל תִּלְךָ. וַיִּדְעַת כִּי שָׁלוֹם אֶהְיֶךָ: וּנְשַׁמְתְּךָ תִּהְיֶה
צְרוּרָה בְּצִרוּר הַחַיִּים. בְּשֵׁמי הַשָּׁמַיִם: וְהִנֵּה הַיּוֹם יֵצֵאתִי
וְהַיּוֹם בָּאתִי. אֵל מְקוֹם רֹאשׁ מְשַׁפְּחָתִי: תַּחֲלֵת שְׁלֵשֶׁלֶת
יְחוּסִי. רֹאשׁ יְנֻקוֹתִי וְצִמְרֵת הָאָרוּ וְשִׁרְשֵׁי: מַעֲשֵׂה עֲבוֹת
אֲבוֹת. זְקֵן בֵּיתִי וְרֹאשׁ הַקְּרוּבוֹת: נְשִׂיא אֱלֹהִים
אַתָּה בְּרוּכָנוּ וּמְבַחֵר גְּבַרֵינוּ. יִפֶּה נוֹף מְשׁוֹשׁ כָּל
מְשַׁפְּחָתֵינוּ: רַב קֶדֶם יִי אֶת בֵּינָנָא. רִישָׁא וּמַדְבְּרָא
דְּעֵנְנָא: אֶת שְׂמִשְׁתָּנוּ בְּחַיֶּיךָ. תְּשַׁמְּשֵׁנוּ בְּמוֹתֶךָ: הִיֵּה
אַתָּה לָנוּ מוֹל הָאֱלֹהִים. הַגְּבוּהַ מֵעַל גְּבוּהֵים: לְשִׁלִּיחַ

und an der Tröstung Zions und Jerusalems Antheil nehmen lasse; du aber mögest sanft ruhen und am rechten Ziele auferstehen und einer ewigen Wonne genießen. Amen!

(9) (An dem Grabe eines Großvaters:)

שלום Friede sei dir, Großvater! Sanft ruhen deine Gebeine in deinem Grabe hinieden und jenseits deine Seele! Mögest du hoch empor steigen unter die Fittige Gottes, unter den Schutz seiner erhabenen Rechten! Mögest du von Glück zu Glück fortschreiten, dein Aufenthalt in Seligkeit sein, deine Seele des höchsten Lebens genießen! Ich komme nun jetzt hierher, an den Ruheort des Hauptes meiner Familie, des Hauptringes in der Kette meiner Verwandtschaft, des Stammes meines väterlichen Hauses, des Edelsten und Besten unserer Familie, daß du, der du bei Gott so hoch gestellt bist und der du uns im Leben so viele Dienste geleistet, auch jetzt uns bei Gott nützlich sein mögest, unser Fürsprecher seiest und

וּמְלִיץ בְּיָנוּתֵינוּ. עַל בְּנֵינוּ וְעַל דּוֹרוֹתֵינוּ: וְתִשָּׂא בְּעֲדֵינוּ
 רַחֲמֶיךָ וְתַפְּלֶה. לֵאלֹהֵי גּוֹרָא עֲלֵיכֶה. בְּאַרְךְ אֲפִים יִרְיַנּוּ.
 וּמִן הָעוֹלָם הַזֶּה אֵל יַעֲלִינוּ: וְאֵל יִקְחֵנוּ בַּחֲטִיפוֹת. עַד
 שְׁנַבְרֹר מָנָה יָפָה: וּמְדוֹר לְנִשְׁמָה הַטְּהוֹרָה. בְּמִשְׁכְּבוֹת
 הָאֹרֶחַ: וּמִשְׁמֵן אֶפְרַסְמוֹן. וּמִשֶּׁל חֶרְמוֹן: יִרְבֶּה חֶלְקֵנוּ.
 וּבְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא יִתֵּן לָנוּ: חֶלֶק בְּלֵי קִצְבָה וּנְחֻלָּה בְּלֵי
 מִצָּרִים וְדַבְּרֵי תוֹרַתוֹ יוֹדִיעֵנוּ. וְתַלְמוּדֵינוּ יִתְקַים בְּיָדֵינוּ:
 וְיִצְוֶה לְמַלְאָכָיו הַקְּדוֹשִׁים הַמְּמוּנִים עַל הַתּוֹרָה. שִׂיֵּאִרוּ
 עֵינֵינוּ בְּתוֹרַתוֹ בְּמִקְרָא. בְּמִשְׁנֵה בְּתַלְמוּד בְּהַלְכוֹת
 בְּאַגְדוֹת וּבִסְתְּרֵי תוֹרָה: וְחֻקֶּיהָ וְדִינֶיהָ וּמִשְׁפָּטֶיהָ וְיִפְתַּח
 לְבָנוּ וּבְלִיזָרְתֵנוּ לְהַבִּין וּלְהֵאֱזוֹן אֶת פְּקוּדָיו וְלִשְׁמֹר
 מִצְוֹתָיו. וְיִזְכְּנוּ לְלַמּוֹד וּלְלַמֵּד לְשְׁמֹר וּלְעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם
 מִעַתָּה וְעַד עוֹלָם. וְיִרְבֶּה גְבוּלֵינוּ בְּתַלְמִידִים בְּעוֹלָם
 הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. וְאִם אֲנִי לֹא בֵר הָכִי הוּא לַחַיּוֹ
 לִי בְּנִין וְחַתָּן רַבָּן וְלִשְׁתַּמְעוֹן מְלִי בְּצוּרְבֵי מַרְבָּן.
 וְזִכּוֹת חֲרָבִים יִתְגַּלְגַּל עַל יָדֵינוּ לְעוֹלָם וָעַד. וְנַעֲבֹד

uns, unsre Kinder und unser ganzes Geschlecht bei ihm vertreten
 wolltest, an ihn Gebete richtest, daß er seine Langmuth gegen uns
 walten lasse, uns nicht plötzlich von hier wegraffe, vielmehr unsere
 Seele des klarsten Lichtes genießen lasse, an der jenseitigen Selig-
 keit großen Antheil nehmen lasse, uns Einsicht in seine Lehre schenke
 und das Erlernte uns behalten lasse; daß er uns erleuchten möge
 in dem Studium seiner schriftlichen und mündlichen Gesetze und
 Verordnungen, unser Herz öffne für das Verständniß und die Aus-
 übung derselben; daß er uns das Glück zu Theil werden lasse, zu
 lernen, zu beobachten und zu vollziehen seine Gebote von nun an
 und fortwährend und durch uns seine Lehre die größte Verbreitung
 finde; da ich aber dazu mich nicht eigne, so wolle er mir Söhne
 oder Schwieger söhne schenken, welche durch Gelehrsamkeit sich aus-
 zeichnen und meinen Worten Achtung verschaffen, als wäre ich durch

עבודתו באמת ובאהבה ועינינו יאירו ועפעפינו יישירו.
 ונשמותינו תיחדנו ונפשנו תפאר אתו אף רוחינו
 בקרבנו ישחר לשמו. ונגלך באור הנשמה הטהורה.
 אל מול פני המנורה: ונוכה לטייל בתענוג חצריו
 ועינינו תראינה יהושלים וציון וההוד והנצח ונוה
 אפריון ונוגה אש להכה. הדבק בהשק האהבה: וחי
 העולם הבא. ויעלינו בתוכה אל מעין השוכ שאין לו
 קצבה. ונפטר באהבה רבה: ואתה תנוח ותעמוד
 לגורלך לקץ הימין. להתענג בתענוגי העולם הבא
 ומלוייתן ושאר תענוגים רמין. אמן:

(י) (פס גרמבע מייעט גרמסעטערט סען ווטטער: ייטע):

שלום עיך אתה אבי אמי. ראש שלשלת יחסי
 ובנין גשמי: בשלום תנוח בקבר בעולם הזה. ותעלה
 למעלה רמה להיות מחוה שדי יחוה: מחיל אל חיל
 תצער ותלך. לחוות בנועם פני יי המלך: ושעשוועך
 ותענוגך בגן עדן. ותשביע בצחצחות נפשך להיות

Gelehrsamkeit ausgezeichnet, daß durch uns das Heil der Menge gefördert werde, wir ihm in Wahrheit und Liebe dienen, unsere Augen klar das Gute schauen, unsre Seelen ihn preisen, unsere Geister nach seinem Namen forschen, wir dem hell glänzenden Lichte entgegen gehen, unsre Augen Jerusalem und Zion schauen in ihrem herrlichsten Glanze; dir aber selige Ruhe schenke und dich am rechten Ziele zur ewigen Glückseligkeit erwachen lasse! Amen!

(10) (Am Grabe eines Großvaters von Mutterseite:)

שלום Friede sei mit dir, meiner Mutter Vater! Hauptling in der Kette meiner Familie und Grundstein meines körperlichen Gebäudes! Sanft ruhe deine Asche hinieden in deinem Grabe! Mögest du emporsteigen zur Anschauung Gottes, von Kraft zu Kraft fortschreiten und der Ergößlichkeiten Edens theilhaft werden! Mö-

תָּמִיד מְעוּנָג וּמְעוּדָן: וְאַף לֹא תִצְטַעַר לְעוֹלָם בְּקִבְר
 בְּצַרְתּ בְּנִיָּהּ. וַיֵּאָר יי פָּנָיו אֵלַיָּהּ וַיַּחֲנֶנּוּ. וַיַּעֲלֶה אֶת
 נִשְׁמָתָהּ מִמַּעְלָה לְמַעְלָה מִן עֵדֶן הַתְּחִתּוֹן לְגַן עֵדֶן
 הָעֲלִיוֹן. לְחִסּוֹת בְּסֶתֶר עֲלִיוֹן בְּצַר שְׂדֵי תַחַת בְּנִפְי
 הַכְּרוּבִים. וַיְהִי מְנוּחַתָּהּ בְּשָׁלוֹם וּבְכָבוֹד עַד אֲשֶׁר
 יַעֲרָה מִמְרוֹם רוּחוֹ לְהוֹרִיד שֶׁל שָׁל תַּחֲתֶיהָ וְאוֹ תַעֲמוֹד
 לְגוֹדְלָהּ לִקְץ הַיָּמִין. לְהַתְעַנֵּג בְּתַעֲנוּגִים מִזֵּי הַמָּאוֹר
 הַגָּדוֹל הָעֲלִיוֹן. אֲשֶׁר עֵין לֹא רָאָתָהּ וּזְלַת אֱלֹהִים מָה
 רַב טוֹבוֹ הַצֶּפּוֹן אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לְמַחֲבֶה לּוֹ. וּבְכָל עֵת
 וּבְכָל שָׁעָה יִהְיֶה לָּךְ מְנוּחָה נְכוֹנָה. תַּחַת בְּנִפְי הַשְּׂכִינָה:
 בְּמַעְלוֹת קְרוֹשִׁים וּמְהוֹרִים הַמְּאִירִים וּמְהוֹרִים כְּבוֹהֶר.
 הַרְקִיעַ וּבְעֵצִים הַשָּׁמַיִם לְמוֹהֵר: וְאַנִּי עֵצִים מַעֲצָמָהּ
 וּבִשָׂר מִבְּשָׂרָהּ. בָּאתִי לְמִקּוֹם קִבְרָהּ: וְאֵל בֵּית
 מְנוּחַתָּהּ. לְחַנֵּן אוֹתָהּ בְּמַר נַפְשִׁי. וְגוֹדֵל אוֹשִׁי: בְּעֵנִי
 הַמְּחֻזָּר עַל הַפְּתָחִים. וּבְרַשׁ וְאִישׁ תְּכָבִים: וְדוֹ

gest du nie Ursache haben, dich über das Leid deiner Kinder im
 Grabe zu grämen. Der Herr lasse dir sein Antlitz leuchten und
 sei dir gnädig! Er erhebe deine Seele von Stufe zu Stufe, auf
 daß du Schutz findest in seinem Schatten und unter den Flügeln
 der Cherubim! Ruhe in Frieden und Ehren, bis der Herr einst her-
 absendet seinen Geist zur Auferweckung der Todten, und dann mö-
 gest auch du erwachen und dich an dem Glanze des höchsten Lich-
 tes ergößen, das kein irdisches Auge außer Gott sehen kann und
 das nur aufbewahrt ist für diejenigen, die vertrauensvoll seiner
 harren; mögest du die wahre Ruhe finden im Schoße der Gott-
 heit unter den Heiligen, Reinen und Frommen, welche gleich dem
 himmlischen Lichte strahlen. Ich, dein Abkömmling und leiblicher
 Anverwandter, komme nun hierher, dein Grab und deine Ruhestelle
 zu besuchen, um dich, gleich einem bettelnden und hilfesuchenden
 Armen flehentlich zu bitten, daß du erbarmend und mitleidsvoll

פְּשׁוּטָה כְּמִימַר שׁוֹכְנֵי וְהוֹשִׁיעָה נָא אֲדוֹנָי וַיִּכְמְרוּ נָא
עָלַי רַחֲמֶיךָ וְתַעֲמֹד מֵהַר בְּתַפְלָה וּבְבִקְשָׁה לִפְנֵי
מֶלֶךְ אֵל רַם וְנִשְׂאָ: שִׁיעוֹר לִי בְּרוֹב רַחֲמָיו וְחֶסְדָּיו כִּי
בָאוּ מַיִם עַד גַּפְשׁ. טַבְעָתִי בֵּינוֹן מִצוֹלָה וְאִין מַעֲמַד
בָּאתִי בְּמַעֲמֵקֵי מַיִם וְשִׁבּוֹלֶת שְׁטַפְתָּנִי. יִגְעָתִי בְּקִרְאֵי
נִיחַר גְּרוֹנֵי כְּלוֹ עֵינַי מִיחַל לְאֱלֹהֵי. וְאָמַרְתִּי אֲךָ עֲצָמִי
וּבִשְׂרֵי אֶתָּה וּמִבְּשָׂרְךָ אֵל תִּתְעַלֵּם וְתִבְקֶשׁ עָלַי רַחֲמִים.
לִפְנֵי יוֹשֵׁב בְּגִבְהֵי מְרוֹמִים וּמִבִּישׁ בְּעַמְקֵי הַדּוֹמִים:
שִׁיחַנְנִי מִמַּתַּנֵּת יְדוֹ הַפְּתוּחָה לְכֹל וַיִּסְמְכֵנִי רוּחַ נְדִיבָה
חֲכָמָה עֲצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וַיִּרְאֵתַי יְיָ כֹּל הַיּוֹם. וַיַּחֲוֶן
וַיַּחֲסֵם וַיַּחֲמוֹל וַיִּרְחַם עָלַי וַיִּתֵּן לִי מַתַּנֵּת חֲנֻם מְאוֹצְרוֹתָיו.
כְּמוֹ שִׁבְתוֹב וַיֹּאמֶר אֲנִי אֶעֱבִיר כָּל טוֹבֵנִי עַל פְּנֵיךָ
וְקִרְאתִי בִשְׁם יְיָ לִפְנֵיךָ וְחֲנוּתִי אֶת אֲשֶׁר אֲחֹוֹן וְרַחֲמֵתִי
אֶת אֲשֶׁר אֲרַחֵם. וַיְהִיָּה יִרְאָתוֹ נֶגֶד פְּנֵינוּ לְטַהַר
מַעֲרֵכֵי לְבַבֵּנוּ וְרַעֲיוֹנֵנוּ. וְרוּחַ נְכוֹן יַחֲדֵשׁ בְּקִרְבָּנוּ

mir helfest und ein Gebet an den erhabensten Herrn richtest, daß er mir huld- und erbarmungsvoll helfe; denn ach! bis an den Hals reicht die Fluth, ich bin in die tiefste Tiefe versunken, wo kein Stehenbleiben ist, und werde von dem gewaltigen Strome fortgerissen. Schon ermatte ich vor Nusen, meine Kehle röchelt, meine Augen schmachten vor vielem Haren zu meinem Gotte. O! entziehe dich deinem so nahen Unverwandten nicht! Lege eine Bitte für mich ein bei dem, der so hoch thront und so tiefe Blicke thut, daß er sich huldvoll und freigebig gegen mich zeige, mich mit einem edlen Geiste, dem Geiste der Weisheit, der Berathenheit, des Muthes, der Erkenntniß und der Gottesfurcht erfülle, sich meiner erbarme, mich aus seinem Schatze beschenke, wie geschrieben ist, „Ich werde meine ganze Güte vor dir vorüberziehen lassen, gnädig sein dem, dem ich gnädig sein will, und mich erbarmen dessen, dessen ich mich erbarmen will.“ Möge seine Ehrfurcht uns stets ge-

וַיִּסֵּר לֵב הָאָכָן מִבְּשָׂרֵנוּ הַמִּפְסִיק בֵּינֵינוּ וּבֵין יִרְאַתוֹ. וַיִּתֵּן
לֵי לֵב בְּשָׂר וַיִּצְאוּ מִים חַיִּים מִמַּעַן הָעֵדוּן דְּרַךְ רַחוּבוֹת
הַנְּהַר אֶל קוֹ הָאֲמָצְעֵי נְהַר פְּלִגְיוֹ יִשְׁמַחֵנִי אֱלֹהִים.
לְטֹהַר אוֹרְתִי מִחַטָּאתַי וּמֵעוֹנֹתַי וּמִפְשָׁעַי וַיִּשְׁלִיךְ
בְּמַצוּלוֹת יָם כָּל חַטָּאתַי וְכָל חַטָּאת עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל.
וַיִּשְׂרַשׁ בָּנוּ מִדוֹת טוֹבוֹת וְאֲמוֹנוֹת טוֹבוֹת וּרְצוּיוֹת שִׁיחֵיו
מִקְבָּלִים לִפְנֵינוּ. וַיִּרְחִיק מִמֶּנִּי וּמֵעַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל
טוֹמְאֹת יֵצֵר הָרַע טוֹמְאֹת רוּחַ זְנוּנִים וְרוּחַ רָעָה וְרוּחַ
חָמָס וְסִיטְרָא דְּמַסְאָבָא וְכָל טוֹמְאֹת שִׂדְדִין וּמִזִּיקִין.
וַיֹּאבֵד אֶת כָּל הַקָּמִים עָלֵינוּ לְרָעָה וַיִּזְכְּרֵנוּ בְּזִכְרוֹן
טוֹב וַיִּבְרַךְ אֶת לַחֲמִינוּ וְאֶת מִימֵינוּ וַיִּמְלֵא מִשְׂאֵלוֹת
לִבְנוֹ לְטוֹבָה. וַיִּתֵּן טַל וּמָטָר לְבִרְכָה בְּעֵתוֹ וּלְחֶם
לְאֵיֶל לְפִי הַטָּהָר. וַיַּעֲשֶׂה עִמִּי אוֹת לְטוֹבָה אוֹת
לְיִשׁוּעָה וְרַחֲמִים. וְאוֹבֵדָה בְּזִכּוֹתָךְ וּבְזִכּוֹת כָּל שְׂאֵר

genwärtig sein, um unsere Herzen und Gesinnungen zu reinigen! Möge ein neuer Geist uns beleben, die Verstocktheit aus uns weg-
schaffen, welche uns von der Ehrfurcht gegen ihn abhält. Möge
er Ströme seiner Güte auf mich herabströmen lassen, auf daß ich
freudenvoll mich von meinen Sünden, Fehlern und Vergehungen
reinige; er werfe in des Meeres Tiefe meine Sünden und die
von ganz Israel; lasse Sittlichkeit und Glauben in uns tiefe Wur-
zel fassen, auf daß wir sein Wohlgefallen erlangen; er entferne
von mir und von ganz Israel jeden unreinen Trieb, jeden unkeu-
schen Gedanken, jeden schlimmen Geist, jeden gewaltthätigen Sinn,
beseitige Alle, die wider uns Böses im Schilde führen, halte uns
stets im besten Andenken, segne unsre Speise und unsern Trank, erfülle
alle unsre Wünsche aufs beste, verleihe uns seinen Segen zur rech-
ten Zeit und reiche uns alle unsere Bedürfnisse nach Verhältniß un-
sers Bedarfs, gebe mir ein Zeichen der Güte, der Hilfe und des
Erbarmens, lasse mir zu Gute kommen dein Verdienst und die
Verdienste aller der Gerechten und Frommen, die hier und überall

צדיקים וחסידים הנקברים פה ובכל העולם להיות
 חלקי בארץ החיים עם כל צדיקי וחסידיו עולם. וימלא
 משאלותי במדה טובה ישועה ורחמים ואי ישיבני ריקם
 מלפניו. ויתן לי בנים ובנות עוסקים בתורה ובמצות
 ובעדי שם טוב. ושללא נבזש ולא נבלם ולא נחפר
 מהם לא בעולם הזה ולא בעולם הבא: ואתה לך
 לקץ ותנוח. הנפש הנשמה והרוח: לחוות בנועם יי
 ולבקר בהיכלו. עד כי יבא שילו: ושם נשיר שיר
 חדש. ונזכיל שי בקודש: מדי שבת וחדש. באשר
 רוח חדשה בקרבנו יחדש: ואיש אל משפחתו ואר
 אחות אבותיו נשוב. לשוש לשוב יי כי ישוב: אמן:

(פס גרבע מייער גרמאמוטטער):

(יא)

שלום עליך את אמא רבתא. היית בחייך סימא
 טבא בביתא: היית אם הבנים. ומעשיך היו הגונים:
 דוברת בחכמה כמו אנשים לכבוד. הגיון פיך היה

begraben liegen, damit ich einst eines gleichen Loses mit diesen Ge-
 rechten und Frommen theilhaft werde. Möge er meine Bitte ge-
 währen und mich nicht leer zurückweisen! Möge er mir Söhne
 und Töchter schenken, welche seine Gebote lernen und ausüben und
 eines guten Rufes genießen, auf daß ich mich ihrer weder hier noch
 dort zu schämen habe; du aber gehe ruhevoll deinem seligen Ziele
 entgegen! Ergöße dich an der göttlichen Anmuth und weile in sei-
 nem Palaste bis zur einstigen Ankunft in Schilo; dort wollen wir
 frohe Lieder singen, sabbatliche und monatliche Opfer darbringen und
 von einem neuen Geiste befeelt sein. Amen!

(11)

(Am Grabe einer [Großmutter]:

שלום Friede sei dir, Großmutter! Ein trefflicher Schatz warst
 du uns im Leben, eine treffliche Mutter deiner Kinder, ein
 Muster guter Handlungen, Männern gleich eine weise Führerin,

יוֹמָם וּלְיָלָה אֶת הָאֱלֹהִים לַעֲבוֹד: נַפְשְׁךָ הִטְהוֹרָה
 עֲלֵתָה לְרוּם חֲבִיּוֹן. לִישֵׁב בְּסֶתֶר עֲלִיּוֹן: עִם הַנְּשִׁים
 הַשְּׂאֲנָנוֹת. אֲשֶׁר בֵּית יִשְׂרָאֵל הָיוּ בּוֹנוֹת: וְאֲנִי מִיַּלְדֵי
 בֵּיתְךָ. בְּאֵתִי אֵל בֵּית מְנוּחָתְךָ. לְהִתְפַּלֵּל עַל נַשְׁמָתְךָ:
 תְּהִיָּה תָמִיד בְּצָרוֹר הַחַיִּים צְרוּרָה. עִם הָאֲמָהוּת גְּבֻעוֹת
 עוֹלָם בְּמִדּוּרָה: וְגַם אֶת מַטְיֹכוֹתֶיךָ הִיטִיבִי לִי. וְהִתְפַּלְלִי
 בְּעַדֵי אֵל אֱלֹהִים יְיָ חִילִי: הֶעֱתִירִי אֵל יְיָ יוֹצֵרְךָ וּבִשְׁם
 קְרָאֲךָ. בְּעִבּוֹר זֶרַע וְרַעַד: וְהִרְבִּי תְּפִלוֹת וּפְיוּסִים.
 לְאֵל מוֹשִׁיעַ חוֹסִים: יִמְלֵא בְּטוֹבָה מִסְפַּר יָמַי. וְיִהְיֶה
 כּוֹכְבֵי שָׁמַי: וְיַעֲלֵנִי עַל גַּפִּי מְרוֹמַי. וְיַגְדֵּל אֶת שְׁמִי:
 וְיַצִּילֵנִי מֵאוֹיְבֵי וּקְמִי. וּמִשְׁעָרֵי מוֹת יְרוּסָמַי: וְיִכּוֹנוּ
 בְּמִישׁוֹר פְּעָמַי. נָא אֵל תְּהַנֵּי דַמִּי: כְּאֲשֶׁר עָשִׂתָה רַחֵל
 אֲמָנוּ סִבְתָּא. בְּעִבּוֹר בְּנֵי בְנֵיהָ בְּתַפְלָתָהּ: בְּעִבְרָם דְּרַךְ
 שָׁם עַד קִבְרָהּ. צַעֲקָה לּוֹ לֵאל מָרָה: לֵאמֹר הוֹשִׁיעָה
 אֲדוֹנֵי הַמֶּלֶךְ. וְאֵל תְּתֵן לְאֲנָשִׁים חֵילְךָ: אֲשֶׁר מְרִיעִים

eine unermüdlische Ermahnerin zum Dienste Gottes. Jetzt hat sich
 deine Seele himmelan emporgeschwungen, um da mit andern
 trefflichen Frauen im Schoße Gottes zu ruhen. Ich, ein Kind
 deines Hauses, komme nun hier her an deine Ruhestelle, um für
 deine Seele zu beten, daß ein ewiges Leben dir zu Theil werde
 unter den Erzmüttern, den berühmten Frauen; so sey denn auch
 du gütig gegen mich, bete für mich, deinen Enkel, zu Gott,
 dem Schöpfer, daß er meine Lebenstage vollzählig mache, meinen
 Glückstern stets leuchten lasse, mich empor bringe, meinem
 Namen Achtung verschaffe, mich gegen Feinde und Widersacher
 im Schutze nehme, von des Todes Pforten mich fern halte,
 meinen Schritten Festigkeit gebe. O! lasse vom Beten nicht ab,
 gleich unsrer Erzmutter Rachel, die für ihre Kinder betete, als
 sie vor ihrem Grabe vorüber gingen; denn da rief sie mit jam-
 mernder Stimme: Hilf, o Herr! und verleihe nicht Menschen

וּמְצִיקִים. לְבַנְי יִשְׂרָאֵל וְצַדִּיקִים: וְעַל בֵּן נִקְבְּרָה עַל אִם
 הַדֶּרֶךְ. לָעֵת מְצוּא זוּ הָאִשָּׁה לְהַתְפַּלֵּל לְמִצִּיץ מַחֲרָךְ:
 בְּהַתְעוֹרְרוֹת בְּנֵי בְנֵיהָ עַל קִבְרָהּ. בְּהַתְנַצְלוֹת שְׁלֵא
 יֵאמְרוּ עֲנִיה וּוּ לְשׂוֹא שְׁמֵרָהּ: בְּרִית אִשָּׁה אֶל אַחֻתָּהּ
 לְצַרּוֹר עָלֶיהָ בְּחַיֶּיהָ. וְלֹא גִלְתָּה אֶת מִסְתוּרֶיהָ: אֲשֶׁר
 בָּא סִימָן הַתְּחֵתוֹן. עַד שֶׁלֹּא בָּא הָעֲלוּיִן: וְעֲנִתָּה לִי עֶקֶב
 עַל דְּבָרָיו: בְּסִימָנִיו וּבְמִצְרָיו: וּבְדִבְרֵיהָ אֲתוּ הַטָּתָה.
 בְּפִאֵת הַמָּטָה: וְאַהֲנִי לִיָּה לְרַמְאֵי בְרַמְיוֹתָהּ. שְׁלֵא
 נִתְבַּיְשָׁה אַחֻתָּהּ: וּבְדַבְרָ וְהָ שְׂרִי לְהוּ לְצַדִּיקִים לְסִגְוֵי
 בְרַמְאֹרָתָהּ. אַף שְׁמֵסֵר לָהּ לְטוֹבָהּ אוֹתָהּ: כְּמוֹ בֵּן אֲנִי
 הַיּוֹם בְּאִתִּי. וְאוֹתָךְ מִקְבֶּרְךָ לְהַתְעוֹרֵר קְרֵאתִי: לְהַיּוֹת
 מִטִּיבֹתֶיךָ הַיְטִיבִי לִי. וְלְהַתְנַצֵּל בְּכֹל מִיָּנֵי הַתְנַצְלוֹת
 בְּגִלְלִי: וְאֶל יוֹכּוֹר לִי מֵעַלִי. וְאֶל יִשְׁלֵם לִי בְּפַעְלִי: כִּי
 אִם הָיָה לְרַחֵל אֲמָנוּ הַתְנַצְלוֹת אַחַת. יֵשׁ לָנוּ כִּיּוֹצֵא
 כּוֹה כְּמֹה וּכְמֹה לְהַנְצֵל בָּהֶם מִבְּאֵר שַׁחַת: כִּי אֵין לָנוּ
 מְנוּחָה וְאֵרוּחַת תְּמִיד אֲרוּחַת. וְהַנּוֹשֶׁה בָּא לְקַחֵרָתָהּ:
 וְעוֹמְדִים עָלֵינוּ תְּקִיפִין. הַמְעַמְדִים וְקִיפִין. וּבְאֵין

Kraft, welche die gerechten und redlichen Kinder bedrückte; daher mußte sie an der Landstraße ihr Grab finden, damit sie für ihre Nachkommen dort anzutreffen sey, um sich betend ihrer anzunehmen und jene Verschwiegenheit in Erinnerung zu bringen, die sie zu Gunsten ihrer Schwester beobachtete, um sie nicht zu beschämen. So komme ich auch heute, um dich aus deinem Grabe aufzuregen, und bitte, dich gegen mich gütig zu erweisen, meine Vertheidigung zu übernehmen, auf daß meine Sünde nicht in Erinnerung komme, mir nicht nach meinen Thaten vergolten werde, da es der Milderungsgründe für uns mehrere gibt, indem wir ein so unruhiges Leben führen, und von allen Seiten bedrängt,

ואלהי ישראל יתן את שאלתך. ולא תצטער בצרת
 זרעה ואחריתך: ואני היום יצאתי. והיום באתי: אל
 בית קבורתך. להתפלל על נשמתך: תעלה מעלה.
 בצל אל בצל רחום בצל שדי סלה: ואף גם לחלות
 ולחנן אותך. למחרת הפלתך: לפני מלך מלכי המלכים
 הקב"ה יעזר לי ברוב רחמיו וחסדיו. ויתן לי מנוחת
 שלום ושלוה להיות מעבדיו ועובדיו: ויבני לראות
 בהתיסר בית מבוגו ואחאבק ואנשק ואלחוך עפרות
 יסודיה בארצו ונחלתו המכונים נגד הארץ העליונה
 שם אמות ושם אקבר. ושם יקבל נשמתי ואהיה דבוק
 במקומה ואל ישלט בי מלאך המשחית וירחם עלי
 ועל יוצאי ירכי וייסר את ביתי לפניו לעולם מעבדיו
 ויראי שמו לעיני כל העמים ולא יהיה כנעני עוד בבית
 יי צבאות. ויעלני וירוממני מאשפות דלותי ושפלותי
 כי הוא מרים מאשפות אביון. וכפר לי על כר אשר

Leid sehen lassen an deinen Nachkommen. Ich komme hier her
 an deine Grabesstelle, um für deine Seele zu beten, daß sie empor-
 steige in den Schatten Gottes, des Allmächtigen, auch dich flehent-
 lich zu bitten, daß du Gebete richtest an den König aller Könige,
 daß er aus der Fülle seiner Gnade und seines Erbarmens mir bei-
 stehe, mir vollkommene Ruhe und Frieden schenke, auf daß ich ihm
 ungestört dienen könne; daß er mir das Glück angebeihen lasse, in
 seinem Hause zu erscheinen und den Boden seines Landes und Ei-
 genthums zu küssen; daß ich dort meine Grabesstelle finde und dort
 meine Seele gefordert werde, daß kein böser Engel sich meiner be-
 mächtige, daß Gott vielmehr sich meiner erbarme, mein Haus begründe,
 daß es aus seinen Dienern und Verehrern bestehe. Möge er mich
 von meiner tiefen Niedrigkeit erheben, er, der den Dürftigen vom
 Schutte erhebt; daß er mir vergebe, wenn ich von seinen Geboten

קצרתִי מן מצות עֲשֵׂה וְעַל מַדָּה שֶׁעֲבַרְתִּי מִמִּצְוֹת לֹא
 תַעֲשֶׂה. וְיִשְׁפִיעַ עָלַי וְעַל כָּל יוֹצְאֵי יְרֵכִי וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל
 רוּחַ דַּעַת וְיִרְאֵת יי. וַיִּתֵּן בְּכַלְיוֹתַי עֶצֶה הַגּוֹנֶה וְנִכְוֶה
 כְּדֵי שִׁיְהִי בְּלִי מַעֲשֵׂי וְכֵן מַחֲשׁוֹתַי וְכֵן מֵאֲמָרַי
 לַעֲבוֹדָתוֹ. וַיִּכְפַּר לִי עַל כָּל מַה שֶּׁהֵעוּיִתִי בֵּין בְּמַחֲשָׁבָה
 וּבֵין בְּדַבָּר וּבֵין בְּמַעֲשֵׂה בְּכַלְיוֹתַי בִּירֵכִי וּבִרְגְלֵי וּבִשְׂאֵר
 אֲבָרַי וְהַתְלוּיֹת בָּהֶם. שִׁמְעָה תִפְלְתִי יי וְשׁוּעָתִי הָאוֹיְנָה
 אֶל דְּמַעְתִּי אֵר תִּחְרַשׁ כִּי גַר אָנֹכִי עִמָּךְ תּוֹשֵׁב בְּכָל
 אֲבוֹתַי: כִּי צַל יְמִינוּ עָלַי אֶרֶץ: וְאַתָּה אַחִי אֲשֶׁר נִפְשָׁךְ
 הִיְתָה נִקְשֶׁרֶת בְּנַפְשִׁי וְרוּחֲךָ בְּרוּחֵי חֲלֵלָה לְךָ מִחֲדוּל
 מְלַחְתֵּי פֶלֶל בְּעֵדֵי. וְאֵל תַּחֲשֶׂה מִהֲרַבּוֹת תִּפְלוֹת וּבִקְשׁוֹת
 פְּנֵי מֶלֶךְ רַחוּם וְחַנוּן שׁוֹמֵעַ אֶל אֲבִיוֹנִים וּמֵאֲזִין חֲנוּנִים
 אוֹלֵי יְהוּם אוֹלֵי יְרֵחַם לְהַקִּים וְרַע לְאַחִיךָ זֶרַע צַדִּיקִים
 וּכְשָׁרִים חַיִּים וְקִיּוּמִים וּבְתוֹרַת יי חֲפָצִים וּבְתוֹרָתוֹ יִהְיוּ
 יוֹמָם וְלַיְלָה. וְשִׁלָּא יִמְצָא בָּם שׁוֹם פְּסוּל וְשִׁמְךָ דּוֹפֵי

wenig gehalten, von seinen Verboten aber so manches übertreten habe, über mich, meine Nachkommen und ganz Israel herabströmen lasse einen Geist der Erkenntniß und der Gottesfurcht, mir einen richtigen, gesunden Sinn verleihe, so daß meine Handlungen, Gedanken und Worte seinem Dienste gewidmet seien; daß er mir verzeihe, was ich durch Denken, Reden, oder Handeln mich vergangen habe. Erhöre, o Herr! mein Gebet, merke auf meine Thränen und zeige dich nicht gleichgültig gegen sie; denn fremd bin ich hienieden, gleich meinen Vorgängern, dem Schatten gleichen unsre Tage auf Erden. O! Bruder! an dem meine Seele so fest stets hing, unterlasse nicht, für mich zu beten, ja oft den Allbarmherzigen und Allgnädigen anzuflehen, daß er deinem Bruder eine fromme Nachkommenschaft gebe, welche an der göttlichen Lehre Wohlgefallen finde und darüber fortwährend nachdenke, daß sie fleckenlos dastehe, und eines guten Rufes genieße und tadellose Sitten besitze,

וּבְעֵלֵי יָשָׁם טוֹב וּמְדוּרָה טוֹבוֹת וְעוֹסְקֵי תוֹרָתוֹ וּמְבִינֵי
 סוּדוֹתָיו וּמְדַרְיָכֵי הָעַם בְּדַרְךְ יִשְׂרָאֵל עַד בִּיאַת הַגִּי' אֵל:
 אָנָּה מֶלֶךְ מְפֹאָר תְּמַלֵּא רַחֲמִים עַל אִישׁ עָנִי וְנְבוֹה
 הַזֶּה כִּי עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנֹכִי. וְהוֹמֵן לִי סְלִיחָה וּמְחִילָה
 וּבִפְרָה לְכָל פְּשָׁעַי וְחַטָּאתַי וְתַגְנִי לַחַן וְלַחֲסֵד וּלְרַחֲמִים
 בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינַי כָּל רֹאֵי. וְהַמְצִיא לִי פְּרִנְסָתִי וּפְרָסָתִי
 כָּל בְּנֵי בֵיתִי בְּשׂוֹפֵי בְרוּחַ וּבְחֵתֶר וּבְתוֹסְפוֹת טוֹבוֹת
 וּכְמוֹ שֶׁבְרַכְתָּ וְהַבְּטַחְתָּ לִי עַקֵּב אִישׁ תָּם כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 כִּי בְמִקְלִי עֲבַרְתִּי אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה וְעַתָּה הִיִּתִי לְשֵׁנִי
 מִחַנּוֹת: בֶּן תְּבָרַכְנִי וְתִרְחַם עָלַי וְתִבְרַךְ אֶתִּי וּלְזוֹרְעֵי
 עַד עוֹלָם בְּתוֹךְ עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל. וּבִכְהֵךְ הַגְּדוֹל יֵשׁוּב חֶרוֹן
 אָפֶךָ מִמֶּנִּי לְבַל יֵחַר בִּי. וְתִדְוִנֵנִי בְּרַחֲמִים וְתִשְׁמַע אֶת
 תְּפִלַּתִּי וְתִסְלַח פְּשָׁעַי. וּבְמֵי חֲסָדֶיךָ תִּמְחַה אֶתֶּם
 בְּאֶמֶר אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מוֹחֵה פְּשָׁעֶיךָ לְמַעַנִּי וְחַטָּאתֶיךָ

daß sie, mit dieser Lehre vertraut und in ihre Geheimnisse eingedrungen, sie weiter unter dem Volke verbreite bis zur Erscheinung des Erlösers. Amen!

אָנָּה Allgepriesener König! Erbarme dich doch des Armen und Seringen (denn elend und dürstig bin ich ja in der That) hier, und bereite mir Vergebung und Verzeihung und Versöhnung für alle meine Sünden und Vergehungen; lasse mich Gunst und Erbarmen finden bei dir und bei allen denen, die mit mir umgehen; gieb mir und meinen Angehörigen vollständige, unerschwerte und rechtliche Nahrung und steigendes Gedeihen. Gleichwie du einst den Erzvater Jacob gesegnet, (wie es heißt: Mit meinem Stabe ging ich über den Jordan und jetzt bin ich zu zwei Lagern geworden), so segne auch mich und erbarme dich meiner und meiner Nachkommen fortwährend unter deinem Volke Israel; lasse vermöge deiner Allgewalt deinen Zorn von mir weichen, richte mich mit Barmherzigkeit, erhöre mein Gebet und vergieb meine Sünden, wie geschrieben steht: „Ich, ich lösche deine Missethaten aus mei-

לא אֶזְכֹּר: אֱלֹהִים שָׁמַע תְּפִלָּתִי הַאֲוִינָה לְאָמְרִי
 פִּי: אֲנִי יִגְדַּל כְּחָד וּגְבוּרַתְךָ לְהַשְׁמִיד וּלְהַכְנִיעַ קָמִי
 תַּחְתִּי וּלְאֶבֶד צוּרֵי נַפְשִׁי. וּשְׁפוּף חַמָּתְךָ עַד אוֹיְבֵי
 סְבִיבוֹתַי דְּהַשְׁמִידֵם וּלְאַבְדֵם וְאַזְבַּחַהּ בְּאַהֲלֶיךָ וּכְחֵי
 תְרוּעָה. תְרוּעַם בְּשֹׁבֵט בְּרוּךְ כְּכֹלִי יוֹצֵר תִּנְפָצִים:
 אֱלֹהִים הָרַם שְׁנִימוֹ בְּפִימוֹ מִלְתַּעוֹת בְּפִירִים נְתוּץ יי:
 וְטַלְטָלִים טַלְטָלָה גָבַר הַנִּיעֵמוֹ בְּחִילְךָ וְהוֹרִידֵמוֹ
 לְתַחֲתוֹת שְׁאוּל יִרְדוּ חַיִּים שְׁאוּלָה עַד עוֹלָם. וְלִי אֲנִי
 עֲבָדְךָ תְּבַרְכֵנִי וְתַצְלִיחֵנִי בְּכֹל מַעֲשֵׂה יָדֶי כִּי הָעוֹשֵׁר
 וְהַקְּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ וּבִידְךָ לְגַדֵּל וּלְחַזֵּק לְכֹל. וּמֵלֵא יִדְּנֵנוּ
 מִבְּרֻכּוֹתֶיךָ וּמֵעוֹשֵׁר מִתְּנַת יָדֶיךָ לְעַבְדוֹתֶיךָ. וְאַר
 תְּשִׁיבֵנִי רִיקִם מִלְּפָנֶיךָ וְעֵשָׂה שְׂאֵלָתִי וּבִקְשָׁתִי בְּרַחֲמִים
 לְמַעַן זְכוֹת הַצְּדִיקִים וְהַחֲסִידִים הָאֵלוּ וּלְמַעַן זְכוֹת כָּל
 צְדִיקֵי וְחֲסִידֵי עוֹלָם: אָמֵן:

ps גרמבט חיינער טוועסטער.

(יג)

שְׁלוֹם עָלֶיךָ אֵת אַחֹתִי. רַעֲיָתִי תַמָּתִי: שָׁלוֹם לְרוּחְךָ

nethalten und gedenke deiner Sünden nicht." D! sei aufmerk-
 sam auf die Aussprüche meines Mundes, beschäme meine Wider-
 sacher und Gegner und mache sie mir unschädlich! Beglücke und
 segne mich in allen meinen Unternehmungen; denn bei dir ist
 Reichthum und Ehre, und in deiner Macht steht es, Alles groß
 und stark zu machen. Fülle unstre Hände mit deinem Segen, mit
 den reichen Gaben deiner Freigebigkeit, um ungestört dir dienen zu
 können; weise mich nicht leer ab, vielmehr gewähre meine Bitte in
 Berücksichtigung der Verdienste aller Gerechten und Frommen hier
 und überall. Amen.

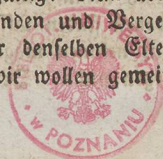
(13)

(Am Grabe einer Schwester:)

שלום Friede sei dir, meine Schwester, meine Theure! meine
 Fromme! Friede deinem Geiste und deiner Seele! Mögen deine

וּנְשַׁמְתֶּךָ וּנְפִשְׁךָ. וַיִּכְפַּר כָּל עֲוֹנֶךָ וַאֲשַׁמְךָ: בְּשָׁלוֹם
 תָּנוּחַ עַל מִשְׁכְּבֶךָ. וְאַף לֹא תִצְטַעַר בְּצַרְרַת קְרוֹבֶיךָ:
 מִנָּשִׁים שְׂאֵנָנוֹת וְנָשִׁים בְּאֵהָל תְּבוֹרֶךָ. וּבְהִיבְלֶךָ יִהְיֶה
 כְּלוּ אֹמֵר כְּבוֹד לְצוּרֶךָ: וְעָתָה בָּאתִי נַפְשִׁי בְּשִׂאלֹתַי.
 פְּתַח־לִי אַחוֹתַי רַעֲיֹתַי: פְּתַח בְּפִתְחוֹ שֶׁל הַיְבֵל. וּבֹאִי
 פָּנֵי הַיּוֹשֵׁב רָם וְנִשְׂא עַל גְּבֵי גִלְגַּל הַשֶּׁכֶל: וְהִנְנִי נָא
 פָּנֵי קוֹנֵךְ וְצוּרֶךָ. עֲבוֹר אַחִיךָ עֲצִמְךָ וּבְשָׁרֶךָ: כִּי נִסְעַתְ
 אֶת לְמִנְחוֹת. וְעֹבֶכֶת אוֹתִי לְאַנְחוֹת: בִּילּוּלִים וּגְנוּחוֹת.
 בָּאֵחָ וְאַחוֹת: וְנַפְשׁ הַשְּׁקִי וּמַחְמוּדֵי. לֹא עָלָה בְיָדֵי:
 לְקַיִּים עַל מְלֹאוֹתֶם. דְּבַר־יָמִים לַעֲשׂוֹתֶם: מִטְּרַרְרַת
 בְּגִידַת הַזְּמַן. וְנִשְׁתַּרְנוּ עָלַי עַל צוּאֲרֵי. וְהֵן הִנְהָ הָיוּ
 בְּעֹזְבָרֵי: כִּי הִקְרָה אוֹתָם מְרֵי קִירֵי. הוּא אֱלֹהֵי צוּרֵי:
 וְעַד אֲשֶׁר מָעַדְתִּי אֶת פִּי. וְלֹא הָיוּ מִצּוֹתָיו עָלַי חֲבִיב:
 וְהִנְנִי תוֹהָא עַל הָרָאוּשׁוֹנוֹת. עַל הַחֲטָאִים וְהָעֲוֹנוֹת:
 וְאַתְּ אַחוֹתִי רַעֲיֹתִי. אֲשֶׁר מוֹלִידֶךָ הוֹלִידֵנִי וְעַד יָרוּ

Sünden dir vergeben sein, mögest du ruhig auf deiner Stätte lie-
 gen, kein Leid deiner Verwandten zu bedauern haben, gesegnet seist
 du unter den vortrefflichen Frauen, und durch dich werde der Schöp-
 fer verherrlicht. Nun habe ich eine Bitte an dich, theure Schwe-
 ster! Gewähre sie mir! und erscheine vor dem, der über den höch-
 sten Himmeln thront, siehe ihn an für deinen Bruder und nahen
 Unverwandten. Du bist zur Ruhe hingegangen und hast uns dem
 Kummer und dem Jammer überlassen, ich aber konnte wegen Un-
 gunst der Zeit den göttlichen Geboten nicht nachkommen, und so
 haben sich meine Sünden gehäuft und führten mein Unglück her-
 bei; denn treulos war ich gegen meinen Schöpfer und Herrn und
 gegen seine Gebote gleichgültig! Nun aber bereue ich das Vergan-
 gene, die begangenen Sünden und Vergehungen, und du, meine
 theure Schwester! die wir denselben Eltern angehören, beiden wir
 unser Dasein verdanken, wir wollen gemeinschaftlich die Absicht un-

לְעוֹלָם יֵצְאוּתִי: עַל יְדֵינוּ יַחַד נִשְׁלַם כְּוֹנֵת בְּרִיאַת
הַזֶּרֶנוּ. לְמַעַן יִתְקַיְמוּ עַל יְדוּ מִצְוֹת יי אֱלֹהֵינוּ בְּאִשֶּׁר
צִוּוּנוּ: וְאִם יִמְנְעוּנִי הַסְּבוֹת. אֵין אֲנִי יָכוֹל לְזַכּוֹת הָאֲבוֹת:
עַל כֵּן לְכִי נָא רְאֵי אֶת שְׁלוֹם הַצֶּאֱן. טַפְּלֵי דְתָלוּ בִי
וְהִם בְּעוֹנֵי וְלַחֲצוֹן: וְהַתְּפִלִּי בְּעַדִּי אֵל אֵל מִמַּעַר.
לְחַשְׁלִים עַל יְדֵי תַכְלִית כְּוֹנֵת הַבְּרִיאָה בְּפוֹעַל: וַיִּמְחֹל
וַיִּסְלַח אֶת כָּל חַטָּאתֵי. וְאֶת כָּל עֲוֹנוֹתַי וְזִדּוֹנוֹתַי:
וַיְרַחֵם עָלַי וַיִּפְתַּח אֶת לְבָבִי בְּתוֹרָתוֹ. וַיַּחַד לְבָבִי לִירְאָתוֹ:
וַיִּפְרַגְסֵנִי בְּכַבּוֹד וְלֹא בְּכִיזוֹ בְּהַתֵּר וְלֹא בְּאִיסוֹר. בְּנִהַת
וְלֹא בְּצַעַר בְּרוּחַ וְלֹא בְּצַמְצוּם וְחִסּוֹר: וַיִּצִילֵנִי מִכָּל
הַחֲדוֹר חַטָּא וְעוֹן וְיַמְעוּזֵי פָנִים וּמִפְּנֵעִים רָעִים. וּמִשְׁטָן
הַמְּשַׁחֲוֹת וּמִדִּין שֶׁל גִּיהֶנֶם וּמִרוּחֹת רָעוֹת וּמִכָּל מִזִּיקִין
וּמִכָּל סַבָּה רָעָה. וְאַמְצָא חֵן וְשִׁכָּר טוֹב בְּעֵינָיו וּבְעֵינַי
כָּל רוֹאֵי וְאַחֲסֶה בְּסֵתֵר כְּנַפְיוֹ סֵלָה. מִהָרִי נָא עֲבוֹרֵי

frer Eltern erfüllen und die Vollziehung der göttlichen Gebote be-
werkwertigen; denn wenn darin Hindernisse eintreten, so können
wir ja zur vollkommenen Seligkeit der Eltern nichts beitragen; dar-
um erwäge doch die Lage, worin ich und die Meinigen sich befin-
den und bete für mich zu Gott, daß durch mich erreicht werde der
Zweck meines Daseins dadurch, daß er vergebe und verzeihe alle
meine unvorsächlichen und vorsächlichen Sünden, daß er sich meiner
erbarme und meinen Sinn öffne für seine Lehre, mein Herz für
Gottesfurcht stimme, mir eine ehrenvolle, rechtliche, angenehme und
reichliche Nahrung gebe, mich vor jedem sündhaften Gedanken be-
wahre, gegen freche Menschen, gegen Ungemach, verderbliche Ver-
führung, Höllestrafe, böse und schädliche Gelegenheiten und jedes
nachtheilige Geschick in Schutz nehme, mich Günst und Wohlwollen
in seinen Augen und bei denen finden lasse, die mit mir umgehen,
und mich unter seine Obhut nehmen möge! Eile, verabsäume die-
ses Gebet und dieses Anliegen nicht. Der Herr wolle dieses, dein

בְּתַפְלָה וּבִקְשָׁה אֶד תִּתְּחַרֵּי אוֹתִי בְּתַפְלָתְךָ וַיִּי יִצְלִיחַ
 דְּרַבְּךָ וַיִּשְׁמַע קוֹל תְּחִנוּנְךָ. וְרֵאָה לְחַקִּים בְּתַפְלָתְךָ
 אֶת בֵּית אָבִינוּ עַל מְכוּנוֹ. אֲמַרְי נָא אַחֹזֵת אֶת יִיטֵב
 לִי בְּעִבּוּרְךָ וְחִיתָה נַפְשִׁי בְּגִלְלֶךָ: אָמֵן:

(יד) (פס גרמבע ערוואכטענער קינדער:)

שָׁלוֹם עָלֶיךָ נַפְשׁ רוּחַ וּנְשָׁמָה. מְכוּנָסִים הָיוּ בְּגוֹף
 אָדָם אֲשֶׁר נַפְשִׁי הִיְתָה לוֹ כְּמָה: מִיִּצְיָאֵי מְעִי וַיּוֹצְאֵי
 חַלְצֵי. אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים כְּוָה עַל פְּנֵי תֵבֵל אֲרָצֵי:
 כְּאֲשֶׁר יִשָּׂר בְּעֵינָיו בְּרָצוֹנוֹ נָתַן וּבְרָצוֹנוֹ נָטַל. מִן שְׁמִיָּא
 מִיְהִב יְהִיב מִשְׁקַל שְׁקַל וּקְטַל: חֲבִיב הָיָה עָלַי דְּבוּרְךָ.
 תִּתְּאוּרָה נַפְשִׁי לְשִׁמְךָ וּלְזִכְרְךָ: וְאִנְחָנוּ לֹא גִדַע מַה זֶה
 הַדְּבָר. אֲשֶׁר יְרִידִי וְרִידִי דוּדֵי חֲמַק עֵבֶר: נְגִלְהָ
 וּנְכַסָּה נִרְאָה וּנְסִתָּר. בְּקִשְׁתִּיהוּ וְלֹא מִצְאִיתִיהוּ קְרִאתִיו
 וְלֹא עָנְנִי מִחַגִּי סִלַע וּמִמְדַרְגַּת סִתָּר: לֹא יִדְעֵתִי נַפְשִׁי
 שְׁמִתְנִי. בְּדַחִיל סָגִי וְאִמְתְּנִי: עֲנִין מִרְגָּן וּנְבוֹבִזִין.

Vorhaben gelingen lassen und deine Bitte erhören, damit du hierdurch unserm väterlichen Hause Festigkeit verschaffst und zu meiner Wohlfahrt und Seligkeit Anlaß gebest! Amen!

(14)

(Am Grabe erwachsener Kinder:)

שלום Friede mit dir, edler Geist! theure Seele! Ich bin der Vater mehrerer Kinder, die mir Gott hinieden gegeben, die er mir aber nach seinem unerforschlichen Willen wieder genommen. Wie angenehm war es mir, dich zu leiten, welche süße Lust gewährt mir dein Andenken; umsonst war mein Bitten und Flehen zu Gott, unerhört blieb meine Bitte und zurückgenommen hat er das mir gemachte Geschenk. Ich untersuchte genau meinen Wandel und dachte nach, welche begangene Sünde mir eine so harte Strafe zugezogen und weshalb Gott das mir Unvertraute wieder genommen. Indessen wurde mir das Glück entzogen, dich groß zu ziehen, und

וּבְכִשֵׁי דְרַחֲמָנָא וְרוּיִן: אִם הִיְתָה מִתְּנָה עַל מִנַּת לְהַחְזוּר
 בְּזַמְנֵנוּ. אוּ אִם עֲוֹנֵנוּ עָנוּ בָּנוּ: לְאַיּוּה סָבֵה מֵהַעֲוֹנוֹת.
 שְׁהִיִּיתִי כְּדַאי לְקַבֵּל הַפּוֹרְעָנוֹת: אוּ שְׁמַא חוּר בּוּ בְעַל
 פְּקֻדוֹנוֹת. לְתַבּוּעַ פְּקֻדוֹנוֹת רֵאשׁוֹנוֹת: בֵּין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ
 לֹא וְכִיתִי. לְגִדְלֶךָ יוֹתֵר וְאַף בִּי אַחֲרֵי מוֹתִי: וְאַמְרַתִּי
 אֵעֲלֶה בְּתִמְרַת אוֹחוּזָה בְּסַנְסַנּוּי. אֲשֶׁר נִפְרְדוּ נִפְרְצוּ עֲלָיו
 בְּגוֹרֵת אֲדוֹנָיו: וְאַלְכָּה לִי שׂוּדָה כּוֹכִים. אֶל הַסַּלַּע וְאֶל
 הַכּוֹכִים: וְאַתְּפַלְלָה אֶל אֵל עַל גִּשְׁמָתוֹ. יַעֲלֶנָּה אֶל מְכוּן
 שְׁבֵתוֹ: וְהִנֵּר הוּזָה שֶׁנִּכְבְּהָ בְרוּחַ שְׁאִינָה מְצוּיָה. רַפָּא
 יִרְפָּא לָהּ וּלְפִתִּילָהּ לְהַיּוֹתָהּ מִבְּנֵי עֲלִיָּה. וְלֹא יִהְיֶה נִמְסָר
 בְּיַד דּוֹמָת. אוּ שְׂאָר מִלְּאֲכֵי רוּמָה: וְיִסְתַּרְנוּ בְּסִתֵּר
 עֲלִיוֹן. וְרוּם חֲכִיּוֹן: וְאַתָּה עֲמוּד בְּתַפְלָה וּבִקְשָׁה. לְפָנַי
 אֵל רַם וְנִשְׂאָ: יִכְפֹּר וְיִסַּלַּח. אֵל טוֹב וְסִלַּח: לַעֲוֹנוֹת
 וּלְפִשְׁעִים. וּלְמַעֲשֵׂים רָעִים: שְׁחַטְאַתִּי וְשַׁעֲוִירִי
 וְשִׁפְשַׁעֲתִי. וְאַשֶׁר הִרְעוֹתִי: וְגִרְמוּ לְכָל אֱלֹהִים. לְהַיּוֹת
 הָאֵי שׁוֹפְרָא בְּאַרְעָא בְּלָדָּה: וְאַף שֶׁגִּרְמוּ חוּבֵי דְהָאֵי
 גְבַרְא. לְהַיּוֹת הָאֵי גּוֹפְנָא וְשִׁתְּלִיוּ נְצִיב בְּבֵי קִבְרָא: וּמֵת

ich gleiche nun einer Palme, deren Blätter auseinander gegangen
 oder abgebrochen sind; darum entschloß ich mich, hierher auf diesen
 Thränenacker zu gehen und zu Gott für deine Seele zu beten, daß
 er sie zu sich emporhebe, daß er diese zur Unzeit verlöschte Lampe
 wieder herstelle und den Docht hoch aufbrennen lasse, ihn in sei-
 nen erhabenen Schuß nehme. Auch du, erhebe dich und richte an
 den Erhabensten, Allerhöchsten, deine Gebete, daß er, der Allgütige,
 alle Sünden, Vergehungen und schlechten Handlungen, die ich je
 ausgeübt, und die etwa deinen Tod herbeigeführt, vergebe und
 verzeihe; daß er, obgleich meine Vergehungen schuld waren, daß
 diese junge Pflanze der Erde übergeben worden, mir dennoch meinen

זְרַעֵי בְּחַיִּי. יִתֵּן יְיָ שְׂאֵלְתִי וּמֵאוּיִי: לְהַצִּילֵנִי מִדִּינָהּ שֶׁל
 בְּיָהֱנָם. וּמִשָּׂאֵר מְלֵאכֵי חֲמָה וְדִינָם: וּמִפְּאֵר שַׁחַת.
 וּמִתְהוֹם רוֹבֶצֶת תַּחַת: וּמִכָּל מִינֵי מִשְׁחִית וּמִחַבֵּל.
 וּמִכָּל מִינֵי פּוֹרְעָנוּת הַמִּתְרַגְּשׁוֹת לְבֹא עַל פְּנֵי תֵבֶל:
 וַיִּנְחַלְנִי עַל מֵי מְנוּחוֹת בְּנַחַת וְשׁוֹכָה. עַד זִקְנָה וְשִׁיבָה:
 וַיִּשְׁמֹר אוֹתִי וּשְׂאֵר זְרַעֵי וְזֶרַע זְרַעֵי מִן כְּלִיזוֹן וְחָרָץ. עוֹד
 כָּל יְמֵי הָאָרֶץ: וּמִמִּיתָה שְׁלֵא בּוֹמֶנָה וּפְתָאוּמִית. גַּם
 מִכָּל חֲלִי וְכֹל מַכָּה וּמִרְמִיטָא וְתַרְדֵּמוֹת: וַיִּשְׁמֹר צְאֹתֵנוּ
 וּבּוֹאֵנוּ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם. כַּעֲתָה וְעַד עוֹלָם: וְאַתָּה לֵךְ לְקָץ
 וְתַנּוּחַ. וְתַעֲמֹד לְגוֹרְלֶךָ לְקָץ הַיָּמִין הַנֶּפֶשׁ וְהַנְּשָׁמָה
 וְהָרוּחַ: וְהוּא רְחוּם יִכְפֹּר עוֹן וְלֹא יִשְׁחִית. וְהִרְבֵּת
 לְהַשִּׁיב אָף וּמִשְׁחִית: וְלֹא יַעִיר כָּל חַמָּתוֹ. וַיּוֹכֹר רַחֵם
 בְּרוּגוֹז וּבַעֲבָרְתוֹ: וּבְשָׁלְחוֹ אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיא. לְפָנֵי הַיּוֹם
 הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא אֲשֶׁר יָבִיא: לְהַשִּׁיב לֵב בָּנִים עַל אֲבוֹתָם
 וְלֵב אֲבוֹת עַל בָּנִים. גַּם לִי גַם לְךָ יִנַּחַם וַיִּשָּׂא פָנִים:

Wunsch erfülle, mich vor Höllestrafen bewahre, und alles Unge-
 mach, womit die Welt heimgesucht zu werden pflegt, von mir fern
 bleibe! daß er mich bis ins späte Alter sicher leite und mich so-
 wohl, als auch meine Kinder und Kindeskinde fortwährend vor
 einem unnatürlichen, plöglichen Tod, wie auch vor jeder Krankheit
 bewahre und alle unsre Schritte zum Leben und zur Gesundheit
 führe! Du aber gehe deinem Ziele ruhig entgegen und erwache zu
 einem glücklichen Loose. Er, der Allerbarmende, vergiebt die Sünde
 und vertilgt nicht, nimmat oft seinen Zorn zurück, läßt nicht seinen
 ganzen Grimm rege werden. Möge er seiner Barmherzigkeit ein-
 gedenk sein, so oft er zürnt, und wenn er einst vor Erscheinung des
 großen Tages seinen Propheten Eliahu sendet, um die Herzen der
 Eltern und ihrer Kinder zu erfreuen, auch mich und dich trösten
 und berücksichtigen, mit Rücksicht der Verdienste der gerechten und
 frommen Männer und Frauen, die hier begraben sind, wie auch

בְּזִכּוֹת הַצְּדִיקִים וְצַדִּיקָנוֹת וְחַסִּידִים וְחַסִּידוֹת אֲשֶׁר פִּה
 קְבוּרִים. וְשָׂאֵר כָּל הַנְּשָׁמוֹת הַטְּהוֹרִים: וּשְׁנוֹתֶיהָ לֹא
 יִתְמוּ עִבּוֹר הַרְעַשׁ וּמְהוּמָה. רַק יוֹסִיפִם עָלֵינוּ וְעַד
 דּוֹרוֹתֵינוּ עַל אַחַת בַּמָּה וּבַמָּה: וּכְלַחֵי פְתִיבֵי בְּדַרְעֵי.
 וְזַכְרָהּ לֹא יִסּוּף מִזְרַעֵי: לְזַכְרוֹן לְפָנַי תָּמִיד. חֲרוֹתָהּ עַל
 לִוַּח לְבַי וּבְחוֹתָם עַל יָדֵי וְאַצְעָדָהּ וְצִמִּיד: לְהַתְּפִיל
 תָּמִיד עַל גִּשְׁמָתָהּ. לְהַעֲלוֹתָהּ אֶל אוֹוֵי שְׁבִתָּהּ:

(פס גרמבע קיינער קינדער:)

(טו)

שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם נַפְשׁ נִשְׁמָה וְרוּחַ. מְלַבָּשִׁים הָיוּ בְּגוֹף
 זֶרְעֵי לְנוּחַ: אֵךְ יֵצֵא יֵצֵא לְעוֹלָם בְּכַח וְלֹא בְּפוֹעַל הַרְבֵּה.
 וְאַנְחָנוּ לֹא נִדְעַ כְּכִשֵׁי דְרַחֲמָנָא וְהַסְפָּה: אִם הֵם יִסּוּרִים
 שֶׁל אַהֲבָה. אוֹ אִם עוֹנֵנוּ עָנוּ בָנוּ כִּי בֵּא חוֹבָה: וְאִם עַל
 פִּי יִרְשִׁיעֵנִי לִזְמַר מִפְּנֵי מַה מֵתוּ בְּנֵיהָ בְּחַיֶּיהָ. קוּם
 וְהַצְטַדֵּק לְפָנַי אֱלֹהֶיהָ: וְאַלְהַ חֲצֵאן מַה עָשׂוּ. אֲשֶׁר
 מְעוֹלָמָם יֵצֵאוּ וּפְרָשׂוּ: וְעַל חֶבֶל יֵי אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים.

aller übrigen reinen Seelen. Möge deine Dauer nicht abgekürzt werden in Folge jener stürmischen Zeit; möge Gott uns und unsern Nachkommen Jahre zulegen. Nie wird dein Andenken bei mir schwinden, der du tief in mein Herz eingegraben bist, und wie ein Siegel fest an mir haften. Stets werde ich für deine Seele beten und Gott um ihre Erhebung anflehen.

(15)

(Am Grabe kleiner Kinder:)

שלום Friede sei euch, ihr theuren Seelen! die ihr nur kurze Zeit die körperliche Hülle getragen, bald aber mir gewaltsam entrisen wurdet, ohne daß ich weiß, ob diese Leiden mir Gott aus Liebe oder in Folge begangener Sünden zugeschiedt, und ob er mich nicht darüber zu Gericht stellen werde, daß meine Kinder mir beim Leben gestorben, da diese Schäflein nichts Schlimmes gethan, daß sie so früh hingeschieden. Doch, wie dem auch sei, danke ich

וּמַצְדִּיקִים אוֹתוֹ וּלְיִרְאַתוֹ אָנּוּ חֲרָדִים: וְאֲנִי תַפְלָה לְאֵל
 חַי. אֲשֶׁר בְּיָדוֹ פְּקֻדוֹן רוּחֵי: וְעַל נִשְׁמַתְךָ הַטְּהוֹרָה. אֵל
 מוֹל פְּנֵי שְׂכִינְתוֹ לְהַאֲרִיחַ: וְאֵל יְהוֹשֵׁעַ בֶּן נוּן רֹאשׁ
 הַמַּעֲלָה. יִמְסַרְךָ לְהַיּוֹת תּוֹרַת אֱלֹהִים מִשְׁקָה וְדוֹלָה:
 עַל יְדֵי מַטְטְרוֹן שַׁר הַפְּנִים. הַלּוֹמֵד כְּכֹל יוֹם לְקַטְנִים:
 וּבַחֲצוֹת הַלַּיְלָה תַעֲלֶה לְמַתִּיבְתָא עֲלָאָה. לְשִׁמוֹעַ תּוֹרָה
 מִפִּי הַקָּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא בְּדוֹגְלָאָה: וַיִּשְׁתַּעֲשַׁע כְּךָ שַׁעֲשׂוּעִים
 וְאַהֲבִים. וַיַּעֲלֶךָ בְּמַעֲלַת הַפְּרוּבִים: וְאַתָּה זָרְעֵי אֲשֶׁר
 הָיִית מִתְּנָה בְּיָדֵי לְפִי שַׁעַה עֲמוּד בַּתַּפְּלָה וּבִבְקָשָׁה פְּנֵי
 מֵאֲזִין שׁוֹעֵרָה: יִכְפַּר עוֹנֵי אֲשֶׁר גָּרְמוּ לְקִיחַתְךָ. וְאֵל
 יִבְעַתּוּנִי שְׁבִטְךָ וְאִימַתְךָ: וַיִּמְלֵא יָמֵי בְּטוֹב וּשְׁנוֹתַי
 בְּנַעֲמִים. אֵךְ טוֹב וְחָסֵד יִרְדְּפוּנִי כֹל יְמֵי חַיִּי וְשִׁבְתִּי
 בְּבֵית יְיָ לְאוֹרֶךְ יָמִים: וַיִּצִיל אֹתִי וְשָׂאֵר זָרְעֵי מִמִּיתָה
 מִשְׁבֻּלַת. וּמִכָּל מַחֲלָה וּבַהֲלַת: וּמִכָּל צָרָה וְצוּקָה. וּבּוּקָה
 מְבוּקָה וּמְבוּלָקָה: וַיַּעֲשֶׂה עִמִּי צְדָקָה. לְחַיִּינִי עַל פְּנֵי
 תֵּבֶל אֲרָקָא: בְּשָׁלוֹם וּבְשִׁיבָה טוֹבָה. וּבְכַבּוֹד וּבְפִרְנָסָה

dem Herrn, erkenne seine Gerechtigkeit an, und bin voller Ehrfurcht gegen ihn und richte mein Gebet an ihn, dem meine Seele anvertraut ist, für deine Seele, daß er sie erleuchte und zu sich emporhebe, sich an dir liebevoll ergöße, zur Stufe der Cherubim emporbringe. Und du, mein Kind! das du nur auf kurze Zeit mir geschenkt warst, stehe auf und bete zu dem Erhörer aller Bitten, daß er mir die Sünden vergebe, welche dein Dahinscheiden zuwege gebracht, daß deine Strafruthe mich nicht erschrecke, meine Tage im Glück dahin fließen, seine Huld und Güte mich mein ganzes Leben hindurch begleiten, auf daß ich lange noch in Gottes Hause verweilen möge; daß er mich und meine übrigen Kinder vor plötzlichem Hinsterven und jedem Leid und Bedrängniß bewahre, großmüthig gegen mich sei, mir ein glückliches Alter und reichliche Nah-

מִרְבָּה: וְיִסִּיר מִמֶּנִּי אֶת לֵב הָאָבִן. וְאֵל יַעֲבֹב הַטָּא וְעוֹן:
 וְיִמְחֹל עוֹנֵי וְזוֹנֵי. וְאֵל יוֹסִיף לְיִסְרֵנִי: וְרַחֲמָנָא דְרַחֲם
 עַל אֲבֹהֵתְנָא צְדִיקֵיָא. יַעוּל יִתֵּךְ לְגַן עֵדֵן לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ
 בְּחַדֵּי צְדִיקֵיָא: וְהַעֲדִרְךָ יְהֵא כַפְרָה עֲלֵנָא. וְעַל כָּל אַנְשֵׁי
 בֵּיתְנָא: וְקָדָם מְרֵי עֲלָמָא לַחַיִּי. בְּקִרְבֵּן דְּמִתְקַבֵּר
 בְּרַעְוָא: וְלֹא יוֹסִיף עוֹד לְדַאֲבָה. וְיִמְחֹד הוֹכְנֵא: וְיִתֵּן
 לְנָא בְּנֵי דְכַרְיִן דִּיהֵיוֹן וְיִהוּוֹן עֶסְקִין בְּאוֹרֵיתָא קְדִישָׁתָא.
 וְיַעֲדֵי מִנֵּן וּמִכָּל עֵמִוּהַ בֵּית יִשְׂרָאֵל צָרָה וְיָגוֹן וְאַנְחָה:
 וְכָל מַרְעִין בִּישׁוּן: אָמֵן:

(טז) (געבעט מייעט טעהטמאנעט טס גרמבע זיינער פֿרויט:)

נַפְשׁ טְהוֹרָה עָלִית לְרוּם הַכִּיּוֹן. יִכּוֹנֵן מְעוֹנְתְךָ סִתְרְךָ
 בְּצַד עֲלִיוֹן: נַפְשֶׁךָ בְּטוֹב תִּלְוֵן וְרַעְךָ יִירָשׁ אַרְץ יַעֲן בִּי
 בְּעֵלְךָ עֲבַדְתָּ בְּנִקְיוֹן. עִם הַתְּמִימוֹת שָׂרָה רִבְקָה רַחֵל

nung gebe, ein williges Herz mir verleihe und keine Sünde mein Glück verhindere, daß er meine Sünden verzeihe und mich nicht ferner züchtige. Möge Gott, der sich unserer Vorfahren erbarmte, dich nach Eden bringen, auf daß du dich dort in Gemeinschaft der Gerechten deines Daseins freuest. Möge dein Tod uns und allen unsern Angehörigen zur Versöhnung dienen und vor dem Herrn des Himmels als ein angenehmes Opfer gelten. Möge er uns nicht mehr betrüben, unsre Sünden vergeben und uns Söhne schenken, welche sich des Gesehstudiums befließigen und möge er von uns, wie von seinem ganzen Volke Israel jede Noth, jeden Kummer, jede Betrübniß und alle verderbliche Krankheiten stets fern halten! Amen!

(16) Gebet eines Ehemannes am Grabe seiner Frau:)

טז נפש! du reine Seele, die du dich in jene Höhe hinauf geschwungen! Mögest du deine Ruhestelle im Schatten des Allerhöchsten finden und wie du oben der Seligkeit genießest, so mögen auch deine Kinder hier des Glückes genießen! Mit fleckenloser Treue hingst du deinem Manne an, darum möge dein Aufenthalt bei jenen

וְלֵאמֹר מְדוּרָךְ בְּיוֹפֵי אֶפְרַיִם: אִשָּׁה כְּשָׂרָה בְּנָשִׁים
מְאוֹשָׁרָה נְקִיָּה שְׁהוּרָה. אֱלֹהִים יי נְאוֹר בְּגִבּוֹרָה. יְשִׁים
חֶלְקָה עִם שָׂרָה: אִשָּׁה כְּשָׂרָה בְּנָשִׁים חֲשׂוּקָה. נֵר שֶׁבֶת
הַדְּלִיקָה בְּחֻקָּה: הָאֵל הַנִּקְדָּשׁ בְּצַדִּיקָה יְשִׁים חֶלְקָה עִם
רַבֵּקָה: אִשָּׁה כְּשָׂרָה בְּנָשִׁים נְאֻהָ. חֶלְתָה הִיתָה קוֹצָה
בְּמִלּוּאָה: הָאֵל אֲשֶׁר גָּאָה גָּאָה. יְשִׁים חֶלְקָה עִם לֵאָה:
הָאֵל חוֹמַל וּמוֹחֵל. יוֹכֵר לָהּ רַחֲמָיו עִם כְּבוֹדוֹת וּצְנוּעוֹת
נִחְלָתָה תִנְחַל. לְהִיּוֹת מִנְתָּה עִם רַחֵל: אִשֶּׁת חֵיל עֲטַרֶת
בְּעֵלָה. נִתְבָּרַךְ הַבַּיִת בְּגִלְגָּלָה: הִיתָה שְׂכִיחָה בְּגוֹא
דְּבֵיתָא. וּמְקַרְבָּא הַנִּיתָא: הִיתָה נְזוּהֶרֶת לְעֲשׂוֹת מִצְוֹת.
בְּשִׂמְחָה וּבְדִיצוֹת: וּבְאֶקְרוּיֵי בְּנֵהָא וּבְנִטְרָא לְגַבְרָא עַד
דְּאֵתֵי מִבֵּי רַבָּנָן וּמְעַשִׂית מִצְוֹת. מְלֵאכֵי רַחֲמִים יִפְתָּחוּ
לְךָ הַשְּׁעָרִים הַסְּגוּרִים וְתִתְעַדָּן הַנְּשִׂמָה הַתְּמִימָה.
וְתִרְאֶה אֹר מְאֵל נְאוֹר אֲשֶׁר מַעֲיֵן כָּל חַי נַעֲלָמָה: וְאֵת
כִּי נִסְעֶת לְמְנוּחוֹת בְּגוֹרֶת קְדִישִׁין וּבְמֵאמֶר עִירִין. וְעוֹבֶת

frommen Frauen Sara, Rebecca, Rahel und Lea seyn; fromm
und unbescholten, wie du warst, gebührt dir ein gleiches Loos
mit Sara; gläubig und wohlgesinnt hast du dein Sabbathlicht
pünktlich angezündet, so möge denn der Herr dir ein gleiches Ge-
schick mit Rebecca bescheiden! Gottesfürchtig und löblich hast du
deinen Teig abgefondert, darum möge der Herr dir ein Loos,
wie der Lea bescheiden! Möge der vergebende Gott dir ein Loos
bescheren, wie der frommen Mutter Rahel. Ein Biederweib warst
du stets und deines Mannes Krone, über dessen Haus du den
Segen brachtest. Stets warst du um die Deinen und ihnen nütz-
lich, die größte Freude gewährte es dir, deine Pflichten zu er-
füllen, deine Kinder gut zu erziehen, deinen Mann zu pflegen;
mögen erbarmende Engel dir die verschlossenen Pforten öffnen,
auf daß deine fromme Seele sich ergöße und dir das göttliche, den
Lebenden verborgene Licht strahle. Auf den Ruf des Allerheiligsten

אוֹתָנוּ לְאַנְחוֹת וּלְמִשְׁדַּחַת גִּירִין: יְהִי נָא חֶסֶדְךָ עָלֵינוּ.
 לְמִשׁוֹךְ חוּט שֶׁל הַסֵּד עָלֵינוּ: אַחֲרֵי כִי יִדְעָתָ כִּי אָדָם
 אֵין צָדִיק בְּאָרֶץ. אֲשֶׁר אֵין כְּעֶסוֹ לַפְעָמִים יִירָץ: לְהַקְדִּים
 לְרַחֲמִים. פָּנִים זְעוּמִים: וּפִן וְאוֹלֵי גַם אוֹתֵי הַכַּעַס. הֵבִיא
 לְיָדֵי טַעַת. לָתֵת בְּעַקְרַת הַבַּיִת מִגְרַעַת: בְּאוֹנָאת
 דְּבָרִים תִּמְבִּיא לְיָדֵי דַמְעוֹת. אוֹ שְׂאָר גְּלוּלֵי סְבוּת
 תִּמְבִּיאִים לְיָדֵי תַגְרָאוֹת: מַחֵל נָא סֶלַח נָא אוֹנָאת
 תְּקוּבָה. וְאֵל תִּזְכְּרֵי לִי שׁוֹם חוּבָה: וּכְלֵהוֹן יְהוֹן שָׁרֹן
 שְׁבִיקוֹן שְׁבִיתוֹן בְּטַלְיוֹן וּמִכְטָלִין. לֹא שְׂרִירִין וְלֹא קִימִין
 כְּעֵנֹן בּוֹקֵר וּכְגִלִּים: וּמִזְחֵר יְקַדְמוּנֵי רַחֲמֶךָ לְעֵמוּד
 בְּתַפְלָה בְּשִׁבְלֵנוּ אֶת פְּנֵי יי אֱלֹהֶיךָ: הַמְחִיחַ חַיִּים. אוֹמֵר
 וְעוֹשֶׂה גְזוֹר וּמְקַיֵּם: יְגִדוֹר פְּרָצָה הַפְּרוּצָה. וַיִּבְטַל כָּל
 גְּזִירָה חֲרוּצָה: וַיִּתֵּן לָנוּ חַיִּים אַרְוִכִים בְּכַבּוֹד וּבְעוֹשֶׁר.
 בְּמִלוֹי וְלֹא בְּחוּסֵר: כְּדֵי שְׂאוּכַל לְפָרְנֵם זְרַעֵי וּבְנֵי בֵיתֵי.

bist du zur Ruhe heimgegangen und hast uns dem Kummer über-
 lassen; o lasse deine Güte über mich walten! Du weißt es wohl,
 daß es hinieden keinen vollkommen Gerechten gebe, keinen Menschen,
 der sich nicht zuweilen vom Zorn hinreißen ließe und statt der
 Freundlichkeit ein böses Gesicht zeigte; vielleicht hat nun auch mich
 der Zorn verleitet, dich, brave Hausfrau! zu beleidigen, dich
 durch kränkende Worte zu Thränen zu bringen oder durch sonst
 eine Veranlassung mit dir zu grollen; o, vergieb mir diese Krän-
 kung, sei meiner Verschuldung nicht eingedenk, und lasse sie
 gleich einer Frühwolke, gleich der Meereswelle schwinden! Richte
 für uns dein Gebet an Gott, den Lenker unsrer Schicksale, daß
 er jedes Mißgeschick von uns abwende, jedes schlimme Verhängniß
 zurücknehme, uns ein langes, ehrenvolles Leben schenke, volle,
 reichliche Nahrung mir angebeihen lasse, damit ich meine Kinder
 und sonstigen Angehörigen reichlich ernähre und jene zur Frömmig-
 keit erziehe, wie mein Herz es sehnlich wünscht; daß stets Friede
 und Eintracht unter den Meinigen herrsche, Ehre, Glück und

וְלַגְדָּלָם לְעִבּוֹדַת הַשֵּׁם כְּאֲשֶׁר עִם לְבָבִי וְדַעְתִּי: וְיִהְיוּ כָּל
 בְּנֵי בֵיתִי בְּשָׁלוֹם וּבְאַחֻזָּה. וּבְכַבּוֹד וּבְהַצְלָחָה וּבְהַרְוָחָה:
 וְאֵת תְּשׂוּאֵי בְּעָרֵי רְגָה וְתַפְלָה וְהַפְגִּיעֵי יִצְלִנִּי הַשֵּׁם מִכָּל
 זֶעַם וְצָרָה כָּל שָׁעָה וְכָל רֵגַע. וְיַחֲיִינִי לְאוֹרֶךְ יָמִים וְשָׁנִים.
 וַיִּמְלֵא יָמֵי כְּטוֹב וְשָׁנוֹתַי בְּנִעִימִים. וְיִהְיוּ כָּל זְרַעֵי וְזֵרַע
 זְרַעֵי חֲסִידִים וְתַמִּימִים. וְלֹא יִמְצָא כְּהֵם שׁוֹם שְׂמִיץ
 וְרוּפֵי וּפְגָמִים: וַיִּבְקַע בְּשַׁחַר אוֹרֶם וְאוֹרֹבְתָם יִצְמִיחַ
 מְהֵרָה. וְיִהְיוּ מְכֻוֹנִסִּים תַּחַת כְּנָפֵי כָּךְ יָמֵי צָבָא עַד
 גְּמִירָא: וְלֹא יִצְטָרְכוּ לְבָנֵי אָדָם וְלֹא מְצַפִּים לְשִׁלְחָן
 אַחֲרֵיהֶם. וְלֹא מוֹכְנָעִים תַּחַת זְרִים: וְיִהְיוּ בְעָלֵי תוֹרָה
 וּמַעֲשֵׂים טוֹבִים. וְלֹא יִהְיֶה בֵּינֵיהֶם שׁוֹם אֵיבָה וְתַחֲרוֹת
 וְעַרְבוּבִים: קוֹם קָרָא אֶל אֱלֹהֶיךָ אֵל תְּאַחֲרֵי. הַתְּפִלָּה
 בְּעֵדֵינוּ וְאֵל אֵל שְׁחָרֵי: וּבְמָה יוֹדַע אִפּוֹא כִּי מְצָאנוּ חַן
 בְּעֵינֶיךָ. הֲלֹא בְּלִכְתּוֹךָ לְהַתְּפִלֵּל עֲבוּרָנוּ אֵת פְּנֵי אֲדוֹנֶיךָ:
 וַיִּמְלֵא בְּקִשְׁתְּךָ עֲבוּרָנוּ. בּוֹכֹתֶיךָ וּבּוֹכּוֹת כָּל הַצְּדִיקִים
 אֲבוֹתֵינוּ: וְעַתָּה הַפְּרִי נָא מַעְלֵי וּדְבֵי לְקִץ וְתַנּוּחֵי

Wohlstand ihnen zu Theil werde! O! bete für mich, daß der
 Herr mich zu jeder Zeit vor jeglichem Kummer und Leid bewahre,
 mir ein hohes Alter schenke, meine Lebenszeit angenehm hinfließen
 lasse; daß meine Kinder und spätesten Nachkommen stets fromm
 und rechtschaffen seien, einen fleckenlosen Lebenswandel führen,
 ihr Licht, wie das Morgenroth hervorbreche, ihr Heil schnell
 emporblühe! Mögen sie, so lange ich lebe, um mich versammelt
 seyn, keines Menschen bedürfen, keines Fremden Tische entgegen
 harren, keinem Fremden untergeben seyn. Mögen sie Gelehrte
 seyn und edle Handlungen ausüben, möge keine Feindschaft und
 kein Zank unter ihnen entstehen! O! beeile dich, für mich zu beten,
 und lasse daran erkennen, daß ich bei dir Gewogenheit gefunden.
 Möge auch der Herr deine Bitte erhören in Berücksichtigung deiner
 Verdienste und der Verdienste unsrer frommen Vorfahren. Und

וְתַעֲמֹד לְגֹרְלֶךָ לְיָמֵי קָץ: לָנוּחַ בְּמִנוּחָהּ שְׂאֵין לָהּ
קָץ וְתִכְלִית. בְּעֵלְיוֹת גּוֹלִית: עַד עוֹלָם אָמֵן סְדָה:

(יז) (געבעט מייער וויטטווע פֿן איהרעט אמאנעט גרפכע, יא אמגע
יא קיינע לווייטע עהע מינגעגאנגען; העט פֿכער מינע לווייטע
פֿערהיירפטהונג טטפֿטגעפֿונדען, יא דפֿרף זימ דאס גראב
איהרעט ערסטען אמאנעט ניכט בעזוכען:)

שְׁלוֹם עָלֶיךָ אֲתָה אִישִׁי וּבְעָלִי. אֲשֶׁר הָיִיתָ בְּנֵן
בֵּיתִי וְשִׁמְחַת אֶהְיֶה: מֵאִיר הָיִיתָ מֵאֶפְלִי. וְשִׁמְחַת
גִּילִי: הָיִיתָ לִי עֶטְרַת צְבִי. וְרִפְאוֹת מִכְּאוּבֵי: וְעַתָּה
שְׂרִיתָא רַבִּיתִי פִּקְעָה. וְשִׁמְשִׁי בְּעוֹד יוֹמָם שְׁקַעָה:
וְנִשְׂאָרְתִי בְּרֹד וְנִלְמוּדָה. פִּנָּה זְוִי פִּנָּה הֲדָרִי פִּנָּה
הוֹדָה: בְּכוּאֵי לְבֵיתִי וְאֶפֶן כַּה וְכַה. וְאָרָא כִּי אֵין אִישׁ
וְאוֹמֵר אֵיכָּה: אֵיכָּה עֹזְבֹתֵנִי עֹזְבָה וְשִׁכּוּחָה. אֲשֶׁה
עֲצוּבַת רוּחַ בְּכַה תִּבְכֶּה וְדִמְעָתָה עַל לְחַיֶּה: אֵין קִי
מִנַּחֵם וְלֹא מְשִׁיב יְגוֹנִי. וְאָבוֹא הַיּוֹם אֶל הָעֵין בְּבֵית

du mögest sanft ruhen und deinem einstigen Ziele ruhig entgegen
gehen! Amen!

(17) Gebet einer Wittwe an ihres Mannes Grabe, so lange sie keine
zweite Ehe eingegangen; hat aber eine zweite Verheiratung statt
gefunden, so darf sie das Grab ihres ersten Mannes nicht besuchen.

שְׁלוֹם Sey mir gegrüßt, lieber Mann, Stütze meines Hauses,
Freude meiner Hütte! du erhelltest einst meine Finsterniß warst
der Schmuck meines Hauptes, der Balsam meiner Schmerzen;
doch jetzt, ach! ist das Gebälke meines Hauses im Sinken, meine
Senne am hellen Tage untergegangen, einsam und verlassen stehe
ich da, mein Glanz und meine Herrlichkeit sind geschwunden, ich
trete ins Haus, sehe mich überall um, suche aber vergebens
meinen Mann; ach! wo bist du? rufe ich; ach! wie hast du
mich in Betrübniß zurückgelassen? Thränen rollen mir unaufhörlich
über die Wangen, doch Niemand hat Trost für mich, Niemand
verschuecht meinen Kummer. So komme ich denn jetzt zu dir,

עיני. אל נקרת בור מנוחת הדר ששוני: בקשתיו
 ולא מצאתיו. אך מן המצר קראתיו: ואומר שלום
 לך ולנשמתך הטהורה. בצל ענן כבוד תהיה שמורה.
 לעד ולנצח תהיה לשוב זכורה: וירחם עליך הבורא
 ויהי נועם יי עליך. ויראה לפניו פעלך: כמעשי
 אבותינו הקדושים. ושמונה נסיכי אדם וארבע
 חרשים: והנה נא ראה תראה בעני אמתך. וזכרת
 את אמתך: וראה עניי ושפלותי. ונמוכת רוחי
 וצרותי: ועל מי נששת מעט הצאן ההנה. כבשורת
 הצאן צאני אשר הצבת לבדנה: נסעת אתה למנוחות.
 ועובת אותנו לאנחות: מי יורה דעה. ומי יבין שמועה:
 גמולי מחלב ועתיקי משדיב. ומי יורה לנו דרכי
 אלהים חיים: מי ידריכנו בנתיב יושר. ומי יורה לנו
 שעת הכושר: ועל מי הבטחת אלמנתך. ומי יבנה
 בנן ביתך: ואם תדמה מיתת אשה על בעלה בחורבן
 הבית בימיו. תדמה מיתת הבעל על אשתו כאלו

mein Augeapfel, an die Ruhestelle meiner Freude, ich suche und
 finde ihn nicht; so begrüße ich in meiner Bedrängniß deine reine
 Seele, die der Herr in seine heilige Obhut nehmen und ihr ewi-
 ges Heil schenken wolle! Möge der Schöpfer sich deiner erbarmen,
 dir Freundlichkeit zeigen, deine Werke denen unsrer heiligen Vor-
 fahren gleich achten. O! siehe, wie elend ich bin, bedenke meine
 Betrübnheit und meine Leiden! Mir hast du die Schäfchen zurück-
 gelassen! Du bist zur Ruhe heimgegangen und mich dem Kummer
 überlassen! Wer soll diese kleinen, unerzogenen Geschöpfe unterrich-
 ten und belehren? Wer ihnen den Weg zu Gott zeigen, sie zur
 Tugend anleiten, zur Rechtschaffenheit anführen? Auf wen soll
 deine Wittve vertrauen? Wer soll dein Haus erhalten? Ist der Tod
 einer Ehefrau mit der Zerstörung des Tempels zu vergleichen, so
 kommt der Tod eines Ehemannes, seiner Frau als eine Welt-

נִחַרְבְּ הָעוֹלָם וּמְרוֹמָיו: עַל בֵּן רַחֵם עַל פְּלִיטַת צֶאֱן
יְדִידְךָ. מִי יוֹדֵעַ יָשׁוּב וְנָחֵם וְהִשְׁאִיר בְּרַכָּה אַחֲרֶיךָ:
וְעִמּוֹד נָא בְּתַפְלָה וּבִבְקָשָׁה. לִפְנֵי אֵל רַם וְנִשְׂאָ: אָבִי
יְתוּמִים וְדִין אֱלֹמְנוֹת. וּמְרַחֵם עַל עֲגוּנוֹת: יִכְפֹּר עַל
חַטָּאתַי. וַיְבַנֶּה הַרְיוֹסוֹתַי וְשׁוֹמְמוֹתַי: וַיִּשִׂים צָרִי
לְמַכְאוּבִי. וַיִּרְחַם עָלַי וְעַל טַפְלֵי דִתְלוּ בִי: וַיְנַחֵם אוֹתַי
וַיְדַבֵּר עַל לִבִּי. דְּבַרֵי תַנְחוּמִים הַמְרַפְּאִים בְּאָבִי: וַיִּסֹּר
כָּל מַחְלָה וְכָל גַּעַם מִקְרָבִי. אַף תִּשְׁיב צוּר חֲרָבִי: שְׁלֵא
יִרְאוּ בְּעֵינַי בְּעֵלֵי דָבְבִי. וְלֹא יִנְקְמוּ בִי עוֹד אוֹיְבֵי: וַיִּישַׁב
בְּנֵין בֵּיתִי הַחֲרוּם. בְּשִׁדּוּדָהּ וּבִנְחֻתָהּ בְּשִׁמְשׁ לָרוּם:
וְלִרְעִיבֵי לֶחֶם מְזוּן וְצִדָּהּ יִפְרוּם. וְלִגְדֵלִים כַּעֲץ אֶפְרוֹ
וְרַעֲנָן כְּרוֹשׁ: וַיֵּאִיר מֵאֲפֵלְנוּ כְּסֶהָר וְהָרִם. וַיִּשְׁאִיר לָנוּ
עֲנָף וְשׁוֹרֵשׁ: בָּנִים וּבְנֵי בָנִים. חֲכָמִים וְנְכוֹנִים: נִשְׁוֹאֵי
פָּנִים. עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹת בְּכָל זְמַנִּים: יוֹדְעֵי
לְעֵתִים נְכוֹנִים. מֵאֲרִיבֵי יָמִים וְשָׁנִים: בְּעוֹשֵׁר וּכְבוֹד
עַל מִי מְנוּחוֹת חוֹנִים. וְאַתָּה תִּשָּׂא בְּעֵדְנוּ רַנָּה וְתַפְלָה

zerstörung vor; so erbarme dich denn deines Ueberrestes, vielleicht gelingt es dir, ihm bleibenden Segen zuzuwenden. Flehe zu Gott, dem Vater der Waisen, dem Vertreter der Wittwen und Beschützer der Trauernden, daß er meine Sünden vergebe, meine Trümmer wieder aufbaue, mir Balsam für meine Wunde reiche, sich meiner und der Kinder, die ihre Augen auf mich richten, annehme, mir lindernden Trost in meinen Leiden schenke, jede Krankheit und jedes Ungemach von mir fern halte, meine Feinde und Widersacher an meinem Elend keine Freude erleben lasse, mein zerstörtes Haus wieder herstelle, mein Glück gleich der Sonne glänzen lasse, für meine Hungrigen mir Nahrung gebe, sie groß ziehen lasse; daß er mir Nachkommen schenke, welche achtungswerthe Gelehrte, und im Befehl wehlerfahren seien und bis ins späteste Alter reich und

וְתַחְנוּנִים: יִמְלִטְנוּ הַשֵּׁם מִכַּרְתַּת יָמִים וְשָׁנִים. וּמְכַרְ
 מִיָּנִי יְגוּנִים: וְאֵת נִשְׁמַתְךָ הָאֱהוּבָה. בְּכָל מִיָּנִי חֶבְדָּה:
 וּבְכָל אֲהָבָה וְקוֹרְבָה. תָּמִיד יִזְכּוֹר אֱלֹהִים לְטוֹבָה.
 וַיַּעֲלֶה צְבוּרָךְ בְּצִמְחֵי רִבְבָה. בְּנַחַת וְשׁוֹבָה: אָמֵן:

(סו דעס גרעכע מיינעט מנקטעט:)

(יח)

רוח בני אדם העולה למעלה. בשער השמים עולה
 במסלה: נפש כי תקריב פני ענן הכבוד. עם צדיקי
 עולם לבוד: שם העלה ושם העמוד נשמת דודי.
 אשר היה מחבר לטהור פאר הודי: מלפני ומעברני
 והורי יסוד בית משפחתי אכן פנה וקורי: והיתה
 שלימה מנוחתו. ובכבוד תהיה נשמתו: ואתה בנין
 עמודי התודך בית משפחתנו. המובלע בין אנשי בית
 אבינו ואמנו: אל נא תמנע מהלוך להתפלל. אל פני
 יושב בשמי טלל: ותשא בעדינו רנה ותפלה. פני

geehrt ein ruhiges Leben führen. O! bete für uns, daß er uns vor einem unnatürlichen Tode und jeder Art von Kummer bewahre, deiner geliebten Seele aber stets freundlich eingedenk bleibe, und dein zurückgelassenes Häuflein in ungestörter Freude emporkommen lasse. Amen!

(18)

(An dem Grabe eines Onkels:)

רוח So wie der Geist des Frommen sich empor-schwingt, die Bahn zur Himmels-pforte betritt und sich der Wolkenhülle der Gott-heit naht, so auch möge deine Seele in Gemeinschaft der Seelen der Gerechten dieser Welt sich zur Gottheit empor-schwingen und da verbleiben. Mein war deine Seele hier, Schmuck meines Hauptes! Du warst mein Lehrer und Unterweiser, die Grundlage des Hauses meiner Familie, sein Grundstein und sein Gebälke. O! daß deine Ruhe vollkommen sey, deine Seele ehrenvolle Auf-nahme finde. Und du, Hauptstütze unserer Familie! unterlasse nicht, vor den im Himmel Thronenden betend hinzutreten, daß er

נוֹרָא עֲלִילָהּ: לְבָלוֹת יָמַי בְּטוֹב עַל פְּנֵי חֶלֶד. וְאַחֲרֵיהּ
 מִמָּתִים יָדְיוֹ מִחֶלֶד: וַיִּמְלֵא יָמַי בְּטוֹב וּשְׁנוֹתַי בְּנַעֲיִמִים.
 וְחִלְקִי יִהְיֶה בַּחַיִּים עִם חַסִּידִים וְתַמִּימִים: וַיִּצִילֵנִי מִיַּד
 אוֹיְבִים וְקָמִים. וַיִּמְלֵא שְׂאֵלְתִי וּבִקְשָׁתִי בְּרַחֲמִים: וְאִם
 לֹא לְמַעַנּוֹ יַעֲשֶׂה. לְהַסִּיר חֶרוֹן אַף וְכַעַס: יַעֲשֶׂה בְּגִנְךָ
 וּבְגִין נַשְׁמוֹת צְדִיקֵי וְחַסִּידֵי עוֹלָם הַטְּמוּנִים פֶּה. וּבִזְכוּת
 אֲבוֹתֵינוּ אֲבָרְחָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב וְאֵל יִשְׁבְּנֵי רִיקָם מִלְּפָנָיו:

(יט) (פס גרפבע חיינער טפנטע:)

שְׁלוֹם עָלֶיךָ אֵת דּוֹדְתִי. פֶּאֲרִי וְהַדְרָתִי: הֵייתָ מְשַׁעֲנֵת
 אֲבִן פְּנֵה. לְבִנֵי מְשַׁפְּחָתְנוּ בְּרֵאשׁוֹנָה: וְסִמְךָ לְבִנֵּי
 בְּתִינוּ. וְעֲצִמְנוּ וּבְשָׂרְנוּ: אֵל נָא תִמְנְעֵי מִקְּדַתְפִּילָה
 בְּגִלְלָנוּ. אֵת פְּנֵי יי אֱלֹהֵינוּ: יַחֲוִיק בְּנֵי בֵּיתִי. וּבְכוֹד
 בֵּית מְשַׁפְּחָתִי. וַיְחַיֵּינִי בְּשָׁלוֹם וּבְמִשׁוֹר וּבִזְשׁוּר.
 וַיִּפְרַנְסֵנִי בְּכָבוֹד וּבְעוֹשֶׁר. וַיִּצִילֵנִי מִכָּל צָרָה וְצוֹקָה.
 וּמִכָּל מִינֵי פְּוִרְעָנוּיִת הַמִּתְרַגְּשׁוֹת לָבוֹא עַל פְּנֵי אֲרָקָא:

mich meine Tage im Glück verleben, mein Loos das der Frommen
 und Rechtschaffenen werden lasse, mich gegen Feinde und Wider-
 sacher in Schutz nehme, erbarmungsvoll meine Wünsche und An-
 liegen gewähre, seinen Zorn, wenn auch nicht feinehalten, doch
 mit Berücksichtigung deiner, wie auch der Gerechten und From-
 men, die hier begraben liegen, so wie der Verdienste unsrer
 Voreltern, Abraham, Isaac und Jacob, von mir abwende und
 mich nicht leer abweise! Amen.

(19) (Am Grabe einer Tante:)

שלום Sei mir gegrüßt, liebe Tante! mein Schmuck und mein
 Glanz! Du warst von jeher ein stützender Eckstein unserer Familie,
 eine Stütze unseres Hauses, eine theure Blutsverwandte! Darum
 unterlasse nicht, Gott unfertwegen anzuflehen, daß er mein Haus
 fest, die Ehre unserer Familie unverlezt erhalte, mich auf geradem,
 rechtlichen Wege wandeln lasse, auf daß ich mich ehelich und redlich

וּמִכָּל מִיּוֹן מִצִּיקוֹן. וּמִגּוֹלָנִים וּסְקָרִיקוֹן: וּמִכָּל מִשְׁחִית
 וּמִזִּיקוֹן. וּמִשְׁדֵּן רוּחִין וְלִילִין וְזִיקוֹן: וְאֹפֶה לְגַדֵּל בְּנֵי
 לְתַלְמוּד תּוֹרָה בְּשִׂמְחָה. וְלֹהֵשָׁאִיר אַחֲרַי בְּרַכָּה: וְרוּחַ
 חַכְמִים יְהֵא מֵהֶם נוֹחֵה. וְהָיָה לִי וּלְבָנַי לְמִשְׁתָּהּ:
 וְאַתְּפָרְנֶם בְּנִקְיֹת וּבְשׁוּפֵי. וְלֹא יִמָּצֵא בְּנוֹ שׁוֹם שְׂמִץ
 וְדוּפִי: וְלֹא נִחָטָא וְלֹא נִבּוּשׁ וְלֹא נִכְלָם מֵאַבּוֹתֵינוּ.
 וְיִתֵּן לָנוּ אֱלֹהֵינוּ: חַיִּים אַרוּכִים. חַיִּים שְׁלֵם שְׁלוֹם.
 חַיִּים שְׁלֵם טוֹבָה. חַיִּים שְׁלֵם בְּרַכָּה. חַיִּים שְׁלֵם פְּרִנְסָה.
 חַיִּים שְׁלֵם חֲלוּץ עֲצֻמוֹת. חַיִּים שְׁיֵשׁ בָּהֶם יִרְאֵת חֵטָא.
 חַיִּים שְׁאִין בָּהֶם בּוֹשָׁה וּבְלִימָה. חַיִּים שְׁלֵם עוֹשֵׁר וְכָבוֹד.
 חַיִּים שְׁתֵּהָא בְּנוֹ אַהֲבַת תּוֹרָה וְיִרְאֵת שְׂמִים. חַיִּים
 שְׁיִמְלֵא הַשֵּׁם אֶת כָּל מִשְׁאֲלוֹת לְבָנוּ לְטוֹבָה. וְאַנְחָנוּ
 נְחַלֵּץ חוֹשִׁים לְהַתְּפַלֵּל עַל נַשְׁמָתְךָ. רַחֲמָנָא יְדַבְּרִינֵךְ
 לְשַׁלְמָא תָּמִיד וְדָכִי לְקֵץ וְתַנּוּחֵי וְתַעֲמוּדֵי לְגוֹרְלֵךְ לְקֵץ
 הַיּוֹם: אָמֵן:

ernähre, daß er mich gegen jedes Leid und jede Bedrängniß schütze,
 vor jedem Ungemach, das hereinzubrechen pflegt, mich bewahre,
 von allen schädlichen Ereignissen mich fern halte, mir das Glück
 verleihe, meine Kinder zum Studium des Gesetzes groß zu ziehen,
 und daß ich eine segenvolle Nachlassenschaft hinterlasse, worüber sich die
 Weisen freuen mögen; daß er mir und meinen Kindern seine Gunst
 zuwende und meine Nahrung tadel- und vorwurfsfrei sein lasse,
 damit ich nicht Sünden halber unsern Eltern Schande mache; daß
 er uns eine lange Lebensdauer schenke, ein Leben voll Frieden,
 Glück, Segen, Nahrung, Gesundheit, Sündenscheu, ein Leben ohne
 Schmach, ein Leben in Reichthum und Ehre und Gottesfurcht,
 ein Leben, in dem er alle unsere Herzenswünsche erfülle; und auch
 wir wollen für deine Seele beten, daß sie Gott stets selig sein lasse,
 daß du deinem Ziele entgegen schreiten und zum bestimmten Zeit-
 punkt auferstehst. Amen!

(געבעט בייס פאטריטט איינער רייזע איבער)

(כ)

פֿעלד אָן איינעם פֿערוואַנדטען גראַבעט.)

שָׁלוֹם עָלֶיךָ אַתָּה שְׂאֵרֵי. אֲדוֹנֵי מוֹרֵי עֲצְמוֹ וּבְשָׂרֵי:
 שָׁלוֹם לְךָ וּשְׁלוֹם לְנַשְׁמָתְךָ. וְהִיתָה שְׁלֵמָה מְנוּחַתְךָ:
 בְּצִרּוֹר הַחַיִּים תִּהְיֶה נִפְשָׁךְ צְרוּרָה. אֵת יְיָ אֱלֹהֶיךָ הַגָּדוֹד
 וְהַגִּזְרָא: עֲתָה הִנֵּה בָאתִי לְהַשְׁתַּטֵּחַ עַד קִבְרְךָ. וּלְבַקֵּשׁ
 מִמְּךָ שְׁתַּתְּפִלֵּל בְּעַדִּי קִדְם מִרְךָ: בְּחַעֲלוֹתַי עַל לְבִי
 לְצֵאתִי לְדָרְךָ. אֲשֶׁר כְּפִי דַעְתִּי הוּא לִי מִן הַצֹּרֶךְ:
 עֹמֵד נָא בְּתַפְלָה וּבְבִקְשָׁה. לְפָנַי מִלֶּךְ אֱלֹהִים וְנִשְׂאָה:
 יוֹלִיכֵנִי אֶל מְחוֹז חֶפְצִי בְּנַחַת וְשׁוֹבָה. לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם
 וּלְטוֹבָה: בְּדָרְךָ יִשְׂרָה. בְּלִי שׁוֹם פֶּחַד וּמוֹרָא: וַיְצִילֵנִי
 מִכָּד אֹיֵב וְאוֹרֵב וְלִסְטִים. וְעוֹשֶׂה סְטִים: וּמְשַׁנּוֹי
 רוּחֹת. וּמַכֵּל יְגוֹן וְאַנְחוֹת: וּמַכֵּל דְּבַר הַמּוֹיֵק וּמְרוּחַ
 סוּעָה וְסַעַר. וּמַחְלוֹק וּמְנִים. וּמַכֵּל יְגוֹנִים: וּמְבַרְיוֹת
 רְעוֹת הַגְּדִלוֹת בְּמַיִם אוֹ בִּיבְשָׁה. וּמַכֵּל בְּרִיָּה קִשְׂרָה:

(20)

(Gebet beim Antritt einer Reise über
 Feld an eines Verwandten Grabe.)

Sei mir gegrüßt, theurer Freund! Lehrer und Verwandter! Gegrüßt seist du, gegrüßt deine Seele! Vollkommen sei deine Ruhe, selig deine Seele unter der Obhut des Allerhöchsten. Ich komme hier her, um mich auf deinem Grabe nieder zu werfen und dich zu bitten, daß du, indem ich entschlossen bin, mich auf die Reise zu begeben, die ich für nöthig halte, dich betend bei Gott für mich verwendest, daß er mich mein Reiseziel ruhig erreichen lasse, meine Reise in jeder Art ersprießlich sein lasse und mich auf den rechten Weg führe, frei von Furcht und Angst, von Ueberfall von Feinden, Auflauern und Räubern und sonstigen bösen Menschen, vom Einfluß abwechselnden Wetters, geschützt gegen Kummer und Sorgen und Schädlichkeiten aller Art, gegen Sturm und Wetter, den Einfluß der Jahreszeiten, wilde Wasser- und Landthiere und sonstige bössartige Thiere und Nachtheile aller Art, daß kein

וּמְבַל נֶזֶק וְהַפְסֵד. וְאֵל יַעֲבֹבֵנִי לֹא מְשַׁכִּיחַ וְלֹא מְבַרִיחַ
 וְלֹא מַסְטִין וְלֹא מְזִיק וְלֹא מְצַד וְלֹא מְבַלְבֵּל וְלֹא מְקַלְקֵל
 לֹא מַתְרִים וְלֹא מְאַיִם וְלֹא שָׁטָן וְלֹא שׁוֹם פְּגַע רַע.
 וְיִזְלִיכֵנִי וְאֵת כָּל הַנְּלוּיִם עִמִּי וְכֹד מְנַהֲגִי וְכֹל מִזְלִיכֵי
 אוֹתִי וְאֵת אֲשֶׁר לִי בְלִי עֲצָלָה וְכֹלִי בְטוֹל וְכֹלִי תְשׁוּת
 בַּח. וְיִגְיַעֲנֵי אֵל מְחֹז חֶפְצֵי בְלִי שׁוֹם נֶזֶק וְצַעַר וְכֹדִי
 שׁוֹם הַפְסֵד לֹא בְהַלִּיכֹתִי וְלֹא בְחֹזְרֹתִי. וְכִצְאֹתִי וְכִבּוֹאֵי
 יִהְיֶה תָמִיד בְּעֹזְרֹתִי. וְכִבֵּל מְקוֹם שְׂאֵנֵי הוֹלֵךְ וְנוֹסֵעַ
 אִז חוֹנֵה שָׁם. וְלֹא יִזְכֵּר לִי שׁוֹם עֵוֹן וְפִשַׁע. וְכֹל דְּבַר
 אֲשַׁמָּה וְרִשָׁע. וְכִבּוֹתֶךָ אֶזְכֹּר לְכֹל הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בָּהּ
 נִתְבָּרַךְ יַעֲקֹב אָבִינוּ מֵעַם אֱלֹהֵינוּ בְּצֵאתוֹ מִבֵּית אָבִיו
 לְבֵית אָחִי אֱמֹ וְקִרְוֵבָיו: וְהָיָה זֶה שְׁלוֹם מְנוּחָתֶךָ.
 לְנַפְשֶׁךָ לְרוּחֶךָ וּלְנִשְׁמָתֶךָ. וְתַעֲמוֹד לְקֶץ הַיָּמִין לְגִוְרָלֶךָ.
 וְחֵיתָה נַפְשִׁי בְּגִלְגָּלֶךָ:

אָנָּה הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא. עוֹשֶׂה גְדוּלוֹת עַד

schädliches Hemmnis, kein Mißgeschick meine Reise unterbreche, daß
 er vielmehr mich, wie Alle, die mir folgen, oder mich begleiten, oder
 führen, gerade zum Ziele führe, daß die Reise ohne Trägheit, Stö-
 rung oder Ermüdung von Statten gehe, sowohl die Hin- als die
 Rückreise, daß Gott mir bei meinem Ein- und Ausgehen stets bei-
 stehe, überall, wohin ich gehe, oder wo ich verweile, mit mir sei;
 daß er mir keine Sünde, kein Vergehen, keine Schuld oder Unrecht
 in Anrechnung bringe, vielmehr mich in Berücksichtigung deiner
 Verdienste allen Segen genießen lasse, mit dem einst der Erzwater
 Jacob von ihm beschenkt wurde, als er aus seinem väterlichen Hause
 nach dem seiner Mutter Bruders und seiner Verwandten wanderte.
 Mögen sanft ruhen dein Geist und deine Seele! Mögest du am
 rechten Ziele auferstehen und möge ich deine Seligkeit mit dir theilen!

אנא Allmächtiges, großes, allgewaltiges und ehrfurchtbares We-

אֵין חֶקֶר וְנִפְלְאוֹת עַד אֵין מִסְפָּר הַבּוֹרָא כָּל נִבְרָא:
הַמְצִיא יֵשׁ מֵאֵין. וְתִשׁוּעַתוֹ בְּהֶרֶף עֵינָיו: הַנוֹטֵה תֵּבֵל
עַל תּוֹהוֹ. וּמִקּוֹחַ מַיִם עַל פְּנֵי כְּהוֹ: וְלַחֲדָד כַּח מַעֲשֵׂה
בְּרֵאתָ הָאָרֶץ וְכֹל אֲשֶׁר בָּהּ. וְאָדָם עָלֶיהָ לְמַעַן הִרְאוֹתוֹ
הַיּוֹבָא: וְלִשְׁבֹּתָ וּלְפָאֵר וּלְהַדְרֵר וּלְקַלֵּם לְיוֹצֵר כָּל אֱלֹהֵי
אֵף אֲמָנָם כִּי לָךְ דּוּמִיָּה תְהִלָּה. יַעַן כִּי תְהִלָּתְךָ רַבּוּ
לְמַעַלָּה וְאֵין לְמַעְלוֹתֶיךָ תְּכִלָּה: וּמִי יִמְלֵל גְּבוּרָתְךָ וּמִי
יִשְׁמִיעַ אַחַד מֵאַלְפֵי אֱלֹפִים וּרְבֵי רַבְּכוּרֵי מְנוֹרָאוֹתֶיךָ.
רַק עַל חֶסֶדְךָ וְעַל אֱמֶתְךָ: לְבִי בּוֹטֵחַ כִּי עֲדִידָה כָּל
בְּשׂוֹר יָבּוֹא וְיִדְּךָ מְלֵהוֹשִׁיעַ לֹא תִקְצֹר וּרְחֻמְךָ עַל כָּל
מַעֲשֵׂיךָ חוֹנִים. מִקְרָנִי רְאִמִים עַד בִּיצֵי כְּנִים. מִגְּבוּיָה
שְׁפָלִים. וּמִרְנָן רַב אוֹמְלָלִים: מִקִּים מַעֲפָר דָּל.
וְצִדְקָתְךָ עוֹמְדָת לְעַד לֹא תִחַדְרֵל: מִשְׁבִּיעַ רֵעִים.
גּוֹמֵל טוֹבוֹת לְחַיִּים. מְרוֹה צִמְאִים. וּמוֹשִׁיעַ נִדְכָּאִים:

sen, das du Großthaten ohne Schranken, Wunder ohne Zahl ver-
richtest, Alles erschaffen und aus dem Nichts hervorgerufen hast,
und ehe man sich's versieht, Hilfe sendest; der du die Welt über den
leeren Raum ausgedehnt, das Weltmeer über Tiefen gesammelt,
die Erde und was darauf sich befindet, erschaffen, besonders den
Menschen, dem du deine hohe Meisterschaft zeigen wolltest, der dich
nun lobt und preiset, rühmt und verherrlicht, wiewohl bei dir das
beste Lob Schweigen ist, weil dein Ruhm über Alles erhaben, deine
Hohheit ohne Schranken ist. Wer kann deine Allmacht in Worte
kleiden, den geringsten Theil deiner Wunderthaten ausdrücken? Nur
deine Güte, deine Treue ist es, auf die ich vertraue! An dich wen-
det sich jeder Sterbliche, und deine Macht reicht aus für jegliche
Hilfe, und dein Erbarmen erstreckt sich über alle deine Werke, vom
Elephanten bis zum Insekt; du erhebst die Niedrigen, erfreust die
Betrübten, richtest den Armen auf vom Staube und läßt deine
Großmuth unaufhörlich walten; du sättigst die Hungrigen, bist
großmüthig gegen die Schuldigen, labst die Durstigen, rettest die

וזוקף כפופים. ומלביש ערמים ויחפים: מתיר
 אסירים. וממלא חסרים: קרוב לנשברים. פוקח
 עורים: אוהב עניים. ומשמח דודים: ארך אף
 לצדיקים ולרשעים. ועוזר על פשעים: עזרה בצרות.
 ומקשיב עתירות: הולכי דרכים. ואשר על ערש דני
 שכנים: ולאסירי עזני וברזל. להציל גוול מיר גוול:
 ולתש כח ולנרדף. להצילו מיד רודף: מרהם עניים
 ואכזונים. וקורא דרור לשבנים: ולגרים ולתושבים.
 לכורמים וליוגבים. במאמרו יתנו השמים רכיבים:
 לאיל כי תערוג על אפיקי מים. ולעירכ כי ילדיו אר
 אל ישועו ועיניהם ישאו אל אל בשמים: אל חיה ואל
 בהמה ורמש וצפירים. כלם אליך ישברון רמש ובקרים:
 ומי ימלל גבורתך וחסדך יספר. כי מלכים ושופטי
 ארץ תפלתם כרנע תקשיב אל תבוה ואל תשקץ ואר

Zermalnten, richtest auf die Gebeugten, bekleidest die Nackten, lö-
 sest die Gefesselten, stellst her die Verstümmelten, bist nah den Zer-
 knirschten, machst sehend die Blinden, liebst die Demuthsvollen, er-
 freuest die Freunde, bist langmüthig gegen Gerechte und Ungerechte,
 vergiebst die Missethaten, hilfst aus der Noth, und erhörst die
 Bitten der Reisenden, der auf dem Krankenbette Hingestreckten, und
 derer, die in Fesseln liegen, rettest den Angefallenen, den schwachen
 Verfolgten aus der Gewalt seines Verfolgers, erbarmst dich der
 Armen und Dürftigen, befreiest die Gefangenen, die Fremden, wie
 die Einheimischen; auf dein Geheiß stürzt der Himmel den Regen
 herunter dem Hirsch, der nach frischer Quelle schmachtet, hilfst den
 jungen Raben, wenn sie hinauf zu dir ihren Jammer schreien, ihre
 Blicke zu dir hinauf richten; Thiere, Gewürm und Geflügel
 legen ihre Hoffnung auf dich! Doch wer kann alle Wirkungen
 deiner Allgüte her zählen? Du, der du das Gebet der Für-
 sten und der Erdenrichter augenblicklich erhörst, verachte und
 verachte auch das meinige nicht! Möge es zu dir hinauf dein-

תְּחַפְּרֶ: תָּבוֹא אֵלַי תְּפַלְתִּי וְשׁוּעָתִי. כִּי נִגְדָה כָּר
 תְּאוֹתַי: הֶאֱמַנְם כִּי אֵינִי אֶף כְּנַמְלָה. וְאִין בְּפִי מִדָּה:
 אֵךְ אַתָּה לְכָל דּוֹרְשֵׁיךָ מַחֲסֵה וְעֻז. מְגִדּוֹל עֻז: בְּיוֹם
 עֲבָרוֹת. בְּעֵת יִקְרוּ הַקְּדוֹרוֹת: עַל כֵּן לֹא נִירָא בְּהַמִּיר
 אֶרֶץ וּבְמוֹט הַרִים בְּלֵב יָמִים. כִּי אַתָּה הוּא מְלֵא
 רַחֲמִים: וְעַלֶיךָ בָּרַךְ בְּאֵי עוֹלָם תְּשׁוּעָתָם. וְלֵךְ נָא
 לְהַשִּׁיב אֲסִירֵי תְּקוּתָם: אֲשֶׁר שָׁתוּ בְּךָ בְּמַחְוֹנָם. אֵלַיךְ
 נִשְׁאוּ אֵינָם: הוֹשִׁיעָה נָא וְתַצִּלֵּה דְרַבֵּי אֲשֶׁר אָנֹכִי
 הוֹלֵךְ עִלֶּיהָ. הַצִּידָה מִחֶרֶב גַּפְשִׁי וּמִדַּ בְּלִיָּה: וְאִם
 גַּפְשִׁי בְּתוֹךְ לְבָאִים אֲשֶׁכְּבֶה לְוַהֲטִים. אֲשֶׁר עֲקֻלְקֻלוֹת
 מָטִים: מְשֻׁמְרִים הַבְּלִי שׁוֹא. הָאוֹמְרִים לָהֵן לֹא: אֵל
 הָאֶסּוֹף עִם הַטָּאִים גַּפְשִׁי. וְעַם אֲנָשֵׁי דְמִים חֵי וְרֵאשֵׁי:
 כִּי אַתָּה הַמְּבַטֵּיהָ אֲשֶׁר לֹא יִבוֹשׁוּ קַוֵּיךָ. יִבוֹשׁוּ
 הַבּוֹגְדִים רִיקָם. וְאֲכָלוּ אֶת חֶקֶם: עַל אֲדַמָּתָם וּפְרֵי
 מַעֲלֵיהֶם. כְּאֲשֶׁר הֵם רֵאוּם: וְאַתָּה מֵאֲרִיךְ אַפִּים

gen, du, an den allein ich alle meine Wünsche richtete. Bin ich
 auch nicht einmal ein Wurm, steht mir auch kein Wort zu Ge-
 bote, so bist du doch der Schutz aller derer, die dich suchen,
 eine feste Burg zur Zeit des Unglücks; darum fürchte ich nicht,
 wenn auch die Erde wankte, wenn selbst die Berge mitten im
 Meere schwanken; denn voll bist du des Erbarmens, dir haben
 alle Geschöpfe ihre Rettung zu danken, dir steht's an, die Hoff-
 nungen derer zu erfüllen, die auf dich ihr Vertrauen setzen, zu
 dir hinauf ihre Blicke richten. O! hilf mir und beglücke meinen
 Weg, den ich gehe! Schütze mein Leben gegen des Todes Waffen,
 und wenn mich der Zufall unter Menschen führt, die auf Abwege
 gehen und der Wahrheit den Rücken kehren, so nimm meine Seele
 nicht mit ihnen hin, lasse mein Leben nicht mit ihnen enden.
 Wer dir vertrauet, wird nicht zu Schanden, nur Treulose gehen
 ihrer Hoffnungen verlustig, genießen oft hier schon die Frucht ihrer
 Werke, wie sie es verdienen. Und doch bist du langmüthig gegen

לְצַדִּיקִים וְלַרְשָׁעִים. וְנִחַיָּה בְּשִׁמְךָ נוֹשָׁעִים: וְהוֹשַׁע
 לְעַבְדֶּךָ זֶה אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ הַגָּדוֹל קוֹרֵא. כִּי עִמָּךָ
 הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּקְרָא:

יְהִי רַצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי שְׁתּוֹלִיכְנִי
 לְדַרְכֵי לְשָׁלוֹם וְתַסְעֲדֵנִי לְשָׁלוֹם וְתַסְמְכֵנִי לְשָׁלוֹם
 וְתַצִּיֵּדֵנִי מִכָּף כָּל אוֹיֵב וְאוֹרֵב וְלַסְטִים בְּדַרְךְ וּמִשׁוֹלָלִים
 וּמִשׁוֹדְרִים וּגְנָבִים וְגוֹלְגָנִים וְחַמְסָנִים וְחַשְׁפָּנִים וְרַמָּאִים
 וְשֵׁסִי דַרְכִים בֵּין בָּיֹם בֵּין בְּלֵילָה וּשְׂכוֹר וְגַעַר וְזִמְרָה
 וּכְבוֹשׁ תַּחַת רַגְלֵנוּ כָּל הַחוֹשְׁבִים וְהַיּוֹעֲצִים עֲלֵינוּ וְהַפֶּר
 כָּל עֲצָתָם וְקִלְקַל מַחְשְׁבוֹתָם וְכָל דְּבַנְעֵין כִּי יִהְיוּ מוֹשְׁבְעֵין
 בְּשֵׁם אֱהִיָּה דְלָא יְבֵאִישׁוֹן לִי וְיִתְאַסְרוֹן פּוּמְהוֹן בְּאַסְרוֹן
 דְּנַחְשָׂא וּבְשִׁלְשָׁאִין דְּפְרוֹלָא וְתַסְתַּתְמוֹן עֵינֵיהוֹן
 בְּעֻקְתָּא דְאֵר שְׂדֵי תְאַלְמְנָה שְׁפִתּוֹתֵיהֶם מִדְּבַר
 תְּחַשְׁבְּנָה עֵינֵיהֶם מִרְאוֹת וּמִתְנִיֵהֶם תְּמִיד הַמְעַד מְעֻמּוֹד
 וּמִדְּבַר. וּמִחַתּוֹר נְגִידֵנוּ וְנֶגֶד כָּל אֲשֶׁר לָנוּ וּבְכָל מְקוֹם
 שְׁנֵלֵךְ וְנִכְוֹא וְנִכְנּוּם וְנִצָּא שָׁם תְּהֵא הַלִּיכְתָּנוּ וְבִיאָתָנוּ
 וְיִצִּיאָתָנוּ וְכִנְיִסְתָּנוּ וְעִמִּידָתָנוּ וּשְׁבַתָּנוּ וְכָל מַעֲשֵׂינֵנוּ

Gerechte und Ungerechte. O! hilf deinem Knechte, der jetzt
 deinen großen Namen anruft, bei dir ist Vergebung, darum
 wirfst du innigst verehrt!

O! Herr! mein und meiner Vorfahren Gott! Sei mein
 Führer auf dieser Reise, mein Anhalt und meine Stütze; schütze mich
 gegen jeden Feind, Aufflurer und Räuber; gegen Plünderer, Diebe,
 Gewaltmenschen, Betrüger und Wegelagerer, bei Tage und bei
 Nacht; vereitle alle gegen mich gefassten Anschläge, schließe meinen Fein-
 den Mund und Augen, daß sie mir nichts anhaben können, auf daß
 ich und Alle, die mich begleiten, überall, wo wir gehen und stehen,
 ruhen oder uns bewegen, in voller Sicherheit seyen und alle unsre

לטובתנו ולגבותנו ולהנאתנו להועלתנו. ותוציא דמרחב
 אותנו ותביאנו אל מהו חפצנו כלי שום נזק וצער ושבת
 ובושת וכלי שום חסרון והפסד ותכניסנו בנוי ובנועם
 בחן וחסד ובכבוד ונבא בשלוח ובכמשמני מדינה ונמצא
 חן ושכל טוב בעיני כל שומעינו ישישו כלם לקראתנו
 להומין לנו רצונינו ולהשלים לנו חפצנו והעמידנו
 בשלום ובחשקט ובקטחה בהליכתנו ובהזרתנו. וקים
 בנו מקרא שכתוב יי ישמרה מכל רע ישמור אתנפשה:
 יי ישמר צאתה ובואה מעתה ועד עולם: ותשמרני בדרך
 הזה אשר אנכי הולך עליה ותתן לי לחם לאכול ובגד
 ללבוש והמציא לי רחה והציתה כרי לפנים בני ביתי
 בנחת ובשופי במלוי וברוח בכל צרכיהם ולחונן אביונים
 ודלים ועניים ולעשות מצות וצקורת בישראל ואשוב
 בשלום אל ביתי ואז מכוני ותנן עלי ברהמיה הרבים
 להושיעני למענה ולמען זכירת הצדיקים והחסידים

Unternehmungen zu unserm Besten von Statten gehen; führe uns
 ohne Schaden, ohne Schmerz und Nachtheil an das Ziel unserer
 Reise; mögen wir überall freundlich und wohl aufgenommen und
 wohlgelitten seyn, überall freudiges Entgegenkommen, gefälliges
 Benehmen finden, auf daß unser Vorhaben von Statten gehe, unser
 Reisezweck erreicht werde; führe uns vollkommen sicher hin und
 heim und bewähre an uns jenen Ausspruch: „Der Herr wird dich
 vor allem Bösen hüten, wird dein Leben in Schutz nehmen, dein
 Aus- und Eingehen bewachen von nun an bis in Ewigkeit“. O!
 beschütze mich auf dieser Reise, die ich unternehme, gieb mir
 bequemes, reichliches Brod, hinreichende Nahrung für meine An-
 gehörigen, damit ich ihnen gewähren könne, was sie bedürfen,
 Arme und Bedürftige zu unterstützen und Wohlthaten aller Art aus-
 zuüben vermöge. Führe mich glücklich in meine Heimath zurück,
 stehe mir bei mit deinem großen Erbarmen, beinethalben und des

הַקְּבוּרִים פֶּה וּלְמַעַן זְכוּת כָּל צְדִיקֵי וְחַסִּידֵי עוֹלָם וְאֵל
תְּשִׁיבֵנִי רִיקָם מִלְּפָנֶיךָ. יְהִי לְרָצוֹן אֲמִרֵי פִי וְהַגִּיוֹן לְפִי
לְפָנֶיךָ יי צוּרֵי וְגֹאֲלֵי:

(כא) (וען יעמךד אונטערוועגעט ס'ער איינעס פ'ריעדעקן ס'פ'רבייט
קאמוט, ז' ס'ערייטעט ער ח'ביגע געבעטע אונטער דען ב'כ'
טטבעטן א, ד אורד כ טב, זי פ'ינדען זייטע 6, 32, אור: 94):

(כב) (געבעט פ'יר דע'ינייגען, וועלכ'ער מו'יס דער פ'ערנע קא'א:
וע'ר, ד'מ ג'רבעטטאטטען זיינער (טע'רן בע'וולט):

שָׁלוֹם עֲלֶיךָ אֶת נִשְׁמַת טְהוֹרָה. אֲשֶׁר חוּצְכָה מִלְּהַבּוֹת
אֵשׁ בְּסֵם יְקָרָה. טָמוּן בְּאִישׁ קָא מְבֹעָא לָהּ הַבוּרָא. עַד
זְמַן אֲשֶׁר מֵאֲתוֹ גּוֹרָה. וַיֵּצֵאת וְהִלְכָה וְהִיתָה בְּצִרּוֹר
הַחַיִּים צְרוּרָה. אֶת יי הַגְּדוֹל וְהַנּוֹרָא. לְמִקּוֹמָה הָרֵאשׁוֹן
הִיא שָׁבָה אִו וְחוֹרָה. אַחֲרֵי אֲשֶׁר הִיתָה כְּשִׁלְהַכֶּת
בְּפֶתֶלָה קְשׁוּרָה. וּלְנֶפֶשׁ אָדָם הִיתָה צוּרָה. הוּא הַנֶּפֶשׁ
הַזֶּה וְנָקִי וּמוֹפְלָא בְּטַהֲרָה אֲשֶׁר הִיהָ לְכַלְנֹו נוֹר וְעֵטְרָה.
וּמִמֶּנּוּ נִתְמַלֵּא כָּל בְּתִינוֹ אִוְרָה. הַמְּשַׁבַּח וְהַמְּפֹאָר בְּכָל

Verdienstes der Gerechten wegen, die hier begraben liegen, wie auch aller übrigen Gerechten und Frommen wegen. O! weise mich nicht leer ab. Mögen diese Worte meines Mundes und die Gedanken meines Herzens vor dir, mein Hort und mein Erlöser, wohlgefällig aufgenommen werden.

(21) (Wenn Jemand unterwegs vor einem Friedhof vorbei kommt, so verrichtet er obige Gebete unter den Buchstaben א, ג und ז ab zu finden Seite 6, 32 und 94.)

(22) (Gebet für denjenigen welcher aus der Ferne kommend, die Grabesstätten seiner Eltern besucht.)

שלום Sey mir gegrüßt, edle Seele! die aus edlem Stoff gebildet, lange im Schooße des Schöpfers geruht, bis sie auf dessen Befehl herab in dieses Leben kam, und nachdem sie der an dem Dochte haftenden Flamme glich und das menschliche Wesen gebildet hatte, hinauf an ihre frühere Stelle zurückkehrte. Sie bildete das Wesen dieses Edlen hier, der unsre Krone, unsre Zierde war, der unsre Familie, wie ein Licht erleuchtete, ihren Stolz und ihren Ruhm

מיני שבה ותפארה נפש ההדירה וכענינו ולמעלתו
 גיותו ממנו נעדרה וכלה בארעא האי שופרא על זה
 דזה לפני ועל אלה חשבו עינינו מאורה ועתה הנדח
 ענית בדרך כחי לעבור מעברה מהר לגבעה ובראשי
 ההרים ואפוס נהרא עד שמצאתי את שאהבה נפשי
 המרה בקשתיו ולא מצאתיו לעין שמש ברה רק
 במערת צורים ובמחילת עפר בני קברא נפשי יצאה
 ונקטה עלי מרוב צערא ובור הזכור ותשובה עד
 שיתפקקו כל חוליות שבשדרא לנשק אכני המקום
 ועפרות זהב דהאי בירא כי נהפך עלי לפני נחמרו בני
 מעי הכבד והמרה ואועק ועק והילל קול ענות חלושה
 ומרה ומי יבוא אחר המלך אשר כבר עשהו בגורת
 ומי יאמר לו מה תעשה בפועל או באמירה כי אין
 לפני עולה ולא דבר סרה רק הכל מתקן לתעודה
 ולתורה ונאמן הדין בכל אשר דן וגזור ואמר תדירא

begründete, sie verließ uns, diese schöne Seele, und ließ den Körper zurück, der nun in dieser Erde modert. Ach! wie sehr empfinden wir den Schmerz darüber, wie getrübt ist unser Blick! Qualvoll war diese Reise, die ich hier her gemacht; zu Wasser und zu Lande, über Berg und Hügel habe ich sie zurückgelegt, bis ich hier bei meinem geliebten Gegenstande angelangt, ihn suchte und nirgends wo anders als in diesem Grabe fand; ich gab fast meinen Geist auf vor Schmerz, mein ganzes Wesen löste sich fast auf, indem ich mich beugte, um den Staub dieses Grabes zu küssen, das mein theuerstes Kleinod verbirgt. Ach! wie empört sich mein Inneres, welches Wehklagen dringt daraus hervor! Doch, wer darf den Rathschluß des Allerhöchsten tadeln? Wer darf zu ihm sprechen: was hast du gethan, oder angeordnet? Er kennt kein Unrecht, keine Ungebühr, alles hat bei ihm eine feste Bestimmung, gerecht ist er und gerecht jedes seiner Urtheile.

ואַחֲרַי שְׁנַשְׁמַתְךָ הִיא עוֹלָה וְחוֹרָה. לְרֵאוּת חוֹרְבַת
 בֵּיתָה אֲשֶׁר הִיְתָה בּוֹ דָרָה. וְנִצְבָה וְגַם קָמָה עַל קִבְרָה.
 עָתָה בָּאתִי לְהַחֲפִלֵּל עָלֶיךָ וְעַל נִשְׁמַתְךָ הַחַדוּרָה. בַּמָּקוֹם
 הַזֶּה אֲשֶׁר גּוֹפֵךְ בּוֹ שׁוֹרָה. וּלְבַקֵּשׁ עַל עֲצוּמוֹתֶיךָ וְנַחוּ עַל
 מִשְׁכְּבוֹתֵם שְׁלֵמָא תְדִירָא. וְנִשְׁמַתְךָ יַעַד יִי אֵתָה לְמַעְלָה
 תַּחַת בֵּס יִקְרָא. אֶל תַּחַת מְקוֹם מָה נִזְרָא. לְגַלוּת לָהּ
 סוּדוֹת עֲלִיזִים וְכָל דְּבַר סִתְרָה. מִשְׁמוֹתַי הַקְּדוּשִׁים
 וּמִלְתָּא דְּמִטְמָרָא. וְלַעֲטָרָה בְּעֵטְרַת שְׂמַחָה וְאוֹרָה.
 וְהוּא הוּנָה וְהוּא יְהוּה בְּתַפְאָרָה. עִם צְדִיקֵי וְהַסִּדֵּי עוֹלָם
 וְאַבְרָהָם וְשָׂרָה. וְתַתְּעַנְג בְּתַעֲנוּגִים רַמִּים וּלְמַרְבֵּה
 הַמִּשְׁרָה. וְלִקְץ הַיָּמִין תַּעֲמוּד קְגוֹרְלֵךְ בְּעַת אֲשֶׁר נָאוּה
 תְהִיֵּה הַשְּׁחוּרָה. וְתוֹכַח בְּיוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא. לַחֲיֵי
 עוֹלָם הַבָּא בְּצַרּוֹר תַּחֲיִים לְהוֹת צְרוּרָה. וּבְכַפָּא כְבוֹד
 נְקֻשָׁרָה. וְתַפְלְתִי עַל חִיקֵי תְשׁוּב לְחוֹרָה. לֹא תִכְלָא
 רַחֲמֶיךָ מִמֶּנִּי לְהַעֲזוּרָה. רֵאֵה תְרֵאֵה בְּעֵנֵי עֲבָדְךָ בֶן
 אִמְתְּךָ אֲשֶׁר יָגַע בְּמַדָּה יְגִיעוֹת וְנִתְפּוֹר בְּשַׁעֲרֵי הָאָרֶץ
 בְּבִמְזוּרָה. עַד אֲשֶׁר הִנִּיעַ לְמָקוֹם הַאִי דִירָה. לְבַקֵּשׁ וּלְחַנֵּן

sprüche! Da nun deine Seele auf- und abgeht und zuweilen zu
 ihrem Grabe zurückkehrt, so komme ich jetzt hier her, um für
 dich und deine Seele zu beten an dieser Stelle, die deinen Körper
 verbirgt, daß deine Gebeine sanft ruhen mögen, deine Seele hin-
 aufgebracht werde zum Thron des Allerhöchsten, daß er ihr seine
 Geheimnisse entdecke, sie mit Licht und Freude umgebe, ihren
 Glanz erhöhe unter den Gerechten dieser Welt, ihr selbige Wonne
 schenke und sie gereinigt wieder erscheinen lasse am bestimmten
 Ziele, ihr die ewige Seligkeit verleihe; aber ich bitte dich zugleich,
 mir deinen Beistand zu leisten, mein Leiden zu berücksichtigen,
 der ich mich so vielen Mühseligkeiten ausgesetzt, nach allen Enden
 hin umhergeschweift, bis ich hier endlich angelangt bin. Mit

אוֹתָךְ בְּמַר נַפְשִׁי וּלְבַי הַנְּדָכָה וְרוּחִי הַנִּשְׁפָּרָה. בְּעֵנִי
 בְּפִתַח הַשּׁוֹאֵל וּמִבְקֵשׁ עֲזֻרָה. שְׁתַּתְּפִּיל בְּעֵדֵי לַאֲשֶׁר
 בְּשָׁמַיִם שְׂכַנְתּוּ הַשָּׁרָה. הוּא מֵהוֹר וְקָדוֹשׁ וְכֹל מִשְׁרָתוֹ
 הֵם בְּקָדוֹשָׁה וּבְטָהֳרָה. שִׁיְצִילֵנִי מִחֵרוֹן אַף וְעַם וְעִבְרָה.
 וְכֹל מִשְׁלַחַת מְלֹאכֵי רָעִים וְצוֹקָה וְצָרָה. וּמִכָּל מַחֲלָה
 וּמִקָּרָה. וְכֹל דְּבַר דִּיּוֹן קָשָׁה וְרוֹעַ גּוֹרָה. וַיִּפְתַּח לִפְנֵי
 בְּתַלְמוּד תּוֹרָה. בְּמִקְרָא בְּמִשְׁנָה וּבִגְמָרָא וּבִשְׂאֵר סִפְרֵי
 קֹדֶשׁ וְסִתְרֵי תּוֹרָה. וַיִּסְעֵנִי לְעֶסוֹק בְּמִלְאכַת שָׁמַיִם
 תְּדִירָא. וַיִּפְרְנֶנְנִי מִתַּחַת יְדוֹ פְּרִנְסָה מִתּוֹקָה וְלֹא מִרָה.
 וַיַּחֲיֵנִי לְרֵאוֹת בְּנִים וּבְנֵי בָנִים עוֹסְקִים בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת
 כְּשׁוֹרָה. וְלֹא יִמְצָא שׁוֹם פְּסוּל וְשִׁמְץ דּוּפִי וְשַׁחַץ פּוֹרְעֵי
 וּבּוֹרְעֵי זְרַעֵי עַד גְּמִירָא. וְאַרְאֶה בְּנֵי הָאוֹלָם וְהַיִּבְרָה.
 וְאַתִּיהּ מְנִיחֵלִי שְׁנֵי עוֹלְמוֹת וְרַב טוֹבוֹ הַצֶּפּוֹן וְשִׁמְרָא.
 וְשִׁלְמָא יְהֵא לִי עַד וַיְבֹלֵא בְּתָרָא. וְלֹא אָמוֹת מִיַּתְדָה
 פְּתָאוּמִית וּבְעִירָה. וְלֹא קָשָׁה כְּכַפִּי וְשֵׁט פְּטוּרָא. רַק
 כְּמִשְׁחַל מַחֲלָבָא שְׁעָרָה. וְתַכְךָ הַפְּרַד נִשְׁכַּתִּי תְהֵא
 בְּצָרוֹר הַחַיִּים צְרוּרָה. וַיְצִילֵנִי מִכָּל דִּינִים וְעוֹנָשִׁים

betrübtem, zerknirschem Herzen, gleich einem bettelnden Armen
 bitte ich dich: bete für mich zum Allerhöchsten, erhabnen Thronen-
 den, zu dem Allerheiligsten und Reinsten, daß er mich vor jedem
 schlimmen Begegniß bewahre, jede Krankheit von mir fern halte,
 gegen jedes Ungemach mich in Schutz nehme, mein Herz für seine
 heilige Lehre offen halte, mir in Ausübung frommer Werke behülf-
 lich sey, mir bequeme Nahrung gebe, mich erleben lasse, Kinder
 und Kindesfinder zu haben, welche fromm sich aufführen und
 frei von jedem Makel seyen, mich bis ins späteste Alter gesund
 erhalte und keines unnatürlichen Todes sterben lasse, und dann,
 wenn meine Seele vom Körper scheidet, ihr die Seligkeit angedeihen
 lasse, jedes schlimme Verhängniß von mir fern halte und mich am

וּגְלוּלִים וּמִבֵּל גְּזֵרָה. וְלִקְץ הַיָּמִין יַעֲמִידֵנִי לְגֹזֵרל יָפֶה
 וּבְרוּרָה. וְאַתָּה תִּשׁוּב נַפְשְׁךָ לְמִנוּחַתְךָ לְנוּחַ מִנוּחָהּ
 יִשְׂרָה. וּבְכֹל חֹדֶשׁ וְשֶׁבֶת קְרָא מִקְרָא. וּבְכֹל חֲצוֹת
 הַלַּיְלוֹת שֶׁהוֹשְׁכִינָה בְּגַן עֵדֶן עֹזְבָרָה. קוּם קְרָא בְּעֵדֵי אֵל
 הָאֵל הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא. לְמַחֵר הַנּוֹר וְהַצְפִּירָה. וּכּוֹכְבָא
 דְּשָׁבִיט מוֹשְׁלִים לְהַאֲרִיה. שֶׁבַע־תִּים מְאֹר הַחֲמָה בָּרָה.
 וְלוֹבִינֵנו לְכֹל הַנְּחֻמּוֹת וּמְרָאָה הַבְּרוּרָה. אֲשֶׁר נִסְתַּכְּלוּ
 הַנְּבִיאִים בְּאַסְפֵּק־לְרִיא הַמְּאִירָה. וְאֲשֶׁר עֵין לֹא רִאֲתָהּ
 לְגַמְרָה. וְיִשְׁכּוֹן בְּדָר בְּטַח עֵין יַעֲקֹב וּלְבָדוֹ הוּא יִמְלֹךְ
 נִירָא. וְהוּא הִידָה וְהוּא הוּהָ וְהוּא יְהוּדָה בְּתַפְאֲרָה.
 וּבְרִשׁוֹתוֹ אֵלֶיךָ לִי לְדַרְכֵי בְּלִי שׁוּם פֶּחַד וּמוֹרָא. וְהוּא
 נָסִי וּמְנוֹסִי מְנַת כּוֹסִי וְצוּר חֲכָלִי בְּעַרְתַּ צָּרָה. וּבִידוֹ
 אֶפְקִיד רוּחִי בְּעַת אִישָׁן וְאַעִירָה. וְעַם רוּחִי גִוִּיתִי יִי לִי
 וְלֹא אִירָא. אָמֵן:

(גטעטט חיינטט קרענקען פֿיר זיך זעלבסט:)

יְתַבְרַךְ עֲלֵינוּ. קְדוּשָׁתוֹ בְּחִבּוּן: וְלוֹ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה.
 וְהַחֹדֶד וְהַתְּפֹאֲרָה. כִּי כָל בְּשָׂמִים וּבְאַרְץ. מִמְּנוֹ

bestimmten Ziele auferstehen lasse. Du aber, kehre in deine Ruhe zurück! Schicke dich von Zeit zu Zeit an, Gott für mich anzuflehen, daß er bald das glänzende Gestirn erscheinen und ein Licht hereinbrechen lasse, wie es die Propheten geschaut; daß Jakob unter seiner Alleinherrschaft sicher ruhe. Mit seiner Bewilligung gehe ich nun ohne Besorgniß von dannen; denn er ist mein Panier, meine Zuflucht, mein Hort in Zeiten der Noth. Ihm befehle ich meinen Geist, wenn ich schlafe, oder wache, und so lange mein Geist diesen Körper belebt, ist Gott mit mir und ich fürchte nichts.

(23)

(Gebet eines Kranken für sich selbst:)

Gepriesen seist du, Allerhöchster! der du dich in Heiligkeit hüllst! Dein ist die Größe und die Gewalt, die Majestät und

מִשְׁפָּטוֹ הַרוּץ: וְלוֹ הַמַּמְלָכָה וְהַמַּנְשֵׂא כָּל־לְרֹאשׁ
 וּבִידוֹ כַּח וּגְבוּרָה וּבִידוֹ לַגִּדָּל וּלְחֹזֶק לְכָל: וְהוּא מוֹשֵׁל
 בְּכָל: הָאֵל הַנְּאֻמָּן. אָב הַרְחֵמֵן: הָרוּפָא לְתַחֲלוּאֵי
 עֵבְרָיו. וּמַחֲבֵשׁ לְמַכְאוּבֵי יְדִידָיו. וּמַצִּיל מִמּוֹת נַפְשׁ
 חַסִּידָיו: כְּרוֹב חֲנִינְתוֹ וְהַמְלִתוֹ. יִשְׁלַח לִי רַפְאוֹת תְּעַלָּה
 בְּתוֹךְ שְׂאֵר חוּלֵי אִמְתּוֹ: וַיִּמְלֵט אֶת נַפְשִׁי מִשְׂאוֹלָה:
 וַיְסִיר מֵעָלַי כָּל נֶגַע וּמַחֲלָה: בּוֹכוֹת הַצְּדִיקִים וְהַחַסִּידִים
 הַשּׁוֹכְנִים פֹּה וּכְכֹר הָעוֹלָם. יִרְחַם הַשֵּׁם וַיִּגַּן עָלַי
 בְּגַלְלָם: אֲנֵא אֲדוֹן הָעוֹלָמִים פְּנֵה אֶל תְּפִלָּתִי. וְהִבֵּן
 הַגִּיּוֹץ וְאֵל תַּחֲרֵשׁ לְדַמְעָתִי: וּכְבֹּאֵי הַנֶּהָה לְהַשְׁתַּטַּח עַל
 קְבְרֵי הַצְּדִיקִים וְהַחַסִּידִים הָאֵל. וַיִּגַּן זְכוּתָם וְצַדִּיקָתָם
 עָלַי וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל: וְתַרְפְּאֵנִי בּוֹכוֹתָם רַפּוּאָה שְׁלִימָה
 רַפּוּאָת הַגּוּף וְרַפּוּאָת הַנֶּפֶשׁ וְרַתְחָדֵשׁ כְּנֶשֶׁר נְעוּרָי.
 וְתִשְׁלַח לִי וּלְכָל חוּלֵי יִשְׂרָאֵל מִרְפָּא אַרוּכָה מִרְפָּא

die Herrlichkeit! Alles, was im Himmel und auf Erden ist emp-
 fängt seine Bestimmung von dir! Dein ist die Herrschaft und die
 Erhabenheit über Alles! Du bist allmächtig und vertrauungswür-
 dig, ein allerbarmender Vater, der die Krankheiten seiner Unterge-
 benen heilt, die Wunden seiner Lieben verbindet, seine Frommen
 vom Tode rettet! O! daß du gnaden- und erbarmungsvoll mir
 Heilung sendest, wie auch allen übrigen Kranken in Israel, meine
 Seele vor der Hölle bewahrest und jedes Uebel und jede Krankheit
 von mir fern haltest in Rücksicht des Verdienstes aller Gerechten
 und Frommen, derer sowohl, die hier begraben sind, als auch derer,
 die anderwärts sich befinden, und mir ihrenthalben zum Schilde
 dienstest! O, Herr der Welt! kehre dich an mein Gebet, merke
 auf mein Flehen, sei nicht ungerührt gegen meine Thränen. Möge
 die Tugend dieser Gerechten und Frommen mir und ganz Israel
 Schutz gewähren, der ich hierher komme, um mich auf ihren
 Gräbern niederzuwerfen! O, lasse mir eine vollkommene Heilung an-
 gedeihen an dem Körper sowohl, als auch an der Seele! Verleihe

בְּרַכָּה מִרְפֵּא תְרוּפָה וְתַעֲלָה. מִרְפֵּא חֲנִינָה וְחַמְלָה:
 מִרְפֵּא יְדוּעִים וְגִלּוּיִם מִרְפֵּא רַחֲמִים וְשָׁלוֹם וְהַיִּים
 מִרְפֵּא אוֹרֶךְ יָמִים מְזֻכָּיִם. וְיָשׁוּב בְּשָׂרִי כְּבֶשֶׂר נֶעַר
 קָטָן וְנַפְשִׁי הָאוֹמְלָלָה וְהִנְבַּחְתָּהּ. אֵל נָא רַפֵּא נָא לָהּ:
 וְהַשֵּׁב עֵזְרָקִי וְגִידִי וְעִצְמוֹתַי עַל מְכֻנָּם וְאֵל בְּרִיאוֹתֶם
 בְּדִי שְׂאוּבֵל לַעֲבֹד עֲבוֹדַתְךָ בְּלִבְךָ שָׁלֵם. כִּי לֹא שָׂאוּל
 תוֹדֶךָ מוֹת יִהְיֶה לָּךְ לֹא יִשְׁבְּרוּ יוֹרְדֵי כּוֹר אֶרֶץ אֲמֹתֶךָ:
 וְתִקְיִם בִּי וּבְכָל חוֹלֵי יִשְׂרָאֵל מִקְרָאוֹת הַכְּתוּבִים
 בְּתִירְתֶךָ עַל יְדֵי מִשְׁהַ עֲבֹדָה מִפִּי כְּבוֹדָה בְּאִמּוֹר.
 וַיֹּאמֶר אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל יי אֱלֹהֶיךָ וְהִישָׁר בְּעֵינָיו
 תַעֲשֶׂה וְהֵאֲנִיתָ לְמִצּוֹתָיו וְשִׁמְרַתְּ כָל חֻקָּיו כָּל הַמְּחַלְתָּהּ
 אֲשֶׁר שָׁמַתִּי בְּמִצְרַיִם לֹא אֲשִׁים עֲלֶיךָ כִּי אֲנִי יי רַפְּאֵךְ:
 וְנֹאמַר וְעֲבַדְתֶּם אֶת יי אֱלֹהֵיכֶם וּבִרְךָ אֶת לַחֲמֶךָ וְאֵת
 מִימֶיךָ וְהִסִּירוֹתַי מִחֲדָה מִקְרַבְךָ: וְנֹאמַר לֹא תִהְיֶה

mit neue Jugendkräfte und sende mir und ganz Israel eine dau-
 ernde, segenvolle, wiederherstellende Heilung, eine Heilung aus Gnade
 und Barmherzigkeit, eine offenkundige, zum Glück und zu langem
 Leben führende! Mein Körper werde gesund wie der Körper eines
 Knaben, meine Seele vollkommen hergestellt, meine Muskeln, Adern
 und Knochen gelangen wieder zu ihrer frühern Festigkeit und Ge-
 sundheit, damit ich mit ruhigem Gemüthe deinem Dienste obliegen
 könne; denn in der Gruft dankt man dir nicht, im Tode preist man
 dich nicht, die im Grabe liegen, können nicht hoffen auf dich. Be-
 währe an mir und an ganz Israel, was in deiner Schrift niederge-
 schrieben ist durch deinen Diener Moses, gesprochen aus deinem
 Munde: wie es heißt: Er sprach: Wenn du hören wirst auf die
 Stimme des Ewigen, deines Gottes, auf seine Gebote merken und
 seine Gesetze beobachten, dann will ich jede Krankheit, die ich den
 Aegyptern zugeschiedt, nicht über dich kommen lassen; denn ich,
 der Ewige, bin dein Arzt! Ferner heißt es: Werdet ihr dienen
 dem Ewigen, eurem Gotte, so wird er segnen deine Speise und

מִשְׁבִּלָהּ וְעֶקְרָהּ בְּאַרְצָהּ אֶת מִסְפַּר יְמֵיהָ אֲמַלֶּיָּה:
 וְנֹאמֶר וְהִסִּיר יי מִמֶּנּוּ כָּל חוּלֵי וְכָל מַדּוּי מִצָּרִים הָרְעִים
 אֲשֶׁר יִדְעֶתָ לֹא יִשְׁיִמֶם בְּךָ וְנִתְּנָם בְּכָל שְׁנָאִיךָ: וְעַד
 יְדֵי עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים כָּתוּב לֵאמֹר אִם תֵּאָכְבוּ וּשְׂמַעְתֶּם
 טוֹב הָאָרֶץ תֹּאכְלוּ: וְנֹאמֶר וְאִכְלַתֶּם אֲכוֹר וּשְׂבוּעַ
 וְהִלַּלְתֶּם אֶת שֵׁם יי אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּכֶם לְהַפְּלִיא
 וְלֹא יִבּוֹשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם: וְנֹאמֶר דְּרָכֵינוּ רֵאִיתִי וְאַרְפָּאֵהוּ
 וְאַנְחֵהוּ וְאַשְׁלֵם נַחְמִים לוֹ וְלֹאֲכָלוּ: וְנֹאמֶר בּוֹרָא נִיב
 שְׁפָתַי שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרַחוּק וּלְקְרוֹב אָמַר יי וְרַפְּאֵתוֹ:
 וְנֹאמֶר וּוְרַחֲמֵי לָכֶם יִרְאֵי שְׁמֵי שָׁמַשׁ צִרְקָה וּמִרְפֵּא
 בְּכַנְפֶיהָ: וְנֹאמֶר יְהוָה יִבְקַע כִּשְׁחַר אֲזוּרָה וְיִאֲרַכְתֶּךָ
 מִהֲרָה תִצְמַח: כִּי אֶעֱלֶה אֲרֻכָּה לָךְ וּמִמְכוּתֶיךָ אֲרַפְּאֶךָ

deinen Trank, und jede Krankheit aus deiner Mitte wegchaffen.
 Ferner heißt es: Es wird keine unzeitige Gebälerin und keine Un-
 fruchtbare in deinem Lande geben, ich werde deine Lebensstage voll-
 zählig machen; ferner heißt es: Der Ewige wird von dir abwenden
 jede Krankheit und alle schlimmen Seuchen der Aegypter, die dir
 bekannt sind; er wird sie dir nicht zuschicken, sondern über deine
 Feinde kommen lassen. Ferner ist durch deine Diener, die Pro-
 pheten, niedergeschrieben worden: Werdet ihr euch willig zeigen
 und gehorsam sein, dann sollt ihr das Beste des Landes genie-
 ßen; ferner heißt es: Ihr werdet essen und satt werden und den
 Namen des Ewigen, eures Gottes, preisen, der Wunderbares für
 euch gethan, und es soll mein Volk nie zu Schanden werden. Fer-
 ner heißt es: Ich sehe seinen Wandel und will ihn heilen, ihn
 leiten und ihm und seinen Trauernden Trost bringen; ferner heißt
 es: Der die Frucht der Lippen geschaffen, Frieden bietet er dem
 Fernen und dem Nahen, ich will ihn heilen, spricht der Herr.
 Ferner heißt es: Euch, die ihr meinen Namen ehrfürchtet soll
 die Sonne des Wohlwollens scheinen, die Heilmittel auf ihren Fitz-
 tigen trägt. Ferner heißt es: Wie das Morgenroth soll dein Licht
 hervorbrechen, und deine Heilung schnell erblühen; denn Genesung

נָאִם יי: רַפְּאֵנִי יי וְאַרְפָּא הוֹשִׁיעֵנִי וְאוֹשַׁעַה בִּי תַחֲלֵתִי
אֶתָּה: וְהַעֲלֵה רַפּוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל מִכּוֹתַי בִּי אֵל מֶלֶךְ
רוֹפֵא נְיָאֵמֶן וְרַחֲמֵן אֶתָּה וְכָל בְּנֵי בֵיתִי יִהְיוּ בְּכֻלָּל
הַרְחָמִים וּבְכֻלָּל הַרְפּוּאָה וּבְכֻלָּל הַבְּרָכָה וּבְכֻלָּל הַחַיִּים
וּבְכֻלָּל הַשְּׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. מְלַכְנּוּ וְאוֹלְהֵינוּ אֱלֹהֵי
כָּל בָּשָׂר פְּדֵה אוֹתִי וְכָל יִשְׂרָאֵל מִכָּל חֲלָאִים רָעִים
וְתַצִּילֵנוּ וְתִשְׁמַח אֶתְּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן שְׂמֹךְ עֲשֵׂה לְמַעַן
תּוֹרַתְךָ עֲשֵׂה לְמַעַן צְדָקַתְךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדוּשַׁתְךָ עֲשֵׂה
לְמַעַן מְלֵאכֵי רַחֲמִים עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינְךָ לְמַעַן יַחְדָּצוּן
יְדִידְךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וְעַנְנוּ. עֲשֵׂה לְמַעַן פְּרִית אֲבוֹתֵינוּ
אֲבָרָהָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב עֲשֵׂה לְמַעַן מִשְׁרָה וְאַהֲרֹן עֲשֵׂה
לְמַעַן דָּוִד וְשְׁלֵמָה עֲשֵׂה לְמַעַן זְכוֹת הַצַּדִּיקִים וְהַחֲסִידִים
הָאֵלֹהִים הַשׁוֹכְנִים פֹּה. כִּי לְמַעַן בְּכוֹדֵם בָּאתִי הִנֵּה לְהַגִּד
לְשִׂמְךָ הַגָּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא וְלְהַשְׁתַּטֵּחַ עַל קַבְרֵם

bringe ich dir, ich heile dich, spricht der Herr. O! heile mich, dann bin ich vollkommen geheilt, hilf mir, dann ist mir geholfen, ja! mein Ruhm bist du! Mögest du vollkommene Heilung herbeiführen für alle meine Wunden, denn ein allmächtiger, treuer und erbarmungsvoller Arzt bist du Schliesse auch alle meine Angehörigen in dein Erbarmen, deine Heilung, deinen Segen, in deine Lebens- und Gesundheitsvorleibung mit ein, jetzt wie in der Zukunft. König und Allmacht! befreie mich und ganz Israel von jeder schlimmen Krankheit, rette und erfreue uns; thue es um deiner Lehre, deiner Großmuth, deiner Heiligkeit, der Engel des Erbarmens und deiner Rechten willen! Zur Befreiung deiner Lieben lasse deine Rechte uns Rettung bringen und erhöere uns. Thue es um des Bundes mit Abraham, Isaac und Jacob, um Moses und Aharon, um David und Salomon, wie um der Tugenden aller der Gerechten und Frommen willen, die hier ruhen! Um sie zu ehren, bin ich hier her gekommen, deinen großen, mächtigen und ehrfurchtbaren Namen zu preisen; ich werfe mich auf ihren Gräbern nieder,

שִׁדְיָצוּ עָלַי וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְכוּתָם וְצַדִּיקְתָּם שְׁעָשׂוּ
 בְּחַיֵּיהֶם עֲשֵׂה לְמַעַן כָּל הַצַּדִּיקִים וְחַסְדֵי דַיִם קְדוּשִׁים
 וְקְדוּשׁוֹת הַנִּקְבְּרִים בְּכָל הָעוֹלָם עֲשֵׂה לְמַעַן שָׂרָה
 רַבְקָה רַחֵל וְלֵאָה. וְהַצִּילֵנִי מִכָּל פְּגָעִים רָעִים וּלְבָבִי
 הַנִּשְׁבֵּר הַנִּדְפָּה וְהַנִּכְאָה הַיָּבֵט מִשָּׁמַיִם וְרֵאֵה שְׁכָרוֹן
 רוּחִי וּלְבָבִי וּכְהִישֵׁרֵת חִילִי וְקַצֵּר רוּחִי כִּי תַחַת יוֹפִי
 הַמֵּרְאָה וּכְרִיאוֹת בָּשָׂר דַּלּוֹת וְרַעוֹת תּוֹאֵר וְדַקּוֹת בָּשָׂר
 וְאַיְכָרִי צְנוּמוֹת שְׂדוּפוֹת קָדִים. וְאַחֲרֵי שֶׁתִּפְּלֵת הַחֹלֶה
 יִפֶּה לְעַצְמוֹ עַל בֶּן מִצְרַיִם עַבְדְּךָ מְקוֹם לְהַתְּפַלֵּר אֶת
 הַתִּפְּלָה וְהַתְּחַנֵּן הַזֶּה הוּא אֵף כִּי רִיחִי נִמְרַ וְלֹא עָמַד בִּי
 טַעְמִי. רֵאֵה יְיָ כִּי צָר לִי מְעִי חֲמַרְמְרוּ נְהַפֵּךְ רַבִּי
 בְּקַרְבִּי: מִמְרוֹם שְׁלֵחַ אֱלֹהִים בְּעַצְמוֹתַי וְיִרְדְּנָה פֶּרֶשׁ
 רֶשֶׁת לְרַגְלֵי הַכְּשִׁיל כַּחֲסִי: בְּלֶחַ בְּשָׂרֵי וְעוֹרֵי. חוֹלָנוֹת פָּנָי
 וְתַאֲרֵי: זְכוֹר בְּזֵרְאֵי יָמַי בְּחַרְוֹתַי עַד אֲשֶׁר לֹא תִחְשַׁךְ
 הַשָּׁמֶשׁ וְהָאוֹר וְהַיָּרֵחַ וְהַכִּיכְבִּים. וְשָׁבוּ אַחֲרֵי הַגִּשְׁמִים
 הָעֵבִים: וְהַעֲלֵה רִפּוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל מִבּוֹתַי וְאַל תּוֹכֵר

auf daß die Tugenden, die sie hienieden ausgeübt, sich für mich verwenden mögen. Thue es ferner um aller der gerechten und frommen, heiligen Männer und Frauen, um Sara, Rebecca, Rahel und Lea willen und verschone mich mit allen Arten von Ungemach. Sieh vom Himmel herab auf mein zermalmttes, zerknirschetes Herz, auf mein betrübtes Gemüth, auf meine geschwächte Kraft, auf meinen beengten Athem, wie sich meine frühere, gesunde Gestalt, mein fester Körper verändert hat! Erspriesslich ist das Gebet für jeden Kranken, darum finde auch ich mich veranlaßt, dieses Gebet an dich zu richten, so entkräftet und entstellt ich bin! O! Gott! siehe, wie krank und schwach und entstellt ich bin! O! gieb mir die Gesundheit meiner Jugend zurück, bevor mein Licht völlig erlischt; gedenke mir nicht, was ich Uebles ge-

111 תחנונות על בית עלמין סימן כג כד

לִי אֵת אֲשֶׁר הָעוּהָ עֲבָדֶיךָ וְאֲשֶׁר הִרְעוּתִי. פְּצַנִי וְהַצִּילֵנִי
וְעַד יַעֲכוֹר הַיּוֹרֵת בְּצַלְקָה רַחֲמֵי־רַחֲמֵיךָ וְהִיָּדָה לָנוּ בְּעוֹרְנוֹ.
וְהֵן בִּי כַח לְשִׁמּוֹר פְּקוּדֶיךָ וְחֻקֶיךָ וְנִפְנּוּ לְשִׁחַר בֵּית
דְבִירֶיךָ הַשָּׁמַיִם וְהַחֶרֶב וְלַחֹדֶף עֲפְרוּתָיו וְלִרְצוֹת אֲכַנּוּ
וְרַגְבֵי חֵיבוּתָיו וְלַהֲיוֹת שֵׁם קְבוּרָתִי עִם כָּרַע עֲבָדֶיךָ
הַצְדִּיקִים וְהַחֲסִידִים. קַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרַצוֹן אֶת תְּפִלָּתִי
וְאֵל תְּשִׁיבֵנִי רִיקִם מִלִּפְנֶיךָ. אָמֵן:

(כד) (געבעט פֿיר אײנען קראַנקען סֶלָן וײטען וײנער טהײלנעהער):
יִי יִי אֵל רַחוּם וְחַנוּן שִׁמְעֵ אֵל תְּפִלָּה וְהַתְּחַנּוּן אֲשֶׁר
עֲבָדֶיךָ לְפָנֶיךָ מִתְּפִלָּיִם עֲכוּר הַחֹלֶה הַמִּטָּל לְמִטָּה
בְּאֵלוֹ הָעֲלוּהוּ לְגִרְדוּם לְדוֹן חֵישׁ קֶר בְּאֵלוֹ נָטוּ וְנָסוּ
הַצְּלָלִים. הוּא הַנֶּפֶשׁ הַמֵּר אֲשֶׁר כָּל מִשְׁכָּבוֹ נִהְפֵּךְ בְּחֵלּוֹ
לֹא עֶמַר בּוֹ טַעֲמוֹ וְרִיחוֹ נָמַר. כָּל אוֹכֵל הִתְעַב נִפְשׁוֹ
וְהַגִּיעַ עַד שַׁעְרֵי מוֹת חַם לְבוֹ בְּקִרְבּוֹ בְּהִגָּנוֹ תִּבְעַר אִשׁ
רֹאשׁוֹ וְאִיכָרְיוֹ בְּכַדִּים עָלוּ. יתְנַבֵּר בְּמַעַלְלָיו: רֹאֵה
בְּאַחַד אֶת הַבַּיִת וְהַעֲלִיָּה. וְשַׁעְרָיו יִכַּת שְׂאִיָּה: הַלְאִים

than, verleihe mir Schutz in deinem Schatten, bis das Mißgeschick vorübergezogen, stehe mir bei und verleihe mir Kraft, deine Gebote und Verordnungen zu beobachten. O! nimm mein Gebet mit Erbarmen und Wohlwollen auf und weise mich nicht ab. Amen!

(24) (Gebet für einen Kranken von Seiten seiner Theilnehmer:)

יְיָ יְיָ אֵל רַחוּם וְחַנוּן שִׁמְעֵ אֵל תְּפִלָּה וְהַתְּחַנּוּן אֲשֶׁר עֲבָדֶיךָ לְפָנֶיךָ מִתְּפִלָּיִם עֲכוּר הַחֹלֶה הַמִּטָּל לְמִטָּה בְּאֵלוֹ הָעֲלוּהוּ לְגִרְדוּם לְדוֹן חֵישׁ קֶר בְּאֵלוֹ נָטוּ וְנָסוּ הַצְּלָלִים. הוּא הַנֶּפֶשׁ הַמֵּר אֲשֶׁר כָּל מִשְׁכָּבוֹ נִהְפֵּךְ בְּחֵלּוֹ לֹא עֶמַר בּוֹ טַעֲמוֹ וְרִיחוֹ נָמַר. כָּל אוֹכֵל הִתְעַב נִפְשׁוֹ וְהַגִּיעַ עַד שַׁעְרֵי מוֹת חַם לְבוֹ בְּקִרְבּוֹ בְּהִגָּנוֹ תִּבְעַר אִשׁ רֹאשׁוֹ וְאִיכָרְיוֹ בְּכַדִּים עָלוּ. יתְנַבֵּר בְּמַעַלְלָיו: רֹאֵה בְּאַחַד אֶת הַבַּיִת וְהַעֲלִיָּה. וְשַׁעְרָיו יִכַּת שְׂאִיָּה: הַלְאִים

thän, verleihe mir Schutz in deinem Schatten, bis das Mißgeschick vorübergezogen, stehe mir bei und verleihe mir Kraft, deine Gebote und Verordnungen zu beobachten. O! nimm mein Gebet mit Erbarmen und Wohlwollen auf und weise mich nicht ab. Amen!

(24) (Gebet für einen Kranken von Seiten seiner Theilnehmer:)

יְיָ יְיָ אֵל רַחוּם וְחַנוּן שִׁמְעֵ אֵל תְּפִלָּה וְהַתְּחַנּוּן אֲשֶׁר עֲבָדֶיךָ לְפָנֶיךָ מִתְּפִלָּיִם עֲכוּר הַחֹלֶה הַמִּטָּל לְמִטָּה בְּאֵלוֹ הָעֲלוּהוּ לְגִרְדוּם לְדוֹן חֵישׁ קֶר בְּאֵלוֹ נָטוּ וְנָסוּ הַצְּלָלִים. הוּא הַנֶּפֶשׁ הַמֵּר אֲשֶׁר כָּל מִשְׁכָּבוֹ נִהְפֵּךְ בְּחֵלּוֹ לֹא עֶמַר בּוֹ טַעֲמוֹ וְרִיחוֹ נָמַר. כָּל אוֹכֵל הִתְעַב נִפְשׁוֹ וְהַגִּיעַ עַד שַׁעְרֵי מוֹת חַם לְבוֹ בְּקִרְבּוֹ בְּהִגָּנוֹ תִּבְעַר אִשׁ רֹאשׁוֹ וְאִיכָרְיוֹ בְּכַדִּים עָלוּ. יתְנַבֵּר בְּמַעַלְלָיו: רֹאֵה בְּאַחַד אֶת הַבַּיִת וְהַעֲלִיָּה. וְשַׁעְרָיו יִכַּת שְׂאִיָּה: הַלְאִים

רעים ונאמנים סבכוהו. הכל נחשב כנגדו באפס
 ותוהו. לכן אנחנו מצלנן האדנא אקצירא ואמריעא:
 אנא יי הושיעה יי חננהו רפאה נפשו כי הטא קד.
 היה בכסלו ושמור רגלו מלכד בי עדיק יעוזב חילד.
 והסיר יי ממונו כל חולי וכל מדוי מצרים הרעים. לא
 ישימם בו ויתנם בכל שונאיו והולכים לתומם קרועים:
 כר כלי יוצר עליו לא יעלח וכל לשון תקום אתו
 למשפט תרשיע והץ כבדס יפלח: ועין יי תהיה
 אל יריאיו למיחלים להסדו. להציל ממות נפשם
 ולחיותם ברעב ולא תשלם לו כפועל ירו. האל המלך
 היושב על כסא רחמים. הבורא עולמו במדת הרחמים:
 ולו החסד והרחמים. ומתנהג עם ברואיו במדת רחמים.
 מטה כלפי חסד ורחמים: הפודה ומציל. המפליא
 חסדיו להועיל: האחד ואין וילתו. ומושיע ואין בלתו:
 הגור ואומר ויקים נאמו. האחד ואין שני עמו: הקרוב

Dinge nicht mehr zu unterscheiden, die Krankheit hat ihren höchsten Grad erreicht und das Theuerste ist ihm gleichgiltig. Darum beten wir zu dir für diesen Kranken: O Herr! hilf ihm, sei ihm gnädig; heile ihn, wenn er auch gegen dich gefehlt hat! Belebe seine Hoffnung, ziehe seinen Fuß aus der Schlinge, da er auf dich sein Vertrauen setzt; wende jede Krankheit von ihm ab, lasse die Zunge des Verleumders nicht obsiegen! Gottes Auge ist ja auf seine Verehrer, auf die gerichtet, die auf seine Güte harren, er rettet sie vom Tode, erhält sie in der Hungersnoth am Leben! So lasse ihm nicht entgelten, was er etwa Böses gethan! Allmächtiger Herr! der du auf dem Throne des Erbarmens sitzt, der du die Welt mit Erbarmen erschufest, dessen Wesen Huld und Erbarmen ist und der die Welt mit Erbarmen regiert! Befreier und Retter, voll wundervoller Huld, Einziger, Unvergleichlicher! Alleiniger Helfer! du sprichst und hältst Wort, bist nahe denen, die

לְמִוֹרָאיוֹ וְעֹזָה לַעֲתוֹת בְּצָרָה אֶת יְרֵאָיו: הוּא יִתְמַלֵּא
 רַחֲמִין טָבִין עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל הַשְּׂרוּיִם
 בְּצַעַר וּבְצָרָה. וּבְכַלְלָם יוֹבֵר וּפְקוֹד וַיִּתְמוּל וַיִּרְחַם
 וַיִּצִיל וַיַּעֲזֹר וַיַּגְוִיז וַיִּשְׁעַ וַיִּרְפָּא פְלוֹגֵי הַשְּׂרוּיִ בְּצַעַר וּבְצָרָה.
 שׁוֹכֵב עַל עַרְשׁוֹ דָּוִד וְשׂוֹאֵל מֵאֵת יי אֱלֹהֵי צְדָקָה וְחֶסֶד
 וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְחֵן וּמִרְפָּא וְאַרְוָכָה יִרְחַמְנָהּוּ
 עֲשֵׂהוּ וַיּוֹצֵרוֹ יְחַוְנְנָהּוּ. יִסּוּבְכְנָהּוּ וַיִּצְרְנָהּוּ כְּאִשׁוֹן עֵינָיו
 יְחַוְנְנָהּוּ וַיֹּאמֶר פְּדֵעֵהוּ מִרְדַּת שַׁחַת מִצָּאתַי בּוֹפֵר. מֶלֶךְ
 מֶלֶךְ כִּי הַמְּלָכִים בְּרַחֲמָיו יִרְחַמְהוּ וַיְקַיֵּם בּוֹ מִקְרָא
 שְׂכָתוֹב כִּי אֵל רַחֵם יי אֱלֹהֵיךָ לֹא יִרְפֶּךָ וְלֹא יִשְׁחִיתֶךָ
 וְלֹא יִשְׁכַּח אֶת בְּרִית אֲבוֹתֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְהֵם:
 וְנֹאמֶר בְּרַחֵם אֶבְיָוֹן עַל כְּנִיִּם רַחֵם יי עַל יְרֵאָיו: חֲנוּן
 וְרַחוּם יי אֲפֶךָ אֲפִים וְגִדְל חֶסֶד: מֶלֶךְ מֶלֶךְ הַמְּלָכִים
 בְּרַחֲמָיו יַעֲנֵהוּ כְּדַבְּרֵיכָּ לְעֵנֶךָ יי בְּיוֹם צָרָה יִשְׁגָּבֶךָ שֵׁם

dich anrufen, erhörest die Frommen in Zeit ihrer Noth! D! schütte
 dein Erbarmen über uns und über dein ganzes Volk Israel aus
 und über alle diejenigen, welche in Noth und Drangsal sich befin-
 den. Unter ihnen zeige dich auch eingedenk, aufmerksam, schonend,
 erbarmend, rettend, helfend, beschützend und heilend gegen
 welcher in Leid und Schmerz auf dem Krankenbette danieder
 liegt und dich um Großmuth, Huld, Erbarmen, Leben, Gesund-
 heit und Genesung anfleht. D. Schöpfer! erbarme dich seiner,
 sei ihm gnädig, bewahre ihn, wie des Auges Apfel; sprich seine
 Befreiung von der Gruft, sprich deine Verfühntheit aus! D! Fürst
 aller Fürsten! bewähre an ihm jenen Vers: Ein erbarmungsvoller
 Gott ist der Ewige, dein Gott, er wird dich nicht schwach machen,
 nicht verderben, nicht des Bundes vergessen, den er deinen Voreltern
 beschworen. Ferner heißt es: Wie ein Vater seiner Kinder sich erbarmt,
 so erbarmt sich Gott seiner Verehrer, allgnädig ist der Herr, langmü-
 thig und huldreich. König aller Könige! erhöre ihn, wie es heißt: Der
 Herr ethört dich am Tage der Noth, es schüzet dich der Name

אֱלֹהֵי יַעֲקֹב: יִשְׁלַח עֲזֶרְךָ מִקֹּדֶשׁ וּמִצִּיּוֹן יִסְעָדְךָ: יִזְכּוֹר
כָּל מִנְחֹתֶיךָ וְעוֹלֹתֶיךָ יְדִשְׁנֶה סֶלֶה: יִתֵּן לְךָ כִּדְבָבְךָ וְכָל
עֲצָתְךָ יִמְלֵא: לֹא תֵאָנֶה אֵלֶיךָ רָעָה וְנִגַּע לֹא יִקְרַב
בְּאַהֲלֶיךָ: כִּי הוּא יַצִּילְךָ מִפֶּחַ יְקוֹשׁ מִדְּבַר הַוּוֹת: מֶלֶךְ
מַלְכֵי הַמְּלָכִים בְּרַחֲמָיו וּבַחֲסָדָיו יִסִּיר מִמֶּנּוּ כָּל
חוֹלָאִים רָעִים וְיִכְרֶה נַפְשׁוֹ מִנִּי שַׁחַת וְחֵיתוֹ בְּאוֹר
תְּרָאָה יַעֲתֵר אֵל יי וְיִרְצֶהוּ וְיֵרָא פָּנָיו בְּתַרְוֵעָה וְיִשָּׁב
לְאֵנוֹשׁ צַרְקָתוֹ: פְּדֶה נַפְשׁוֹ מֵעִבּוֹר בְּשַׁחַת וְחֵיתוֹ בְּאוֹר
תְּרָאָה: לְהַשִּׁיב נַפְשׁוֹ מִנִּי שַׁחַת לְאוֹר בְּאוֹר הַחַיִּים:
מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים בְּרַחֲמָיו וּבַחֲסָדָיו יִגְזוֹר עָלָיו גְּזוּרוֹת
סוּבוֹת וַיִּבְטַל מֵעָלָיו כָּל גְּזוּרוֹת קָשׁוֹת וְרָעוֹת וְיִרְפָּא אֶת
מַכּוֹתָיו וְאֶת מַכּוֹבוֹיו וְיִסְלַח לְכָל עֲוֹנוֹתָיו וְיִכַּפֵּר כָּל
פְּשָׁעָיו וְיֹאדִיךָ יָמָיו וְשָׁנוֹתָיו וְיַחֲדֵשׁ בְּנֶשֶׁר נַעֲרָיו וְיִקְוִים
בּוֹ מִקְרָא שְׂבַחְתּוֹב וְתַגּוֹר אוֹמֵר וַיִּקָּם לְךָ וְעַל דְּרָכֶיךָ נָגַהּ

des Gottes Jacobs, sendet dir Hülfe aus dem Heiligthume, Unter-
stützung von Zion aus, ist eingedenk aller deiner Mahlopfer, nimmst
dein Ganzopfer mit Wohlgefallen auf, giebt dir, was dein Herz
wünscht, führt aus alle deine Entschlüsse, dir kommt nichts Böses
zu, kein Ungemach nahet deinem Zelte. denn er rettet dich aus dem
gestellten Netze, von verheerender Pest. König aller Könige! ent-
ferne aus Erbarmen und Gnade jede Krankheit von ihm, rette seine
Seele aus der Gruft, verleihe Lichtglanz seinem Leben; steht er zu
Gott, so nimmt er ihn gnädig auf, zeigt ihm ein freundliches
Gesicht, vergilt dem Menschen seine Jugend, wie es heißt: Er
befreiete seine Seele aus der Hölle, verlieh Lichtglanz seinem Leben,
führte seine Seele aus der Gruft zurück, um wieder umstrahlt zu
werden vom Lichte des Lebens. König aller Könige! Verhänge
über ihn ein gutes Geschick, hebe jedes schlimme Verhängniß für
ihn auf, heile seine Wunden, seine Schmerzen, vergieb ihm seine
Sünden, söhne seine Vergehungen aus, schenke ihm langes Leben,
gieb ihm neue Kräfte und bewähre an ihm den Schriftvers: Du

אור: כי אורך ימים ושנות חיים ושלוּם יוסיפו לך:
ונאמר כי בי ירבו ימיה ויוסיפו לך שנות חיים ושלוּם:
כי חיים הם למוציאיהם ולכל בשרו מרפא: אורך ימים
אשביעוהו ואראהו בישועתי: מלך מלכי המלכים
ברחמיו ירפאהו רפואה שלמה וארוכה של המלך
וחנינה לחיים טובים ואריכת ימים. חיים של רחמים
חיים של השקט ומנוחה חיים של שלום חיים של ברכה
בדכתיב כי אורך ימים ושנות חיים ושלוּם יוסיפו לך:
מלך מלכי המלכים ברחמיו יפתח לו שערי אורה שערי
ארוכה שערי ברכה שערי גילה שערי דיצה וישועה
שערי הרוחה שערי ועד טוב שערי זכיות שערי חיים
טובים שערי ישועה שערי כפרה שערי לב שמח שערי
מהילה שערי נחמה שערי סליחה שערי עזרה שערי
פדות שערי צדקה שערי קוממיות שערי רפואה שלמה

sprichst ein Wort aus und hältst es, auf deinem Wege strahlt helles
Licht, denn langes Leben, Jahre des Lebens und der Gesundheit
werden dir zugelegt; ferner heißt es: Durch mich vermehren sich
deine Tage, werden dir Jahre des Lebens und der Gesundheit zu-
gelegt, Leben sind sie denen, die sie erlangen, dem ganzen Körper
heilsam; ferner: Ich sättige ihn mit langem Leben, lasse ihn meine
Hülfe erblicken. König aller Könige! Gewähre ihm eine voll-
kommene Heilung, eine Genesung aus Erbarmen und Gnade, die
zum glücklichen, dauerhaften, ruhigen, Frieden- und segensreichen
Leben führt, wie es heißt: Jahre des Lebens und der Gesundheit
werden dir zugelegt. König aller Könige! öffne ihm die Pforten
des Lichts, der Genesung, des Segens, der Freude, des Frohsinns,
und des Heils, der Erholung, der guten Bestimmung, des Be-
dienstes, des glücklichen Lebens, der Hülfe, der Veröhnung, des
freudigen Herzens, der Vergebung, des Trostes, der Verzeihung,
des Beistandes, der Erlösung, der Tugend, der Aufrichtung, der
vollkommenen Heilung, der Rettung, wie es heißt: Die Rettung

שְׁעָרֵי תְּשׁוּעָה כְּדַכְתִּיב וּתְשׁוּעַת צְדִיקִים מִיּוֹ מְעוֹזֵם בְּעֵת
צָרָה: וְאַתֶּם יְשִׁנֵי אֲדַמַת עָפָר. דְּלַגְנוּ עַל הַהָרִים כְּעוֹפָר:
עוֹשׂוּ גוֹשׂוּ חוֹשׂוּ. וְאַתִּי דְרָשׁוּ: מִכַּתְּכֶם שְׁחַדוּ בְּעָרוֹ.
יִתֵּן רִיחַ נִרְדּוֹ: וְחַלּוּ נָא פָנַי אֶל יוֹסִיף לֹא יָמִים עַל יָמָיו
וּשְׁנַיִם עַל שְׁנָיו. וְיִתֵּן לֹא כַח וְאֵילוֹת. וְיַחְלִימֵהוּ וַיְבָרֵא אֱהוֹ
וַיִּשְׁמְרֵהוּ וַיַּחֲיֶיהוּ: וְזָקִין בְּאַרְצָ גִּזְעוּ. עַד אֲשֶׁר גָּאֵה גָּאֵה.
לְהַעֲלוֹת שָׁמַיִם שִׂאוּ: וַיַּחֲ עוֹד לְנַצֵּחַ וְלֹא יֵרָאֵה שַׁחַת.
וְלֹא יִחַסֵּר לַחֲמוֹ וְלֹא יָמוֹת לַשַּׁחַת: וְאֵל שְׂדֵי יִבְרַךְ אֱתוֹ
בְּכַרְבוֹת שָׁמַיִם מְעַל וּמִתְהוֹם רוֹכְצַת תַּחַת. וַיִּרְפָּא אֱהוֹ
בְּקַרְרַחַת וּבְנִבְחַת. וַיִּזְכֶּה לְרֵאוֹת הַבּוֹר יְהוּדָה וְאֶפְרַיִם
אַהֲת אֶל אַחַת. אָמֵן:

(כה) (געבעט, מוס קידער צו בעקמאטען):

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵי צוֹר הָעוֹלָמִים
צְדִיק בְּכָל הַדּוֹרוֹת לְמַעַן שִׂמְךָ הַגְּדוֹל הַנֶּעְלָם הַיּוֹצֵא
מִפְּסוּק יי וּזְכַרְנוּ יִבְרַךְ יִבְרַךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְרַךְ אֶת

der Gerechten kommt von Gott, er ist ihre Burg zur Zeit der Noth; ihr aber, die ihr im Staube ruhet! beileet euch, Gott aufzusuchen, strengt eure Kräfte an, ihn günstig zu machen, flehet ihn an, daß er dem Kranken zu seinen Tagen Tage, zu seinen Jahren Jahre zulege, ihm Kraft und Stärke verleihe, ihn gesund und stark erhalte, seinen festen Stamm himmelan emporhebe, daß er noch lange lebe, die Gruft nicht erblicke; lasse es ihm an Nahrung nicht fehlen, auf daß er nicht zu Grunde gehe. Allmächtiger! gieb ihm allen himmlischen und irdischen Segen, heile ihn gänzlich, lasse ihn die Vereinigung von Jehuda und Ephraim erblicken! Amen!

(25) (Gebet, um Kinder zu bekommen):

יהי מִשְׁכָּן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
גוֹט! שְׁחֹפֵר אֵלֵינוּ וְאֵלֵינוּ אֵלֵינוּ אֵלֵינוּ אֵלֵינוּ אֵלֵינוּ אֵלֵינוּ אֵלֵינוּ
הַיּוֹצֵא מִפְּסוּק יי וּזְכַרְנוּ יִבְרַךְ יִבְרַךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְרַךְ אֶת בֵּית אֱהוֹ

בֵּית אֶהְרֹן שֶׁתָּתֵן לִי זֶרַע וְזָכַר רִצְוֵי וְהַגּוֹן וְטוֹב וְיִפְרֶה
 מִתְקַן וּמִקְבָּר וְרֵאיוֹ לְהַיּוֹת וּלְהַתְקִים בְּלִי שׁוֹם עֵין
 וְאַשְׁמָה. וְתָתֵן לִי זֶרַע אֲנָשִׁים וְתִבְרַכְנִי בְשֵׁמָה וְתִבְרַךְ
 אֶת בֵּיתִי בְּזִכְרָה וְאַדַּע כִּי שְׁלוֹם אֱהִלִּי. וְהַשְׁפִּיעַ בּוֹ
 נֶפֶשׁ רוּחַ וּבְשֵׁמָה מִמַּחְצֵב טְהוֹר וְקָדוֹשׁ מֵעַלְמָא דְרַבּוּרָא
 וּמִן סַטְרָא דִּימִינָא. וְתִכּוֹנֵן כָּל הַכְּנוֹתָיו בְּדִי לְהַשְׁלִימוֹ
 וְלִקְיָמוֹ וּלְהַעֲמִידוֹ בְּגוֹי בְּחַן וּבְחֶסֶד וּבְרַחֲמִים בְּקוֹ
 הַבְּרִיאוֹת בְּאוֹמֵץ וּבְתוֹקֶה וּבְגִבּוֹרָה. וְתִרְחַם עָלַי
 בְּהַעֲשׂוֹתוֹ בְּהַתְרַקְמוֹ אִיבְרִיו וְתִצְיִגְהוּ עַד בְּרִיו בְּנִפְשׁוֹ
 בְּרוּחוֹ וּבְנִשְׁמָתוֹ בְּקִרְבּוֹ וּבְצִיּוּרָיו. וְלֹא יִהְיֶה בְּאֶהֱרֹךְ
 מֵאַבְרָהָם לֹא נֹק וְלֹא חֶסְרוֹן לֹא נֶגַע וְלֹא חוּלִי. וְלֹא
 יִחַסֵּר לוֹ כֹּל טוֹב כֹּל יְמֵי חַיָּיו וְיִוֹלַד בְּמוֹל טֵיב וּבְשֵׁעָה
 טוֹבָה וּבְרַכָּה וְהִצְלַחְהָ. וְתִבְרַכְנִי אֶתִּי וְאֶת זֶרְעִי וְזֶרַע
 זֶרְעִי בְּכָל דְּבַר הַמְּשָׁלִים דְּעַתְנָנוּ וְשַׁכְּלָנוּ וְהַשְׁגַּתְנָנוּ לַעֲשׂוֹת
 רִצְוֹנָה. וְתִבְרַכְנִי בְּבִרְכוֹת שָׁמַיִם מֵעַל וּבְבִרְכוֹת תְּהוֹם

zu geben, welcher beliebt und ordentlich, gut, schön gestaltet,
 anständig und wohlgelitten sey und stets sünden- und schuldlos
 bleibe! Segne mich und mein Haus, lasse es dem Glück zum
 Aufenthalt dienen! Hauche dem Kinde einen edlen Geist, eine
 reine Seele ein, gieb ihm alle guten Anlagen, damit es vollkom-
 men werde und fortwährend deiner Huld, Gnade und Barmher-
 zigkeit würdig sey! Laß es stets gesund, stark und kräftig seyn,
 gesund am Körper, gesund an Geist und Seele, vollständig an
 seinen Gliedern, daß ihm keines derselben fehle, kein Schaden,
 Fehler, Uebel oder Krankheit an ihm hafte, und kein Gutes
 ihm abgehe, so lange es lebe, daß es unter einem günstigen Ge-
 stirn zur Welt komme, in einer glücklichen und segenvollen Stun-
 de ins Leben trete. Segne mich, meine Kinder und Kindeskin-
 der mit Allem, was meinen Verstand ausbildet und zur Ausführung
 deines Willens mich geschickt macht; segne mich mit himmlischem

רֹבֶצֶת תַּחַת בְּרֻכּוֹת שָׁרִים וְרַחֵם: אָנָּה יי עֲבֹאוֹת אֱלֹהֵי
 יִשְׂרָאֵל יוֹשֵׁב הַכְּרוּבִים תְּחַיֶּינָה אֹנִיָּה קְשׁוּבוֹת לְקוֹל
 תְּחִנּוֹתַי. הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ עָלַי הַשְׁקִפָה לְטוֹבָה
 וְנִתַּתְּ לִי זֶרַע אֲנָשִׁים מוֹשְׁפַע בְּנִשְׁמָה קְדוֹשָׁה וְיִהְיֶה
 עוֹסֵק בְּתוֹרָה וּמְקִיִּם מִצְוֹת בְּיִשְׂרָאֵל. וּמְבָרְכוֹת פִּיךָ
 תִּכְרַכְּנִי וַיְבוֹרֶךְ בֵּית עֲבֹדֶךָ עִם כָּל בֵּית עַמֶּךָ יִשְׂרָאֵל
 לְעוֹלָם. שְׁמַעְהָ תְּפִלָּתִי יי וְשׁוּעֵתִי הָאוֹיֵנָה: וְקִיָּם בִּי
 בְּנֵית יִצְרָחֶךָ הָאָדָם בְּעוֹלָמְךָ כִּי לִשְׁבַת אוֹתָהּ אֲתָהּ
 בְּרֵאתָ וְאֲתָהּ יִצְרַתְּ: וְנִתַּתְּ לִי זֶרַע אֲנָשִׁים קְדוֹשִׁים וְטָהוֹר
 בְּנִשְׁמָה חֲדָשָׁה קְדוֹשָׁה וְטָהוֹרָה מִן הַחֲדָר תִּכְוֹא מְדַבֵּק
 בְּנִשְׁמוֹת קְדוֹשֵׁי עֲלִיוֹנִים. וְאַתָּם נִשְׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים
 אֲשֶׁר הֵייתֶם בְּעוֹלָם הוּא חָלוּ נָא פָּנַי לְמִלְאֵת שְׁאֵלָתִי
 לְטוֹבָה. בְּזִכּוֹתֵכֶם וּבְזִכּוֹת אֲשֶׁר אָנִי מֵתְאַוֶּה לְהַעֲמִיד
 בֶּן זֵרֵי וּמְמוֹלָא בְּתוֹרָה וְחַנּוּן לְנַבִּיאוֹת. שְׁמַע קוֹלִי יי
 אֱלֹהִים וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרַצוֹן אֶת תְּפִלָּתִי בְּזִכּוֹת

und irdischem Segen! D! Herr! Zebaoth! Gott Israels, der
 über Cherubim thront! Sey aufmerksam auf mein Gebet! Schau
 herab auf mich von deiner himmlischen Wohnung, wirf auf mich
 einen gnädigen Blick und gieb mir einen Sohn, der sich in deinem
 Befehle befließige und deine Gebote halte! Sprich deinen Segen
 über mich aus, über mein Haus und über das ganze Haus
 Israels! Erhöre, o Herr! mein Gebet, merke auf mein Flehen,
 lasse deine Absicht bei Erschaffung der Menschen an mir in Erfül-
 lung gehen, da du die Welt zur Bevölkerung bestimmt hast.
 Verleihe dem mir zu schenkenden Sohne einen mit den höchsten
 Geistern in Verbindung stehenden Geist. Und ihr heiligen Seelen,
 die ihr euch einst hienieden befanDET, betet für mich, daß mein
 Wunsch in Erfüllung gehe. Möge selbst dieser löbliche Wunsch
 nach einem guten und frommen Sohne mit beistehen, daß du,
 Herr! meine Bitte erhörst, mein Gebet mit Erbarmen und

הצדיקים הקרושים הנקברים פה. ואל תשיבני ריקם
מלפניך ותמלא שאלתי לטובה ואגדלנו ליראת השם
כל הימים עד עולם. הוא ובניו בקרב ישראל. אמן:

(כו) (געבעט איינער פֿרוי, וועגן אייבער ניערערקונסט:)

יהי רצון לפניך יי אלהי ואלהי אבותי שתקל מעלי
את צער עבדך. ותוסיף ותתן לי כח ואון בכל ימי
העבוד שלא יתש כחי ולא כח העבד בשום דבר
בעולם. ותציל אותי מפתקה של חוה ומקללת הרבה
ארבה עצבנך והרנך בעצב תלדי בנים. ויהי בעת
לדתי כי ימלאו ימי ללדת לא יהפכו עלי צירי ויצא
הולד לאויר העולם ברנע קטן בקלות בלי שום הויק
לי ולא לולד. ויהיה נולד בשעה טובה וכמזל טוב לחיים
ולשלום ולכריאות לחן ולהסדר לעושר וכבוד: ויקיים

Wohltwollen aufnehmest! Thue es um des Verdienstes der Gerechten
und Heiligen Willen, die hier begraben sind, und weise mich nicht
leer ab. Erfülle meine Bitte, daß ich das Kind erziehe zur fort-
dauernden Gottesfurcht und daß ihm eine fromme Nachkommenschaft
folge in Israel. Amen!

(26) (Gebet einer Frau, wegen leichter Niederkunft.)

יהי. Es gefalle dir, Herr! mein und meiner Vorfahren Gott!
mir den Schmerz meiner Schwangerschaft zu lindern! Verleihe
mir Kraft und Stärke während meiner ganzen Schwangerschaft,
und lasse weder sie, noch die Kraft der Frucht durch irgend eine
Ursache abnehmen, verschone mich mit dem Verhängniß unsrer
Mutter Eva, wie auch vor dem über sie ergangenen Fluch: „Ich
will die Schmerzen deiner Schwangerschaft vermehren, mit Trübsal
solst du Kinder gebären“ Möge meine Niederkunft leicht von
Statten gehen, ohne Schaden, weder für mich, noch für die Geburt!
Möge sie zu einer glücklichen Stunde, unter einem günstigen Ge-
stirn zur Welt kommen und bestimmt seyn zum Leben, zur Ge-
sundheit, zur göttlichen Huld und Gnade, zum Reichthum und

בִּי מִקְרָא שְׁכָתוּב לֹא תִהְיֶה מְשַׁבְּלָה וְעַקְרָה בְּאַרְצֶךָ
 אֶת מִסְפַּר יְמֶיךָ אִמְלֵא - וְאֲנִי וּבְעָלִי יִגְדְּלוּהוּ יַעֲבֹדְתֶךָ
 וְלִתְוֹרְתֶךָ הַקְּדוּשָׁה - וְלַחַיִּים טוֹבִים וְלַשְׁלוֹם וְעוֹשֵׁר
 וְכִבּוֹד וּמְנוּחָה וְלֹא נִהְיֶה אֲנִי וְלֹא הָעֶבֶר נוֹזְקִים לֹא בְּנוֹף
 וְלֹא בְּאַבְרִים וְלֹא בְּעוֹרְקִים וְלֹא בְּנֵדִים וְלֹא בְּעוֹר וּבָשָׂר
 וְשָׂאֵר כָּל בְּנֵי בְנֵי הָאָדָם לֹא בְּתוֹךְ חֶלֶל הַנוֹף וְלֹא חוּץ
 לְחֶלֶל הַנוֹף - וְתַחֲזֹק אֶת כְּהֵי וְרוּחִי וְעֲצָמוֹתַי כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 רַפְּאוֹת תִּהְיֶה לְשִׁרְךָ וְשִׁקּוּי לְעֲצָמוֹתֶיךָ: כִּי לֶךָ יי הוֹחֵלְתִי
 אֶתֶּה תַעֲנֶה אֲדֹנָי אֱלֹהֵי: וְאֲנִי בִּי אֶעֱלוּוָה אֲגִילָה בְּאֱלֹהֵי
 יִשְׂרָאֵל: רָצָה יי לְהַצִּילֵנִי יי לְעוֹרְתִי חוּשָׁה: חוּשָׁה לְעוֹרְתִי
 אֲדֹנָי תְּשׁוּעָתִי: לִישׁוּעָתֶךָ קוּיִתִּי יי: שִׁמְעֵי קוֹלִי אֶקְרָא
 וְחַנּוּנִי וְעַנּוּנִי: עֲשֵׂה לִמְעַן אֲכַוְתֵּנִי הַקְּדוּשִׁים וְלִמְעַן זְכוּתָם
 וְצַדִּיקָתָם וְלִמְעַן תּוֹרָתָם וּמַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים שֶׁל שְׁכֵנֵי
 עַפְרַי הַטּוֹמְנִים פֹּה וּבְכָל הָעוֹלָם תּוֹבֵנֵר אֶהְיֶה וְתַחֲיֶה

zur Ehre! Lasse an mir sich bewähren der Vers: Es wird keine
 unzeitige Gebälerin, keine Unfruchtbare unter die sich finden,
 die Anzahl deiner Tage will ich vollzählig machen. Möge ich und
 mein Mann das Kind erziehen zu deinem Dienste, zur Kenntniß
 deines heiligen Gesetzes, zum glücklichen, ruhigen Leben, zum
 Reichthum, zur Ehre und zum Wohlbehagen; möge weder ich,
 noch das Kind beschädiget werden am ganzen Körper, noch an
 einzelnen Theilen desselben, weder äußerlich, noch innerlich; wie
 es heißt: Heilung ist's deinem Leibe und Mark deinen Knochen.
 Auf dich, Herr, setze ich mein Vertrauen, o, erhöre mich, Herr,
 mein Gott! dann will ich meines Gottes mich freuen, frohlocken
 über den Gott meines Heils. Rette mich, o Herr! Eile mir zur
 Hülfe! Stehe bald mir bei, Herr meines Heils! Auf deine Hülfe
 hoffe ich, o Herr! Erhöre meine Stimme, sey mir gnädig und
 antworte mir! Thue es um unsrer heiligen Vorfahren, um ihrer
 Tugend, ihrer Gerechtigkeit, um der Lehren und guten Handlungen
 derer willen, die hier oder anderwärts begraben sind. Gedanke

וְרַעַם. וְתַצִּיל אֹתָם מִמּוֹת וּמִמְשַׁבֵּלֹת וּמִכָּל חוֹלֵי וּמַדוּחַ.
 וּתְבָרַכְנִי כְּאֲשֶׁר הִבְטַחְתָּנוּ בְּתוֹרָתְךָ הַקְּדוּשָׁה עַל יְדֵי
 מֹשֶׁה עַבְדְּךָ מִפִּי כְבוֹדְךָ כְּאֲמִיר וְאַהֲבָה וּבִרְכָה וְהִרְבֵּה
 וּבִרְךָ פְּרִי בִטְנֶךָ וּפְרִי אֲדָמָתְךָ הַגֵּנֶה וְתִירוֹשֶׁךָ וְיִצְהָרְךָ
 שֶׁנֶּר אֲדָפִיךָ וְעִשְׂתָּרוֹת צֶאֱנֶךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
 לְאַבוֹתֶיךָ לָתֵת לָךְ: בָּרוּךְ תִּהְיֶה מִכָּל הָעַמִּים לֹא
 יִהְיֶה בְךָ עָקָר וְעַקְרָה וּבְכֹהֲמֹתֶיךָ: בֵּן תְּבָרַכְנִי וְתַעֲנִנִי
 וְתַחַנְנִי וְתֹארִיךָ יָמֵי בְנֵעִימִים כְּאֲמֹר אוֹרֶךָ יָמִים
 אֲשִׁבִיעֵהוּ וְאַרְאֶהוּ בִישׁוּעָתִי: אָמֵן:

(געבעט פֿיר מיינע טוועטערע פֿרוי:)

(כו)

יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאַלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי
 אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאַלֹהֵי יַעֲקֹב שְׂתוֹשִׁיעַ בְּרַחֲמֶיךָ
 הַרְבִּים אֶת הָאִשָּׁה (פלונית) מִצָּעַר עֲבוּרָהּ. וְתוֹסִיף

ihrer Liebe zu dir und erhalte ihre Nachkommen und rette sie vom Tode, von unzeitigen Geburten, von Krankheiten und Schmerzen, und verleihe mir deinen Segen, wie du uns die Versicherung gabst durch deinen Knecht Moses in deiner heiligen Lehre, wie es heißt: „Er wird dich lieben, dich segnen, dich vermehren, segnen die Frucht deines Leibes und die Frucht deines Bodens, dein Korn, deinen Most und dein Del, das Geworfene deines Rindviehes und die Heerde deines kleinen Viehes, auf dem Erdreich, das er deinen Eltern einzugeben geschworen hat; gesegnet wirst du seyn vor allen Völkern, es wird unter dir kein Unfruchtbarer und keine Unfruchtbare, selbst bei deinem Viehe sich finden“. Segne mich, erhöre mich und sey mir gnädig, verleihe mir ein langes glückliches Leben, wie es heißt: „Ich will ihn mit langem Leben sättigen, ihn mein Heil erblicken lassen“, Amen!

(27)

(Gebet für eine schwangere Frau.)

יהי D, Herr! unser und unsrer Vorfahren Gott! Gott Abrahams, Isaacs und Jakobs! Möge es dir gefallen, erbarmungsvoll diese Frau ... von den Schmerzen der Schwangerschaft zu befreien.

וּתְתֵן כַּח וּגְבוּרָה לָהּ וּלְעֵבֶרָהּ: וַיְהִי כּוֹחַם גּוֹבֵר.
 שְׁלֵא תִפִּיל הָעֶבֶר: וְתִהְיֶה תָמִיד בְּכִרְיָאוֹת וְחַיִּים
 וְשָׁלוֹם. כַּעֲתָה וְעַד עוֹלָם: וַיְהִי הַיּוֹלֵד שְׁלֵם בְּנוֹפוֹ
 וּבְכָל אֵיבָרָיו. וַיִּשְׁכַּיֵּר וַיַּעֲלֶיחַ בְּכָל דְּבָרָיו: וְתִלְד
 בְּנֶקֶל כְּתִרְנַנְגוּלָת. וְתִהְיֶה פּוֹרִיָּה כְּגִפֵּן הַמּוֹלֶדֶת
 וְשׁוֹפְרִיָּה בְּשׁוֹשְׁנָה וּכְחַבְצֻלָת. וְרִיחוֹ כְּמוֹר וְאַהֲלוֹת:
 וַיּוֹלֵד בְּמֹזַל טוֹב וּבִשְׁעָה טוֹבָה. וַיְהִי עוֹד לְנֶצַח בְּנַחַת
 וְשׁוֹבָה: וּמּוֹלְדָיו יִגְדְּלוּהוּ לַתּוֹרָה וּלְחֻפָּה וּלְמַעֲשִׂים
 טוֹבִים. וְלֹא יִמָּצְאוּ כּוֹ חוֹכִים: וַיְקוּיִם כּוֹ דְּבַר הָאָמּוֹר
 כִּי הֵחָרִים יִמּוֹשׁוּ וְהִגְבְּעוֹת תִּמּוֹטִינָה וְחִסְדֵי מֵאֲתָךְ
 לֹא יִמּוֹשׁ וּבְרִית שְׁלוֹמִי לֹא תִמּוֹט אֲמַר מְרַחֲמֶךָ יי:
 וְנֶאֱמַר לֹא תֵאֵנָה אֵלֶיךָ רָעָה וְנִגַּע לֹא יִקְרַב בְּאַהֲלֶךָ:
 כִּי מִלְּאֲכָיו יֵצִיָּה לָךְ לְשִׁמְרֶךָ בְּכָל דְּרָבִיבֶךָ: עַל בְּפִים
 יִשְׁאוּנֶךָ פֶּן תִּגּוֹף בְּאֶבֶן רִגְלֶךָ: וְנֶאֱמַר אֵל יִתֵּן לְמוֹט

Verleihe ihr und ihrer Frucht Kraft und Stärke, daß sie nicht zu früh gebäre und stets gesund und munter bleibe und das Kind gesund am ganzen Körper und an einzelnen Gliedern und stets wohl und glücklich sey. Möge sie leicht gebären, wie ein Weinstock blühen, der Rose und der Lilie gleich sich zeigen, das Kind unter einem günstigen Gestirn und zu einer glücklichen Stunde geboren werden und ein glückliches Leben führen; mögen seine Erzeuger es zur Frömmigkeit, zum Ehestand und zur Tugend erziehen, daß es sündenfrei bleibe; möge an ihm in Erfüllung gehen jener Vers: Berge weichen, Hügel wanken, doch meine Huld soll von dir nicht weichen, mein Friedensbund nicht locker werden, spricht dein Erbarmen, der Ewige! Ferner heißt es: Dir soll kein Uebel zukommen, kein Ungemach deinem Zelte nahen; denn seinen Engeln wird er befehlen, dich zu beschützen auf allen deinen Wegen; auf den Händen werden sie dich tragen, daß nicht anstoße an einen Stein dein Fuß. Ferner heißt es: Er wird deinen Fuß nicht wanken lassen, siehe! es schlummert nicht, es schläft nicht der Hüter

בַּצָּרָה: הוּא יִקְבַּל תְּפִלָּתֵנוּ וְתַפְּלֵרָת כָּל עַמּוֹ בֵּית
 יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים וּבְרַצּוֹן. וּבְתוֹכָם וּבְכָלֵלָם יִזְכּוֹר וַיִּפְקֹד
 לְטוֹבָה וּלְרַחֲמִים לְאִשָּׁה עֲצוּרָה. וְצָרָה כַּמְבִּיָּרָה:
 וּלְבָה עֲצוּרָה. תַּחִּיל תּוֹעֵק כְּחַבְלִיָּה וְצִירָה: הִיא
 הָאִשָּׁה (פלונית) אִשֶּׁת (פלוני) הַיּוֹשֶׁבֶת עַל הַמִּשְׁבֵּר.
 שְׂבָרָה עַל יי אֱלֹהֵינוּ הוּא יֵרָאֶה צִרְתָּה וְדַמְעָתָה.
 וַיַּעֲתֵר לַעֲתִירְתָּה וְתַעֲלֶה לְרַצּוֹן תְּפִלָּתָה: הוּא בְּרַחֲמָיו
 יִמְלֹטָה. הוּא בְּרַחֲמָיו יַחֲלֶצֶה: עַל בֶּן הַבְּרִיאוֹת הַחַיִּים
 וְהַשְּׁלוֹם יֵשִׁיב אוֹתָהּ. לְאִיתְנָה הָרֵאשׁוֹן יוֹשִׁיבָה. רַפְּאֵת
 תְּחִי לְשָׂרָה וְשִׁקּוּי לַעֲצֻמוֹתֶיהָ. מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים
 שְׁשָׁמַע וְעָנָה תְּפִלוֹת הָאֲמָהוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת וְהַטְּהוֹרוֹת
 שְׁהִיוּ בְּטַבְעָם עֲקָרוֹת. וְהַפֶּךְ וְשִׁנָּה אֶת מַעֲרֻכוֹתֵם
 לְטוֹבָה וְהַשְׁנִיָּה עֲלֵיהֶם בְּמִדַּת רַחֲמִים אֲשֶׁר מְנִי יָם
 אֲרוּכָה וְרַחֲבָה וְהִיוּ מֵאֲתוֹ נִפְקְדוֹת וְנוֹכְרוֹת בְּזֹרַע
 אֲנָשִׁים הוּא יִזְכּוֹר וַיִּפְקֹד לְטוֹבָה לְחַן וּלְחַסֵּד וּלְרַחֲמִים
 לְחַיִּים וּלְשְׁלוֹם הָאִשָּׁה (פלונית) הַיּוֹשֶׁבֶת עַל הַמִּשְׁבֵּר

men und Wohlgefallen auf unser und deines ganzen Volkes Israel Gebet! Unter ihnen sei auch eingedenk dieser Bedrängten, welche jetzt in ihren Wehen jammert, die Frau welche jetzt auf dem Kreißstuhl sitzt und auf dich, Ewiger! ihre einzige Hoffnung setzt; sieh auf ihre Noth, ihre Thränen, erhöre ihr Gebet, nimm ihre Bitte wohl auf, rette, befreie sie, Erbarmungsvoller, stelle sie gesund und munter wieder her, heile und stärke sie! König aller Könige! der du einst die Gebete jener heiligen, unfruchtbaren Mütter erhörtest, ihr Gestirn zum Glücke richtetest, mit einem Erbarmen über sie wachtest, das weiter als das Weltmeer reicht, und sie mit Kindern beschenktest, gedenke doch zum Glück, zur Huld, zur Gnade, zum Erbarmen, zum Leben und zur Gesundheit dieser, auf dem Kreißstuhl sitzenden Frau befreie sie von ihren Schmerzen,

לְהַנִּיחַ לָהּ מִרוֹגְזוֹהַּ הַקְּשָׁה וּמַעֲצוֹנָהּ וְלֹא יוֹסִיף עוֹד
 לְדַאֲבָהּ. וַיִּפְתַּח אֶת רַחֲמָהּ וַיֵּצֵא הַיּוֹדֵר לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם
 בְּמִוֶּלֶד טוֹב וּבִשְׁעָה טוֹבָה בְּלִי שׁוֹם נֶזֶק וְצַעַר לֹא לָהּ וְלֹא
 לְיֹלֶד. וַיּוֹסִיף וַיִּתֵּן לָהּ כַּח וְאוֹן וּבְרִיאוֹת בְּלִי שׁוֹם צַעַר
 וּמִכְאוּבִים. כִּי עֵינֶיהָ לָהּ תְּלוּיוֹת לְבַר וְלָהּ הִיא צוֹפֶיֶה
 וְעֵינֶיהָ לָהּ מִיַּחְלוֹת בְּעֵינֵי עֲבָדִים אֶל יַד אֲדוֹנֵיהֶם בְּעֵינֵי
 שְׂפָתָהּ אֶל יַד גְּבֻרָתָהּ עַד שֶׁתַּחֲנֶנֶה וְתוֹצִיא אוֹתָהּ מִצָּרָה
 לְרוֹחָה. קוּמִי אֲזָרִי כִּי בָא אֲזָרְךָ וּבִכְבוֹד יְיָ עָלֶיךָ זָרַח:
 וּנְאֻמֶר וַיִּצְעַק מוֹשֶׁה אֶל יְיָ לֵאמֹר אֲרָ נָא רַפֵּא נָא לָדָה:
 וּנְאֻמֶר וַיִּרְדּוּ כָל עֲבָדֶיךָ אֱלֹהִי וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לוֹ לֵאמֹר
 צֵא אִתָּה וְכָל הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ וְאַחֲרֶיךָ בֶּן אֵיצָא וַיֵּצֵא:
 וַיִּרְדּוּ כָל עֲבָדֶיךָ אֱלֹהִי וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לוֹ לֵאמֹר צֵא אִתָּה
 וְכָל הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ וְאַחֲרֶיךָ בֶּן אֵיצָא וַיֵּצֵא: וַיִּרְדּוּ
 כָל עֲבָדֶיךָ אֱלֹהִי וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לוֹ לֵאמֹר צֵא אִתָּה וְכָל
 הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ וְאַחֲרֶיךָ בֶּן אֵיצָא וַיֵּצֵא: לֹא תִהְיֶה

daß sie das Kind gebäre unter einem günstigen Gestirn und zu
 einer glücklichen Stunde, ohne Schaden und Schmerz, weder für
 sie, noch für das Kind, gieb ihr Kraft, Stärke und Gesundheit,
 ohne Schmerz und Leiden; denn auf dich sind ihre Blicke gerich-
 tet, auf dich schaut sie hin, zu dir hin sind ihre Augen gewendet,
 wie die Knechte zu ihren Herren, die Sklavin zu ihrer Gebieterin
 hinschauet, daß sie ihr ihre Gunst schenke, sie zur Freiheit ziehen
 lasse, wie es heißt: Erhebe dich und leuchte wieder, nachdem dein
 Licht geschwunden, der Glanz des Herrn bestrahlt dich wieder;
 ferner heißt es: Moses schrie zum Herrn und sprach: Allmächtiger!
 ach! heile sie doch! Ferner heißt es: Diese deine Diener werden
 allesammt herabkommen zu mir und werden sich vor mir hinwerfen
 und sprechen: Ziehe hinaus, du und das ganze Volk, das deinen
 Schritten folgt, und dann will ich abziehen, und er zog ab; ferner
 heißt es: Es wird sich weder eine unzeitige Gebärerin, noch eine

מְשַׁבְּלָה וְעִקְרָה בְּאַרְצָךָ אֶת מִסְפַּר יְמֵי אֲמֵלָא: מֶלֶךְ
 מְלִכֵי הַמְּלָכִים יֵאִיר בְּחַמְלָתוֹ עֲלֶיךָ בְּכַתּוּב קוּמִי אֲזִיר
 בִּי בֵּא אֲזַרְךָ וּבְכוּר יִי עֲלֶיךָ וְרַח: וְתַנּוּר אֹמֵר וַיִּקַּם לָךְ
 וְעַל דְּרָבִיךָ נְגִיה אֹר: מֶלֶךְ מְלִכֵי הַמְּלָכִים יְבַטֵּל
 מִמֶּנּוּ בְּל גְּזוּרֹת קִשּׁוֹת וְרַעוֹת וַיִּרְפָּא אֶת תַּחְלוּאֵיךָ
 וְאֵת מַפּוֹתֶיךָ וּמַכְאוּבֵיךָ וַיְכַפֵּר אֶת חַטָּאתֶיךָ וַיַּחַדֵּשׁ
 כְּגִשְׁר נְעוּרֶיךָ. בְּכַתּוּב כֹּה אָמַר יִי עוֹשֶׂה יִי יוֹצֵר אוֹתֶךָ
 לַהֲכִינָה יִי שְׁמוֹ: בְּשִׁצְף קִצְף הִסְתַּרְתִּי פָנַי רַנַּע מִמֶּךָ
 וּבְחֶסֶד עוֹלָם רַחֲמֶיךָ אָמַר גּוֹאֲלֶךָ יִי: מֶלֶךְ מְלִכֵי
 הַמְּלָכִים יִפְתַּח לָהּ שַׁעֲרֵי אֹרֶה שַׁעֲרֵי בְרַכָּה שַׁעֲרֵי גִילָה
 שַׁעֲרֵי דִיצָה שַׁעֲרֵי הַרוּחָה שַׁעֲרֵי נַעַד טוֹב שַׁעֲרֵי וּכְבוֹד
 שַׁעֲרֵי חַיִּים טוֹבִים שַׁעֲרֵי טוֹבָה שַׁעֲרֵי יְשׁוּעָה שַׁעֲרֵי
 כְּפָרָה שַׁעֲרֵי לֵב שְׂמִחָה שַׁעֲרֵי מַחִיכָה שַׁעֲרֵי נַחֲמָה שַׁעֲרֵי
 סְלִיחָה שַׁעֲרֵי עוֹרֶה שַׁעֲרֵי פְדוּתָה שַׁעֲרֵי צְדָקָה שַׁעֲרֵי

Unfruchtbare in deinem Lande finden, die Anzahl deiner Tage will ich vollzählig machen. König aller Könige! Lasse deines Erbarmens Licht ihr entgegen leuchten, wie es heißt: Auf! leuchte wieder, nachdem dein Licht geschwunden, die Majestät des Ewigen strahlt dir entgegen; ferner: Du sprichst ein Wort und er läßt's dir in Erfüllung gehen, auf deinem Wege strahlt dir ein Licht entgegen. König aller Könige! hebe alle strengen Verhängnisse für sie auf, heile ihre Krankheit, ihre Wunden, ihre Schmerzen, vergieb ihr ihre Sünden, gieb ihr ihre Jugend aufs Neue, wie es heißt: So spricht der Herr, der sie geschaffen, der sie gebildet und bereitet hat, Ewiger ist sein Name; beim Ausbruch des Zornes habe ich für einen Augenblick mein Antlitz verborgen, mit ewiger Huld nehme ich dich wieder auf, spricht dein Erlöser, der Ewige. König aller Könige! eröffne ihr die Pforten des Lichtes, des Segens, der Freude, des Frohsinnes, der Erholung, der guten Bestimmung, der Tugenden, des glücklichen Lebens, des Guten, der Hülfe, der Veröhnung, des vergnügten Herzens, der Verzeihung,

קוֹמֵמוֹת שְׁעָרֵי רְפוּאָה שְׁעָרֵי שְׂמֻחָה שְׁעָרֵי תְּשׁוּעָה
 בְּדַכְתִּיב וּתְשׁוּעַת צַדִּיקִים מִיִּי מֵעוֹז בְּעַת צָרָה: וַיַּעֲזֹרם
 יי וַיַּפְלֵטֵם. מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים יִפְתַּח רַחֲמָה וַיִּתֵּן לָהּ
 עֵת לְלִדְתָּ בְּמַהֲרָה וּבְקִלּוֹת בְּלֵי שׂוֹם צַעַר וַיִּתֵּן לָהּ
 בְּרִיאוֹת וְאוֹרֶךְ יָמִים וְשָׁנִים. מִי שְׁעֲנָה לְשִׂרְדָּה הוּא
 יַעֲנֶה. מִי שְׁעֲנָה לְרַבֵּקָה כְּאֲשֶׁר הִלְכָה לְדָרוֹשׁ אֵת יי
 הוּא יַעֲנֶה. מִי שְׁעֲנָה לְרַחֵל כְּאֲשֶׁר יָלְדָה אֵת יוֹסֵף
 הוּא יַעֲנֶה. מִי שְׁעֲנָה וּפְקֹד לְכָל הָעַקְרוֹת וְהַיּוֹלְדוֹת
 הוּא יַעֲנֶה. מִי שְׁעֲנָה לְחַנָּה כְּאֲשֶׁר יָלְדָה אֵת שְׂמוּאֵל
 הוּא יַעֲנֶה. וַיִּצְיָאָהּ וַיִּצְיָאָהּ מִפְּתָקָהּ שֶׁל חוּהַ וּמִכָּד
 בְּדִקֵּי וּדְבָקֵי מִיתָה. וַיִּשְׁלַח לָהּ רְפוּאָה שְׁלֵמָה בּוֹכוֹת
 בְּדֵי הַצַּדִּיקִים וְהַחֲסִידִים וְצַדִּיקָנוֹת וְנִשְׁמוֹת הַטְּהוֹרִים
 אֲשֶׁר פָּחַ נְגֻזִים וַיִּסֹּר מִמֶּנָּה כָּל סַכְנָה וְכָל תַּקְלָה.
 הַשְׁתָּא בְּעַגְרָא. אָמֵן:

des Trostes, der Vergebung, des Beistandes, der Erlösung, des
 Wohlwollens, der Aufrichtung, der Genesung, der Freude und des
 Heils, wie es heißt: Das Heil der Gerechten kommt von Gott,
 er ist ihre Feste zur Zeit der Noth, der Herr steht ihnen bei und
 hilft ihnen und rettet sie. König aller Könige! lasse sie auf
 das leichteste und schmerzlos niederkommen! Gieb ihr Gesundheit
 und langes Leben. Der du Sara einst erhörtest, der du Rebecca
 erhörtest, als sie dich zu suchen hinging, die Rachel erhörtest, als
 sie den Joseph gebar, alle Unfruchtbare und Gebäterinnen erhörtest,
 die Chana erhörtest, als sie den Samuel gebar, erhöere auch sie,
 befreie sie von dem der Eva gesprochenen Urtheil, wie von allen
 tödtlichen Zufällen, sende ihr eine vollkommene Genesung in Rück-
 sicht aller gerechten und frommen Männer und Frauen, und aller-
 edlen Seelen, die sich hier befinden, und halte jede Gefahr und
 jedes Ungemach von ihr fern, aufs baldigste und schleunigste!
 Amen!

(כט) (געבעט פֿיר חיינט וואָכנערין:)

הַרֹפֵּא חוֹלִים וּמְרַן לֵב אוֹמְלָלִים. לְהַחְיֹת רוּחַ
 שְׁפִלִים. וּלְהַחְיֹת לֵב נִרְבָּאִים. הוּא יִתְמַלֵּא רַחֲמֵי
 מִבֵּין עֲלֵינוּ וְעַל כָּל עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל וּבְכָלֵּם יוֹבוֹר
 וַיִּפְקֹד וַיַּחְמֹל וַיַּחֲזֵן וַיִּרְחַם וַיּוֹשִׁיעַ וַיִּרְפָּא וַיַּעֲוֹד אֶת
 הַיּוֹלְדֵת הָאִשָּׁה עֲצוּבַת רוּחַ הַחֹלְנִית הַשׁוֹכֶכֶת עַל
 עַרְשׁ דָּוִי מֶרֶת (פלעניח) הַשׁוֹאֵלֶת מֵעַם יי אֱלֹהֵיהָ צְרָקָה
 וְחֵן וְחֶסֶד וּמִרְפָּא וְאַרְוָכָה וְחַיִּים וְשָׁלוֹם. מֶלֶךְ מַלְכֵי
 הַמַּלְכִּים הוּא בְּרַחֲמָיו וּבְחֶסְדָּיו יַחְלֶצֶה וַיִּפְלְטֶה וַיִּמְלֹטֶה
 וַיַּצִּיבֶה עַל כֵּן הַבְּרִיאוֹת הַחַיִּים וְהַשָּׁלוֹם. רַפְּאוֹת תְּהִי
 לְשָׁרָה וְשִׁקּוּי לְעֲצָמוֹתֶיהָ וַיִּסִּיר מִמֶּנָּה כָּד חוֹלָאִים
 רָעִים וַיְבַטֵּל מִמֶּנָּה כָּל גִּזְרוֹת קָשׁוֹת וְרַעוֹת. וַיִּרְפָּא
 אוֹתָהּ מִתַּתְּלוּאֵיהָ וּמִפֶּל מִכְּאוּבֶיהָ וַיִּסְלַח כָּד עוֹנֵיהָ
 כְּכַתּוּב הַסּוֹלַח לְכָל עוֹנֵיכִי הַרֹפֵּא לְכָל תַּחֲלוּאֵיכִי
 וַיִּוֹסֵף יָמִים עַד יָמֶיהָ וְשָׁנִים עַל שְׁנוֹתֶיהָ כְּכַתּוּב כִּי

(29)

(Gebet für eine Wöchnerin:)

Der du die Kranken heilest, die betrübten Herzen erfreuest, das gebeugte Gemüth aufrichdest und das zerknirschte Herz belebest, dein Erbarmen erstrecke sich über uns und über ganz Israël und unter ihnen sey auch eingedenk dieser Wöchnerin...., die voll Betrübniß auf dem Krankenbette danieder liegt, nimm dich ihrer an, habe Mitleid mit ihr, sey ihr gnädig, erbarme dich ihrer, errette, heile und stärke sie, die dich um deine Großmuth, dein Wohlwollen und deine Gnade, um Heilung, Genesung, Leben und Gesundheit bittet. König aller Könige! aus Gnade und Erbarmen befreie und rette sie und stelle sie gesund und munter wieder her, lasse sie vollkommen erstarken, halte jede gefährliche Krankheit von ihr fern, hebe jedes sie betreffende böse Verhängniß völlig auf, heile sie von ihrer Krankheit, ihren Schmerzen, vergieb ihr alle ihre Sünden, wie es heißt: Er vergiebt alle deine Sünden, heilt alle deine Krankheiten, lege Tage zu ihren Tagen, Jahre zu ihren

אורך ימים ושנות חיים ושְׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ. וזכות כָּל
הַצְּדִיקִים וְחַסִּידִים שׁוֹכְנֵי עִפְרָה הַשׁוֹכְנִים פֶּה וְנִכְוֹת
תּוֹרָתָם וּמַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים יַעֲמֵד לָהּ עִם זְכוֹת כָּל
צְדִיקֵי וְחַסִּידֵי עוֹלָם. אָמֵן:

(ל) (געבעט פֿיר מײן קרפֿיקעס קינד:)

רבוֹן כָּל הָעוֹלָמִים. אֲשֶׁר יָצַר וּבְרָא אֶת הָאָדָם
מִבֶּשֶׂר וְדָמִים: וְצִרְפוּ מִסּוּדוֹת אַרְבָּעָה. לְהַיּוֹתֵם
תָּמִיד עַל קֵן וּמוֹג הַשְּׂדֵה רְבוּעָה: וּתְחַדְוּ וַיְהִיו תְּמִים. אִשׁ
וְעִפְרָה רוּחַ וּמַיִם: וְאִילוֹ הָאֶחָד שִׁיפּוֹל וְאִין שְׁנֵי לְהַקִּימוֹ.
אֲךָ בִּשְׂרֵוֹ עָלָיו יִכָּאֵב וְדָמוֹ: וּמִפִּי עֲלוֹן לֹא תֵצֵא טוֹב
וְרַעוֹת. כִּי אִם אֲוֵלֵת אָדָם תִּסְלַף דְּרָכּוֹ לְשָׁנוֹת
הַטְּבָעוֹת: כִּי מַעֲשֵׂה אָנוּשׁ וְתַחֲבִלוֹתָיו מוֹמָה. וְכַעֲסָתוֹ
צָרְתָה גַם כַּעַס בְּעִבּוֹר הָרַעְמָה: וְאַמְנָם הַיְלָדִים
הַקְּטָנִים. רַבֵּי הַשָּׁנִים: אֵלֹהֵי הַגְּלוּקִים. בְּחַטָּאת
עֲבָרָה מִבַּיִם: וּבַעֲוֹנוֹת אֲכוֹתָם חִלְלָה יִמָּקוּ. וְעָרוּ

Fahren zu, wie es heißt: Eine lange Reihe von Tagen, Jahre des Lebens und der Gesundheit, werden dir zugelegt werden. Mögen ihr die Verdienste aller der Gerechten und Frommen beistehehen, die hier begraben sind, so wie die Verdienste, Gelehrsamkeit und guten Handlungen aller übrigen Frommen und Gerechten. Amen!

(30) (Gebet für ein krankes Kind.)

Herr der Welt! Du hast den Menschen aus Blut und Fleisch geschaffen, ihn aus vier Elementen zusammen gesetzt, welche einander stets das Gleichgewicht halten, nemlich aus Feuer, Erde, Luft und Wasser, so daß wenn das Eine unwirksam wird, es nicht ersetzt werden kann, vielmehr Krankheiten und Leiden entstehen. Doch von Gott rührt kein Uebel her, nur die Thorheit des Menschen führt Veränderung seiner Natur herbei, indem seine schlimmen Handlungen und Gesinnungen diese Elemente in Unordnung bringen; doch, die jungen, zarten Kinder leiden nur in Folge der

עליהו כל הנחו הרפתקו: או בגורת שמים. להיות
 בעולם הזה חיים: למלאות מספר ימיהם. אשר נגזר
 עליהם: או מחסרי השם על בראיו. ליסרו בדבר
 שמשך עליו געגועיו. והרגלו קחם על ראשו ועל כרעיו:
 בו מיסרו כמו לעשור בשורו ואלמנה בתרגולתה ויתום
 בכיצתו. למען עשה ביום הזה להחיותו: ופעמים הוא
 מיסורין שר אהבה. כי נגעים וזבנים אינם באים בכל
 פעם על חובה: או אחת משאר סבות. שאינן מושגים
 ללבנות: אך ידעתי כי בית דינו הצדק. ידונו כל דבר
 הישב הדרך: ואין לפניו עוזה. הן על אשר משמח
 במיני זמר וקל טבלא: או לאשר יכאב וימחץ. על
 פועל ומעללים ודבר שחץ: וצדיק הוא על כל הבא.
 ולנו הוא הסבה: אמנם ידונו פרושות. ועומדים תחת
 השמים שדופות: רוחות קדים חרישית בלב מר ועבור.
 למען זכות אבות לבנים תזכר: ומעוררין זכות ואהבת

Sünden der Erwachsenen und müssen zuweilen deren Vergehungen büßen und sind allem Ungemach unterworfen; sie erhalten aber dennoch das Leben, entweder weil über sie bestimmt ist, einige Zeit zu leben, oder weil Gott die Eltern strafen will durch etwas, woran sie so sehr hängen, oder er läßt die Kinder erkranken, weil er die Eltern liebt und sie für ihre Schmerzen um so mehr jenseits belohnt, denn die Krankheiten der Kinder sind nicht immer in der Sündhaftigkeit der Eltern zu suchen, oder aus irgend einer andern, uns unbekanntem Ursache. So viel weiß ich aber, daß sein Urtheil stets gerecht und wohl begründet ist und daß kein Unrecht bei ihm obwaltet, es sei daß er den Menschen erstreue oder ihm wegen seiner schlimmen Handlungen Leiden zuschicke, stets bleibt er der Gerechte und wir sind die Ursache; darum strecken wir unsere Hände aus und heben sie mit betrübtem Herzen zum Himmel empor, daß du der Verdienste der Vorfahren eingedenk seiest, sie den Kindern mögest

יִשְׁנֵי אֲדָמַת עֶפֶר. לְהוֹיֹת לְבָנִים בּוֹפֵר: וְאֲשֶׁר מְיוֹסְרִים
 בְּעֵינֵי אֲבוֹתָם. רַחֵם עַל הָאֲבוֹת וְעַל הַבָּנִים אַתָּם: וְסַלַּחְתָּ
 לְאֲשֶׁר לָךְ הַטָּאוּ. וְעוּוּ וּפָשְׁעוּ: וְאִם בְּגוֹרַת שָׁמַיִם הוּא
 חַיֵּיהֶם. נָא תוֹסִיף יָמִים עַל יְמֵיהֶם: וַיְהִיו נָא אֲמַרְיָנוּ
 לְרִצּוֹן. לְרַחֵם עַל אֱלֹהֵי הַצֹּאן: יְמֵיהֶם וּשְׁנוֹתָם לְהָאָרֶץ.
 וּמִכְּתָם לְרַפּוּא וּלְהָאָרֶץ: וְאִם הוּא מְיוֹסְרֵי אָבִיו. לְיוֹסֵר
 בְּדַבַּר חֲבִיב: יְהִי חֶסֶדְךָ יי עלינו. וְתַגְדֵּל חֶסְדֶּיךָ עִמָּנוּ:
 וְסַלַּחְתָּ לְעוֹנְנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ. וְאַל תַּעַשׂ עִמָּנוּ כְּלָה
 כְּחַטָּאתֵנוּ: וְאִם מְיוֹסְרֵיךְ שֶׁל אֲהַבָּה דְבָרְךָ. לֹא הֵן בְּעֵינֶיךָ
 וְלֹא שְׂכָרְךָ: וְאִם הוּא לְשֵׁאֵר סְבוֹת מִכְּבָשֵׁי דְרַחֲמָנָא.
 זְכוּת הַרְרֵי קוֹדֶשׁ עָלֵינוּ וְעַלֵיהֶם וַנִּגַּה: וְרֹאֵה יי וְהַבִּיטָה.
 לְרַחֵם עַל יֵתֵר הַפְּלִטָה: וּזְכוּתָם יַעֲמוּד בֵּין הַמֵּתִים וּבֵין
 הַחַיִּים וְתַעֲצֵר הַמִּנְפֶּה. וּשְׂכָתָם וּרְפּוּאָתָם תִּתֵּן וּרְפֹא
 תִרְפֵּא: הַמָּל נָא וְחוּס נָא עַל אָבוֹת וּכְבָנִים. וַיֹּאֲרִיכוּ בְטוֹב

entgeltet lassen; leiden nun die Kinder in Folge der Sünden ihrer
 Eltern, so wollest du dich der Eltern sowohl, als auch der Kin-
 der erbarmen und jenen verzeihen, wenn sie gegen dich gesündigt
 und vergangen oder gefehlt haben sollten; war es aber den Leßtern
 zu leben auferlegt, so vermehre ihre Lebensstage, erhöere uns, wenn
 wir dich bitten, dich dieser Kleinen zu erbarmen, ihre Lebenszeit zu
 verlängern und ihre Krankheiten zu heilen. Leiden die Kinder zur
 Züchtigung der Eltern, so mögest du diesen deine Gnade zuwenden,
 ihnen ihre Sünden vergeben und nicht ihrer Vergehungen halber sie
 ins Verderben stürzen! Sind es aber Leiden aus Liebe zugeschiedt,
 so mögen wir weder diese, noch ihren Lohn. Geschieht es endlich aus
 andern unbekanntem Gründen der Gottheit, so möge die Verdienstlich-
 keit der Vorfahren sie beschützen, mögest du Herr sie berücksichtigen,
 sich ihrer Nachkommen erbarmen, möge diese Verdienstlichkeit sich
 zwischen die Todten und die Lebendigen stellen und das Hinsterven
 verhindern und ihre Heilung bewirken! Mögest du der Eltern,
 wie der Kinder dich erbarmen und ihnen ein langes Leben schenken,

ימים ושנים: למען יגדלון לעבודתך. וידעו כי אתה
 הוא האלהים ואין בלתיך: וירבו ימיהם וימי כניהם על
 האדמה. ויפרצו צפונה ונגבה קדמה וימרה: עד כי
 יבא שילון. וישבו יהיו ושבי בצלון: אמן:

(גבעט וועגן ערליעהונג דער קינדער: (לא)

רבון כל העולמים. רם על כל רמים: שמע תפלת
 בא עדיך. לבקש רחמיה וחסדיך: תוכני ברוב המלחה.
 לגדל בני לעבודתך: בנחת ולא בצער. ולא יבושו כי
 ידברו את איבים בשער: יהיו ממלאים ומזורזים בתורה
 ויתפרנסו מתחת ידך בנקיות וכשופי. ולא ימצא בהם
 שמץ דופי: ועינינו רואות בשמחתם. בתורתם
 ובהצלחתם: יהיו לרצון אמרי פי. עוללי וטפי: ויחשב
 לפניך בהקרבת פך. בוכות ישיני אדמת עפר: והגיון
 לבי לפניך יי צורי וגואלי: אמן:

damit sie zu deinem Dienste aufwachsen und erkennen, daß du nur
 allmächtig bist und Niemand außer dir. Mögen sie sich überall
 hin ausbreiten bis zur Erschauung Schilo's. Amen!

(31) (Gebet wegen Erziehung der Kinder:)

Herr aller Welten! Höchster aller Hohen! Erhöre meine
 Bitte, der ich vor dir erscheine, um mir dein Erbarmen und deine
 Gnade zu erbitten! Laß mich so glücklich sein, meine Kinder ruhig
 und frei von Leiden für deinen Dienst groß zu ziehen! Laß sie
 gegen feindliche Hindernisse stets siegreich, voll eifrigen Fleißes im
 Gesetze sein! Mögen sie redliche Nahrung finden und ohne Tadel
 bleiben und wir an ihnen Freude und Glück erleben. O! nimm
 meine Bitte für meine Kinder wohlwollend auf, betrachte sie als
 dargebrachtes Opfer und lasse die Verdienstlichkeit der im Staube
 Entschlafenen mir zu Gute kommen, nimm die innigsten Wünsche
 meines Herzens gut auf, o, mein Schöpfer und Erlöser. Amen!

רָ עב וּדְבַר וְחָרַב וְשָׁבִי וּמִשְׁחִית וּמִגְּפָה הָסֵר מִמֶּנּוּ:

נוֹצֵר חֶסֶד לְאַלְפִים עַל אַבּוֹתֵינוּ וְעַלֵינוּ:

ק רוב יי לנשברי לב ואת דכאי רוח יושיע:

ק ומה יי להציל ממות נפשם ולחיותם ברעב אר

נא תמניע:

ק ומה יי הושיענו אלהינו כבימי יהושע:

ק וממיות תוליכנו ופעלך בקרב שנים תודיע:

נושא עון ופשע וסולח למרשע:

צ רה ופחד ודבר וחרב ורעב ושבי ומשחית:

צ ו להסיר ממנו ולא תתן לבא אל בתינו המשחית:

צ ור ישעך תמהרנה והוא רחום יכפר עון ולא ישחית:

צ וה ישועות יעקב ויושר השיר עיר עוז לנו ישעה ישות:

ונקה הכמחתנו לאשר לבנו לתשובה השית:

פ ותח את ידך ומשביע לכל חי:

unsre Schande schwinden! רעב Halte Hungersnoth, Pest, Krieg, Gefangenschaft, Verderben und Seuchen von uns fern! der du deine Huld aufbewahrest für das tausendste Geschlecht, für unsre Vorfahren wie für uns. קרוב Nah ist der Herr den gebrochenen Herzen, hilft den zerknirschten Gemüthern. קומה Auf, Ewiger! rette sie vom Tode, erhalte sie in der Hungersnoth, o! unterlasse es nicht! קומה Auf, Ewiger! o Gott! hilf uns, wie in den Tagen des Josua! קומה Lasse uns aufrecht einher gehen, nimm dich deines Werkes an, wenn es noch in den besten Jahren ist, der du Sünden und Missethat erträgst, dem Frevler vergiebst! צר Noth und Schrecken, Pest, Krieg, Hungersnoth, Gefangenschaft und Verderben halte fern von uns, lasse das Verderben nicht in unsre Häuser eindringen! צר Schöpfer! beschleunige deine Hülfe. Du, Erbarmungsvoller! vergiebst ja die Sünden und vertheilst nicht. צה Gebiete Jacobs Heil, laß es das Lied singen: eine feste Stadt ist uns der Herr, der Hülfe sendet; der Verzeihung demjenigen verheißt, der aufrichtige Buße thut. פחה Du

פ צני והצילני מיד בני נכר אשר פיהם דבר שוא
ל הדיחי:
פ דה אלהים את ישראל מכל צרותיו וראה רבני
ואורחי:
פ שע ועון שא נא ואל תתנני ביד מדיחי:
וסלחת לעוננו ולחטאתנו ואמרת כה לחי:
ע ורת אבותינו אתה מעולם:
ע וד מגן ומושיע לבניהם אחריהם בכל דור ודור כלם:
ע שיה למענה אם לא למענינו ובגללם:
ע ור מצריו תהיה ותסיר צלם:
ס ומך יי לכל הנופלים מעולם שמך:
ס ליחה ומחילה המציא לעבדיך:
ש ה בין הזאכים תשמור הם בניך בחוניך:
ס קף בוגרים תשדם ועלינו יהמו רחמך:
נ וצר חסד לאדפים:

öffnest deine Hand und sättigst alles Lebendige. פצני Befreie und rette mich von der Barbaren Hand, deren Mund gleisnerische Lügen spricht. פרה Befreie, o Gott! Israel von allen seinen Bedrängnissen! Siehe auf mich, wenn ich ruhe oder gehe. פשע Vergieb meine Sünden und Vergehungen und gieb mich nicht den Verführungen preis, verzeihe meine Uebertretungen und sprich: er bleibe am Leben! עורת Der du von jeher unsern Vorfahren beistandest, עור und hilfreich, schützend und helfend warst ihren Kindern in jedem Geschlecht! עשה Thue es deinethalben, wenn nicht unsertalben! עור Leiste uns Beistand gegen unsre Bedrücker, mache sie unschädlich. סימך Ein Unterstützer der Fallenden ist dein Name von je her. סליחה Verleihe deinen Knechten Vergebung und Verzeihung. שר Bewache deine Heerde stets, deine durch Leiden geprüften Kinder. סרה Vernichte die Treulosen und lasse dein Mitleid gegen uns rege werden. ניצר Du, der du deine Huld be-

ג א אל השיבנו מלפניך רוקם בסופים:
 ג טעך אל תשגשגי ויהיו בעיניך בסופים:
 ג צח תשמרנו ממשפחת מחלת ומן התולדות
 והאלופים:
 מ שמים הפט זראת וחה עבדך מכים:
 מ שוד עניים ומאנקת אביונים עתה תקום:
 מ חיה חיים תן לנו חיים טובים וארוכים:
 מ טובך אוטיב לנו מלך אלהים:
 ל מה יאמרו הגוים לאמר ברעה הוציאתם:
 ל א נשאר לו תוכחה לאלהים המפדה בכל מכה
 במדבר לארץ בבואם:
 ל משפטיך תעמידם תיום להעם אשר ועם:
 ל נצה למה תשכחנו מנהיגם ורועם:
 כ בלע רשע צדיק ממנו למה תחריש:
 כ בוד שמך המחלל ביניהם בין קודש לחוב הפריש:

wahrst bis ins tausendste Geschlecht! D! weise uns nicht leer
 ab und beschämt! נטעך Rotte deine Pflanzung nicht aus, halte
 sie werth! נצח Bewahre uns stets vor jeder Krankheit und ihren
 schlimmen Folgen. משים Schau vom Himmel herab, siehe, wie
 geplagt deine Knechte sind! כשוד Wenn die Armen bedrückt wer-
 den, die Dürftigen zu dir schreien, so erhebe dich! מחה Der
 du den Lebenden das Leben giebst, o gib uns ein langes, glückliches
 Leben! מטובה Theile uns von deinem Gute mit, allmächtiger
 König! למה Warum sollen Barbaren sprechen: zum Unglück hat
 er sie befreit; לא Er besitz kein Strafmittel mehr, seitdem er
 jene Plagen in der Wüste herbei führte, als sie ins Land einziehen
 sollten? לטשפך Ziehe noch jetzt vor Gericht jenes Volk, das
 dich erzürnte! לנח Warum willst du auf immer unser vergessen,
 ihr Leiter und Hirt! כבלע Warum schweigst du, wenn der Gott-
 lose den Gerechten ins Verderben stürzt? כבוד Wenn dein verherr-

בִּמְהֵרָה שָׁנִים אֲשֶׁר אֵין קָצִיר וְהָרִישׁ:
לְבִירְתָם קַעֲקַע וְהַחֹר לְבַעֲלָיו הַמְרִישׁ:
קוֹם אֱלֹהִים יִפּוּצוּ וַיִּנוֹסוּ מִשְׁנֵאָיו:
עֵיר קִנְאָה אַף יִצְרִיחַ עַל אוֹיְבָיו:
דִּין אֶפְסֵי אָרֶץ יִי יַחֲתוּ מְרִיבָיו:
אֲכַל גֹּזִים צָרוּ וְעַצְמוֹתֵיהֶם יִגְרַם וַיִּמְחֶץ חֲצָיו:
טָרַם בְּקֶרֶא אֶתָּה תַעֲנֶה לְמִיחֲלִים רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ:
טָפְלוּ עָלַי וְדִים אָנִי בְּכָל לֵב אֲצוּר פְּקוּדֶיךָ:
טָלְטָם טָטְלָה גִבְרֵי יָדָמוּ כְּאֶבֶן בְּגִדוֹל וְרוֹעֵךָ:
טָוֹב אֶתָּה וַיִּמְטִיב לְמַדְנֵי חֲקֶיךָ:
חָסֵד חָנָם לָנוּ תַעֲשֶׂה וְחֵיל תַּאֲזוּר לְנִכְשָׁלִים:
חֹן לְבָאֵי עַל נִקְרַת עֶפֶר וּמְחִילַת צוּרִים וְגִגִּים:
חֲשׂוּבִים הֵם בְּמַתִּים אִם לֹא יִהְיוּ רַחֲמֶיךָ עֲלֵיהֶם
מִתְגַּלְגָּלִים:
חֲקוּתֶיךָ וּמְצוּרֶתֶךָ מִי יִשְׁמֹר אוֹתָם וּמִי יִתֵּן לְשִׁמְךָ
קוֹדֵשׁ הַלְוִלִים:

lichter Name entweicht wird, so nimm dich des Heiligen an!
כמה Ach! wie lange ist kein Pflug und keine Ernte. יקום Erhebe
Dich, o Gott! zerstreue deine Feinde, daß sie die Flucht ergreifen!
עיר Lasse deinen Eifer erwachen, setze deine Hasser in Schrecken.
עיר Du, dessen Gericht sich bis an die Enden der Erde erstreckt,
lasse deine Widersacher erzittern! טרם Erhöre bevor sie rufen, die
deinem Erbarmen, deiner Huld entgegen harren! טפלו Wenn auch
Uebermüthige mich umgeben, so will ich dennoch mit ganzem
Herzen deine Anordnungen halten. טוב Gut bist du und allgütig,
o! lehre mich deine Gesetze. חסד Ertheile uns unverdiente Huld,
verleihe Kraft den Schwachen. חיו Sey gnädig gegen diejenigen,
die sich in Höhlen und Klüfte flüchten. חשבים Sie sind ja den
Todten gleich zu achten, wenn dein Erbarmen sie nicht erhält!
חקותך Wie sollten sie sonst deine Gesetze beobachten, deinen Na-

ז כרון ישיני חברון ראש צורים וגבעות:
 ז כות הררי קדם וחסדי אבות ואמהות:
 ז כר שפוני שמוני חול לפניך יהיו ממשמשות וכאות:
 ז כרון אחר יענה מכאן ומכאן ותעשה עמנו לטובה אות:
 ז ישכון בטח בדר עין יעקב אף שמו יערפו טל:
 ז ישתובן מפל עקא ומפל מרעין בישין וטלטל:
 ז תקעתו יתר תקוע במקום נאמן נשא ומנוטל:
 ז המציא להם מזון ופרנסה אדרכמונים ואנרטל:
 ה רופא לשכירי לב ומחבש לעצבותם הסר מסרוחים
 מרוח:
 ה עם הולכי חושך יראה אור גדול בנועם שכנתך
 לחוות בצפנת פענח:
 ה ישועה וההצלחה לנו הצמח:
 ה גבוה השפלה והשפלה הגבה ונרדו יתן ריח:

men preisen? כרון Sey eingedenk derer, die zu Hebron schlafen, deren Tugend den Felsen und Hügeln gleichen! זכיה Gedanke der Verdienste jener Tugendhelden, der Großthaten der Väter und Mütter! זכר Es komme das Angedenken der im Grabe Ruhenden vor dich! זכרון Es komme das Andenken aller dieser zugleich vor dich, auf daß du uns ein gutes Zeichen schauen lassetst. זכרון Auf daß Jacob in Sicherheit wohne und des Himmels Gunst auf sie herabströme! זכרון Auf daß es bewahrt werde vor jedem Drangsal, vor jedem Ungemach! זכרון ויחיון Daß es einem starken Pfahl gleiche, an einer festen Stelle eingerammt. זכרון Sieb ihnen Unterhalt und vollständige Nahrung. זכרון הרופא Der du gebrochene Herzen heilst, ihre Wunden verbindest, halte jede Trauer fern von ihnen זכרון העם Das im Finstern wandelnde Volk erblicke ein helles Licht, aus deiner Gegenwart hervor strahlend, ihm werden deine Geheimnisse aufgedeckt. זכרון הישועה Laß Heil und Glück für uns erblühen! זכרון הנכוה Beuge den Stolz, erhebe die Demuth und lasse

ד וּפְקִי שְׁעָרֵי רַחֲמֵיךָ תּוֹשִׁיעַ וְתַצִּיל:
ד יִנְדֶה הָעֵבֶר מֵהֶם בְּזִכּוֹת הַמַּקְלוֹת פְּצָלוֹת פִּצֵּל:
ד גּוֹל מֵהָר הַכְּלִילִי וְהִיָּה עֹזֵר לִי עַד שָׁעָה שֶׁהַסּוּס רָץ
וּמַצִּיל:
ד כְּאִי רוּחַ וּנְשָׁבְרֵי לֵב תּוֹשִׁיעַ וְהַצֵּל תַּצִּיל:
ג מוֹל עַד עֶבְדֶּךָ וְחִיל תִּאֲזוּר לְנִכְשָׁלִים:
ג ל מַעְלֵי חֶרְפָּה וּבֹזֵו וְאַתָּן לְשִׁמְךָ קוֹדֵשׁ הַלְלוּלִים:
ג ם עֲדוֹתֶיךָ שְׁעֲשְׂעֵי מֵרֹאשׁ צוּרִים:
ג ם כָּל קוֹיָה לֹא יִבּוֹשׁוּ יִבּוֹשׁוּ הַבּוֹגְדִים רִיקָם:
ב ד צָרִינוּ נִנְגַח וּבְשִׁמְךָ נָכּוּס קָמִינוּ:
ב חֲסִדֶךָ בְּמַחְנוּנוּ יִגַּל בִּישׁוּעָתְךָ לִבְנוּ:
ב יָמִינוּ יוֹשַׁע יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁכּוֹן בְּמַח בְּרַד בְּאַרְצֵנוּ:
ב מֵהָרָה יִבְנֶה עַל מִשְׁפָּטוֹ אַרְמוֹן בֵּית קֹדְשֵׁנוּ:
א ד לְשִׁמְךָ יוֹדוּ עוֹד זֶרַע רַעִים הָאֱהוּבִים:

sie emporkommen! רופקי Rette diejenigen, die an die Pforten
deines Erbarmens anklopfen. ריך Entziehe ihnen dein Strafgericht
in Rücksicht der Verdienste dessen, der einst die Stäbe abschälte
(Jakob). רגל Mit Rossesschnelle eile, Vortrefflicher! zu meinem
Beistand herbei! רכאי Hilf den zerknirschten Gemüthern, befreie
die gebrochenen Herzen! נמיר Thue deinen Knechten wohl, rüste
die Schwachen mit Kraft aus! נג Wälze Schimpf und Schmach
von mir ab, damit ich deinen heiligen Namen preise. נם Auch
deine Zeugnisse, auf des Felsens Spitze gegeben, sollen mir zur Er-
gözung dienen. נם Mögen Alle, die auf dich vertrauen, nie
zu Schanden werden, nur die Treulosen mögen beschämt dastehen!
כך Nur durch dich können wir Feinden widerstehen, durch deinen
Namen unsern Widersachern trotzen. כחכך Auf deine Güte
setzen wir unser Vertrauen, unser Herz freut sich ob deiner Hülfe.
כימיני Möge Jehuda geholfen werden, Israel ungestört bleiben!
בטהרה Möge der Tempel erbauet, das Heiligthum wieder herge-
stellt werden! יך Mögen die Nachkommen der geliebten Freunde

אֵת הַיְיִ תִּשְׁמְרִים תִּנְצְרִים מִחֶמּוֹן מִים רַבִּים:
 אֵת לִי בַר מִן־דִּין יָמִים עַל־יָמִים תּוֹסִיף לְמוֹעֲדִים טוֹבִים:
 אֵת הַטּוֹב שְׁשׂוֹן וְשִׂמְחָה פְּרוּתָהּ רְאוּת נֹכַח בְּיָמִים
 קְרוֹבִים:

מִי שֶׁעָנָה לְאַבְרָהָם אֲבִינוּ בְּאוּר כְּשָׂדִים. וְתַצִּיל אוֹתוֹ
 בְּעַמֶּק הַשָּׂדִים. יִשְׁמֹר אוֹתָנוּ בְּכָל שְׁס"ה גִּידִים: מִי
 שֶׁעָנָה לְיִצְחָק בְּאֶשֶׁר גָּרָשׁוּ אֲבִימֶלֶךְ. וְעָרַר עָלָיו מְדָנִים
 וַיִּגְרָשׁוּהוּ וַיִּלְךְ. יִשְׁמֹר אוֹתָנוּ בְּכָר מַחוּו וּפְלֶגֶת: מִי
 שֶׁעָנָה לְיַעֲקֹב בְּצַרְתָּ עֵשׂוּ וּלְכֹן וְדִינָה. וּמְכַל הַמְּעִיקִים
 שֶׁעָמְדוּ עָלָיו בְּשׁוּבוֹ מִפְּדָנָה. יִשְׁמֹר אוֹתָנוּ מְכַל הַקָּמִים
 עָלֵינוּ וְכָר כּוֹרְבֵי שִׂמְנָה: מִי שֶׁעָנָה לְיוֹסֵף בְּבֵית
 הָאֲסוּרִים. וְנָתַן חֲנוּ בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְשָׂרִים. יִשְׁמֹר
 אוֹתָנוּ בְּכָל רַמ"ח אֵיבָרִים:

מִי שֶׁעָנָה לְאַבְרָהָם בְּמִצְרַיִם. וְהִפְךְ לָהֶם חוֹשֶׁךְ
 לְצַהָרִים. הוּא יִשְׁמֹר אֶת מַחְנֵה הָעֵבְרִים: מִי שֶׁעָנָה

dich würdig preisen! אַהה Beschütze sie, Ewiger! Bewahre sie
 vor eindringenden Fluthen! אָ מִוֹגֶסֶת du auch meine Tage ver-
 mehren und sie zu Freudentagen machen! אַה Führe aufs baldigste
 für uns Glück, Freude und Wonne herbei!

י Der du unsern Vater Abraham zu Ur in Chaldäa erhörtest
 und ihn im Thale Siddim rettetest, den Isaac, als ihn Abimelech
 vertrieben und Streit mit ihm angeregt hatte, den Jacob, in sei-
 nem Kummer wegen Esau, Laban und Dina, und in den Be-
 drängnissen, die ihn bei seiner Rückkehr aus Padan trafen, den
 Joseph in seinem Gefängnisse, wo er die Gunst des Königes und
 der Fürsten erlangte, erhöre auch uns, und beschütze uns überall
 gegen jeden Ankläger und Widersacher! Der du unsere Vorfahren
 in Aegypten erhörtest, und ihre Finsterniß in helles Licht wandel-
 test, der du den Moses im Dornbusch erhörtest und durch ihn das

לְמִשָּׁה בְּסִנְהָ. וְנָתַן לָנוּ עַל יְדוֹ הַתּוֹרָה לְמַנְהָ. הוּא
 יִשְׁמֹר אוֹתָנוּ בְּכָל פְּנֵה:

מִי שְׁעֲנָה לְאַהֲרֹן בְּעַמְדוֹ בֵּין הַחַיִּים וּבֵין הַמֵּתִים.
 וְעֲצָר מִלְּאַכִּי הַמְּשֻׁחִיתִים. יִשְׁמֹר אוֹתָנוּ מִכָּל פְּנֵעִים
 רָעִים וּכְל שְׁנוֵי מִזְגִּים וְעֵתִים: מִי שְׁעֲנָה לְפִנְחָם בְּעֲצָרוֹ
 הַמִּגְפָּה. וְשַׁלַּח עַל יְדוֹ תְרוּפָה. יִשְׁמֹר אוֹתָנוּ מִכָּל
 זַעַם וְצָרָה וּמִגְפָּה: מִי שְׁעֲנָה לַיהוֹשֻׁעַ בְּגִלְגָּל. וְחִרְפַּת
 יִשְׂרָאֵל עַל יְדוֹ גַל. הוּא יִצִּילֵנוּ מִהוֹרָאת בּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם
 וְהַגִּלְגָּל: מִי שְׁעֲנָה לְשִׁמְשׁוֹן בְּמִצְפָּה. וְהוּא עַל יְדוֹ
 גְבוּרֹת יִי צָפָה. יִצִּיל אוֹתָנוּ מִדְּבַר וְעַפְשׁ וּמִגְפָּה. מִי
 שְׁעֲנָה לְדָוִד בְּכָל מְאֹרְעוֹתָיו. וְיִצִּיל אוֹתוֹ בְּכָל
 מַלְחָמוֹתָיו. הוּא יִשְׁמֹר אוֹתָנוּ מִכָּל מְקַרֵי הַזְּמַן
 וְתוֹדְרוֹתָיו: מִי שְׁעֲנָה לְשַׁלְמֹה בִירוּשָׁלַיִם. וְהוֹרִיד הָאֵשׁ
 מִן הַשָּׁמַיִם. הוּא יִשְׁמֹר אוֹתָנוּ מֵאֵשׁ וּמַיִם:
 מִי שְׁעֲנָה לַיהוֹשֻׁעַ וְיִזְאֵל וְעָמוֹם. וְגַלְהָ לְהֵם כָּל דְּבַר

Gefes uns gabst, erhöre auch uns und beschuize uns. Der du den
 Ahron erhörtest, als er sich zwischen die Verstorbenen und die Leben-
 den stellte und dem Verderben Einhalt that, bewahre uns vor jedem
 Ungemach und vor allen schädlichen Einflüssen; der du den Pin-
 chas erhörtest, als er der Seuche Einhalt that und durch ihn Ge-
 nesung herbeiführtest, bewahre uns vor jeder Noth und jedem Drang-
 sal; der du den Josua erhörtest zu Gilgal und durch ihn von Israel
 die Schmach abwälztest, schüze uns gegen böses Geschick; der du
 den Samuel zu Mizpa erhörtest und durch ihn Wunderthaten
 ausführtest, schüze uns gegen Pest und Seuchen; der du den
 David in allen seinen Begegnissen erhörtest, in allen Kriegen ihn
 rettetest, schüze uns gegen schlimme Zufälle und Ereignisse; der
 du den Salomo zu Jerusalem erhörtest und das Feuer vom Him-
 mel herab liebest, schüze uns gegen Feuer- und Wassergefahren!
 der du den Hosea, Joel und Amos erhörtest und ihnen deine Ge-

הַפְּמוֹס יַעֲנֵה אוֹתָנוּ וְחַיִּים וְחֶסֶד לָנוּ יַעֲמוֹס: מִי שֶׁעָנָה
 לְעוֹבְדֵיהָ יוֹנָה וּמִיכָה. וְהַצִּיל אוֹתָם כְּאֲשֶׁר בָּא נַפְשָׁם
 עַר דָּבָא. וְשָׁמֹר אוֹתָנוּ מִכָּל חָלִי וְכָל מַכָּה: מִי שֶׁעָנָה
 לְנַחֹם וּלְצַפְנִיָּה וּלְחֶבְקוֹן אֲשֶׁר עַג עוֹנָה. וְהַתְּפִלָּל עַל
 צֶאֱן הַתְּרַגְּתָּהּ. הוּא יִשְׁמֹר אוֹתָנוּ מִכָּל גּוֹרָה וְתוֹנָה: מִי
 שֶׁעָנָה לְזִכְרֵיהָ וּמְלֹאכֵי וְחַנִּי. בְּדוֹרָשָׁם אֶת שְׁלוֹם עִיר
 חֶשֶׁק וְרַגְוִי. יַצִּיל אוֹתִי מִיַּד אוֹיְבֵי וּמְדִיחֵי וּמְמוֹנְגֵי:
 מִי שֶׁעָנָה לְאֵלֵיהוּ וְאֵלֵי שַׁע. וְעַל יָדָם נִתְקַדַּשׁ שֵׁם
 שָׁמַיִם מֵאַנְשֵׁי רִשְׁעֵי. הוּא יִמְחֹל לָנוּ כָּל עֶזֶן וְכָל חֲטָא
 וּפְשָׁע: מִי שֶׁעָנָה לְחַנְּנִיָּה מִיִּשְׂאֵל וְעוֹרִיָּה. וְלֹא שָׁמְעָה
 לְקוֹל שֶׁחַר וְשֹׁאֲנַת אֲרִיָּה. יִשְׁמֹר אוֹתָנוּ שְׁלֵא נִנּוֹק
 מִשׁוֹם בְּרִיָּה: מִי שֶׁעָנָה לְרַנֵּיָּאל בְּגוֹב הָאֲרִיּוֹת. בְּלִשְׁנֵי
 אוֹתוֹ בּוֹקֵי סְרִיקֵי וְחֲרִיּוֹת. יַצִּיל אוֹתָנוּ בְּפְרוּעַ פְּרַעוֹת:
 מִי שֶׁעָנָה לְאַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה. בְּהַתְּפִלָּם עַל חֲמַת

heimnisse anvertrauest, erhöre auch uns und verleihe uns Leben und Hülfe; der du den Dbadja, Jonas und Micha erhörtest und sie aus ihrer Bedrängniß rettetest, bewahre uns vor Krankheit und Schmerzen; der du den Nahum, Sefhania und Habakuk erhörtest, der einen Kreis bildete und darin für die der Niedermehlung bestimmte Heerde betete, bewahre uns vor jedem schlimmen Verhängniß, vor jedem Kummer; der du den Zacharias, Maleachi und Chagagi erhörtest, als sie für das Heil der trefflichen Stadt beteten, rette uns aus der Gewalt der Feinde und Bedrücker; der du den Elias und Elifa erhörtest, welche den göttlichen Namen gegen Nuchlose heiligten, verzeihe uns unsere Fehler, Sünden und Frevel; der du den Hananias, Mischael und Afarias erhörtest, welche gegen Löwen- und Schakalgebrülle ihren Muth bewährten, hüte uns vor Schaden durch irgend ein Geschöpf; der du den Daniel in der Löwengrube erhörtest, in welche mannigfache Verläumdungen ihn gestürzt hatten, bewahre uns vor Zerrüttung; der du die

יִצַר הָרַע שְׁלֵא תַעֲלֶה. הוּא יִשְׁמֹר אוֹתָנוּ מִכָּל תַּקְלָה
וּבַהֲלָה:

מִי שֶׁעָנָה לְמַרְדְּכַי וְאַסְתֵּר בְּשׁוֹשַׁן הַבִּירָה. וְהַצִּיל
אוֹתָם וְכָל יִשְׂרָאֵל מִכָּל גּוֹרָה. הוּא יִצִּיל וְיִשְׁמֹר אוֹתָנוּ
מִכָּל מְקָרָה רָע:

מִי שֶׁעָנָה לְכָל הַצַּדִּיקִים וְהַחֲסִידִים וְהַתְּמִימִים
וְהַיִּשְׂרָיִם. אֲשֶׁר עָמְדוּ בְּכָל דּוֹר וְדוֹר הַזֵּרִים וּמִזֵּרִים.
הוּא יַעֲנֶה אוֹתָנוּ וְיִשְׁמֹר אוֹתָנוּ מִכָּל גּוֹרֹת רָעוֹת לָעַד
וְלְדוֹר דּוֹרִים: רַחֲמָנָא דְעָנִי לְעָנִי עֲנִינָא. רַחֲמָנָא דְעָנִי
לְמַבִּיבֵי רוּחָא עֲנִינָא. רַחֲמָנָא דְעָנִי לְתַבִּירֵי לֵבָא עֲנִינָא.
רַחֲמָנָא עֲנִינָא. רַחֲמָנָא הוּס. רַחֲמָנָא פְּרוּק. רַחֲמָנָא
שׁוּיב. רַחֲמָנָא רַחֵם עָלָן. הַשְׁתָּא בְּעַגְלָא וּבִזְמַן קָרִיב:

אֲנָא הָסֵר מִמֶּנּוּ וּמִבֵּיתֵינוּ וּמִבֵּיתֵי כָּל עַמֻּד בֵּית יִשְׂרָאֵל
בְּכָל מְקוֹם שֶׁהֵם דְּבָר וְחָרֵב וְרָעַב וְרָעָה וְשָׂבִי וּמִשְׁחִית

Männer der hohen Versammlung erhörtest, welche gegen das Ueberhandnehmen der Leidenschaften Gebete verrichteten, bewahre uns vor Ueberraschung des Lasters; der du den Mordechai und die Esther in der Residenzstadt Susan erhörtest und sie nebst ganz Israel aus ihrem Mißgeschick rettetest, schütze auch uns gegen jedes Mißgeschick; der du alle Gerechten, Frommen, Rechtschaffenen und alle Lehrer und Unterweiser erhörtest, die zu verschiedenen Zeiten unter uns sich befanden, erhöre auch uns und rette uns jetzt und in Zukunft aus jeder schlimmen Lage. O, Gott! der du die Armen, Gebeugten und Berknirschten erhörst, erhöre auch uns! Gott! erhöre uns, beschütze uns, befreie uns, erlöse uns, erbarme dich unser, bald in nächster Zeit!

אנא אל! halte doch fern von uns, von unserm Hause und den Häusern deines ganzen Volkes Israel Pest, Krieg, Hungersnoth, Unglück, Gefangenschaft, Verderben, Seuche, Verführungen, Leidenschaften, schlimme Neigungen und gefährliche Krankheiten und

וּמִנְפֵּה וּשְׁטָן וַיִּצַר הָרַע וַחֲלָאִים רָעִים. וְקִיִּים בָּנוּ מֵהַ
 שְׁכָתוּב כִּי אֵל רַחוּם יְיָ אֱלֹהֵיךָ לֹא יִרְפֶּךָ וְלֹא יִשְׁחִיתֶךָ
 וְלֹא יִשְׁכַּח אֶת בְּרִית אֲבוֹתֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָהֶם: וְנֹאמַר
 וַיַּחַן יְיָ אִיתָם וַיִּרְחַמֵם וַיִּפֶן אֲלֵיהֶם לְמַעַן בְּרִיתוֹ אֲתָם
 אֲבָרְהֵם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב וְלֹא אָבָה הַשְׁחִיתָם וְלֹא הִשְׁלִיכֵם
 מֵעַל פְּנֵיו עַד עַתָּה: וְנֹאמַר כִּי רָאָה יְיָ אֶת עַנֵּי יִשְׂרָאֵל
 מִזֶּה מְאֹד וְאָפֶס עָצוּר וְאָפֶס עֹזֵב וְאִין עֹזֵר לְיִשְׂרָאֵל:
 וְלֹא דִבֶּר יְיָ לְמַחֹת אֶת שֵׁם יִשְׂרָאֵל מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם
 וַיִּוֹשִׁיעֵם לְמַעַן שְׁמוֹ: אָנָּה מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים בְּרַחֲמֶיךָ
 הַרְבִּיּוֹת רַחֵם עָלֵינוּ כִּי יִרְאִים אֲנַחְנוּ מֵאֲזִיבֵינוּ וְאִין לָנוּ
 עֹזֵר וְסוּמְךָ אֱלֹהֵי אֲתָהּ. לְמַעַן קְדוּשַׁת שְׁמֶךָ הַגְּדוֹל
 הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא כִּי רַב הוּא וְלְמַעַן אֲרַבֵּעַ אוֹתִיּוֹת שְׁמֶךָ
 הַמּוֹכֵתֶר בְּכֶתֶר אֱמוּנָה וְלְמַעַן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹתֶיךָ שֶׁל
 רַחֲמִים שְׁבַטְוָחִים אָנוּ שְׂאִינָן הוֹזְרוֹת רִיקִים. וְלְמַעַן

bewähre an uns den Vers: „Denn der Ewige, dein Gott, ist allmächtig und allerbarmend, er wird dich nicht vernachlässigen, nicht verderben und wird nicht vergessen an den Bund mit deinen Voreltern, den er ihnen beschworen hat“; ferner heißt es: „Gott war ihnen gnädig, erbarmte sich ihrer und wendete sich ihnen zu seines Bundes wegen mit Abraham, Isaac und Jacob, er wollte sie nicht verderben und verwarf sie nicht bis jetzt“; ferner heißt es: „Denn Gott sah das hartnäckige Elend Israels, ohne Schutz, ohne Rettung und Beistand, da wollte Gott den Namen Israels nicht untergehen lassen und half ihm um seines Namens willen“. Ach! König aller Könige! schenke uns dein großes Erbarmen, denn uns ist bange vor unsern Feinden, und wir finden nirgends einen Retter oder eine Stütze außer dir. Um deines heiligen, großen, mächtigen und ehrfurchtbaren Namens willen, um deines vierbuchstabigen, von der Glorie des Glaubens umgebenen Namens willen, um der dreizehn Eigenschaften des Erbarmens willen, von deren Wirksamkeit wir überzeugt sind, um deiner Gnade willen, die von

חֲסִדֶיךָ וְרַחֲמֶיךָ הַרְפִּים אֲשֶׁר מְעוֹלָם הָיְתָה: וְיִכְבְּשׁוּ
 רַחֲמֶיךָ אֶת בְּעֶסֶק וְיִגְלוּ עַל מַדוּתֶיךָ: וְכַטְבֹּבֵךְ הַגְּדוֹר
 חֲסֵר חֲרוֹן אַפָּיךָ מֵעֲלֵינוּ וּמֵעַר כָּר עִמָּךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל
 וְחַפֵּר עֲצַת אוֹיְבֵינוּ וּבַטֵּל מַחְשְׁבוֹת שׁוֹנְאֵינוּ וּבְלֵה כָּל
 צָר וּמַסְטִין מֵעֲלֵינוּ וּבְלֵה דָבָר וְחָרֵב וְרַעַב וְצָר וְאוֹיֵב
 וּמִשְׁחִית מַסְכִּיבוֹתֵינוּ: וְלֹא יִשְׁמַע בְּכִי וְזַעֲקָה בְּכַתִּינוּ
 וְלֹא שׁוֹד וְשָׂבֵר בְּגוֹבֵלֵנוּ וּפְרוֹשׁ עֲלֵינוּ סִבְתָּ שְׁלוֹמָךְ
 וּשְׁמֵעַ תִּפְלֹתֵנוּ וְקַבֵּר תַּחֲנַתֵּנוּ וְרֵאֵה בְּעֵינֵינוּ וְדַמְעַת
 עֵינֵינוּ: כִּי עַתְּ צָרָה הִיא לִי עַקֵּב וּמִמָּנָה תוֹשִׁיעַ אוֹתֵנוּ
 קְרוֹב יִי לְנַשְׁבְּרֵי לֵב וְאֵת דַּכְּאֵי רוּחַ יוֹשִׁיעַ: יִי צְבָאוֹת
 עֲמֵנוּ מִשָּׁנֵב לָנוּ יֵאלֹהֵי יַעֲקֹב סֵלָה: יִי צְבָאוֹת אֲשֶׁר־
 אָדָם בּוֹטַח בָּךְ: יִי הוֹשִׁיעַה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בַּיּוֹם קְרָאֵנוּ:

(געבעט וועגן אויסקומען פון נפחונג:)

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יִי יֵאלֹהֵינוּ וְאֵלֵהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיחִיו

je her bekannt ist, unterdrücke deinen Zorn und lasse jene Eigen-
 schaften vorwalten, wende Kraft deiner großen Güte deinen Unwillen
 von uns ab und von deinem gesammten Volke Israel, vernichte die
 Anschläge unsrer Feinde, zerstöre die Pläne unsrer Hasser, beseitige
 jeden unsrer Ankläger, entferne Pest, Krieg, Hungersnoth, Druck,
 Haß und Verderben von uns, daß in unserer Wohnung kein Jam-
 mergeschrei gehört werde, kein Unglück in unserm Gebiete verweile;
 breite über uns aus die Decke der Glückseligkeit, erhöere unsre Ge-
 bete, nimm wohl auf unser Flehen, siehe unser Elend, die Thränen
 unsrer Augen; eine bedrängte Zeit ist es für Jacob, o! befreie es
 davon! Nah ist der Herr den gebrochenen Herzen, die zerknirsch-
 ten Gemüther rettet er. Der Herr Zebaoth ist unsre Burg, der
 Gott Jacobs, Selah! Herr, Zebaoth! Heil dem Menschen, der
 dich vertraut. Ewiger! Hilf! König! Erhöere uns, wenn wir dich
 anrufen!

(Gebet wegen Auskommen und Nahrung:)

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יִי יֵאלֹהֵינוּ וְאֵלֵהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיחִיו

מְזוֹנָתִי וּפְרָנְסָתִי וּמְזוֹנוֹת וּפְרָנְסַת בְּנֵי בֵיתִי עִם מְזוֹנוֹת
 וּפְרָנְסַת כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל מוֹכְתָרִים וּמְאוּמָתִים
 וּמְצוּדָקִים בְּיָדְךָ וְאֵל תַּצְרִיכֵנִי לִידֵי מַתְנַת בֶּשֶׁר וָרוֹם
 וְלֹא לִידֵי הַלְוָאָתָם כִּי אִם לִידֵךָ הַמְלֵאָה הַפְתוּחָה
 הַקְדוּשָׁה וְהַרְחֲכָה וְתֵהְיֶה מְלֵאכְתִּי וְכֹל עֲסָקִי לְכַרְכַּב
 וְלֹא לַעֲנִיּוֹת לַחַיִּים וְלֹא לַמּוֹת וְתוֹבְנִי שְׁלֵא יִתְחַלֵּל שֵׁם
 שְׁמַיִם עַל יְדֵי וְאֵהְיֶה מִן הַמּוֹעִילִים וּמְשַׁפְּיעִים טוֹב לְכָל
 אָדָם תָּמִיד וְתִמְלֵא יְדֵי מַבְרַכּוֹתֶיךָ וְשִׁבְעֵנו מִטּוֹכְךָ כְּמוֹ
 שֶׁעֲשִׂיתָ לְיוֹצְאֵי מִצְרַיִם כִּי אָתָּה יְיָ בֵּרַכְתָּ וּמְבָרֵךְ לְעוֹלָם
 עֵינֵי כָל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְאָתָּה נֹתֵן לָהֶם אֶת אֲכֻלָּם בְּעֵתוֹ:
 פֹּתַח אֶת יָדְךָ וּמְשַׁבֵּעַ לְכָל חַי רָצוֹן: הַשְׁלֵךְ עַד יְיָ
 יְהִבֵךְ וְהוּא יְבַלְבְּלֶךָ לֹא יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט לְצַדִּיק: וְאִתָּם
 נִשְׁמֹת הַקְדוּשִׁים וְהַטְהוּרִים הַעֲתִירוּ אֵל יְיָ בְּעַדֵי וּבְגַלְלֵי
 יָרִים קִרְנֵי וַיְגַבִּיֵה מְזוּלֵי: לְמַעַן אוֹכֵל לְעוֹבְרוֹ בְּרַכֵּב

Gott! mir, meinen Angehörigen und überhaupt deinem gesammten
 Volke Israel eine feste, redliche Nahrung und Unterhalt zu ge-
 wahren! Versehe mich nicht in die Nothwendigkeit, die Geschenke
 oder das Darlehn Anderer in Anspruch nehmen zu müssen, sondern
 lasse mich nur von deiner heiligen, stets offenen und freigebigen
 Hand abhängen. Mögen meine Gewerbe, mein Geschäft nur Seg-
 gen, nicht Armuth, Leben und nicht Tod bringen; möge dein
 himmlischer Namen durch mich nie entweiht werden; setze mich in
 den Stand, allen Menschen Gutes und Ersprießliches zu thun, gieb
 mir deinen vollen Segen, sättige mich mit deinem Gute wie du
 es einst gethan denen, die aus Aegypten zogen. Du, Herr! hast
 stets gesegnet und segnest immerwährend; Aller Augen harren dir
 entgegen, du giebst Unterhalt zur rechten Zeit, öffnest deine Hand
 und sättigst alles Lebende durch dein Wohlwollen. „Wirf auf den
 Ewigen deine Bürde und er giebt dir den Unterhalt; er läßt nie
 den Gerechten wanken.“ Und ihr, heilige Seelen! betet zu Gott
 für mich, daß er mein Gestirn erhebe, damit ich ihm zu jeder Zeit

שְׁלָם. כָּל יְמֵי עוֹלָם: וּבִשְׁעָה טוֹבָה אֶפְטָר
 מִן הָעוֹלָם הַזֶּה מִמָּתִים יָדוּ מַחֲלָד וַיְהִי־הָדָקִי עִמָּכֶם
 בְּגַן עֵדֶן: אָמֵן:

(לר) (געבעט פון דעם גראַבערן סוף ווערטירערן:)

אֲנִי יי נֹקֵם וּבַעַל חַמָּה. לְצַרְיוֹ וְאוֹיְבָיו אִישׁ מִלְחָמָה:
 דָּן אוֹתָם בִּישִׁיבָה וְלֹא־וְהִיבֵנוּ בְּקִימָה. בֵּין הַזְּאֵבִים לְקִימָה:
 זָכַר נָא נְקִי אֲבֵד וַיִּשְׂרִים נִכְחָרוּ. וְעַד קְדוּשׁ שְׁמֶךָ
 חֲמִיּוּחַד עֲמָדוֹ: מָסְרוּ עֲצָמָן לְבַמָּה מִיתוֹת. בְּחַבְלֵי
 אָדָם לְמִשְׁכֶּם בְּשִׁלְשָׁאוֹת וּבַעֲבִיתוֹת. קִפְצוּ וְהוֹשַׁלְכוּ
 לְתוֹךְ הָאֵשׁ. כְּדֵי לְאַחֲרִים שְׁלֵא לְבִישׁ: וַיֵּשׁ אֲשֶׁר
 יִשְׁכּוֹן עָלָיו הָעֵנָן. לְמַסּוֹר עֲצָמוֹ לְתוֹךְ חֵץ וְחָרַב שָׁנָן:
 אַף גַּם עַל שְׁנֵי עֶרְקָתָא דְּמִסְאַנָּא. לְכַבּוֹד אֵל קְנָא.
 וַיֵּשׁ אֲשֶׁר גִּוַיְתוּ שְׂרוּפָה בְּאֵשׁ כְּסוּחָר. וּבְכַמִּים אֲשֶׁר
 הָאֵשׁ בַּתְּעֵלָה לְחַכָּה: לְהִיּוֹתוֹ בַּחֲשָׂאת וּבַעוֹלָה וּבְמִנְחָה.
 קָרַב עַל הַמּוֹבְחָה: וְהִתְרוּגִים עַל יְחוּדָה. וְהַשְׂרוּפִים
 עַל כְּבוֹדָה: וּבְכַמָּה מִיתוֹת מְשׁוֹנָת וּמְגוֹנָת. שְׁלֵא

mit treuem Sinne dienen könne, stets eines guten Rufes genieße, zur rechten Stunde diese Welt verlasse und, von ihm abgerufen, einen Antheil im Paradies erhalte!

(34) (Gebet an den Gräbern von Märtyrern:)

אֲנִי D, Ewiger! der du deine Feinde zu bestrafen und deine Freunde zu belohnen weißt, bedenke doch, wie viele Unschuldige dahin gegangen, wie viele Redliche umgekommen und um der Heiligung deines Namens willen sich selbst allen Todesarten preisgegeben! Viele sind in Ketten weggeführt worden, viele haben sich ins Feuer gestürzt, um Andern die Schmach zu ersparen, manche unter ihnen ließen sich, einer geringen Abänderung wegen, zur Ehre Gottes erschließen, manche starben den Flammentod und ließen sich, den Opfern gleich, verbrennen, manche übergaben sich den Stuthen und

נבְרָאוּ בְתַת־קַג מִיַּי מִיתוּת מְשׁוּנָוֶת: וְאֲשֶׁר דָּמָם
נִשְׁפָּךְ בַּמַּיִם: עַל קְדוּשַׁת שְׁמֶךָ אָבִינוּ שְׁבַשְׁמַיִם: דָּם
נִפְשׁוֹת אָבִיוֹנִים אֲשֶׁר לָמוֹת נָתַנוּ נַפְשָׁם: וְתַחַת הַחֶרֶב
נָתַנוּ רֵאשִׁים: אֲהַרִיקָ יָנְחוּ וַיִּשְׁאָגוּ: וְעַלֶּיךָ כָּל הַיּוֹם
הַזֶּה: וְקָרְבוּ עֲצָמָן לִפְנֵיךָ בְּעוֹדָה וּבְחַיִּים: וַיַּעֲשׂוּ
לְרֵיחַ נִיחֻחִים: אֵת הָרֵאשִׁים וְאֵת הַנְּתָחִים: וְהָיוּ בְּמִיתָתָן
שְׂשִׁים וּשְׁמַחִים: זֶה יֹאמֶר לִי אֲנִי: וּלְצוּר יִשְׂרָאֵל
שֶׁבְרָאֲנִי: אֶקְרִיב אֵת חֲלָבִי וְדָמִי וּבִשְׂרֵי וְעֲצָמֵי נְתָחֵי
וְרֵאשֵׁי: וְאַתָּן בְּכוֹרוֹ פִּשְׁעֵי פְרִי בְטָנֵי הַטָּאֵרֶת נַפְשֵׁי:
וְנַפְשָׁם מִתְעַלֶּפֶת וְגִיסֶסֶת: בְּדָמִים מִתְבַּוְּסֶסֶת: וּמֵאֲבוֹת
לְבָנִים מוֹרְשָׁה מְסִינִי: לְעֵלוֹת לָהֶם לְשִׁלְמֵי נִדְבָה לְרֵצוֹן
לָהֶם לְפָנַי יי: אֲחֻוּ בְּמַעֲשֵׂה אַבְרָהָם וַיִּצְחַק וּקְנִיָּהֶם:
לְזִבּוּחַ עַד קְדוּשַׁת הַמִּיּוֹחַד אֵת וּבְחִיָּהֶם: עֲצָמוֹ
מִסְפָּר: וְלִהְעֵלוֹתָם עַל סֶפֶר: הַרוּגֵי בַת צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם:
אֲשֶׁר לָקוּ בְּכַפְלָיִם: וְרַבֵּי עֲקִיבָא וְהַבִּירְיוֹ: רַבְּבֵי יִשְׂרָאֵל
וּפְרָשָׁיו וְאַבִּירְיוֹ: נְמַלְקִים בְּעוֹפּוֹת: וּבְחַטָּאֵת וְעוֹלוֹת
נִשְׂרָפוֹת: הָעוֹרוֹת וְהַגּוֹפּוֹת: וְאַפְרָן קְטוּמוֹת וְגִרוּפּוֹת:

andern außerordentlichen Todesarten; ihr Blut ließen diese Märtyrer wie Wasser fließen um der Heiligung deines Namens willen, gingen freudig in den Tod, indem sie gern für Gott ihr Leben hingaben, und da sie von den Erzvätern die Lehre erbten, daß solche Aufopferungen von Gott den Opfern gleich aufgenommen werden, so haben sie die Thaten Abrahams und Isaacs nachgeahmt und sich der Heiligung deines einigen Namens hingegeben. Ach! zahllos waren diese Opfer und unbeschreiblich diejenigen, welche zu Zion und Jerusalem hingewürgt wurden, wie Rabbi Akiba und seine Kollegen und Tausende anderer Israeliten, die gleich dem Geflügel hingeschlachtet, oder völlig zu Asche verbrannt wurden. Zur Malcha,

שׁוֹר מִלְכָּא בֵּיתָר וְאַלְכֶסְנֵדְרָא. שׁוֹעֲלִים הָלְכוּ שָׂמָּה
 וְנִעְשׂוּ קַפְנֵדְרָא: הַרְוִי לֹדַר פָּפוּם וְלוֹקְיָאנוּם. וְהַרְוִי
 שׁוֹרְנוֹסְרוֹפוּם וְאֲדֵרְיָאנוּם: וְהַאֲשָׁה וְשִׁבְעָה בְּנֵיהָ. אֲשֶׁר
 מָסְרָה נַפְשָׁה עִמָּם לְקוֹנֵיהָ. וְרַב גְּדִיאֵל נֶעַר. אֲשֶׁר
 הָיָה לְבַעַר: בְּיוֹם הַגְּזֵרָה. כִּאֲשֶׁר שָׁלַח יי אֶת הַמְּגִיעֶרֶת
 וְהַמְּאָרָה: וְקִהְלוֹת וְגֵאוּנִים וְאַלּוּפִים. לְמֵאוֹת וְלֵאלָפִים:
 עָבְרוּ חֲלוּפִים. נִהַרְגִים וְנִשְׂרָפִים: וְהַרְוִי קֶדֶר וְיוֹנִים.
 אֲשֶׁר טָבְחוּ אֲבוֹת אֵל הַיִּק בְּנִים: וְחָלְפוּ חֵק עָבְרוּ בְּרִית
 עֲשֶׂרֶת מוֹנִים. עַל הָרֵאשׁוֹנִים וְעַל הָאַחֲרוֹנִים: וְאִם
 אַתָּה קִצְפָּת מֵעַט הַמָּוֶה עֲזָרוּ לְרַעְהָ. וּמִשְׁלָחֵם הוֹסִיפוּ
 צָרָה אֵימָה חֲשֵׁכָה גְדוֹלָה שׁוֹאָה וּמִשׁוֹאָה: גַּם כְּפֹרֶפֶר
 נִמְצְאוּ דַם נַפְשׁוֹת אֲבִיוֹנִים נְקִיִּים. אֲשֶׁר נִשְׁפָּד דָּמָם
 בְּמַיִם בְּכָל אֵיִם: וְאִם תַּחַת נְחוּשֶׁת כְּסָף וְתַחַת הַבְּרוֹל
 וְהַב. תַּחַת רַבִּי עֲקִיבָא וְחִבְרִי וְשֶׁאֵר חֲסִדֵי אֵל אֲשֶׁר
 אֲהַב: מָה הֵם מְבִיאִין תְּשׁלוּמִין. וּבִמְהָ וְתִרְצוּ פָּנֵי עֲתִיק

Betyra und Alexandria liegen verwüstet daneben, die zu Lydda durch
 Napus und Lulianus Hingerichteten, die von Ruffus und Hadrian
 Erwürgten, die Frau mit ihren sieben Söhnen, welche für Gott
 ihr Leben hingaben, Rabbi Gaddiel, welcher noch jung den Sche-
 terhaufen bestieg, ganze Gemeinden und Tausende von Hochgelehr-
 ten, die niedergemetzelt oder verbrannt wurden, wie viel beträgt
 nicht ihre Anzahl! Türken und Griechen haben Eltern und Kinder
 hingeschlachtet und ihr gegebenes Versprechen vielfach gebrochen und
 mehr gethan, als ihre Vorgänger; sie haben über deinen Zorn
 hinaus das Unglück vollenden helfen und zu der herrschenden Noth
 Drangsal, Angst und Schrecken hinzuerschüßt; den Fluthen gleich
 stieß das Blut der Unschuldigen und Bedrängten dahin, und welcher
 Ersatz ist uns für Rabbi Akiba und seine Kollegen und alle übrigen
 Frommen geworden? Schau doch hin auf die Tugenden jener
 Frommen, die deinetwegen ihren Geist aufgaben, weder sich, noch

יוֹמִין: אָנָּה אֵל קָנָא וְנִקָּם. אַרְוֹג צוֹרֶתֶם עַל לְכוּשְׁךָ
 מַעֲשֵׂה רוּקָם: וְלְכוּשׁ בְּגֵדֵי נָקָם. וְשִׁבְעַתִּים הָשִׁב אֵל
 חֵיקָם: אֱלֹהֵי שִׁיתָמוּ כַּגִּלְגַּל. לְהַיּוֹת רוּחָם מְגוֹלְגָל:
 וַיִּרְאוּ רָשָׁעִים וַיְבוֹשׁוּ. בְּהִשְׁבֵּךְ לְכָל אֶחָד דָּמוֹ בְּרֵאשׁוֹ:
 בַּעֲטוֹתֶיךָ קִנְאָה בְּלִבְשֶׁךָ נָקָם. לְהַכְרִית אֶת שְׂרִידֵם
 תַעֲמֹד עַל פְּרָקָם: וְהִבֵּט נָא בְּצַדִּיקַת עֲבָדֶיךָ חֲסִידֶיךָ
 אֲשֶׁר הֵעִירוּ נַפְשָׁם לַמּוֹת עֲלֶיךָ. וְלֹא חָסוּ עַל נַפְשָׁם
 וְעַל זְרָעָם וְקִצְוֹ וּמֵאִסּוֹ בְּחַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה וּבְטִלוּ רְצוֹנָם
 מִפְּנֵי רְצוֹנְךָ וְקִדְשׁוֹ שְׁמֶךָ הַגְּדוֹר וְלֹא חָלְלוּהוּ. וְרָצוּ
 לְטַבַּח וּפְשָׁטוּ צוּאֲרָם וְעַמְדוֹ בְּנַסְיוֹן וּבְאַמְנוֹ. וּנְכַתְנוּ
 בְּצִרוּף וּנְמַצָּאוּ תְּמִימִים. וּנְגַעוּ דָּמֵי אָבוֹת וּבָנִים וְדָמֵי
 רַחֲמָנִיּוֹת וַיִּלְדִּיהֶן. וְנִתְעַרְבוּ דָּמֵי אֲחִים וְאֶחָיוֹת וְדָמֵי
 חֲתָנִים וּבָלוֹת וְדָמֵי חֲכָמִים וְחַכְמוֹת. וְדָמֵי הַגּוֹנִים
 וְהַגּוֹנוֹת וְדָמֵי פְּרָנְסִים וְחֻזְנִיָּהם וְדָמֵי דֵינִים וְסוֹפְרֵיהֶם.
 וְדָמֵי מְלַמְּדִים וְתַלְמִידֵיהֶם. וְדָמֵי אֲנָשִׁים וְנִשְׁוֹתֵיהֶם.
 וְנַחֲרָגוּ כָּלֵם יַחַד עַל קְדוּשׁ שְׁמֶךָ הַמְּיוֹחֵד. אֶרֶץ אֵל
 חִבְּסֵי דָמָם וְאֵל יְהִי מְקוֹם לְוַעֲקָתָם עַד יִשְׁקִיף וַיִּרְא יֵי
 מַשְׁמַיִם. וַיִּנְקוּם נִקְמָתוֹ וְנִקְמַת עַמּוֹ וְנִקְמַת תּוֹרָתוֹ

ihre Kinder schonten, das Leben verachteten, ihren Willen dem
 deinigen unterwarfen, deinen großen Namen heiligten und nie-
 mals entweihten, zur Schlachtbank hineilten, ihren Hals willig
 ausstreckten, alle Arten von Prüfungen bestanden und erprobt be-
 funden wurden; das Blut der Eltern hat das der Kinder und das
 der zärtlichsten Mütter berührt; das der Brüder und Schwestern,
 der Bräutigame und Bräute, der gelehrten und würdigsten Män-
 ner und Frauen, der Vorsteher und Vorsänger, der Richter und
 Schreiber, der Lehrer und Schüler, der Ehemänner und Frauen
 ist untereinander geflossen um der Heiligung deines einigen Namens

וּנְקַמְתָּ דָם עֲבָדָיו אֲשֶׁר שָׁפְכוּ דָמָם בְּיָמֶיךָ כַּאֲשֶׁר
 הִבְטַחְתָּנוּ בְּיַד אָבִי חוּזָה כְּאִמּוֹר הֲרַנִּינוּ גוֹיִם עִמּוֹ כִּי
 דָם עֲבָדָיו יָקוּם וּנְקָם יִשִּׁיב לְצָרָיו וּכְפַר אֲדַמְתוּ עִמּוֹ:
 אֵת אֱלֹהֵי מוֹבָחוֹת זְכוֹר וְאֱלֹהֵי עֲקָרוֹת תִּרְאֶה וְהַנְּחֵם
 וְשַׁכֵּד אֶף וְכֹלֵה חֵמָה וְתִשְׁבִּית מֵעַמּוֹד יִשְׂרָאֵל כָּל גִּירוֹת
 קִשּׁוֹת וְרַעוֹת חוּם וְרַחֵם אֵת יִתְרֵי הַפְּלִטָּה וְתוֹצִיאֲנָהּ
 מֵאֶפְלָה לְאוֹרָה וּמִצָּרָה לְרוּחָהּ וּמִיָּגוֹן וְאֲנַחָה לְשִׁשּׁוֹן
 וְשִׂמְחָה וְאִם תִּכְפַּר הַקְּרִבַת מִיכָאֵל הַשָּׁר הַגָּדוֹל אֵת
 הַנְּשָׁמוֹת וְיִזְכֹּר הַתְּכַפֵּר הַקְּרִבַת אֵלָיו הַקְּדוּשִׁים
 הַנְּשָׁמוֹת עִם גוֹף אֲדָמוֹת: וְאֵתֵר נִשְׁמָה הַקְּדוּשָׁה
 וְהַטְּהוֹרָה אֲשֶׁר קִוִּים זְמַנָּה חוֹשְׁלָפָה מִנְדָּנָה וְתַעֲרָה:
 תִּהְיֶה לְרָצוֹן וְלִרְיָה נִיחוּחִים לִפְנֵי שׁוֹכֵן אֵת דְּכָא
 וְנִמוּכִים: וְאוֹתָן שְׁנַיִם מְקוֹשְׁעוֹת לֹא יִהְיוּ נְנָרְעוֹת:
 וְיִהְיוּ נְחֻשְׁבִים לִפְנֵי יוֹשֵׁב הַכְּרוּבִים: כְּאֵלֹהֵי הַיִּיִת חַי
 בְּהָן עַר פְּנֵי חֲאֲדָמָה וְעוֹסֵק בְּמִצּוֹת וּבְתוֹרַתֵי הַתְּמִימָה:
 וְעַתָּה עֲמוּד בְּשִׁבְלֵנוּ וּמִטִּיבוֹתֶיךָ אוֹטִיב לָנוּ: לְהַתְּפַלֵּל
 לִפְנֵי אֵל שַׁדַּי יֹאמֶר לְצָרוֹתֵינוּ דַּי: וְיִוְשִׁיעֵנוּ מִצָּרוֹתֵינוּ

willen. Aller dieser Aufopferungen sei eingedenk und lasse deinen
 Zorn abkühlen und wende ab von deinem Volke Israel alle schlim-
 men Verhängnisse. Erbarme dich des schwachen Ueberrestes, ziehe
 ihn aus dem Dunkel ans Licht, aus der Bedrängniß in Freiheit,
 aus dem Kummer und dem Jammer in Freude und Wonne!
 Mögest du, heilige, reine Seele! die du vor der Zeit dahin
 geschieden, das Wohlwollen dessen erlangen, der gern bei Zer-
 knirschten weilt; mögen die Jahre, um welche dein Leben verkürzt
 wurde, nicht ungerechnet bleiben und so betrachtet werden, als
 hättest du sie verlebt und die göttlichen Gebote ausgeübt. O!
 tritt für uns auf und erzeuge uns die Güte, für uns zu Gott zu
 beten, daß er unsern Leiden ein Ende mache, uns von unsern

וַיַּעֲשֶׂה בְּקִשְׁתֵּינוּ: לְשִׁמוּעַ אֶל הַתְּפִלָּה וְאֶל הַתְּחִנָּה.
וַיִּסֵּר מִמֶּנּוּ כָּל אֶף וְחִרְוֶה: וְשִׁמְנֵה וְאַנְיָה: וַיִּתֵּן לָנוּ
מִשְׁעָן וּמִשְׁעֲנָה: כֹּל מִשְׁעָן לָהֶם וְכֹל מִשְׁעָן מִים.
וְשִׁלּוֹם וּבִרְכָּה וְחַיִּים: וַיִּסֵּר כָּל קִלְנָא. וַיַּצְמַח פּוּרְקָנָא:
וְזִכּוּתָהּ וְזִכּוּת כָּל קְדוּשֵׁי חַבְיוֹן. הַנְּאֲרָגִים בְּצוּרָתָן
בְּלִבּוֹשׁ אֵל עֲלִיּוֹן: וְזִכּוּתָהּ כָּל צְדִיקֵי וְחַסִּידֵי עוֹלָם.
וַיַּעֲמֵד לָנוּ כָּלָם: וְאַתָּה קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל זָכַר נָא אֶת בְּנֵיךָ
הָעֲנִיִּים וְהָאֲבִיּוֹנִים. מַחֲבִים וּמְצַפִּים לִישׁוּעָתְךָ כָּל
הַיָּמִים: יִגְדְּלוּ רַחֲמֶיךָ בְּאִמּוֹנָה עַל שְׂכָמֵי נַחֲתֶיךָ אֲשֶׁר
הֵם נִדְּחִים מֵאַרְצֵיהֶם יְהִיוּ נָא נֶגֶד עֵינֶיךָ צְרוּתֵינוּ וְרֵאֵה
בְּעֵינֵינוּ. וַיַּעֲלֵה לְפָנֶיךָ עֲלִבּוֹנֵינוּ וְעֲלִבּוֹן אַחֵינוּ שֶׁכָּבַל
עִיר וָעִיר עִם עֲלִבּוֹן שְׂמֶה הַגָּדוֹל הַמְּחַלֵּל בֵּין הָהָרִים.
וְהוֹשִׁיעֵנו אֱלֹהֵי יִשְׁרָאֵל וְתוֹצִיא מִבֵּית כְּלָא יוֹשְׁבֵי הוֹשֵׁק
וְלֹאֲסוּדִים פֶּקַח קוֹחַ וּבְדַבְרֶיךָ יִחִיו מֵתֵינוּ יִקְיָצוּ וִירָנְנוּ
שְׂבָנֵי עֶפֶר. וְשִׁמְחַת עוֹלָם תִּהְיֶה עַל רֵאשֵׁינוּ כְּמוֹ
שְׂנַאֲמַר וּפְדוּיֵי יִי יִשְׁכּוּן וּבְאֵן צִיּוֹן בְּרָנָה וְשִׁמְחַת עוֹלָם

Drangsalen befreie, unsre Bitten gewähre, unsre Gebete erhöere, seinen Zorn von uns abwende, unsre Stütze sey, uns vollkommene Nahrung gebe, Glück und Segen uns verleihe und unsre Schmach abwälze! Mögen die Verdienste aller der Heiligen, Gerechten und Frommen uns beistehen! Allerheiligster! sey deiner bedrängten Kinder eingedenk, welche jeder Zeit deiner Hülfe entgegen harren; erbarme dich deiner Stämme, welche aus ihrer Heimath vertrieben umherirren; richte deine Blicke auf unsre Leiden, siehe unser Elend, unsre Schmach, die Schmach unser Brüder in mancher Stadt, die Schmach deines großen Namens unter manchen barbarischen Völkern, hilf uns, Gott unsres Heils, befreie die in finstern Kerker schmachten, löse die Fesseln der Eingesperrten, lasse die Todten auferstehen, mögen sie erwachen, die im Staube Ruhenden, und jubeln und der ewigen Freude sich hingeben, wie es heist:

על ראשם ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנהה: ונאמר
 כי ההרים ימוש והגבעות תמוטינה וחסדי מאתך לא
 ימוש וברית שדומי לא תמוט אמר מרחמך יי: ונאמר
 לכן כה אמר אדני אלהים עתה אשיב את שבות יעקב
 ורחמתי כל בית ישראל וקנאתי לשם קדשי: ותופני
 במהרה בימינו לראות עמידת הצדיקים וההסידים
 האלו השכנים פה בהודם ותפארתם עם אברהם
 יצחק ויעקב ומשה ואהרן דוד ושלמה ומשיח בן יוסף
 ונביאים ומלכים. כמו שכתוב ירוננו וישיב סלע מראש
 הרים יצוהו. וכתוב יחיו מתוך גבלתי יקומון הקיצו
 ורננו שכני עפר כי טר אורות טלף וארץ רפאים
 תפיל: וכתוב יששום מדבר וציה ותגל ערבה ותפרח
 כחבצלת: פרוח תפרח ותגל אף גילת ורנן כבוד

Die von Gott Erlösten werden zurückkehren, ewige Freude wird auf ihrem Haupte ruhen, Frohsinn und Wonne werden sie erreichen, Kummer und Seufzen werden die Flucht ergreifen". Ferner heißt es: „Berge weichen, Hügel wanken, doch meine Huld soll von dir nicht weichen, mein Friedensbund nicht wanken, spricht dein Erbarmer, der Ewige"; ferner heißt es: Es spricht der Ewige also: „Ich führe die Gefangenen Jacobs wieder heim, erbarme mich des ganzen Hauses Israel, ereifere mich wegen meines heiligen Namens. O! beglücke mich zu sehen, wie die Gerechten und Frommen, welche hier ruhen, in Glanz und Pracht auferstehen mit Abraham, Isaac, Jacob, Moses, Ahron, David, Salomo dem Gesalbten, Sohn Josephs, wie auch mit den Propheten und Königen, wie es heißt: Es werden frohlocken die im Felsen ruhen, von der Berge Spitzen werden sie jauchzen; ferner heißt es: „Deine Todten werden neu auflieben, deine Leichen werden auferstehen; erwachet und jauchzet ihr, die ihr im Staube ruhet, ein Lichtthau ist dein Thau, das unterirdische Reich wirst du stürzen"! Ferner heißt es: „Die öde Wüste wird sie erfreuen, frohlocken wird die Ebene, sie wird erblühen gleich der Lilie, emporschießen, sich freuen und jauchzen, die

הַלְבָנוֹן נָתַן לָהּ הַר־הַכְרִמַל הַפְּדֵי יִרְאוּ כְבוֹד יְיָ הַר־
 אֶלְהֵינוּ: וְזָכְרֵנוּ יְיָ לְטוֹבוֹתָ וּפְקֻדֹתָנוּ בִישׁוּעָתָךְ לְרֹאֵת
 בְּטוֹבוֹת בְּחִירֶיךָ וּלְשִׁמּוֹחַ בְּשִׂמְחַת גּוֹיֶךָ וּלְהַתְהַלֵּל עִם
 נְחֻלָּתְךָ. כִּי שׁוֹמֵעַ אֵל אֲבִיוֹנִים יְיָ וְאֵת אֲסִירֵיוּ לֹא בֹזֵה:
 וְלֹא שִׁקֵץ עֲנוֹת עֲנִי וְלֹא הִסְתִּיר פְּנֵי מִמּוֹנוּ וּבִשְׁוֹעוֹ אֱלֹו
 שָׁמַע: בְּרַחֲמִים יְהִי וְאֶמְרִינוּ לְרִצּוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ צוֹר
 עוֹלָמִים. אָמֵן:

(לה) (פס גרמבע מיינעם פֿמטערט מיט ערטטען יפהרע מיינעם הייט
 טיידענס:)

רְבוֹן כָּל הָעוֹלָמִים אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וְאֲרוֹנֵי הָאֲרוֹנִים
 מִפִּיל אֲנִי תְחַנְתִּי לְפָנֶיךָ וְאִתָּה תִשְׁמַע מִן הַשָּׁמַיִם. אָנָּה
 מִלֵּךְ רַחוּם וְחַנוּן וְזָכַר לִי הַיּוֹם עֲמָדִי לְפָנֶיךָ בְּלֵב נִשְׁבֵּר
 וְנִדְבָה בְּמִירָא בְּרַעְדָה בְּפֶחַד בְּחֻלְהָה עֲטוּף בְּאַבְלֵי עַל
 עֲנִי נַפֵּשׁ אֲבִי. כִּי (אוֹדִי) חָטָא אוֹ עוּה אוֹ פָּשַׁע לְפָנֶיךָ כִּי

Ehre des Libanon ist ihr verliehen, die Pracht des Karmel, sie werden schauen die Herrlichkeit des Ewigen, die Majestät unsers Gottes. Gedanke uns, Herr! zum Glücke, Sorge für uns mit deinem Heile, daß wir schauen das Glück deiner Erwählten, uns freuen des Wohlergehens deines Volkes, uns rühmen deines Eigenthums; denn der Herr ist ein Erhörer der Dürftigen, verachtet die Gefesselten nicht, verwirft nicht die Klage des Elenden, entzieht ihm sein Antlitz nicht und erhört ihn, wenn er ihn anruft, aus Erbarmen. Mögen unsre Worte von dir, Schöpfer der Welten, wohl aufgenommen werden! Amen!

(25) (Am Grabe eines Vaters im ersten Jahr seines Hinscheidens.)
 Herr aller Welten! Allerhöchster Gott und Herr! Ich richte mein Gebet an dich, mögest du vom Himmel herab erhören! Erbarmungs- und Gnadenvoller! siehe, wie ich dastehe mit gebrochenem, zerknirschem Herzen, mit Furcht und Bittern und Angst und Schrecken und in Trauer gehüllt wegen der Seelenleiden meines Vaters, welcher etwa gesündigt, oder gefehlt oder sich vergangen

אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא: ואני
בבושת פנים מלאתי חרדה וכאתי לבקש רחמים
ותחנונים מלפניך עליו והריני היום בתענית לפניך
לכפרת משכמו וענוי נפשו. ואתה מלך רם ונשא שוכן
עד ואת דבא ושפל רוח חרד עני ורדף. וימינך פשוטה
לבלתי ירח ממנו נדח כחסדך וכר לי אתה למען שמך
י הגדול והקדוש שאני מיחד בכל יום פעמים שיהא
מיעוט חלבי ורמי המתמעט היום בתענית ונסוף דמעות
עיני כאלו הקרבתים על גבי מזבח הקדוש החרום אשר
בירושלים. לכפר עד נפש אבי בקראי ענני אלהי צדקי
כי לך תלויות עיני ולבי עד שתאיר בהמלתך על נפשו
וכדיל שמך רבא. ופני להיורח ברא מזבח אבא
ולחעלות וכרוננו לפני כפא כבודך להשביע בצחצחות

hat, da es keinen Menschen auf Erden giebt, der nur Gutes
übte und nicht sündigte; dieß erfüllt mich nun mit Schaam und
Schrecken, und darum erscheine ich bittend und flehend vor dir,
indem ich Fasttag halte zur Veröhnung seines Grabes und der Leiden
seiner Seele. O, Herr! Hoherhabener, der du hochthronst und
dennoch bei dem Serknieschten, Demuthsvollen, Verzagten, Armen
und Bedrängten weilst und deine Rechte ausstreckst, daß ihn nichts
verleze, lasse um deines großen, heiligen Namens willen die durch
mein heutiges Fasten bewirkte Abnahme meines Körpers und meine
vergossenen Thränen dir geachtet erscheinen, als hätte ich auf dem
heiligen, nunmehr zerstörten Altar in Jerusalem ein wirkliches
Opfer dargebracht, um die Seele meines Vaters zu veröhnern.
Gehöre mich, gerechter Gott! wenn ich dich anrufe, denn auf
dich sind meine Augen und mein Herz gerichtet, bis dein Erbarmen
seine Seele erleuchtet um deines großen Namens willen. Lasse
mich ein Sohn werden, der seinen Vater zur Seligkeit bringt und
lasse sein Andenken vor deinen Thron gelangen, lasse seine Seele sich
laben an dem Strome deiner Annehmlichkeiten unter den Gerechten,
welche deinen Willen vollziehen; denn der Freuden Fülle ist bei dir,

נְשַׁמְתוּ מִנַּחַל עֲדֻנְיָהּ. עִם הַצְּדִיקִים עִשִׂי רְצוֹנָהּ: שׁוֹבַע
 שְׂמֵחוֹת אֶת פְּנֵיהָ נְעִימוֹת בְּיַמֶּיהָ נֶצַח. וְקִיָּם בּוֹ מִקְרָא
 שְׂכָרָזוֹב וְנָחָה יְיָ הַתָּמִיד וְהַשְּׁבִיעַ בְּצַחְצַחוֹת נַפְשָׁהּ
 וְעֲצֻמוֹתֶיהָ יַחְלִיץ וְהָיִיתָ בְּנֵן רוּחַ וְכִמּוֹצָא מִיָּם אֲשֶׁר לֹא
 יִכּוּבוּ מִיָּמָיו: אִז תִּתְעַנֵּג עַל יְיָ וְהִרְפַּכְתִּיהָ עַל בְּמַתִּי אֶרֶץ
 וְהִאֲבִלְתִּיהָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיהָ כִּי פִי יְיָ דִבֶּר:

(געבעט פון יערטס מארטן גרפכט:)

מְנוּחָה נְכוֹנָה. בְּיִשְׁבָּה עֲלֵיוֹנָה. תַּחַת בְּנֵפֵי הַשְּׁכִינָה:
 בְּמַעְלוֹת קְרוּשִׁים וּמְהוּרִים. כְּזוֹהַר הַרְקִיעַ מְאִירִים
 וּמְזוּהָרִים: וְחֲלוּץ עֲצָמִים. וּבְפֶרֶת אֲשָׁמִים. וְהִרְחַקַת
 פֶּשַׁע. וְהִקְרַבַת יִשָּׁע: וְחֲמֵלָה וְחֲנִנָּה. מִלְּפָנַי שׁוֹכֵן
 מְעוֹנָה: וְחֹלְקָא טַבָּא. לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא: שָׁם תִּהְיֶה
 דִּירָת וּמְחִיצָת וְיִשְׁבַּח נַפְשׁ (פּלוני) הַיֵּשׁ טוֹב. רוּחַ יְיָ
 תְּנִיחֵנוּ בְּנֵן עֵדֵן דְּאַתְפֹּטֵר מִן עֲלְמָא הַדִּין כְּרַעוֹת אֱלֹהֵא

Annehmlichkeit in deiner Rechten immerdar. Bewähre doch an ihm den Vers: Der Ewige wird stets bei dir weilen, deine durstende Seele laben, deinen Körper stärken, du wirst einem getränkten Garten gleichen, einem Wasserquell, der nie versiegt; dann wirst du an der Gottheit dich ergößen, ich werde dich die Höhen der Erde umfassen lassen, dich von dem Erbtheil Jacobs genießen lassen; der Mund des Ewigen hat es ausgesprochen.

(Gebet an jedes Andern Grabe:)

Einer vollkommenen Ruhe genieße der hier Liegende, er haben sey sein Sitz auf der Stufe der Heiligen und Reinen, welche gleich dem Himmelslichte strahlen. Mögen seine Sünden ihm vergeben, seine Vergehungen ihm erlassen werden, möge sein Heil herannahen, Erbarmen und Gnade ihm werden von dem im Himmel Thronenden, und fortdauernde Seligkeit. Möge der von Gottes Geist geführt im Paradiese seinen Aufenthalt finden, nachdem er durch den Willen des Gottes

מְרִיבָה דְשָׁמַיָא וְאַרְעָא. מַלְכֵי מַלְכֵי הַמְּלָכִים בְּרַחֲמֵי
יְרַחֵם עָלֵינוּ וְיַחֲמוּל. מַלְכֵי מַלְכֵי הַמְּלָכִים בְּרַחֲמֵי
יִסְתַּיְרָחוּ בְּצֵל כְּנָפָיו וּבִסְתֵר אֱתָרוֹ. לַחֲזוֹת בְּנוֹעָם יי
וּלְבַקֵּר בְּהִיכְלוֹ: לִקְץ הַיָּמִין יַעֲמִדְהוּ. וּמִנְחַל עֲדָנָיו
יִשְׁקָהוּ: וְיִצְרֹר בְּצִרּוֹר הַחַיִּים נִשְׁמָתוֹ. וְיִשִּׁים כְּבוֹד
מְנוּחָתוֹ. יי הוּא נַחֲלָתוֹ: וְיִדְוֶה אֱלֹוֵי הַשָּׁלוֹם. וְעַל מִשְׁכְּבוֹ
יִהְיֶה שְׁלוֹם כְּדַכְתִּיב יְבוֹא שְׁלוֹם יְנוּחוֹ עַל מִשְׁכְּבוֹתֶם
הַלֵּל נְבוּחוֹ: הוּא וְכָל שׂוֹכְבֵי עִמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּכִלְד הַרְחָמִים
וְהַסְּלִיחוֹת וְכֵן יְהִי רָצוֹן וְנֹאמֵר אָמֵן: בְּלַע הַמּוֹת לַנְּצַחַ
וּמַחַה אֲדָנִי אֱלֹהִים דְּמַעַה מַעַל כָּל פְּנִים וְהַרְפַּת עִמּוֹ יִסִּיר
מֵעַל כָּל הָאָרֶץ כִּי יי דִּבֶּר: יִחְיוּ מִתְּיָד נִבְלָתִי יְקוּמוּן
הַקִּיצוֹ וְרַנְּנוּ שְׂכְנֵי עִפְרָיִם כִּי טַל אֲזוּרוֹת טַלְגָּה וְאַרְצֵי רַפְּאִים
תִּפְּלוּ: וְכֵן כֵּן וְכֵן כֵּן אָנּוּ מִתְּפַלְּלִים יְהִיוּ נָא רַחֲמִיךָ
מִתְּגַלְּגִים תִּקַּל דִּין מַחֲיָיִם וְתַטִּיב לַרְעִים וְלַשׂוֹבִים.

des Himmels und der Erde von dieser Welt scheiden mußte. König
aller Könige! Erbarme dich seiner, habe Mitleid mit ihm, nimm
ihn in deinen Schutz, lasse ihn deine Anmuth schauen, zur rech-
ten Zeit erwachen, von deinem köstlichen Strome trinken, das
ewige Leben an seine Seele knüpfen, seiner Ruhe Achtung schen-
ken, Gott sein Besitzthum, die Seligkeit seine Begleiterin seyn
und ihn ungestört auf seiner Lagerstätte ruhen, wie es heißt:
Er sey willkommen, ruhe sanft auf seiner Lagerstätte, der Redlich-
wandelnde; möge er und alle Hingeschiedenen Israels Erbarmen
und Vergebung finden, möge dieß der Gottheit gefallen, Amen!
„Der Herr vernichtet den Tod auf immer, trocknet die Thränen
von jedem Gesichte, tilget die Schmach seines Volkes auf dem
ganzen Erdboden. Der Herr hat's gesprochen!“ ferner: „Deine
Toten werden wieder aufleben, die Leichname wieder auferstehen,
erwacht und frohlocket, die ihr im Staube ruhet, ein Lichtthau
soll dein Thau seyn, das Reich der Abgeschiedenen sollst du sü-

בְּכָל הַשְּׁלֵשָׁה הַיָּמִים שְׁנֵי דָנִים בְּלִי לָהּ הַפּוֹשְׁעִים לֹא יִהְיוּ
 הַמְּשֻׁחָתִים אֲלֵיהֶם נְנָשִׁים. וְהוּא רַחוּם יִכְפֹּר עֵוֹן וְלֹא
 יִשְׁחִית בְּדִין הָרֵאשׁוֹן מִהַלְלָהּ. וְהִרְפָּה לְהִשָּׁב אִפּוֹ בְּדִין
 הַשֵּׁנִי מִכָּל יִלְלָהּ. וְלֹא יַעִיר כָּל חַמְתּוֹ בְּדִין הַשְּׁלִישִׁי
 וְיִסֵּר כָּל עֹנֶשׁ וּבְהֵלָה וְתַקְלָה: יי הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ
 כִּיּוֹם קָרָאנוּ:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעַמְקִים קְרָאתִי יי: אֲרֵנִי שָׁמְעָה
 בְּקוֹלִי תְהִינָה אֲזוּיָהּ קְשׁוּבוֹת לְקוֹל תְּחִנּוּנָי: אִם עֵינֹת
 תִּשְׁמַר יְהִי אֲרֵנִי מִי יַעֲמֵד: כִּי עַמָּךְ הִסֵּל הָהָ לַמַּעַן תִּזְרָא:
 קוֹיִתִי יי קוֹתֵה נַפְשִׁי וְלִדְבָרוֹ הוֹחֵלֵתִי: נַפְשִׁי לְאֲרֵנִי
 מִשׁוֹמְרִים לְבוֹקֵר שׁוֹמְרִים לְבוֹקֵר: יחל יִשְׂרָאֵל אֵל יי
 כִּי אִם אֲרֵנִי הַחֲסֵד וְהִרְפָּה עִמּוֹ פְדוּת: וְהוּא יַפְדֶּה אֶת
 יִשְׂרָאֵל מִכָּל עֲוֹנוֹתָיו:

gen." Bis dahin bitten wir, Herr, um dein Erbarmen! D!
 mildere das Urtheil der Schuldigen, verfahre gütig gegen Böse und
 Gute, lasse die verderblichen Wesen ihnen nicht nahe kommen. Er,
 der Allerbarrende, er vergebe die Sünde, reibe nicht gänzlich auf,
 nehme seinen Zorn zurück, lasse seinen Grimm nicht ganz erwachen,
 und lasse weder Strafe, noch Schrecken eintreten D, Herr!
 hilf! o König! erhöre uns, so bald wir dich anrufen!

Stufengefang: Aus der Tiefe rufe ich dich an, o Herr! Herr!
 erhöre meine Stimme, mögen deine Ohren merken auf den Laut meines
 Flehens. Wolltest du, Herr! die die Sünden merken, wer könnte
 da bestehen? Doch, bei dir ist Vergebung, darum diese Ehrfurcht
 vor dir! Meine Hoffnung setze ich auf Gott, auf ihn hofft meine
 Seele, seinem Worte harre ich. Meine Seele harret auf Gott,
 mehr als die, die auf den Morgen harren. Harre, Israel, auf
 Gott; denn bei ihm ist Gnade, von ihm geht Erlösung aus,
 er erlöst Israel aus allen seinen Nöthen.

(מן גרמבע מיינער אויטטער מיט ערמטען ימהרע איהרעס הינטיירענס,
פרער פן מיינעס יאהרליצען עסטטטאגע נאך דעם געוואהנליצען געבעטע:)

ואס כתבר לוי ברלי קטטא לא יאמר אולי קטא וכו' רק כי קטא וכו' ועל אמו
שנתה יאמר זה בשנה ראשונה בלכתי על קברה או אחר תפלתו בכל שנה ביום התענית:

אנא מלך מלכי המלכים ברחמיך וברני ואל תבוה
ענותי שהתענתי היום לפניך על נפש אמי כי (אולי)
חטאה או פשעה או עושה לפניך ועל זאת רעדו
אחותני וכבושת פנים באתי בצום ובכבי עטוף באבלי
לפניך לכפרת משכבתי וענוי נפשי תחת ענוי נפשה.
ואתה אל מלך רחום וחנון רחם עליה כגודל חסדך כי
אתה אדני טוב וסלח ורכ חסד לכל קוראיך. ומיעוט
דמי וחלבי הנתמעט היום בתעניתי יהא רצוי ומקבל
לפני כסא כבודך באלו הקרבתי על גבי מזבח הקדוש
השמים בהר ציון לכפר על נפש אמי: יי שמעה תפלתי
ושועתי אליך תבוא: יי שמע תפלתי האזינה אל תחנוני

(Am Grabe einer Mutter im ersten Jahre ihres Hinscheidens oder
an einem jährlichen Fasttage nach dem gewöhnlichen Gebete.)

אני! König aller Könige! gedenke meiner erbarmungsvoll,
verschmähe mein Fasten nicht, das ich heute Dir zu Ehren gehalten
wegen der Seele meiner Mutter; denn sie könnte gegen dich
gesündigt oder gefrevelt haben; darum ergrieff mich ein Zittern und
ich komme beschämt, fastend und weinend und in Trauer gehüllt
vor dich, um ihr Grab zu sühnen und die Kasteiung meines Leibes
an die Stelle ihrer Seelenqual zu setzen. O! Allmächtiger! Erbar-
mungs- und Gnadenvoller! erbarme dich ihrer, deiner großen
Huld gemäß; denn du, Herr! bist gütig, vergebend und huldreich
allen denen, die dich anrufen. Möge die Abnahme meines Blutes,
durch das heutige Fasten bewirkt, von dir wohlwollend betrachtet
werden, als hätte ich es auf dem heiligen, zerstörten Altar auf dem
Berge Zion dargebracht, und die Seele meiner Mutter dadurch
gesühnt werden. Herr! erhöre mein Gebet, lasse meine Klage
vor dich gelangen. Herr! erhöre meine Bitte, merke auf mein

בְּאַמְנַתְךָ עֲנֵנִי לִמְעַן קְדוּשַׁת שְׁמֹךְ הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ שְׁאֵנִי
 מִיַּחַד בְּכָל יוֹם פְּעָמִים שְׁתֵּאִיר בְּחַמְלַתְךָ עָלַי וְתַעֲלֶה
 וְכִרְוֶנָה לִפְנֵי כִסֵּא כְבוֹדְךָ לְהַתְעַדָּן נִשְׁמָתָה עִם הָאֲמָחוֹת
 הַקְּדוּשׁוֹת שׁוֹבַע שְׂמָחוֹת אֶת פְּנֵיךָ נְעִימוֹת בִּימֵיךָ נֹצֵחַ.
 וְקִיָּם בָּהּ מִקְרָא שְׂכָתוֹב קוּמִי אוּרִי כִּי בָא אוֹרְךָ וּכְבוֹד
 ייַּעֲלֶיךָ וְרוּחַ: כִּי הִנֵּה הַחוּשֶׁךְ יִכְסֶה אֶרֶץ וְעַרְפֶּל לְאֲמִים
 וְעַלֶיךָ יוֹרֵחַ ייַּכְבוֹדוּ עֲלֶיךָ יִרְאֶה: יִהְיוּ לְרִצּוֹן אִמְרֵי פִי
 וְהִגִּיזוּן לִבִּי לִפְנֵיךָ ייַּצוּרִי וְנוֹאֲלִי:

רַחֲמָנָא דְרַחֲמָנוּתָא דְלִיהּ הִיא וּבְמִמְרִיהּ אֶתְבְּרִיא
 עֲלֵמָא הַרִין וְעֲלֵמָא דְאֵתִי וְגִנְיִו בִּיהּ צְדָקָנִיּוֹת וְחַסִּידוֹת
 דְּעַבְדֵי רַעוּתִיהּ בְּמִמְרִיהּ בִּיקְרִיהּ בְּתוֹקֶפֶיהּ יֵאמֵר
 לְמִיעַל קְדַמּוּהִי דּוּכְרֵן הָאִשָּׁה הַכְּבוֹדָה הַצְּנוּעָה וְהַנְּכַבְדָּת
 (פְּלוּנִית) רוּחַ ייַּתְּנִיחֶנָּה בְּנֵן עֲדָן דְּאֵתְפִטְרִית מִן עֲלֵמָא

Flehen, erhöre mich deiner Treue gemäß, um deines heiligen Namens willen, dessen Einheit ich täglich zwei Mal ausspreche. Lasse ihr dein Erbarmen entgegen leuchten, ihr Andenken vor deinen herrlichen Thron gelangen und ihre Seele mit den heiligen Erzmüttern der Seligkeit genießen, wie es heißt: Der Freuden Fülle ist in deiner Gegenwart, ewige Anmuth in deiner Rechten. Bewähre an ihr jenen Vers: „Auf! leuchte wieder, nachdem dein Licht untergegangen, die göttliche Majestät geht über dir auf; denn wenn auch Finsterniß die Erde, Nebel die Reiche bedeckt, so geht Gott über dir auf, seine Majestät wird über dir erblickt.“ O! daß die Aussprüche meines Mundes und die Gedanken meines Herzens dein Wohlgefallen erlangen, Herr! mein Hort und mein Erlöser! Der Erbarmungsvolle, dem das Erbarmen eigen ist und durch dessen Ausspruch diese und die künftige Welt erschaffen worden, aufbewahrt den gerechten und frommen Frauen, er möge gebieten, das Andenken dieser Frau vor ihn kommen zu lassen; sein Geist leite die durch seinen Willen, als den Willen des Schöpfers des Himmels und der Erde, von dieser Welt Geschiedene in das Para-

הָרִין בְּרַעוֹת אֱלֹהֵי מְרָא דְשִׁמְיָא וְאַרְעָא הַמְלֵךְ בְּרַחֲמֵי
 יְחוּס עֲלֶיהָ. הַמְלֵךְ בְּרַחֲמֵי יַחְמוּד עֲלֶיהָ. וַיְלוּהָ אֱלֹהֵי
 הַשְׁלוֹם וְעַל מִשְׁכַּבָּהּ יִהְיֶה שְׁלוֹם בְּרַכְתִּיב יִבּוֹא שְׁלוֹם
 יִנּוּחוּ עַל מִשְׁכַּבְתָּם הוֹלֵךְ נְכוּחוֹ: הִיא וְכָל בָּנוֹת יִשְׂרָאֵל
 עִמָּהּ בְּכֻלֵּל הַרְחָמִים וְהַסְלִיחוֹת. אָמֵן:

ואם כתבר לו גדאי שטטא לא יאמר אולי שטאה וכו' רק כי שטאה וכו'.
 על צדו הקטן שמת יאמר:

(פס גרפבע איינעם פֿערטטאָרבענען יונגען וואָהנעם:)

רַחֲמֵנָא דְרִיחִם עַל אַכְהַתְנָא צְדִיקִיא הוּא יְרִיחִם עַל
 נְשַׁמְתָּא דְעוֹלָמָא הָרִין וַיְעוֹל יִתִּיה בְּגַנְתָּא דְעֵדֵן
 לְהַשְׁתַּעֲשֵׁעַ בְּהַרֵי צְדִיקִיא. וַיְהִי כַפָּרָה עַל אַבוּהֵי וְעַל
 אַמִּיה בְּקִרְבֵּן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעוּא קִדְּם מְרָא עֲלֵמָא. וַיִּמְחוּל
 חוֹבְנָא וַיִּתְּוֹלָנָא בְּנֵין דְּכָרִין דִּי חֵיוֹן וַיְהוּוֹן עַסְקִין בְּאוּרִיתָא
 וַיַּעֲדִי מִנֵּן וּמְבַל עִמִּיה בֵּית יִשְׂרָאֵל צַרָּה וַיְגוֹן וְאַנְחָהּ
 וְנֵאמַר אָמֵן:

dies, er schütze sie, erbarme sich ihrer, lasse Seligkeit sie begleiten,
 Seligkeit ihr Grab umgeben, wie es heißt: Er sey willkommen,
 der Redliche! ruhe auf seiner Lagerstätte. Mögen sie
 und alle Töchter Israels seines Erbarmens und seiner Vergebung
 sich erfreuen! Amen!

(Am Grabe eines verstorbenen jungen Sohnes.)

Der Erbarmungsvolle, der sich unster frommen Vorfah-
 ren erbarmte, erbarme sich der Seele dieses Knaben, setze ihn in
 das Paradies, um sich unter den Gerechten zu vergnügen. Möge
 er eine Sühne seyn für seine Eltern wie ein Opfer, welches von
 dem Herrn der Welt mit Wohlwollen aufgenommen wird. Möge
 er unsre Sünden vergeben und uns Söhne schenken, welche am
 Leben bleiben, und sich des Gesetzes befließen! Möge er von
 uns und von seinem ganzen Volke Israel Bedrängniß, Kummer
 und Trauer fern halten! Amen!

(לח) (געבעט אס ריטטמא דעס ניימי'הרס = אונד דעס סערה'הניגוס = טאגסט)

צִדִּיקֵי יִסּוּדֵי עוֹלָם יְהִי רְצוֹן שְׁתֵּהא מְנוּחַתְכֶם בְּכָבוֹד.
 וְזִכּוֹר תִּלְמוּד תּוֹרַתְכֶם וּמַעֲשֵׂיכֶם הַטּוֹבִים יַעֲמֵד לִי
 וּלְבֵיתִי וּלְכָל יִשְׂרָאֵל הַנִּלְוִים לִי וּלְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל. יְהִי
 רְצוֹן לְפָנֶיךָ אֱלֹהֵי הַרְחָמִים וְהַסְלִיחוּרַת מַלְךְ עַל כָּל
 הָאָרֶץ שִׁיתְּנוּ לָלוּ רַחֲמֶיךָ וְחַסְדֶיךָ הַמְרַבִּים עַל מַדּוּתֶיךָ.
 וְנִזְכָּר בְּעַרְ"ה (וְנִבְתַּח לְפָנֶיךָ בּוֹה רֵאשׁ הַשָּׁנָה) בְּעַ"כ (וְנַחְתֶּם
 לְפָנֶיךָ בּוֹה יוֹם הַכַּפּוּרִים) לְסְלִיחָה וּלְמַחִילָה וּלְכַפֵּר בּוֹ
 כָּל חַטָּאתֵינוּ וְעוֹנוֹתֵינוּ וּפְשָׁעֵינוּ. וּלְשָׁנָה טוֹבָה וּמְתוֹקָה
 לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם לְפָרְנָסָה וּלְכָל־כְּלָהּ לְשׁוֹבֵעַ
 וּלְבָרְכָה וּלְשָׁנָה גְּאֻלָּה וַיְשׁוּעָה וּשְׁנַת בְּרָכָה וְהַצְלָחָה
 בְּכָל מַעֲשֵׂה יְדֵינוּ. וּשְׁנַת רוּחַ וְהַצְלָה הַשְׁקֵט וּמְנוּחָה
 מִכָּל פַּחַד וּבַהֲלָה מִכָּל תַּקְיָה וְגוֹרָה רַעָה וּשְׁנוּכָה

(38) (Gebet am Rüsttag des Neujahrs = und des Veröhnungstages.)

צִדִּיקֵי Ihr Gerechten! Ihr Grundpfeiler der Welt! Möge die Ehre eure Ruhestätte sein, und das Verdienst, das ihr euch durch fleißiges Studium des Gesetzes und eure guten Handlungen erworben, mir, meinem Hause und allen Israeliten, die mir angehören, und ganz Israel überhaupt, beistehn! O! Gott des Erbarmens und der Vergebung! Herr der ganzen Welt! möge dein Erbarmen und deine Huld vorherrschend sein unter deinen übrigen Eigenschaften und wir mögen an diesem Neujahrstage (oder an diesem Veröhnungstage) verzeichnet werden zur Verzeihung, Vergebung und Veröhnung unsrer Vergehungen Sünden und Missethaten, zu einem gedeihlichen Jahre, zum glücklichen und ruhigen Leben, zur Nahrung, zum Auskommen, zum Ueberflusse, zum Segen, zur Erlösung und zum Heile, zum guten Fortgang aller unsrer Handthierungen, zur Freiheit, zur Rettung, zur Ruhe und Befreiung von Angst und Schrecken, von jedem Ungemach und allen bösen Verhängnissen, zum Reichthum und zur Ehre! Lasse keine Anlockung oder

וְהָשִׁיב לִב אֲכוּת עַד בָּנִים וְלִב בָּנִים עַל אֲבוֹתָם בְּלִי לֵב
 עָקוֹב: וְצַדִּיק יַחֲלֵף לְפָנָיו. לְפָנַי יי אֱלֹהֵינוּ: וְנַחֲלֵל
 וְנִשְׁבַּח וְנִפְאֵר. בְּכֹל מִיַּי תְּהִלָּה וְעוֹז וּפְאֵר: לְחַאֲל
 הַגְּדוֹל בְּרוּב גְּדֻלּוֹ. אֲדוֹר וְחֹק בְּרוּב נִזְרָאוֹת מַחֲיָה
 מֵתִים בְּמֵאמְרוֹ. עוֹשֶׂה גְדוּלוֹת עַד אֵין תֵּקֵר וְנִפְלְאוֹת
 עַד אֵין מִסְפָּר. בְּרוּךְ מְחַיֶּה הַמֵּתִים:

(לו) (געבעט, מוס דיו טפדטטן מוס סערנייהונג צו ביטטטן:)

שְׁלוֹם עָלֶיךָ אֲתָה רוּחַ הַקָּדוֹשׁ וְהַטָּהוֹר. וְשְׁלוֹם
 לְנַפְשֶׁךָ וְלְנִשְׁמָתֶךָ בְּשַׁחֲקִים בְּחֵיר: מְנוּחָתֶךָ תִּהְיֶה
 שְׁלֵמָה. דְּמַעַל מִמְּלֹאכֵי רוּחָה: וְעִצְמוֹתֶיךָ יִנּוּחוּ בְּלִי
 רָקִבּוֹן. וְלֹא תִצְטַעַר בְּקָבֶר בְּשׁוֹם עֲצָבוֹן: וְאֲנִי עָנִי
 וְכוּיָאֵב. מְחוּלָל מִפְּשָׁעִים וְחַטָּאִים שׁוֹכֵב: בְּאֲתֵי הִנָּה
 לְמָקוֹם קְבוּרָתֶךָ לְבֵית מִשְׁכַּבְּךָ לְפִיֶסֶף וְגַדְרֵךָ עַד
 לְבֶךָ: עַל אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי וּפְעַלְתִּי וְעָלוּ עַד לְבֵי דְבָרִים
 שֶׁהֵם נֶגְדַּר בְּכוּרְךָ. וְוִיךָ וְהַרְרְךָ וְהוֹרְךָ: מוֹדָה וְעוֹזֵב

Herz der Eltern zu ihren Kindern und das Herz der Kinder zu ihren Eltern, Gerechtigkeit wird sich unser annehmen beim Ewigen, unserm Gotte, und wir werden den Allmächtigen gebührend preisen, ihn, der die Todten durch sein Wort ins Leben ruft, der Großthaten ohne Schranken, Wunder ohne Zahl verrichtet! Gelobt sey er, der die Todten ins Leben ruft!

(37) (Gebet, um die Todten um Verzeihung zu bitten:)

שָׁלוֹם Sey mir gegrüßt, heiliger, reiner Geist! du, im Himmel glänzende Seele, deine Ruhe sey vollkommen, sie übertriffe die der erhabenen Engel. Mögen deine Gebeine Ruhe finden und unverweslich bleiben! Mögest du im Grabe keinen Schmerz zu empfinden haben. Ich aber komme leidend und betrübt, voller Sünden und Vergehungen, hier her an dein Grab und deine Lagerstätte, um dir Abbitte zu thun und dich zu besänftigen, weil ich gegen deine Ehre gesprochen, gehandelt und gedacht und deine Würde

(17) (געבעט וואן מען דען פריערדיקן פערטאסט:)

שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם נְשָׁמוֹת הַטְּהוֹרוֹת. אֲשֶׁר נֶאֱצְלוּ מִזֵּיו יוֹצֵר
הַמְּאֹרוֹת: הַנְּנִי הוֹלֵךְ לְדַרְכֵי. וְנִפְשֵׁי אֶת יי בְּרָכִי:
וְתַפְלְתִּי לְאֵל חַי. יִשְׁמֹר בִּי נִשְׁמַתִּי וְרוּחִי: "אֶקְרָא
"לְאֱלֹהִים יִשְׁמַע" עֵתִירַת "זוֹכְרֵי רַחֲמָיו. "רַבָּה כְּבוֹד
"וְהוֹד" נְשָׁמוֹת "הַשְּׁלִימָיו: "לְעֲנָוִים" וְסִיף "בְּמַעְלוֹת
"רָמוֹת" מִזֵּיו "נְעִימָיו. "הַקְּדוֹשִׁים" סוֹכְבֵי "וּמִקְבְּלֵי" פְּנֵי
"רְצוֹנָיו: "חֹזֵת" וְרַעַם "קָיִם" וּמִקְיָמֵי "אֶת" מְצוֹת "צוּרְמוֹ.
"רַבָּה" חַיִּי "יְמִיהֶם" עַד "וְעִידַת" דְּבִירְמוֹ: "לְנִבְיָאֵיו" נִגְדָּה
"צוּרַת" חֲזוֹן "אֵף" מְרֹאָה "נִצְחֵימוֹ. "סְמִיכַת" לְכָר
"הַנוֹפְלִים" וְזִקְפַת "עֲמִידַת" הוֹרְשֵׁימוֹ: וּבְכֵן נוֹחוּ יִשְׂרָאֵל
נוֹחוּ עַד יֵאמֵר מֶלֶךְ חַיָּא. מְרֵא דְאַרְעָא וְדַשְׁמִיא. עֲמְדוּ
יִשְׂרָאֵל עֲמְדוּ לְתַחֲיָה: וְאַנְהֵנוּ נִבְנֵם לְחַיִּים טוֹבִים וְלִשְׁלוֹם.
עַד אֲשֶׁר יִקְרַב הַלּוֹם: צִיר נֶאֱמָן וּמְשִׁיחַ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב.

(36)

(Gebet, wenn man den Friedhof verläßt:)

שלום Seyd mir gegrüßt, ihr reinen Seelen! Ihr Ausflüsse des göttlichen Wesens! Indem ich von euch mich trenne, preiset meine Seele den Herrn und ich richte mein Gebet an den lebendigen Gott, daß er meinen Geist und meine Seele in seine Obhut nehme; ich rufe zum Allmächtigen, daß er die Bitte derer, die auf sein Erbarmen sich berufen, erhören, den Glanz der Seelen seiner Getreuen vermehren, die Frommen auf die höchsten Stufen erheben, die Heiligen, die seinen Willen gehorchen, mit seinem Glanz umgeben möge. Mögen sie eine gesunde Nachkommenschaft erlangen, welche die Gebote Gottes ausübt, mögen sie ein hohes Alter erreichen und die Zeit erleben der Aufrichtung der Gefallenen, der Auferstehung der Geschlechtsbeobachter. Ruhet sanft, ihr Rechtschaffenen, ruhet sanft, bis euch der Herr des Himmels und der Erde einst zuruft: Steht auf, ihr Redlichen, zu neuem Leben. Auch wir mögen glücklich und zufrieden leben bis zur Ankunft des getreuen Boten, des göttlichen Gesalbten, der zurückführen wird das

ואומר נענתי לכם עצמות (פלוגי) כי הטאתי ליי אלהי
 ישראל ולכם וכל מה שפעלתי ודברתי ועשיתי והרהרתי
 או כל מה אשר התרשלתי מעשות לכבודך. היה הכפר
 אצלי בשגגה היוצאת בדעת מוטעת. וכל אשר עשיתי
 שלא כהוגן אני מתחרט עליו בחרטה גמורה חרטה
 דמעקרה. והנני מבקש ממך ומנפשך ורוחך ונשמתך
 על כל מה שחטאתי ועויתי ופשעתי נגדך. יכמרו נא
 רחמיה עלי ותעמוד מהר בתפלה ובקשה לפני מלך
 מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא ימחול לי כרב רחמיו
 וחסדיו עד כל מה שחטאתי ועויתי ופשעתי הן נגדו
 והן נגד בריותיו. ויעזר לי ברוב רחמיו וחסדיו לשמור
 מצותיו ולא יטרידני שום מטיר ומקטר. ועל מי מנוחות
 ינהלני ויאריך ימי ושנותי בנעימים. ואך טוב וחסד
 ירדפוני כל ימי חיי ושבת בביית יי לאורך ימים. אמן:

verlegt habe; dieß bekenne ich und stehe euch Rede, ihr Gebeine
 des ..., gestehe, daß ich mich gegen Gott und gegen euch ver-
 sündigt, daß Alles, was ich gesprochen, gethan und gedacht,
 oder was ich zu deiner Ehre zu thun unterlassen habe, nur die
 Folge eines Irrthums von meiner Seite war; ich empfinde daher
 die vollkommenste Reue hierüber, bitte dich um Nachsicht für Alles,
 wodurch ich mich gegen dich vergangen habe. Mögest du dich
 meiner erbarmen, dich alsbald aufmachen und den König aller
 Könige, den Allerheiligsten, gelobt sey er, flehentlich bitten, daß
 er aus Erbarmen und Gnade mir Alles verzeihe, was ich sowohl
 gegen ihn, als auch gegen seine Geschöpfe gesündigt habe, daß
 er mir beistehe, seine Gebote auszuüben, ohne irgend eine Störung
 oder Hinderniß zu finden, und daß er mir ein langes, ruhiges
 Leben schenke. Seine Huld und Gnade begleiten mich mein ganzes
 Leben hindurch, auf daß ich bis ins späte Alter in Gottes Haus
 verweile, Amen!

קְעוּשֶׁר וְכָבוֹד. וְאֵל יִשְׁלוּשׁ בָּנוּ שְׁמֵן וַיִּצַר הָרַע. וְנִמְצָא
 חַן וְשֹׂכֵר טוֹב בְּעֵינֶיהָ וּבְעֵינַי כָּל רוּאֵינוּ. רַחוּם וְחַנוּן
 שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה הֶעֱתֵר לָנוּ עַל כָּל זֹאת שֶׁבִקְשָׁנוּ לְפָנֶיהָ
 לְמַעַן רַחֲמֶיהָ וְחַסְדֶיהָ הַמְרַבִּים וְלְמַעַן זְכוּת הַצְּדִיקִים
 הָאֵלוּ וְזְכוּת כָּל צְדִיקֵי וְחַסִּידֵי עוֹלָם וְאֵל תְּשִׁיבֵנִי רִיקָם
 מִלְּפָנֶיהָ כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

רְבוֹן כָּל הָעוֹלָמוֹם מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים תִּמְחַוֵּל וְתִסְלַח
 עַל כָּל חַטָּאתַי וְעוֹנוֹתַי וְתִכַּפֵּר לִי עַל כָּל פְּשָׁעַי. וְכִרְא
 לִי לֵב טוֹב וְתֵן בְּלִבִּי אֶהְבֶּתְךָ וְיִרְאֶתְךָ וְכוּף אֶת יָצְרֵי
 לְהַשְׁתַּעֲבֵד לָךְ וְהַצִּילֵנִי מִגּוֹרוֹת רַעוֹת וּמִהַרְהוּרִים רָעִים
 וַיִּצַר הָרַע וְתֵן לִי יִצַר טוֹב. וְדַבֵּק לִבִּי בְּמִצְוֹתֶיךָ וּפְתַח
 לִבִּי בְּתוֹרֹתֶיךָ לְעֶסֶק בָּהֶן. וַיְהִי יוֹם מִיתַתִּי כִּיּוֹם לִידַתִּי
 שְׁלֵא יִמְצָא כִּי שׁוֹם חַטָּא וְעוֹן. וְתֵן בִּי כַח לְשִׁמּוֹר
 פְּקוּדֶיךָ וְתוֹכְנֵנִי לְרִאוֹת בְּכִיָּאת מְשִׁיחֶךָ. וְנָקִים נִקְמַת

Verführung über uns die Oberhand gewinnen, lasse uns Gunst und Gewogenheit bei Allen finden, bei dir und bei allen denen, die uns sehen. Erbarmungs- und Gnadenvoller! Erhörer des Gebets! lasse dich erbittlich finden für Alles, um was wir dich gebeten haben, um deiner Barmherzigkeit und Gnade, um des Verdienstes dieser, wie aller andern Gerechten und Frommen willen! O! weise uns nicht unerhört zurück! Du bist ja ein Erhörer des Gebets.

Herr aller Welten! König aller Könige! Vergieb und verzeihe alle meine Vergehen und Sünden, versöhne unstre Missethaten! Erschaffe mir ein gutes Herz und erfülle es mit Liebe und Ehrfurcht gegen dich! Zwinge meinen Trieb, dir unterwürfig zu sein, rette mich von allen schlimmen Verhängnissen, vor bösen Gedanken und Begierden, gieb mir einen frommen Sinn, lasse ihn anhänglich sein deinen Geboten, öffne mein Herz für deine Lehre und lasse mich derselben befeißigen! Lasse meinen Sterbetag dem meiner Gebuert gleichen, daß an mir kein Vergehen, keine Sünde anzutreffen sei; verleihe mir die Kraft, deine Gebote zu beobachten, verzeichne uns an

דם עבדיך השפוך במהרה בימינו. ^{בער"ה} (וכתננו בזה
 ראש השנה) ^{בער"כ} (וחתמנו בזה יום הכפורים) לחיים
 טובים. וחדש עלינו שנה טובה ושלח ברכה והצלחה
 בכל מעשי ידי. ותקצוב מזונתי ופרנסתי במלוי וברוח
 מתחת ידיה ולא מתחת ידי בשר ודם. ותוקף קרני
 למעלה. ותגביה מזולי. ותנני לחן ולחסד ולרחמים
 בעיניך ובעיני כל ראי בזכות הצדיקים האלו הקדושים
 וזכותם ומעשיהם השיבים יגינו וידיצו בעדי. ותעשה
 בקשתי ותמלא שאלתי לטובה ואל השיבני ריקם
 מלפניך. אמן:

יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי שתרצני
 ותקבלני בתשובה שלמה לפניך ותשמע הבקתי ותמלא
 בקשתי ויהיו וכיותי מכריעות עד חובותי. ותן בדבי
 אהבתך ויראתך ותגזור עלי ועל בני ביתי ועל כל בית

diesem Neujahrstage (oder an diesem Veröhnungstage) zum glück-
 lichen Leben, lasse das neue Jahr ein gutes, segensreiches und
 glückliches sein in allem, was ich unternehme; bestimme für mich
 eine vollständige Nahrung von deiner Hand, nicht von der Hand
 eines Menschen, erhebe hoch mein Gestirn und lasse mich bei dir
 und bei Allen, die mich sehen, Gunst, Gewogenheit und Erbarmen
 finden in Rücksicht auf die Verdienste aller dieser Heiligen und
 Frommen. Mögen ihre guten Handlungen sich für mich bei dir
 verwenden. O! gewähre meine Bitte, erfülle mein Begehre und
 weise uns nicht leer zurück! Amen!

יהי מִוֹדֵךְ מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתִּרְצֵנִי
 וְתִקְבַּלְנִי בְּתוֹשֵׁבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ וְתִשְׁמַע הַבְּקָשָׁתִי וְתִמְלֵא
 בְּקִשְׁתִּי וְיִהְיוּ וְכִיּוֹתַי מִכְרִיעוֹת עַד חוֹבוֹתַי. וְתֵן בְּדַבְרִי
 אֶהְבֵּתְךָ וְיִרְאֶתְךָ וְתִגְזוֹר עָלַי וְעַל בְּנֵי בֵּיתִי וְעַל כָּל בֵּית

ישראל. שנת טובה וברכה. שנת ישועה ונחמה.
 שנת פרנסה וכלכלה. שנת גאולה וישועה. שנת עושר
 וכבוד. שנת חיים ושלום. שנת חן וחסד ורחמים
 בעיניך ובעיני כל רואינו וסלח ומחל לכל עונותינו
 והחיינו אך הגאולה במהרה בימינו. והצילנו מניירות
 רעות ומדלות ומעניות ומכר מיני פורעניות ומדיניות
 של גיהנם ומחבוט הקבר ומשכון רע ומפגע רע ומקלות
 ומשפלות ומשחץ ומבושת ושלא יהא בנו ולא בורענו
 שום פסוק ולא שמץ ודומי. והצילנו מדבר ומחרב
 ומגפה ומרעב ומשבי ומשחית ומכל צרה יגון ואנחה.
 ותן בלבנו כח לעשות תשובה שלמה לפניך שראויה
 ומקבלת וקרובה לפני כסא כבודך ושנופה לימות
 המשיח ולהיי העולם הבא. ותמלא כל משאלות לבנו
 לטובה בזכות הצדיקים הקדושים האלו. ותקבל

für meine Hausgenossen und für ganz Israel ein Jahr des Glücks
 und des Segens, des Heils und des Trostes, der Nahrung und
 des Unterhalts, der Erlösung und Hülfe, des Reichthums und der
 Ehre, des Lebens und Wohlstandes, der Gunst, der Gnade und
 des Erbarmens bei dir, wie bei Allen, die uns sehen; vergieb und
 verzeihe alle unsere Sünden, schütze uns gegen jedes böse Geschick,
 gegen Noth und Armuth, jedes Ungemach, Höllestrafen, Unruhe
 im Grabe, bösen Nachbar oder böses Schicksal, Geringschätzung,
 Erniedrigung und Schmach! Lasse weder an uns, noch an unsern
 Nachkommen irgend einen Schandfleck haften, rette uns von Pest,
 Krieg und Seuche, Hungersnoth, Gefangenschaft, Verderben, Be-
 drängniß, Kummer und Sorgen, verleihe uns die Kraft, vollkomme-
 ne, würdige und annehmbare Buße zu thun! Erfülle die Wünsche
 unsers Herzens in Rücksicht auf die Verdienste dieser Gerechten
 und Heiligen, nimm erbarmungs- und gnadenvoll unsre Gebete an,

בְּרַחֲמִים וּבְרַצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵינוּ וַיְחַיֵּנוּ לְרַצוֹן אֲמַרִי פִי
וְהִגִּיזוּן דְּבִי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי:

יְהִי רַצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּהִי־א
הַשָּׁנָה הַזֹּאת הַבָּאָה עָלֵינוּ וְעַל עַמֶּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל . קַץ
וְתַכְלִית לְשָׁבִי עִמָּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל . וְעַת סוּף לְגַלוּתֵנוּ
וּלְאֲבֵלֵנוּ וְאַחֲרֵית טוֹב לִימֵי עַנְיֵינוּ וּמְרוֹנֵנוּ . כִּי מִשָּׁךְ
עָלֵנוּ הַשְּׁעֵבוֹד וְאֲרֶךְ עוֹל גְּלוּת וְהִנְנוּ בְּכָל זֶמֶן הוֹלְכִים
וְדֹלִים . בְּרַבּוּת הַשָּׁנִים אָנוּ נִמְעָטִים וּבְסִגּוֹת הַזְּמַנִּים
אָנוּ נִצְעָרִים . וְאִין לָנוּ לֵאמֹר מְנַהֵל וְלֵאמֹר מַחְזִיק בְּיַדֵּנוּ
כְּאִשֶּׁר אָמַרְתָּ . כִּי מִי יַחְמוֹל עָלֶיךָ יְרוּשָׁלַיִם וּמִי יִגְדֹר לָךְ .
וּמִי יִסּוֹר גִּשְׁאֵל לְשָׂדֵךְ לָךְ . אוֹ מִי יִגְדֹר גְּדֵר אוֹ מִי
יַעֲמִיד בַּפְּרֵץ . וְאִין עוֹד נִבְיָא וְהוֹזִיָּה וְאִין קוֹרֵא בְּשִׁמְךָ
בְּאֵמֶת מִתְעוֹרֵר לְהַחְזִיק בְּךָ . כִּי כָלֵנוּ בְּצִאֵן תְּעִינֵנוּ אִישׁ
אִישׁ לְדַרְכּוֹ הָרַעָה פְּנֵינוּ . כָּל גִּבֹּר אַחַר בְּצָעוּ וְכָל אִישׁ
אַחֲרֵי שְׂרִירוֹת לְבוֹ הָרַע . וְלֹא דִי לָנוּ בְּעוֹנוֹת הַרְאֻשָׁנִים

nimm wohl auf die Worte meines Mundes und die Gedanken
meines Herzens, Herr! Schöpfer und Erlöser!

יְיָ Es sei dir wohlgefällig, Herr! unser und unsrer Vorfahren
Gott! daß dieses eintretende Jahr das Schlußjahr unsrer Leiden
sein möge! Ach! allzulange dauert unsre Zurücksetzung, Niemand
leitet uns, Niemand nimmt sich unser an, wie du einst sprachst:
„Wer erbarmt sich dein? Jerusalem! Wer kümmeret sich um dich?
Wer tritt hin, dich zu begrüßen? Wer zieht eine Mauer um dich?
Wer stellt sich in den Riß? Einen Propheten oder Seher giebt's
nicht mehr, Niemand ruft deinen Namen in Wahrheit an, Nie-
mand fühlt sich angeregt, dich zu unterstützen, denn allesamt irren
wir gleich den Schafen umher, jeder wandelt seinen bösen Weg
fort, folgt seinem Eigennutz und den Trieben seines bösen Herzens.“
Wir begnügen uns nicht mit den frühern Sünden, sondern fügen

כִּי אִם הוֹסַפְנוּ עֲלֵיהֶם חֲדָשִׁים. וְלֹא הוֹדַרְנוּ בְּכָל
 הָאֲזָהָרוֹת אֲשֶׁר הוֹדַרְתָּנוּ. וְלֹא הוֹכַחְנוּ מִכָּל הַתּוֹכָחוֹת
 אֲשֶׁר הוֹכַחְתָּנוּ. וּמִתּוֹ יֵשׁ לָנוּ עֵיד צְדָקָה וְלוֹעֹק עוֹד אֶל
 הַמֶּלֶךְ. וְאַתָּה יי חֲשַׁבְתָּ לְצַרְףּ סִיגֵינוּ וְלַהֲסִיר בְּדִילָנוּ
 וְלִשְׁבוֹר אֶת לִבְנוּ הַזֹּנֶה וְלַחֲתֵם שְׂמֵאוֹתֵינוּ מִמֶּנּוּ עַל בֶּן
 הַגְּלִיתָנוּ וּוְרִיתָנוּ. הִנֵּה בְּשֵׁאוֹן הַמַּלְכוּיֹת הִצַּלְלָנוּ.
 וּבַהֲתִיף בְּסֶף בְּתוֹךְ כּוֹר נִתְּכָנוּ. וְלֹא מְקוֹצֵר יָדְךָ לֹא
 הוֹשַׁעְתָּנוּ וְלֹא מְכוֹכֵד אֹזְנְךָ לֹא שָׁמַעַתָּ תִּפְלָתָנוּ. כִּי
 הִבְדִּילוּ עוֹנֵינוּ בֵּינֵינוּ וּבֵין יְשׁוּעָתְךָ. וְאַתָּה צַדִּיק עַל כָּל
 הַבָּא עֲלֵינוּ כִּי אֲמַת עֲשִׂיתָ וְאַנְחָנוּ הֲרַשְׁעָנוּ. לָךְ יי
 הַצְדָקָה וְלָנוּ בּוֹשֵׁת הַפְּנִים. לֵי אֱלֹהֵינוּ הַרְחָמִים
 וְהַסְּלִיחוֹת כִּי מָרְדְנוּ כוּ. וְלָךְ אֲדָנִי חֶסֶד כִּי אֲתָה
 תִּשְׁלַם לְאִישׁ כְּמַעֲשָׂהוּ. וְאַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל
 וְקֹדֶשׁוֹ הַלְעוֹלָם תֵּאֲנַף בְּנוֹ תִּמְשׁוֹךְ אַפְּךָ לְדוֹר וָדוֹר

noch mehrere hinzu, kehren uns nicht an die Warnungen, die an uns ergangen, bessern uns nicht bei allen Ermahnungen, die an uns gerichtet sind; und welche Tugend besitzen wir denn noch, um uns bei dem Könige zu beschweren? Du, aber, o Herr! hast dir vorgenommen, unser Erz zu läutern, unsere Schlacken wegzuschaffen, unsern Buhlsinn zu brechen und unsre Unreinigkeit auszumerzen; darum hast du uns wegführen und zerstreuen lassen; nun im Schlamm versunken, sind wir wie Silber im Tiegel geläutert worden; du aber hast uns nicht aus Mangel an Macht uns selbst überlassen, nicht aus Unerbittlichkeit unser Gebet unerhört gelassen, sondern unsre Sünden sind zwischen uns und deine Hülfe getreten; du bleibst also gerecht bei Allem, was uns überkommt; du hast nach Wahrheit gehandelt, nur wir haben unrecht gehandelt, bei dir ist Gerechtigkeit, uns deckt die Schande, bei dir ist Erbarmen und Vergebung, so oft wir auch ungehorsam waren, bei dir ist Gnade, du vergiltst Jedermann nach seinen Werken. Doch du, Herr, unser Gott! Erlöser Israels! willst du immer gegen uns zürnen,

חֲלִילָהּ לֹא לְעוֹלָם תִּזְנֶה וְלֹא תוֹסִיף לְרַצוֹת עוֹד
חֲלִילָהּ כִּי לֹא אָפְסוּ לַנֶּצַח חַסְדֶּיךָ וְלֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ.
כִּי הִמָּדָה חֲדָשִׁים לְבַקָּרִים יִחִילוּ בְּכָל עֵת וּבְכָל רֵגַע.
וּלְמַעַן שִׂמְךָ יִי עֲשֵׂה עִמָּנוּ כִּי הִיא תְּהַלְתֶּךָ כִּי נִקְרָא
שִׂמְךָ עָלֵינוּ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. וּלְמַעַן בְּרִית אֲבוֹתֵינוּ אֲבָרְדֶּהּ
יִצְחָק וְיַעֲקֹב אֲשֶׁר בָּרַת לָהֶם כִּי לֹא תִשָּׁבַח מִפִּי זֶרַע־ם
וּדְבַרֵי אֲשֶׁר שִׁמְתִי בְּפִיהֶם לֹא יִמוּשׁוּ. וּלְמַעַן עֲמֹךָ
וְנִהְלַתְךָ אֲשֶׁר נִשְׁאַרוּ מֵעַט מִהֶרְבֵּה כְּתוּרָן בְּרֹאשׁ הַהָר
וּכְבֹּדֶם עַל הַגְּבֻעָה. וּלְמַעַן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קִדְשֶׁךָ אֲשֶׁר
הִיְתָה מְדַבֵּר שִׁמְמָה וַיִּצְאָהּ מִמִּזְבֵּחַ כָּל הַדָּרָה. וּבֵית
קִדְשֵׁנוּ וְתַפְאֲרֹתֵנוּ אֲשֶׁר הָיָה לְשִׁרְפַת אֵשׁ וּרְאָה כִּי
אֲזַלְתְּ יָד וְאַפָּס עֲצוֹר וְעוֹזֵב. וְהִנֵּה כָּל הַגּוֹיִם שְׁלוּיִם
וְשִׁקְטִים וְאַכְזִיזֵי עֲמֹךָ דְּוִיִּים וְסַחּוּפִים וּמְדוּלְדָלִים. יְיָ
אֱלֹהִים צְבָאוֹת עַד מָתִי לֹא תִרְחַם אֶת עַרְוֵי יְהוּדָה
וְיְרוּשָׁלַיִם אֲשֶׁר זְעַמְתָּ וְהָ בַמָּה שָׁנִים. וּרְאֵה אֶת עֲמֹךָ

deinen Unwillen gegen uns für immer fortsetzen? Bewahre! Nicht
auf immer verläßt du uns, nicht fährst du fort, uns zu zertrüm-
mern; nicht auf immer schwindet deine Güte, ist dein Erbarmen
zu Ende, es erneuet sich vielmehr mit jedem Tage, zeigt sich zu
jeder Zeit, in jedem Augenblicke. O, Herr! thue es um deines
Namens willen! um deines mit unsern Vätern, Abraham, Isaac
und Jacob eingegangenen Bündnisses willen, laut dessen du nicht
vergeffen wirst aus dem Munde ihrer Nachkommen und die Worte,
die du ihnen in den Mund legtest, nicht wanken sollen; thue es
um deines Volkes willen, deren geringer Ueberrest da steht, wie das
Zeichen auf des Berges Spitze, wie die Stange auf dem Hügel;
um Jerusalem, deiner heiligen Stadt willen, welche zur Einöde
geworden, die allen Glanz verloren; um des heiligen, herrlichen
Hauses willen, das in Asche liegt! Siehe den hülflosen Zustand
deines Volkes; wir wenden uns zur Rechten, Niemand steht uns

אִסוּמָה גְּשׁוּמָה אִם שְׁחוּנָה. שְׁנַת יַמְתִּיקוּ מְגָרִים אֶת
תְּנוּבָתָם שְׁנַת בְּפָרָה לְכָל עֲוֹנוֹתֵינוּ שְׁנַת לַחֲמִנוּ וּמִימֵינוּ
תִּכְרֶךְ. שְׁנַת מִשָּׂא וּמִתֵּן טוֹב שְׁנַת נְבֵא בְּגוּרָה טוֹבָה
לְבֵית קְדֻשָׁנוּ שְׁנַת שׁוֹבַע שְׁנַת עֲמִים יִדְבֵר תַּחֲתֵינוּ. שְׁנַת
פְּרִי בְמִנְנוּ וְאֲדַמְתֵנוּ תִּכְרֶךְ שְׁנַת צִאֲתֵנוּ וּבֹאֲנוּ תִּכְרֶךְ
שְׁנַת קוּמְמִיּוֹת הוֹלִיכֵנוּ לְאַרְצֵנוּ. שְׁנַת רַחֲמִיךָ יִכְמְרוּ
עָלֵינוּ שְׁנַת שְׂמֵחִים תְּעַלִּינוּ לְאַרְצֵנוּ שְׁנַת תַּפְתַּח לָנוּ
אוֹצְרֶךָ הַטּוֹב. שְׁנַת אֲשֶׁר לֹא יִצְטָרְכוּ עִמָּךָ זֶה רַחֲמֵינִי
זֶה בְּתַתֶּךָ בְּרִכָּה בְּמַעֲשֵׂה יְדֵי־הֵם. וַיְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ
שְׁלֵא יַעֲשׂוּ לְאַנְשֵׁי הַשָּׂרֹן בְּתֵיבָה קְבָרֵיהֶם. וְאַתֶּם יְשֵׁנֵי
אֲדַמַת עָפָר קוּמוּ נָא עֲמְדוּ נָא הִתְעוֹרְרוּ נָא חֲלוּ נָא פְּנֵי
אֵד רֶם וּנְשָׂא יִמְלֵא מִשְׁאֲלוֹתֵנוּ בְּמִדָּה טוֹבָה וַיִּשׁוּעָה
וְרַחֲמִים כִּי רְצוֹנֵנוּ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוּ לֹלֵא עֲכֹב שְׂאוֹר
שְׁבַעֲיֶסָה. וְהִגְרָמָה אֲשֶׁר מִמְעֵנֶיָה רְמוּסָה וְדְרוּסָה. יִסִּיר
מִעֲלֵינוּ שְׁבִטּוֹ וְאִימָתוֹ אֵל תִּבְעֵתֵנוּ. וַיְהִי נֹעֵם יְיָ אֱלֹהֵינוּ
עָלֵינוּ: וְנַעֲשֵׂה רְצוֹנוּ כְּלִבְכָּ שְׁלָם. עוֹד כָּל יְמֵי עוֹלָם:
וּבְהִסִּיר הַמְּנִיעָה. הוֹשִׁלֵם בְּנֵת הַבְּרִיאָה: וְנִזְכֶּה לִיפּוֹת

guten Gedeihens, der Süßigkeit der Früchte, der Veröhnung
unserer Sünden, des Segens unserer Speisen und Getränke, der
guten Geschäfte, des Ueberflusses und des Frohsinnes. O! Ihr,
die ihr hier ruhet! erhebet euch! flehet den Hoherhabenen an,
daß er unsre Bitten in reichlichem Maaße gewähre! Wir sind ja
gern bereit, seinen Willen zu vollführen, würden wir nicht durch
den Sauerteig in uns daran gehindert und überall gedrückt und
getreten. Möge der Herr seine Strafruthe von uns abwenden,
seine Schrecken von uns fern halten, seine Huld uns zuwenden,
dann wollen wir gern seinen Willen thun zu jeder Zeit; er schaffe
die Hindernisse fort, dann soll seine Absicht erreicht werden; wir

הַמְרָאָה וְהַבְּרִיאוֹת. וְלִכְלֵל הַחַמּוֹת הַנִּבְּאוֹת: וְלִמְרָאוֹת
הַצּוֹבְאוֹת. וְלַחְזוֹת בְּנוֹעַם הַמְּלֶכֶת צְבָאוֹת: אָמֵן:

(למ) (געבעט פֿס ריטטפֿג דעם פֿערההמונגסטפֿגעט):

אֵל אֱלֹהֵי הַרוּחֹת לְכָל בֶּשָׂר. צַדִּיק אַתָּה יי וּמִשְׁפָּטֶיךָ
יִשְׂרָאֵל. הָאֵל הַגָּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא. אֲשֶׁר כָּד הַחוּזָה
מִמֶּנּוּ נִבְרָא: אַתָּה יִצְרָת עוֹלָמְךָ מְקַדָּם. חֲסִדְךָ הַגָּדוֹל
לְגִמּוֹל לְהָאָדָם: לְחַרְאוֹת לוֹ מִה רֵב טוֹבְךָ אֲשֶׁר פִּעֲלָת
לְחוֹסִים. וְלִכְלֵל אִישׁ וְאִישׁ מִמְּלֵאכְתּוֹ אֲשֶׁר הִמָּה עוֹשִׂים:
וּמְרָאשִׁית כּוֹזֵאת הוֹדְעָת. וּמִלְּפָנִים אוֹתָהּ גִּלְיָת: כִּי
יִשְׁרֵת יָמִים עֲשָׂה יי אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת. כִּי שָׂתָא אֱלֹפֵי שְׁנֵי הַיּוֹם עָלְמָא וּבְשַׁבְעֵי
כָּל שַׁבָּת: וְהַמּוֹעֲדִים מוֹעֲדֵי יי נִקְרָאִים. כִּי הֵם
רוּמּוֹים לְיָמִים תְּבָאִים: וְזַמְנֵי הָעוֹלָם בָּהֶם נִרְמּוֹים.
וְהֵם מְרָאִים עַל דְּבָרִים פְּלָאִים וְרוֹיִם: לְהוֹדִיעַ לְבְנֵי
הָאָדָם גְּבוּרוֹתָיו וּכְבוֹד הַדָּר מַלְכוּתוֹ. וְאֲשֶׁר יַעֲשֶׂה
בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים לְסוּבְלֵי עוֹל יִרְאָתוֹ: כִּי יָמֵי הַפֶּסַח הֵם

erlangen die frühere Gestalt, die Prophezeihungen gehen in Erfüllung, wir schauen den Herrn in seiner vollen Pracht! Amen!

(Gebet am Rüsttag des Veröhnungstages:)

אֵל גּוֹט דער גַּעִיסטער ו אַללֵס פֿלֵישֵׁשׁ! גֵּרַעַחַט בִּיסְט דוּ וּנְרִיַּחְטִיג זִיַּנד דֵּינֵע אַרְטֵילֵע, אַלֵּמַאַכְטִיגֵע, גְּרוֹסֵע, סְטַרְקֵע וּנְעֵה־פּוּרְכְטְבַרֵע וְעֵסֵע! אַרְטֵיבֵער אַלֵּע דִּיַּנְגֵע, דֵּער דוּ דֵּע וּרְלֵע גֵּעִשַׁפֵּען, וּמִדֵּע מֵנִשְׁחֵן דֵּינֵע הַוֵּל אַנגֵעֵדֵיבֵען צוּ לַאֲשֵׁן, וּמִדֵּע אִיִּם צוּ זֵיגֵען, וְיַע גְּרוֹס דֵּינֵע גּוּטֵע דֵּענֵען אִיסְט, דֵּע אִיפּ דִּיך וֵעֵרֵטֵען, זֵעֵדֵעם נַאַךְ סֵינֵעם וֵעֵרְכֵע, דַּס עֵר וֵעֵרֵכְטֵעט, פֿרִיַּח שְׁכּוֹן הַאָט דוּ דִּיעַז אַנגֵעֵדֵעט, דַּס דוּ אִינ פֵֿעֵס זַגֵען דֵּינֵע וֵעֵרְכֵע וּלְוֵעֵרֵכְטֵעט אַנְד אַם סֵיבֵעֵנֵען פֵֿעֵרֵכְטֵעט. אַוְךֵע דֵּע גּוֹטְלִיַּחן פֵֿעֵרֵכְטֵעט אַבֵּע אִירֵע אַנְדֵּעוּטֵען פֵֿעֵר דֵּע צִיַּקֵּנֵעט, סֵו דֵּע סֵיבֵען זַגֵען דֵּעס וֵעֵרֵכְטֵעט,

שבעה בעתם. מורה לשיבתם בארץ בראשונה קרוב
 למנין ונושנתם: ואחריהם ספירת שבע שבתות
 תמימות. שהם בשמיטות היזבל בכמות: להודיע כי
 אחר זה בעון שמטה אף יי כם יחרה. עד אשר גבר
 האיוב וקעקע את כל הבירה: לכן צונו תמימות תהיינה.
 להורות שלא נטעה כמלך פרס במנינא: אחר זה חג
 השבועות זום אחר בשנה. רמו לבית שני שהיה רק
 פקידה ועינא בעלמא ולא כהרן חושבנא: ומשם אין
 מועד משך זמן ארוך. אות הוא על הגלות הזה הארוך:
 שהימים הראשונים היו טובים מאלה. שבמנין שבעים
 היה מספרם בלה: ואחרונים שלא נתגלה עונם. לא
 נתגלה קצם וזמנם: ובהגיע קץ הימין. ביום זכור יי
 ביתיה אשר נתעבד גולא והדמין: ביום ההוא יתקע
 בשופר גדול להירותינו. ובאו האובדים מארץ אשור
 ומארץ מצרים נדחינו: ויעלה לפניהם הפורץ. והיה יי
 למלך על כל הארץ: ובגשר בני ישראל אל הקדש
 בואת יבא אהרן. לזה נקרא ראש השנה יום הזכרון:
 רמו ליום הגאולה אשר נהיה נסבין באיין בידן ואמרין
 דידן נצח. ותחזור העטרה ליושנה בגבול בנימין
 בצלצה: ואז יהפוך א עמים שפת ברורה יחד. לקרוא
 כלם בשם המיוחד. וביום ההוא יהיה יי אחר: לכן
 באשר ישאין מלאכי עליון על קביעות יום ראש השנה.
 יאמר אנו ואתם נשא לבית דין הגדול שבציונה: בידם

תחנות על בית עלמין סימן לט

לַרְחֲקוּ וּלְקַרְבוּ וּלְקַדְּשׁוּ בְּזִמְנֵנוּ. לְהוֹרֹתָ עַל גְּאוּלְתָּנוּ
 וּפְדוּתֵנוּ נִפְשֵׁנוּ: כִּי יִשְׁעַת לְרַחֵק אוֹ לְקַרֵּב. עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה
 וּמַעֲשֵׂה רַב: וּבַעֲתָה יַחֲשֵׁנָה. וְכָל שַׁעֲתָא זְמַנָּה: וְאַחֲרָיו
 כָּל אָדָם יִמְשׁוֹךְ בְּיָמָיו תְּשׁוּבָה. רָמַז עַל יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ
 וְחַי עוֹלָם הֵבֵא: שֶׁאֵין יְהוּיָה לְהָאָדָם מְרַגֵּעַ מִמְטָרָד וּמִי
 זָהָב. לַעֲשׂוֹת רְצוֹן אֱלֹהִים אֲשֶׁר אָהָב: וְאֵל יַעֲכֵב שׁוֹם
 חֲטָא וְעוֹן. וְלֹא שׁוֹם מְדוּחַ וְעַצְבוֹן: וְלֹא תִהְיֶה שׁוֹם
 מִיִּתְּהָ וְכֹרֶת. וְנִהְיֶה נְקִיִּים כְּמַלְאכֵי הַשָּׁרָת. וְהַיָּמִים
 הָאֵלֶּה נּוֹכְרִים וְנַעֲשִׂים. קְהוּוֹת עַל יְדֵי מְנוּחָה שְׁלֵמָה
 אִי נִגְשִׂים: וְלֹא כְּלָבֵד לְאֹכֹל וּלְשִׁמּוֹת וּלְשִׁמּוֹת. כִּי
 אִם לְזִכְרוֹת נֶפֶשׁ וְנִשְׁמָה וְרוּחַ: וּזְכָאִים בְּיוֹם יִי הַגְּדוֹל
 וְהַנּוֹרָא. וְלִהְיוֹת בּוֹ בְּקִדְשָׁה וּבְשִׁהֲרָה: וְעַלְיוֹ רוֹמֵז יוֹם
 הַכְּפּוּרִים. שְׂדֵינֵנו אַחַר יָמֵי הַתְּשׁוּבָה נִגְרָרִים: וְגַם
 הַמֵּתִים יַחֲיֶה אֵל בְּרַב הַסְּדוּ. לְתַקֵּן הַמַּעֲוִת אֲשֶׁר לֹא
 חָיו יְכוּלִים לְתַקֵּן בְּחַיֵּיהֶם מִטְּרֵדַת הַזְּמַן וּכּוֹבְדוֹ: וּבְיָמֵי
 הַתְּשׁוּבָה נֶאֱמַר דְּרָשׁוּ יִי בְּהַמְצָאוֹ. כֵּן בְּיָמִים הָהֵם כָּל
 אַחַר יַעֲלֶה לְשָׁמַיִם שִׂיאָ: וּבְאֲשֶׁר בְּיוֹם הַכְּפּוּרִים הָעַם
 הַיּוֹשֵׁב בְּהַ נְשִׂא עוֹן שְׂבִין אִישׁ לְחֵירוֹ וְכֹלָם בְּקִירוֹ
 הַלְּבָבוֹת. כֵּן יָבֹא אֱלֹהֵינוּ הַנְּבִיא לְפָנֵינוּ בְּאֵ יוֹם יִי הַגְּדוֹל
 וְהַנּוֹרָא וְהַשִּׁיב לָב בָּנִים עַל אֲבוֹת: וּבְאֲשֶׁר אָנוּ בְּלוֹבֵן
 מוֹצֵעִים. כֵּן נִהְיֶה בְּיוֹם יִי הַגְּדוֹל כְּלוֹבְשֵׁי בָדִים
 וְשָׂרָפִים: וּמִמֵּנוּ אָנוּ יוֹצְאִים נְקִיִּים מִחֲטָא כְּכֵן שָׁנָה.
 לְחַוֵּת אֶת חַג הַסְּכוּת בְּרַנְנָה: רָמַז שְׁמֵן הַיּוֹם הַדִּין הַגְּדוֹל

tage, auf welche der Versöhnungstag folgt, bann das Laubhütten-

תחנוות על בית עלמין סימן לט

נצא נקיים לקבל שכר הרוחני ולא יהיה בבית
 צבאות עוד כנעני: וכמו שבחג הזה נאמר שמחה
 בפולה. בן הרמוז בו הוא תכלית המכון שעל הכל
 עולה: כי אז ירפה לנו מוהר ומתן. לישוב בספרת
 לזיתן: וזם הושענא רבא שהוא גמר הדין. וכלול
 מקודש וחורין. רמוז לבינונים שגדונים לגיהנם
 ומצפצפני ועולין: ונגמר דינם. ביציאתם מן הגיהנם:
 וכצדיקים גמורים. לכל דבריהם נזכרים: ומשם יודע
 יום אחד ליי והיה לעת ערב יהיה ארה. ותקדוש ברוך
 הוא יושב ומגלה לנו סתרי וחדושי תורה: על זה רומז
 יום שמחת תורה. להיותינו מחכים לכל הנחמה
 האמורה: ועל בן המועד הזה אינו נקרא חג רק עצרה.
 ובו מתחילין התורה. והוא כלו ליי הוא היוצר הוא
 הבורא: ובכן יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו
 המגיד מראשית אחרית. לשום לנו שם ושארית:
 וכאשר זכינו לסדר אותם. בן נוכה לראותם: ונוכה
 כלנו מהרה לאורך. ולרב טוב באורך: והנחמות
 והיעודים טובים במהרה לנו תגלה. ותביאנו אל
 הצרך ונשמחה בך ונגילה: וישני אדמת עפר תקיץ
 כלם. לישוב לפניך יי עד עולם: ואשר נמצא בו דבר

fest, der Tag der Gesetzesfreude. Möge es dir gefallen, Herr!
 unser und unsrer Vorfahren Gott! der du die fernste Zukunft er-
 schauest, unsern Ueberrest zu erhalten, daß wie wir diese Feste
 bisher gefeiert, wie sie auch in Zukunft feiern mögen, deines
 Lichtes genießen, deiner Güte theilhaft werden, deiner Gegenwart
 uns erfreuen, die im Staube Ruhenden erwachen, um ewiglich
 deiner Gegenwart zu genießen. Hat Jemand ein Verdienst aufzu-

טוב בעתו. אף שהכריע עליו חובתו: אך תפן אל
 רשעו ואל חטאתו. ואל תשלם לעושה רעה ברעתו:
 כי עמך תסליחה למען תורא. כי אתה אך גדול גבור
 וגורא: ויאה לאלוה רב למשבק חובין רברבין. ותן
 להם יי כל ברכי'א טבין: כפר לעמך ישראל החיים
 עודנה. ואשר פדית יי ויצאה נפשם מנדנה: וכיום
 הכפורים הזה תכפר עלינו. לטהר אותנו מכר
 חטאתינו: ולפני יי נטהר כל אדם מחובו. ביום הדין
 הגדול הנרמז בו: וכור יי לבני אדם הקרושים אשר
 בארץ המדה איתני. ומתו בעטו של נחש הקדמוני:
 זכותם וזכות כל ישגי חברון. וזכות צדקי עולם
 האטומים בני קברון. ישפית ממנו ומכל עמך בית
 ישראל כל אף וחרון: ותמלא בקשתינו ברחמים
 גדולים. ונובה להיות כמלאכי אלהים עולים: ולפני
 ולפנים חונים. ומיו שכנתך נהנים: עם כל עמך
 ישראל וצאי ירך האיתנים: יהיו לרצון אמרי פי
 והגיון לבי לפניך יי צור עולמים:

weisen, so achte nicht auf sein Vergehen, auf seine Sünde und vergilt ihm nicht nach seinem Frevel. Bei dir ist ja Vergebung, du bist ja das allerhöchste, allmächtige Wesen und dir steht es gut, Sünden zu erlassen. So vergieb denn deinem Volke Israel, den Lebenden, wie den Verstorbenen, versöhne uns an diesem Versöhnungstage, um uns zu reinigen von allen unsern Sünden und fleckenlos dazustehen an dem großen Tage des Gerichts. Sey eingedenk der Verdienste aller im Grabe ruhenden Heiligen und Frommen, wende von uns und deinem ganzen Volke Israel deinen Zorn ab, erfülle erbarmungsvoll alle unsere Wünsche, nimm wohlgefällig auf die Worte meines Mundes und die Gedanken meines Herzens, Gott! Schöpfer der Welt!

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲבוֹתַי שֶׁתְּהֵא תְּפַלְתֵּנוּ
 מְרוּצָה וּמְקַבֶּלֶת לְפָנֶיךָ בְּקַטְוֹרֶת הַסַּמִּים. וְתַמְלֵא כָּל
 מִשְׁאָלוֹת לִבֵּנוּ לְטוֹבָה בְּזָכוֹת כָּל הַצְּדִיקִים וְהַצְּדִיקָנוֹת
 הַחֲסִידִים וְהַחֲסִידוֹת וְקַדוּשֵׁים הַנִּקְבְּרִים פֹּה. וְתַעֲשֵׂה
 עִמָּנוּ לְפָנִים מְשׁוֹרֶת הַדִּין וּבְזָכוֹתֶם אֶל תְּשִׁיבֵנוּ רִיקִם
 מִלְּפָנֶיךָ. וּבְשָׁלוֹם תְּנוּחוּ עַל מִשְׁכַּבְכֶּם וּבְצָרוֹר הַחַיִּים
 תְּחַא נַפְשְׁכֶם צְרוּרָה. וּבְרִשׁוֹת הַקִּבְּה וּבְרִשׁוֹת כָּר
 קְדוּשֵׁי הַמִּלְךְ וְיֵהָא חֶלְקֵי עַמְכֶם בְּנֵן עֵדֶן. אָמֵן:

(מ) (געבעט פֿס ערב ראש חדש מוילן ערלעונג מאנד בעטיראוונג:)

א להא דאלהיא. מרא דארעא ודשמיא: פלאים מעשיך מאד. לך ה' הגדולה והנכורה והתפארת והנצח וההוד:
 י ש מאין המצאת. אתה יצרת ואתה בראת. הסופר והמחבר.
 דבר שכחות והלולית לגבר:
 א ת כל מה המשבח. נאמר עליו את פניו לרכך:
 ל שבחא דמך אי אתה יכול לסיים. ולומר דיים:
 י צרת עולמך כומונו. אותו השבת על כנו:
 ע לית וישבת כמרומ. ואין להנביל מקומך צפון ודרום:
 ו מן אין להנביל לך. ואין להכין סוד פעלך:
 ר אשון אתה לראשונים. ואחרון לאחרונים:
 ה שמים ושמי השמים. לא יכלכלוך אלהים חיים:
 מ ולות וכובלים יצרת. ועל פיהם הנהנות העולם סדרת:
 כ וכבי לכת השבעה. כידם מסרת הנהנת האדם השור והמבעה:
 ו על פיהם יסעו ויחנו. ויצרפו ויבחנו:

יהי Möge, Herr! mein und meiner Vorfahren Gott! unser
 Gebet von dir wohl aufgenommen werden, wie einst das Räucher-
 werk. O! erfülle die Wünsche unseres Herzens in Rücksicht der
 Verdienste aller gerechten und frommen Männer und Frauen,
 die hier begraben sind, zeige dich großmüthig gegen uns und weise
 uns nicht leer ab von dannen. Ruhet sanft auf euren Ruhestätten,
 und eure Seele genieße der ewigen Seligkeit, woran ich einst
 Antheil nehmen möge! Amen!

תהנות על בית עלמין סימן מ

ז וסך עליהם האדם לעובר לקונו. כי הוא מהם הפשוט כעבר מאדונו:
 ל מעלה מהם נתונים. נוי קדוש ממלכות כהנים:
 י הר אהותו ואל התערב עד שונים. כי ה' הוא אלהי האלהים ואדוני האדונים:
 ו הירח כהתחדשו ונפלו. הראה כמו ממשלתו על מפעלו:
 ה אשיתו היה שוה לחמה. ונחמט על אחת כמה וכמה:
 מ לשני רעהו מהשתמש בשוה לו. אשר זה עשרים ואחד שנה ועוד כרוך ייחילו:
 נ חמט מנדל מאה ושמונים מהארץ לפחת. לארכעים חסר אחת:
 ספרא דוקנא ופייטנא. נעשו לו הכיכבים והלכנה:
 ב הקטינך אותה מהארץ עד אחת מחשעה ושלשים. הרבת צבאיה
 להפיים דעתה כתמול שלשום:
 נ קראים היו הצדיקים על שמך קטנים. וימנו בך ישראל מועדים ימים ושנים:
 ל א היה מיתכא דעתה. עד שאמר הביאו לפני קרבן בעתה:
 א ד בואת יאות לרצות. כראותו כי על ידו נחקרש ש"ש בחושות:
 א שר אחרי עלותו אל גרם המעלות. יהיה כהכלית השפלות:
 מ מנו יראו כי ישאדון עליהם. המנהיג כוכבי השמים ומאיר ומחשיך מאוריהם:
 ו יאות אחריו אכלם. ויעלם אחרי נפלם:
 ה וא כרצונו בראם כאשר ישר כענינו. כי ישרים דרכי ה' וענינו:
 נ און ישראל וקדושו. הראה בו מפעלותיו וגילה כל טעם והדושו:
 מ די חודש בחדשו. את ה' ועוון ידרושו:
 ה ררי קרם ונבעות עולם. המה אבות קדושים הנכורים אשר מעולם:
 ל אלהים מתפללים על עולם. ה' יברך את עמו בשלום:
 י שוכו יחיו יושבי בצולי בני ישראל עם קרובו וקהלו:
 ב אור ה' ילכו. ויוציאה משיחה עמוקה אשר שם בחשיכה יתהלכו:
 ר אשון הוא כאוריהו. ואחרון בהטיבהו:
 ו אחרי נמכר נאולה תהיה לו. ויאיר אחרי אפילו:
 פ ני זעם להעביר ולהסיר. כמו שהיה הולך ונתמלא אחרי שחסר:
 א ליהו הנביא מוקים להו חרא חרא. ומשי ידוהו אלכשי מדא:
 ד ורשין ושואלין על הגאולה ועל התמורה. ולהטיב על מהדורא קמא
 ועל מהדורא בתרא:
 ר וב תפלתם שלא לקרב אותם אהר לאחר. לכן אין מניח אותם לתתפלל יחד:
 ש מא יפשו כרחמי ותתנוני ומייתי ליה למשיחא בלא זמני:
 נ שמה כל שאר החסידים והצדיקים. מתפללים כמו כן כמו שלשת
 ארץ מצוקים:
 ז כרון אחר עולה מכאן ומכאן בריש ירחא ומולדה. כשהלכנה במולדה
 האמת לקרב אל החמה ידו הדה:
 ל א כן אנהנו המוטבעים בכור הכרול ועומק שוחה. יכולים לשפוך בריש
 ירהא לפני ה' יהיה:

ה תפלה והתחנה שלא לערכ בכבי ושרות. ימה שאין כן כנשמות
ההפשים מצרות:

א ת סדר תפלתינו לכן אנו מקדימין ולא מאחרין. וכיום ערב ראש חדש
בבית עלמין סחרין:

מ תפללין על קברי אבות. להיות דבריהם קרובות ועריכות: זה הדין
ג חנו עפ עני ואביון. כפינו שטוחות לאל כמיטב הנינו: וזה
ס וד הכמוס תלה ותקרב. ולעמך תן הצפון טוב מהרב: וזה
ל פניך יעלה לרצון תפלה ישיני חכרון. ושאר כל האטומים בני קברון:
ה עם ההולכים חושך תראה אור גדול. וכל רע מהם תחדל:

הסכת ושמע תפלת הנשמות הקרושות. אשר לפניך רוחות ולוחשות:
ואל תכיה ענות עני ומעונה. ולרכייהם תשע ותפנה: ראה דמעות העשוקים
ותפילות החסידים והושיענו אלהי ישענו. מהרה מכל צרותינו: ואם אין
כנו מעשים. זכור אטומי אדמת עפר אל ה' הננשים: ולי אני עכרך
המתפלש כעפר אדמת קודש. ומתחבט ומתחנן כמקום עלייה נשמות
הקש: תחנני במנוחות שלום השקט וכטח מנוחה שלימה. עד כיאת
אשר שמו קדים מימים ימימה:

אנא ה' ארון העולמות כולם. זכור רחמך ה' וחסדיך כי המה מעולם:
הכן יקיר לך אפרים איש צדקנו: המחולל מפשעינו בעונינו. אשר קבל
עליו זמן מוגבל. להכניסו כעול ברול וככל: וכגילת ושמתה לכבו קבל
עליו צער ועולים. ממלך רחמן מלא רחמים המייסר את הגדולים ומניח
את האומללים: למען ישעון כגללו החיים ואטומי אדמת עפר מימות
אדם הראשון. והנפילים אשר בארץ ואשר עלו כדעתך להבראות כולם
ישעון ויגישון: רחם נא עליו ועלינו ויהיה מחשבת קבולו כמעשה. בזכות
אמרו נעבר ונקבל נשמע ונעשה: ורחם על כל בריותיך. החפצים לעשות
רצונך: וחנני ה' חננו. הושיעה ימינך ועננו: השיבנו ה' אליך ונשובה. באהבה
עולם ואהבה רכה: ותרחיב מקום אהלינו. ויטו יריעות משכנותינו: והיה
סרי חודש בחדשו ומידי שבת כשבתו. ישאו אותנו העכים מכנף הארץ
אל מקום משכנותיך להתפלל כל דבר בעת: וקבל ברחמים וברצון את
תפלתנו כעולות ושלמים וזבחי תודות. כי לך נאה להודות:

אנא האל הכורא מאין ומאפס מוחלט. דבר גדול וקטן שרוע וקלוט:
אתה הוא ה' לברך. הנכרת עלי חסדך: כטרם היותי. ועד לא נורקה
כי נשמתי: ומימים ושנים קרמונים. גברו עלי חסדך הנאמנים: ומשם
פקוד פקדת אוחי. עד לא נבראתי: כפקודה ישועה ורחמים. לטובתי כל
הימים: ונורת כשמים. יצירתי בארץ הרומים: ועל הגלגלים והתנגלו. כם
יצירתי נגלה: וקראת אל השמים ממעל ואל הארץ מתחת. וחברת משניהם
בריה אחת: ובתוך הגוף ורקת חלק אליה ממעל. להיות משמרת בתוך

U n h a n g
zu den Friedhofsgebeten
für das
weibliche Geschlecht
von
B. Behrend.

שׁוֹכְנֵי בְּתֵי הַחֹמֶר:

Ihr, die ihr gern wohnt in festen Lehmgebäuden,
Sagt, warum erhebt ihr hochmuthsvoll den Blick?
Kann der Erdensohn denn das Geschick vermeiden,
Das ihn, wie das Vieh, der Erde giebt zurück? —

Wahrlich, wahrlich! es geziemet uns, zu wissen,
Daß bald unser Körper wird der Würmer Raub,
Daß das stolze Herz, die Quelle voll Entschlüssen,
Lehmes Hügel gleich, sich wandeln wird in Staub. —

Welcher Vorzug ist dem Manne hier gegeben,
Der entgegen strebt dem Ziel — dem kühlen Grab? —
Sei sein Leben auch ein tausendjähriges Leben,
Endlich bricht sein Wanderstab, er sinkt — hinab.

Wer sich ungehorsam zeigt des Herrn Willen,
Fällt der Strafe heim, die nur aus Zorn entspringt.
Seine Flammen, ach! vermag kein Gold zu stillen,
Ja, sie lodert fort, und keine Rettung winkt.

Blick nur um dich, Mensch, bedenke dein albern Streben,
Dein erbärmlich Ziel und dein armselig End;
Dem Kkajon*) gleich, des Abends blühend voller Leben,
Morgens falb und welk, daß Niemand ihn erkennt. —

*) Eine Pflanze die man aus dem Buche Zana kennt.

Besser wär' es wohl, du wärest nicht erschaffen,
 Da nur Elend, ach! ist deiner Mühe Lohn,
 Strebst nach Größe, doch im Streben mußt erschlaffen;
 Sünde hält umfangen dich, du Erdensohn.

Schon in der Geburt in dir die Sünden lallen,
 Du verschuldest wegen Brod' dich schnell und leicht;
 Frevle nur! du magst im Freveln dir gefallen,
 Bald, ja bald hat Qual als Strafe dich erreicht.

Heute strahlt dein Leib im Glanz der Lebensfülle,
 Weil die Seele, Gottes Flamme, in ihm weilt,
 Morgen weicht sie, läßt zurück die morsche Hülle,
 Die zu Staub wird, ist das Leben ihr enteilt.

Siehe, all dein Hab' und alle deine Güter,
 Deine Würden alle bleiben hier zurück
 Und erfreuen fremd dir stehende Gemüther,
 Oder bilden eitler Thoren hohes Glück. —

Dennoch, dennoch magst du dieses nicht bedenken;
 Du verleihst stets der eitlen Lust dein Ohr.
 Gütlich thut sie anfangs dir, dich abzulenken
 Von der Sünde End, das deiner harret am Thor. —

Wende voller Demuth dich zu deinem König,
 Weiche Frevler ab von der betret'nen Bahn,
 Laß die Laster, laß sie schwinden nur ein wenig,
 Helfend wird der Herr sich dir in Gnade nah'n.

Und ihr Stolzen, werfet prüfend fort die Schale,
 Die wie Nacht und Schlaf euch stets umfangen hält,
 Wendet euch mit Hand und Herz zum Gnaden = Strahle,
 Neu' und demuthsvoll hinauf zum Herrn der Welt. —

Wehe unsern Seelen, wehe ob unsern Sünden!
 Nach dem Winde haschend, irrend wie ein Schaaß,
 Ach, vergebens strebend nach Vertheid'gungsgründen;
 Sündig' Haupt, dich trifft, was jeden Sünder traf. —

(1) (Am Grabe des Vaters:)

Friede sei deinen Gebeinen, die unter diesem Grabeshügel ruhen. Friede deiner frommen Seele unter dem liebevollen Schutz des himmlischen Vaters. Ewiger, unendlicher Friede sei dir, mein Vater beschieden. — Hier an diesem Grabeshügel stehe ich, dein verwaistes Kind, mit den lebhaftesten und wehmüthigsten Erinnerungen im trauernden Herzen, und Bilder aus der Vergangenheit treten lebendig vor meine Seele. — Es war eine Zeit, als du unter den Lebendigen noch wandeltest, in welcher du wegen meiner Wohlfahrt, wegen meines Wohlergehens rastlos strebstest, mich leitetest zu der Bahn hin, die zum Guten und Edlen führet, und jeden Stein des Anstoßes mit väterlicher Fürsorge aus dem Wege räumtest, damit ich nicht strauchle und falle. O, wie schön und wohlthuend war diese Zeit für mich! — Du warst mir ein unermüdeter Wohlthäter, ein aufrichtiger Lehrer, ein weiser Rathgeber und ein edler und uneigennütziger Freund. Daher trauert meine Seele an deinem Grabe, mein Vater und Wohlthäter! Darum jammert mein Herz an diesem Hügel, der deine Gebeine decket, denn gar schmerzlich empfinde ich es jetzt, mehr als je, wenn ich mich dessen erinnere, wenn ich bedenke, was ich durch dein frühzeitiges Absterben und Hinscheiden verloren habe. — Allein, ohne eine leitende Hand muß ich jetzt den rauhen Pfad des Lebens wandeln. Mich warnt keine mahnende Stimme, wenn ich durch Unvorsichtigkeit dem Straucheln nahe bin. Mich erfreuet kein süßer, kein holder Vaterblick mehr. — Selbst die Kindespflichten, die ich so gerne mit ganzem und aufrichtigem Herzen übte, auch diese, ach, sind mit dir, o Vater, zu Grabe gegangen. — Und doch, wenn ich bedenke, daß uns nur die Unsichtbarkeit von einander scheidet, weil die Seele, vom Allvater stammend, so wie er, dem menschlichen Auge unsichtbar ist, wenn ich in Erwägung ziehe, daß du fortlebest unter dem Schutze des Allmächtigen, und daß vielleicht dein verklärter Geist gegenwärtig und mir nahe ist, nach dem mächtigen Willen dessen, der dich, du Krone meines Hauptes, nach seinem weisen Rathschlusse so frühzeitig hat zu sich genommen, dann ja dann wird es mir auch klar und gewiß, daß ich alle diese süßen Kindespflichten noch ausüben könne, wenn ich auch nicht mehr so glücklich bin, an deiner Seite zu gehen, deinen wohlmeinenden Rath zu hören, deine weisen Lehren in mich aufzunehmen und deinen aufrichtigen Segen in wohlklingenden Worten von dir zu empfangen; denn wenn ich auch deinen liebevollen Rath nun vermisse und entbehre, so stehen doch deine Lehren, die du mir ertheilt, als du noch am Leben warst, mit lebendiger Flammenschrift in meinem Herzen geschrieben, und so ich sie ausübe und bethätige, so folgt dir meine Verehrung

hinüber in das Jenseit, in das unsichtbare Reich des Lichtes und der Seligkeit. — O, wie schön ist es, dem Pfad der Tugend zu folgen! o, wie lieblich ist es, auf der Bahn des angestammten Glaubens zu wandeln, für welchen du mich erzogen und mein Herz empfänglich gemacht hast, und in dessen heiligen Lehren du mich liebreich hast unterrichtet. Ja, ich will sie befolgen, diese Lehren für und für, ich will von ihnen weder wanken noch weichen, so lange ich lebe, in aufrichtiger Verehrung deines Andenkens in meinem Innern. Herr des Himmelreichs! laß der Seele meines Vaters deinen Schutz angedeihen, laß sie im Vereine all der frommen Verklärten wohnen, die hienieden in deinem heiligen Willen gewandelt sind. Herr! erkräftige mich in dem guten Vorsatze, dir von ganzem Herzen und ganzer Seele zu dienen, damit ich in dem Wege deines Glaubens mit Aufrichtigkeit wandle, damit ich deine heiligen Lehren beobachte und befolge, bis ich einst getrost aus dem Leben scheidet, allen eitlen Tand gern zurücklassend, in dem hohen und beseligenden Bewußtsein, daß ich würdig bin, mit dessen Seele mich zu vereinigen, der mir hienieden ein theurer Vater, ein liebevoller Lehrer und ein aufrichtiger Freund gewesen ist. Mein Gott, nimm wohlgefällig auf die Worte meines Mundes und die aufrichtigen Entschlüsse meines Herzens. Amen.

(1)

(Am Grabe der Mutter.)

Frieden walte über diesem Grabe heut und immerdar, das da decket die theuern Reste meiner Mutter. Ewiger! unendlicher Frieden umhülle ihre Seele, dort wo sie weilet unter dem Schutze des Allmächtigen. Auch mir, o Herr! auch meinem trauernden Herzen gieb Trost und Frieden. Ach, wie sehr bedarf ich ihrer! — Hier an deinem Grabe, theure Mutter, das vielleicht in dieser Stunde von deinem verklärten Geiste umschwebt wird, stehe ich, dein weinendes Kind, von wehmüthigen Erinnerungen und Gedanken erfüllt, die in mir von einer Vergangenheit sprechen, in welcher mich deine liebevollen Augen so oft und freudetrunken betrachtet und wie ein Schutzgeist bewacht haben; von jener Vergangenheit, in welcher mich deine thätigen Hände gehegt und gepflegt, in welcher dein zärtliches und liebevolles Herz für mich mütterlich empfunden hatte; von jener Vergangenheit, in welcher dein zarter Geist und deine weiche Seele für mich, für meine Erhaltung, für mein Gedeihen und Wohlergehen täglich zu Gott gebetet hatte; von jener Vergangenheit, in welcher herber Kummer mit süßer Freude, bittere Sorgen mit angenehmer Heiterkeit, um mich, um meinethwillen in die so oft gewechselt haben. Sie ist dahin diese Vergangenheit, in dieses kühle und stille Grab

wurde sie mit hinein gesenkt, und dieser traute Hügel decket sie zu. — Ach, diese wehmüthige Erinnerung preßt mir das Herz und lockt Thränen aus meinen Augen. — Ach, hier unter diesem Grabeshügel ruhen die morschen Gebeine meiner Gebährerin, meiner unermüdlchen Wohlthäterin, meiner theuern Mutter. Und jetzt, da ich all ihr zarte Sorgfalt, alle ihre Wohlthaten, all die grenzenlose Liebe, mit welcher sie mich überhäuft hatte, wenn nur schwach und zum geringen Theil, wohl vergelten könnte, ach jetzt, ist sie nicht mehr. — Aber dennoch ist der Faden des Trostes für mich nicht ganz vernichtet, denn deine Seele, o Mutter, lebt fort, lebt ewig, wie Der, von wannen sie gekommen, ein seliges und glanzvolles Leben, vereint mit den verklärten Frommen und Gerechten. O, wie beseligend ist der Gedanke, wie labend und erquickend ist das Bewußtsein, das sich in meinem Herzen regt und kund giebt, daß einst, wenn ich meine Lebensbahn in Frömmigkeit und Redlichkeit werde durchgewandelt haben, einst wenn ich mit heiterem und beruhigtem Gemüthe an das Lebensziel angelangt sein werde, einst, wenn diese Hülle von Fleisch und Bein zusammensinkt, daß dann meine Seele sich hinaufschwingen wird, geläutert durch die Prüfungen des Lebens, zum gerechten und liebevollen Vater, um der ewigen sich steigenden Seligkeit theilhaftig zu werden und um mich mit dir, theuere Mutter, zu vereinigen. Ja dieses Bewußtsein bringt jeden guten Entschluß zur Reife, bewegt und leitet mich zur Besserung, zur Frömmigkeit und zum Verharren im angestammten Glauben. — O, verklärter Geist, o, reine Seele meiner Mutter, bitte für mich vor dem Allvater im Himmel, daß er mich in meinem Vornehmen unterstütze, fromm und redlich bis an das Ende meines Lebens sein zu können, daß ich nicht wanke und nicht weiche einen Finger breit von der Bahn der Tugend, daß ich die heiligen Gesetze und Pflichten in wahrer Ueberzeugung beobachte, sie übe und erfülle, um einst theilhaftig zu werden des ewigen und wonnevollen Lebens. — Mein Gott und Vater! Erhöre mein kindliches Flehen für die, welche mich in Frömmigkeit erzogen und in mein Herz die heilige Religion gepflanzt hat; schenke Frieden ihrer Asche und ewige Freuden ihrer Seele, laß sie theilhaftig werden der unendlichen Seligkeit im Vereine der frommen Ahnen der Gerechten und Tugendhaften. Und mir, mein Herr und Vater, schenke Seelenruhe und ein reines Herz, führe mich nicht in Versuchungen, laß mich nicht weichen vom Wege der Tugend und der Frömmigkeit bis an das Ende meines Lebens, und dann, nimm meine Seele huldvoll auf und sei ihr gnädig ewiglich. Amen.

(3)

(Eine Wittve am Grabe ihres Gatten)

Hier an dem Grabe meines Gatten erwachen die schlummern-
den Schmerzen in meinem Innern, und Thränen, des Herzens Ge-
burt, steigen auf zu den Augen, sich zu ergießen auf den Hügel,
der seine Gebeine decket. Fließet und rinnet, ihr Thränen, unauf-
hörbar, denn mein Schmerz und mein Jammer ist größer, ist stär-
ker und anhaltender, als der herbe Schmerz, als der bittere Jammer
einer Gebährerin, die doch endlich erlöst, erfreuet und beglückt wird.
Ach, für mich keimt keine Freude, blühet kein Frohsinn, wächst kein
Glück mehr auf Erden; sie wurden verkümmert, erstickt, vernichtet
und entwurzelt an dem Tage, als der Engel des Todes mit seiner
grausigen Hand über ihn, den Gatten, den Geliebten meines Her-
zens hinsuhr, wie der zerschmetternde Blitz, und seine thätigen
Hände erschlaffen machte, sein Gesicht salbte und das Licht seiner
liebvollen Augen auslöschte. Ach, diese Erinnerung bricht mir
das Herz! — Was sind Freuden, wenn sie nicht der üppig blü-
henden Rose, sondern ihren welken Blättern gleichen? Was sind
süße Erinnerungen, die in der Vergangenheit liegen, wenn sie das
sich deh nende Herz mit Wehmuth und Barmhertigkeit anfüllen? Ich
war zufrieden und glücklich an seiner Seite; jeden Kummer, der
mich treffen konnte, suchte er von mir abzuwenden, jede Sorge,
im Entstehen schon, strebte er zu unterdrücken. Unbewußt hatte
ich ein Eden auf dieser Erde. Ich war heiter, froh und glücklich
an seiner Seite. Ach, jetzt bin ich all dem entrückt worden; hier
ruht mein Glück, hier rastet mein Frohsinn, hier schlummern meine
Freuden, ja dieser Hügel deckt sie alle zu — Wer ist auf Erden
mehr schutzlos und vereinsamt, wer steht in diesem Jammerthale
mehr allein da, als eine Wittve? Das Kind bergt sich im Schooße
der liebenden Mutter, die Hände des zärtlichen Vaters tragen, lei-
ten und führen es. Dem Jünglinge steht die große Welt für
seine Thaten offen; der Jungfrau das elterliche Haus, das sie,
das ihren unbefleckten Ruf vor Verleumdung, vor Hinterlist und
Schmach schützt, aber die Wittve hat Keinen, hat Niemanden, hat
nichts als ihre Einsamkeit und ihre Thränen. — Und eben diese
Thränen bilden ein unsichtbares Band, das sich hinüber webt in
das heitere Jenseit, wo jede geläuterte und reine Seele im Schooße
des Allvaters ruht, wo auch seine Seele gewiß aufgenommen ist
und sich befindet. — O bitte für mich, du verkürter Geist, o,
flehe für mich, du reine Seele meines Gatten, zu ihm, der sich
Sachwalter der Wittwen nennt, zum Allvater, der mit un-
endlicher Liebe über Alles waltet, daß er mich stärke und erkräftige,
zu wandeln in Tugend und Frömmigkeit, daß er all die geringen
Wünsche meines Herzens erfülle, daß er mich schütze und leite auf

meiner vereinsamten Lebensbahn, wie er einst sein auserwähltes Volk geschützt und geleitet hat, daß er mich eben so leite durch die Wüste meines jetzigen Lebens, bis ich komme an das gelobte Land, bis ich eingehe in das lichtvolle Jenseit, wo keine weinenden Augen zu blicken, keine Seufzer zu hören sind, um mich zu vereinigen mit dir, dem Gatten und Freunde meiner Jugend. — Vater der Waisen, Sachwalter der Wittwen! Walte über mich und die Meinigen mit Gnade und Barmherzigkeit, sende deinen holden Vaterblick herab in mein kummervolles Herz und sende ihm Trost, Ruhe und Frieden, damit meine Tage wieder heiter werden. Dein Trost sei meine Schutzwehr, deine Ruhe mein Stab, und dein Frieden eine Stütze, damit ich mich berge vor Ungemach, damit ich mich anlehne und stütze, wenn ich ermüde und erschlafe auf der offenen Heerstraße des Lebens. Leite mich mit deiner milden Hand bis an das Ende meiner irdischen Bahn, wo dann meine Hülle niedersinkt und mein Geist sich hinauf schwingt, um sich mit dem zu vereinigen, den du in deinem weisen Rathschlusse so frühzeitig von mir genommen hast. — Mein Gott und Vater! schenke auch ihm, dem Gatten und Freunde meines Herzens, dort in jenen lichtvollen Räumen ewige Ruhe und eine sich steigende Seligkeit. Möge seine geläuterte Seele im Schatten deiner Allmacht weilen, vereint mit den Seelen der Frommen und Gerechten. Amen.

(4)

(Am Grabe eines Großvaters.)

Friede sei mit dir, theurer Großvater! ewiger unendlicher Friede sei deiner reinen Seele beschieden, du, mein Familienhaupt, Quelle meiner Erzeugung! Dieses Grab sei dir ein sanftes Bett, eine nie gestörte Ruhestätte; und so möge auch deine geläuterte Seele von Stufe zu Stufe der ewigen Glückseligkeit, immer näher kommen, bis du gelangest zur wahren Anschauung Gottes, bis du deine ungetrübten Freuden findest im entzückenden Betrachten des himmlischen Königs, ohne zehrenden Schmerz wegen Trübsale deiner Nachkommen, ohne bitteren Kummer wegen Unfälle, die da aufschauern den Aesten und Zweigen, deren geistiger Stamm du bist. Der Herr lasse sein Antlitz über dich leuchten und sei dir gnädig ewiglich. Er erhebe deine reine Seele immer höher und höher, bis du den Schutzhort des Allmächtigen erreichst, bis du den Schatten des Höchsten schauest. Ruhe in Herrlichkeit, bis der Geist Gottes erwecken wird, den unsichtbaren Thau der Auferstehung herabzusenden, um zu neuen Freuden zu erwachen und aufzustehen, um zu genießen das Gute, das der Ewige aufbewahrt hat seinen Frommen. — Ich stehe hier, Fleisch von deinem Fleische, mein Großvater! ich weile hier, um mit bitterem Gemüthe und mit

Inbrunst, einem Armen und Dürftigen gleich, auszuruhen: Ach, hilf o Herr! ich bin versenkt in einer unendlichen Tiefe, der Strom der Sünden reißt mich fort, seine Wellen schlagen über meinen Kopf zusammen; ach, wer hilft mir! ach, wer rettet mich! — Du wirst dich nicht entziehen von dem, der dein Fleisch und Bein ist, du wirst gewiß nicht unterlassen und ermangeln, für mich zu Gott zu beten; zu ihm, der voller Gnade und Erbarmen ist, daß er den Geist des Rathes, des Aushaltens im guten Willen, den Geist der Erkenntniß und der unbegrenzten Gottesfurcht auf mich herabsenke, damit ich nur in seinem Willen handele und nicht wankte und weiche weder rechts noch links. Die Ehrfurcht Gottes sei stets vor meinen Augen, sie begleite mich bis an das Ende meiner Lebensbahn; denn bei all dem guten Willen, bei all dem guten Vornehmen und bei dem festesten Entschlusse ist der Mensch so schwach, so biegsam und so leicht zu verleiten, daß er ohne schützende und leitende Hand nur auf Abwege gerathen müsse. — Und wenn ich einst hintrete vor den Stuhl des ewigen Richters, so mögen deine Verdienste, mein Großvater! und die Verdienste derer, die hier und auf der weiten Erde ihre Lagerstätte haben, auch mir zum Nutzen und Frommen sein, und zu meiner Rechtfertigung beitragen helfen, damit ich ebenfalls sodann theilhaftig werden könne des ewigen, wonnevollen Lebens, damit ich ungestört dann ruhen dürfe unter dem Schutze des Allmächtigen, unter den Flügeln der כרוכים. — Herr des Himmelreichs! lasse mich hier auf Erden in deinem Willen wandeln. Leite mich mit deiner Rechten bis an das Ende meiner irdischen Bahn, und lasse auf jenen lichtvollen Höhen dein Antlitz mir leuchten und sei mir gnädig. Amen.

(5)

(Am Grabe einer Großmutter:)

Friede sei mit dir, theuere Großmutter, Friede mit deiner Asche, die dieser Grabeshügel decket, ewiger unendlicher Friede sei deiner frommen und reinen Seele beschieden unter dem Schutze des Allvaters. — Du warst im Leben eine liebevolle, treue Mutter, eine Ehrfurcht erweckende und erfreuende Erscheinung im Hause; stets würdig im Handeln, wohlmeinend und belehrend im Rath; ein Muster der Tugend, waren deine Gedanken immer dahin gerichtet, Gott zu dienen und ihm gefällig zu sein. Deine reine Seele hat sich hinauf geschwungen zu jener unsichtbaren Höhe, um zu weilen im Schutze des Höchsten im Vereine jener Stammütter, die das Haus Israels erbauet haben. — Ich bin an deine Ruhestätte gekommen, um für das Heil deiner Seele zu beten, daß sie stets die höchste Seligkeit genieße, daß sie im Bunde des Lebens verbleibe ohne Unterlaß mit jenen gefeierten und erhabenen Urmüttern.

Aber auch du bete für mich zum Allvater, bete zu ihm für dein Enkelkind, er lasse mich die Zahl meiner Tage in Zufriedenheit und Glück vollenden, er rette mich stets aus der Hand der Versuchung, die zum Verderben führet, er leite meine Tritte auf die ebene Bahn der Rechtschaffenheit und Tugend; bete für mich, so wie die Stammutter Rachel, als ihre Nachkommen bei ihrem Grabe zu Ramah jammernd verüberzogen, für sie gebetet hat, so stehe auch du den Deinen, so stehe auch mir mit deinem Gebete bei. Herr des Himmelreichs! du nimmst stets wohlgefällig auf das offene Bekenntniß des Neuen, und lassst ihm Gnade angehehen, ja selbst dein Weltall erhält deine unendliche Gnade, so sei auch mir gnädig und verzeihe mir, wenn ich gegen deinen heiligen Willen gefehlt, wenn ich wider dein liebevolles Gesetz gehandelt habe, sei mir gnädig heut und immerdar, öffne meine Augen, damit ich deine Wege erkenne und unterscheide, um in ihnen zu wandeln, gieb mir, o Herr, Stärke und Kraft zum Verharren in jedem mir heilbringenden Entschlusse, damit sich der Ausspruch unserer Weisen bewähre: „Wer da strebt, reinen Herzens zu werden, dem hilft der Herr,“ Stehe mir bei und leite mich bis an das Ende meines Lebens und lasse mich dann theilhaftig werden des ewigen wonnevollen Lebens, unter denen, die von Sünden rein sind, unter dem Schutze deiner Allmacht. Gieb auch, o Herr! der Seele meiner Großmutter Ruhe, Friede und Herrlichkeit, erhebe sie immer höher und höher zu einer sich vervielfältigenden Seligkeit, lasse dein Antlitz ihr leuchten und sei ihr gnädig ewiglich. Amen.

(6)

(Gebet wegen Nahrung:)

Herr und Erhalter aller Geschöpfe! es sei dir wohlgefällig, daß mein und der Meinigen Unterhalt und der Nahrungszustand aller Menschen von deinem starken Willen bestimmt und aus deiner milden Hand uns gespendet werde, daß wir nicht der Gaben der Menschen, daß wir ihres Darlehns nicht bedürftig sein mögen; wie wohlthwendig und erquickend ist deine Spende fürs menschliche Herz! Segne meine Arbeit, mein Bemühen und jedes meiner Geschäfte, daß es mir zum Heil, zum Segen und Leben gedeihe. Verleihe mir das Glück, durch meine Thätigkeit und durch das mir Erworbene meinen Nebenmenschen und besonders den Armen nützlich zu werden. Stets kam der Segen und das Gute von dir, und du wirst ewig segnen und Gutes spenden. Daher sind Aller Augen auf dich gerichtet, die da zu dir hoffen, und du erfüllst ersichtlich die Wünsche Aller und giebst ihnen Speise zur rechten Zeit. Wie schön sind des heiligen Sängers Worte, die da lauten: Öffne deine milde Hand und sättige wohlgefällig Alles, was da lebt, denn du bist der Schöpfer Aller, du bist allvermögend, bist gütig

Friedhofsgebete

und laßest den Frommen und Gerechten nie sinken. — Und ihr, die ihr unter dem Schutze des Allmächtigen weilet, betet auch zu ihm um meinethwillen, daß er mir eine ungetrübte und sichere Nahrung gebe, damit ich mit ganzer Seele und ungetheiltem Herzen ihm dienen könne. Und wenn ich ans Ziel meines Lebens angelangt sein werde, so möge ein ruhiges Gewissen mich hinüber in das lichtvolle Jenseit begleiten, um mich mit euch zu vereinigen und um eine ewige Glückseligkeit zu genießen. Amen.

(2)

(Gebet für einen Kranken)

Vater der Barmherzigkeit und der unendlichen Gnade! erhöre mein inbrünstiges Flehen und mein aufrichtiges Gebet, das ich für . . . bete, der (die) von einer mächtigen Krankheit ergriffen worden ist und nun schwer darnieder liegt. Du bist ein allweiser und gerechter Gott, und deine Strafe mit Leiden und Schmerzen, die den Körper treffen, sind heilsam, sind zurechtweisend und belehrend, denn nur durch körperliche und geistige Leiden wird der Staubgeborene inne, wie eitel sein Streben, wie nichtig sein Stolz und sein Hochmuth ist. Aber du bist auch voller Gnade und unbegrenzter Barmherzigkeit, du verlangst nicht, daß der Mensch wie das Gras verdorre, wenn die sengende Sonne es trifft; du verlangst nicht seine allzufrühe Auflösung, seinen Tod, sondern daß er seinen schlechten Lebenswandel lasse, daß er zu dir, zu deiner Güte zurückkehre und lebe. O, lasse ausströmen die Fülle deiner Gnade über . . . , daß er (daß sie) von den schweren Schmerzen befreiet werde und wieder geneset, um dir wieder zu dienen mit aufrichtigem Herzen und mit ganzer Seele. — Herr! verlängere des Kranken Leben, erneuere seine Jugendkraft, gieb ihm ein neues und reines Herz, um deine Milde und deine Güte zu erkennen, damit er dir diene, bis die letzte Kraft seines erneuerten Lebens schwindet. Lasse ihn kosten vom süßen Thau der Gesundheit, dargereicht von deinem Engel der Heilkraft, Raphael genannt. Lasse auf ihn herniederträufeln deinen milden erquickenden Schlaf, daß er neugestärkt und erkräftigt erwache, um so sein Schmerzenslager zu verlassen und um in das Haus des Herrn, in dein Haus, zu wallen und sich vor dir hinzuwerfen und dir für die große Gnade und ersichtliche Güte zu danken. — Und ihr, die ihr im Staube schlummernd ruhet, vereinigt euer Gebet mit dem meinigen, daß ihn Gott wieder heile, aufrichte, erstärke und erkräftige, daß ihn Gott noch lange erhalte in jugendlicher Kraft und in dauernder Gesundheit, und daß er die täglich ersohnte Vereinigung aller Menschen in Freuden erlebe zur gemeinsamen und einmüthigen Verehrung des Allvaters. Amen.

VI B 13.

~~W 420~~

~~II B 110~~

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU

228024

Wypożycza się
tylko do czytelní

II S 207

